VARIAE LECTIONES.

SCRIPSIT C. G. COBET.

(*Continuantur e* V. *pag.* 418).

Inscitia Graeculorum futurorum formas in -σω et -σομαι exeuntes confundentium et inde nata librorum Veterum interpolatio frequenter apparet in futuro verbi λανθάνω. Videbis Veteres omnes summa constantia ubique λήσω scribere pro *latebo: οὐ λήσεις δὲ θεούς, ἐδόκεες θεοὺς λήσειν οἷα ἐμηχανῶ* dixit Herodotus VIII. 106, et sexcenties cum participio *οὐ λήσεις τοῦτο δρῶν.* Contra λήσομαι apud antiquissimos Graecos est *obliviscar:* namque olim simplici verbo λανθάνομαι utebantur, paulo minus antiqui et Attici omnes *semper* utuntur composito ἐπιλανθάνομαι, ἐπιλήσομαι, unde ἐπιλήσμων natum est. Nota sunt Homerica: *οὔποτε λήσομαι αὐτῶν* et *οὐκ ἄρ' ἔμελλες οὐδὲ θανὼν λήσεσθαι ἐμοὶ χόλου.* Postea simplicis verbi usum soli poëtae retinuerunt, populus et Comici non aliter quam ἐπιλανθάνεσθαι dicebant.

Futuri ἐπιλήσομαι ex Atticis exempla conquirere putidum est: ubicumque *obliviscar* quis dicit ἐπιλήσομαι dici videbis, (quemadmodum facile comperies perpetuo ἐπιλανθάνεσθαι dici solere, ut in veteri dicto:

Μαλέαν δὲ κάμπτων ἐπιλαθοῦ τῶν οἴκαδε.)

sed proferam locum, in quo latet, Dinarchi κατὰ Δημοσθένους § 103. *ἐλεεινὸν (ἐλεινὸν) νῦν σεαυτὸν κατασκευάζεις προδότης ὢν καὶ δωροδόκος ὡς ἐπιμελησομένους τούτους τῆς σῆς πονηρίας καὶ οὐ δώσων δίκην ὑπὲρ ὧν εἴληφαι πεποιηκώς*, quis non statim

admonitus videt Dinarchum *ἐπιλησομένους* dixisse? Quod qui primus omnium vidit Stephanus, quasi res dubia esset satis habuit in margine suspicionem ponere Π(*ότερον*) *ἐπιλησομένους*; at idem in Thesauro certa emendatione sua utitur.

Post Alexandrum *λήσομαι* pro *λήσω* multi coeperunt dicere, cuius rei innumera exempla sunt: alii eas formas promiscue usurpant modo *λήσω* scribentes Veterum memores, modo populari more *λήσομαι*, quod et in Luciano notavimus. Tandem *λήσομαι* evaluit et omnes eo solo utebantur: quamobrem crebro antiquum dicendi usum scribae *ἐκ τῆς συνηθείας* interpolarunt. In Platonis qui fertur Alcibiade II. p. 138 B. recte nunc editur: *οὔκουν δοκεῖ σοι πολλῆς προμηθείας προσδεῖσθαι ὅπως μὴ λήσει τις αὑτὸν εὐχόμενος μεγάλα κακά*; in Codd. est *λήσεται αὑτὸν*, *λήσεταί τις αὑτὸν*, in uno *λήσῃ τις αὑτὸν*: haec prima est mali labes: quicumque enim Codices Graecos paulo diligentius inspexit saepissime vidit librarios *ὅπως* et *ὅπως μὴ* cum coniunctivi aoristis coniungere, ubi veteres indicativi futurum posuissent. Deprehenduntur homunciones in foeda interpolatione, ubicumque non una vocalis discrimen facit, ut in *ὅπως δόξομεν*, *σώσομεν*, *ποιήσομεν*, *φυλαξόμεθα* etc. sed aoristi forma a futuro discrepat. Scriptitant tamen *ὅπως πείσωνται*[1], *δήξηται*, *ἀπίξηται* apud Herodotum, *φεύξηται*, *πεύσηται*, *ἐρῇ*, *λείψηται*, *λήψωνται*, *τεύξωνται*, *πλεύσωνται*, vidi quoque *ὅπως φανήσωνται* et similia saepe, et *ὅπως ἔσωνται* et *ὅπως ἀποδώσητε* et alia huiusmodi passim. Sic igitur olim *ὅπως μὴ λήσῃ τις* natum est, deinde nescio quis soloecismo novum soloecismum substituit *ὅπως μὴ λήσεταί τις*, quod monstrum viri docti procurarunt.

Nihil vidi umquam foedius quam quod Apollonius Rhodius scripsit in Argonauticis III. 736.

ὄφρα τοκῆας Λήσομαι ἐντύνουσα ὑπόσχεσιν,

et is tamen sibi videtur lingua Homerica loqui. Nempe non solum *λήσομαι* praepostere dixit pro *λήσω* plebem Alexandrinam

---

1) Ne Dindorfius quidem sustulit turpe vitium *ὅπως δὴ μὴ ταῦτα καὶ αὐτοὶ πείσωνται* in Procopii *Ἀνεκδότοις* p. 134. Idem in eiusdem bello Gothico I. 13 p. 71. servavit *ὅπως δὲ ἀκούσησθε πρᾴως* et III. 11. p. 323. *ὅπως μὴ παρέξωσιν* et alia eiusdemmodi.

magis quam Homerum secutus, sed praeterea ἐντύνειν, quod est ὁπλίζειν, κοσμεῖν, παρασκευάζειν, negligenter admodum posuit pro ἐκτελέειν et in ἐντύνουσα ὑπόσχεσιν immanem hiatum non reformidavit. Sed Apollonii et Callimachi et Nicandri et reliquorum similium παρεφθορυῖαν λέξιν et παρακούσματα in animo est alio tempore de industria excutere et ad Veterum sanitatem exigere; nunc primum quod institui pertexam et ad Heraclidas redeo.

In versu 733. σύ τοι βραδύνεις κοὐκ ἐγώ, necesse est expuncta copula οὐκ ἐγώ cum Elmsleio scribere, quod postulat oppositio, ut in locis notissimis σοῦ τάδ' οὐκ ἐμοῦ κλύεις, aut σύ τοι λέγεις νιν οὐκ ἐγώ, in Hippolyto vs. 352. et Sophoclis Electra vs. 636. et alibi. Natum est K ex male repetitis litteris IC in ΒΡΑΔΤΝ ЄIC.

Quidquid comminiscuntur Interpretes sensu cassum et plane absurdum est quod Alcmenae roganti:

τί κεύθων Ἰόλεως σοφόν ποτε
Εὐρυσθέως ἐφείσαθ' ὥςε μὴ κτανεῖν;

respondetur vs. 883:

τὸ σὸν προτιμῶν ὥς νιν ὀφθαλμοῖς ἴδοις
κρατοῦντα καὶ σῇ δεσποτούμενον χερί.

non est opus demonstrare κρατοῦντα corruptum esse: abunde id demonstrarunt qui interpretari conati sunt. Suspicor veterem lacunam a Graeculo, ut isti solent sic expletam esse ut vocabulum quodlibet in vacuam sedem inseruerit. Unum tantum in tota Graecitate est participium (nam participium aliquod intercidisse manifestum est), quod sententiae idem et metro egregie conveniat, nempe ὥς νιν ὀφθαλμοῖς ἴδοις Π τ ή σ σ ο ν τ α. Notum est πτήσσειν de eo dici qui quum magnos spiritus ante gessisset nunc victus et clade fractus et animo perculsus pavidus et consternatus trepidat. Exempla passim sunt obvia. Peridoneum est in Andromache vs. 165:

δεῖ σ' ἀντὶ τῶν πρὶν ὀλβίων φρονημάτων
πτῆξαι ταπεινὴν προσπεσεῖν τ' ἐμὸν γόνυ,

et saepe πτῆξαι dicuntur οἱ πρότερον μέγιςον φρονήσαντες καὶ ἐξυβρίσαντες. Alcaei fragmentum (apud Herodianum περὶ μονήρους λέξεως p. 23, 10, qui ἔπταζον Aeolice dici pro ἔπτησσον docet.)

ἔπταζον ὡς' ὄρνιθες ὠκὺν
αἰετὸν ἐξαπίνας φανέντα.

comparatum cum loco Sophoclis in Aiace vs. 167. praeclarum poëtam insulso additamento poterit liberare. Editur:

ἀλλ' ὅτε γὰρ δὴ τὸ σὸν ὄμμ' ἀπέδραν
παταγοῦσιν ἅτε πτηνῶν ἀγέλαι.
μέγαν αἰγυπιὸν δ' ὑποδείσαντες
τάχ' ἂν ἐξαίφνης [εἰ σὺ φανείης]
σιγῇ πτήξειαν ἄφωνοι.

quoties hunc locum relego offendo semper in verbis εἰ σὺ φανείης, quae splendidum dictum onerant et obscurant. Aiax ipse est ὁ μέγας αἰγυπιός, quem isti οἱ παταγοῦντες antea ὑποδείσαντες πτήσσουσιν. Praeterea rescribendum videtur πτηνῶν ἀγέλα pro ἀγέλαι, quod propter παταγοῦσιν invectum esse arbitror.

Solemne vitium insidet vs. 932:

ὅτ' ἐκ Μυκηνῶν πολυπόνῳ σὺν ἀσπίδι
ἔςειχε μείζω τῆς τύχης φρονῶν πολύ.

Nempe Veteres constantissime dicunt μέγα φρονεῖν, unde sequitur eodem modo σμικρὸν φρονεῖν dici debere, et μεῖζον, μέγιςον, ἔλαττον φρονεῖν et similia. Graeculi contra μεγάλα φρονεῖν negligenter dicebant et μεγαλοφρονεῖν, quin etiam μεγαλοφρονεῖσθαι: itaque et σμικρὰ φρονεῖν et μείζω et μέγιςα et ἐλάττω φρονεῖν et alia huiusmodi. Deinde, uti fit, antiquae linguae consuetudo ex vitiosa sequiorum συνηθείᾳ contaminari coepta est, et tam saepe suas sordes in antiquorum scripta invexerunt, ut nunc in optimo quoque scriptore passim utraque ratio permista esse videatur. In Sophoclis Aiace vs. 1120. scribae de suo dederunt:

ὁ τοξότης ἔοικεν οὐ σμικρὰ φρονεῖν,

pro genuina lectione, quam metrum quoque reposcit, οὐ σμικρὸν φρονεῖν, quod et alibi recte servatum est et in Heraclidis 387:

εἶσιν, σάφ' οἶδα, καὶ μάλ' οὐ σμικρὸν φρονῶν.

Quicumque diuturna observatione et longo Codicum usu compererit me recte rationem Veterem a sequiorum loquela distinxisse dabit mihi hoc quoque loco scribendum esse μεῖζον τῆς τύχης φρονῶν, quemadmodum emendate scriptum exstat vs. 979:

καὶ τὴν φρονοῦσαν μεῖζον ἢ γυναῖκα χρή.

et in Phoenissis 703:

ἤκουσα μεῖζον αὐτὸν ἢ Θήβας φρονεῖν.

et in Andromache 700:

φρονοῦσι δήμου μεῖζον ὄντες οὐδένες.

et saepe aliis locis. Optime autem istae quas diximus librariorum fraudes deprehendi possunt apud Isocratem, cuius quum antea Codicibus uteremur non mediocriter corruptis, quales sunt reliquorum fere Oratorum Codices, ne Parisino quidem Demosthenis S. plane excepto, fortunae beneficio repertus est liber eximiae bonitatis et fidei, unde in sexcentis locis vera et sana scriptura in lucem prodiit, et quid scribarum oscitans socordia et sciolorum indocta et impudens audacia designaverit ἐπ' αὐτοφώρῳ deprehensum est: quo libro, si sapimus, critici sic utemur ut non uni Isocrati prosit sed caeteris omnibus, in quibus insident iidem inveterati errores et menda plane eiusdemmodi, quae ex Isocrate unus Urbinas abstersit sexcenta. Quantum profuerit praestantissimus liber in arguendo illo errorum genere, de quo dicere instituimus, iuvat ostendere. In Archidamo § 34. edebatur: καὶ μὴ μείζονα φρονεῖν τῆς δυνάμεως, quum Urbinas μεῖζον obtulit. In Areopagitico § 7. μείζω φρονήσαντες τοῦ δέοντος Urbinas recte μεῖζον, ibidem emenda § 43. τοὺς μέγα φρονεῖν εἰθισμένους pro μεγαλοφρονεῖν, quod Graeculis est relinquendum, quemadmodum in § 73. quum in omnibus esset ἡγοῦμαι γὰρ δεῖν ἡμᾶς μὴ μεγαλοφρονεῖν μηδ' ἀγαπᾶν optimam lectionem Urbinas servavit οὐ μέγα φρονεῖν οὐδ' ἀγαπᾶν. In Panathenaico § 197. μείζω φρονοῦντες ἐπὶ τῇ τῆς ψυχῆς ἕξει Urbinas μεῖζον. Eiusdem plane generis errorem retexit in Plataico § 12. ubi legebatur μείζω δύνασθαι τῶν ὅρκων, vitiose admodum, namque Graecum non est μεγάλα δύνασθαι sed μέγα: verissime Urbinas μεῖζον. Multo etiam turpius a Graeculis erratum est in oratione de Pace § 125: ὑπομένομεν τὸν δῆμον χείρω πράττοντα τῶν ταῖς ὀλιγαρχίαις δουλευόντων: dicitur enim κακῶς πράττω non κακά: itaque vel sine libris unusquisque poterat emendare χεῖρον, quod tandem ex Urbinate receptum. Neque minus turpe mendum insinuaverat sese in Aegineticam § 13. υἱόν μ' ἐποιήσατο γεγονότα οὐδενὸς χείρω Σιφνίων: dicitur enim γεγονέναι εὖ, κα-

λῶς, κακῶς, ut sciunt omnes: nemo tamen omnium correxerat χεῖρον, quod Urbinas satis confirmasset. Eadem opera emendari Thucydides poterit VIII. 45. ἵνα μὴ οἱ ναῦται τὰ σώματα χεῖρω ἔχωσι δαπανῶντες ἐς τοιαῦτα, ἀφ' ὧν ἡ ἀσθένεια ξυμβαίνει, quia Graecum est εὖ, κακῶς, ἔχω τὸ σῶμα, non τὸ σῶμα ἔχω ἀγαθόν vel κακόν, apparet χεῖρον esse corrigendum: deinde εὐφήμως Thucydides dixerat ἀφ' ὧν ἀσθένεια ξυμβαίνει, non ἡ ἀσθένεια. Emendata scriptura est in Hellenicis VI. II. 27. ἄμεινον τὰ σώματα ἔχειν τοὺς ἄνδρας ἐποίει, et aliis locis. Non potuit Euripides scribere quod ex eius Bellerophonte affert Stobaeus Floril. CVI. 1.

τιμή σ' ἐπαίρει τῶν πέλας μᾶλλον φρονεῖν.

sed μεῖζον φρονεῖν reponendum: dicebant enim μέγα φρονεῖν et εὖ φρονεῖν, ἄμεινον, ἄριστα φρονεῖν, sed nemo μάλα, μᾶλλον, μάλιστα φρονεῖν qui diceret audivit umquam. In talibus omnibus apud Veteres constans et perpetuus dicendi usus est ex ipsa natura cuiusque verbi sponte natus, quem sequiores amissa maiorum sanitate ex suo usu contaminant. Quemadmodum enim illi non aliter dixerunt umquam quam μέγα δύνασθαι et μεῖζον et μέγιστον δύνασθαι, at seri nepotes μέγιστα et πλεῖστα et μάλιστα δύνασθαι dicebant, sic omnes olim μέγα ἰσχύειν solent dicere et μέγα σθένειν et μέγα κρατεῖν: sic olim omnes μέγα βοᾶν dicebant et μέγα φωνεῖν, κεκραγέναι, ἀϋτεῖν, φθέγγεσθαι, ἰάχειν, μέγα βροντᾶν et eodem modo ὀξὺ βοᾶν, οὐράνιον ὅσον, et similia multa. Eodem modo verbum ὄζειν adsumit adiectiva non adverbia ὄζειν κακόν, πονηρόν, σαπρόν, et ὄζει γλυκύ, ἡδύ et ταὐτὸν ὄζει, ὅμοιον ὄζει: itaque dicebant ἥδιστον ὄζει, γλυκύτατον, ὀξύτατον similiterque in verbis affinibus πνεῖν, προσπνεῖν, ἀτμίζειν, vide Elmsleium ad Acharn. vs. 193. et in Auctario. Contra frequenter dicebant μεγάλα βλάπτειν, ἀδικεῖν, ζημιοῦν, aut ὠφελεῖν, ὀνινάναι et sim., ut in Heraclidis 705: σμικρὰ δ' ὀνήσει πόλιν ἡμετέραν, et in Ranis 1427:

μισῶ πολίτην, ὅστις ὠφελεῖν πάτραν
βραδὺς πέφυκε, μεγάλα δὲ βλάπτειν ταχύς.

In Lysiae oratione XXXI. 22. μήτηρ πέφυκε μηδ' ὠφελουμένη μεγάλα ἔχειν ἡγεῖσθαι, dudum receptam oportuit Dobraei emendationem μίκρ' ὠφελουμένη. In Alcibiade secundo, qui in Pla-

tonicis dialogis circumfertur, p. 146. C. vitiose legitur: *ὀλιγάκις μὲν ὠφελεῖν, βλάπτειν δὲ τὰ πλείω*, pro *ὀλίγα μὲν ὠφελεῖν*, quod tu repone. Huiusmodi vitia multa passim inter legendum occurrunt eodem errore suscepta eodem remedio sananda.

Codicibus in tali re nihil esse credendum vel ipsorum perpetuae dissensiones docere possent: quis in Aristophanis Pluto vs. 129. probabit *μείζω δυνάμενον*, quoniam in Ravennate libro sic legitur? Addo Aeschinis locum, quia obiter mendo liberari poterit; legitur in Ctesiphontea § 235. *οὐδεὶς πώποτε ἐπέθετο πρότερον δήμου καταλύσει πρὶν ἂν μεῖζον τῶν δικαστηρίων ἰσχύσῃ.* plerique Codices *μείζω* habent, vitiose: sed *πρὶν ἂν ἰσχύσῃ* cum *ἐπέθετο* non bene iungitur. Codices *ἰσχύσοι*, *ἰσχύσει*, *ἰσχύσειν*. Corrige: *πρὶν μεῖζον τῶν δικαστηρίων ἰσχῦσαι.*

Quod editur in Heraclidis vs. 978.

πρὸς ταῦτα τὴν θρασεῖαν ὅστις ἂν θέλῃ
καὶ τὴν Φρονοῦσαν μεῖζον ἢ γυναῖκα χρὴ
λέξει. τὸ δ' ἔργον τοῦτ' ἐμοὶ πεπράξεται,

si quis diligenter perpenderit et ad Graecitatis usum exegerit vitiose dictum esse comperiet et sensu idoneo vacuum. *Πρὸς ταῦτα* quo sensu et quo animo dici soleat constat multis multorum exemplis. Luculentiora sunt in Aeschyli Prometh. 992. et 1043. in Sophoclis Aiace 971. in Oed. Tyr. 426. in Oed. Colon. 455. in Electra 820, in Antigone 658, in Euripidis Phoen. 521. et Medea 1358, in Aristophanis Acharn. 659. et Vespis 1386. Saepe ab eo usurpatur qui obfirmato animo quidvis se perpeti malle dicit quam a proposito desistere, ut in Prometheo:

πρὸς ταῦτα ῥιπτέσθω μὲν αἰθαλοῦσσα Φλὸξ —
γνάμψει γὰρ οὐδὲν τῶνδέ με.

et in Phoenissis:

πρὸς ταῦτ' ἴτω μὲν πῦρ, ἴτω δὲ Φάσγανα —
ὡς οὐ παρήσω τῷδ' ἐμὴν τυραννίδα.

ubi vide Valckenaerium, et in Acharnensibus:

πρὸς ταῦτα Κλέων *καὶ παλαμάσθω*
καὶ πᾶν ἐπ' ἐμοὶ τεκταινέσθω.

et omnino animi pertinaciam et obstinationem arguit ferocientis et alios contemnentis, ut in Sophoclis Aiace 1115 et 1313,

et in Oed. Tyr. 343.

πρὸς τάδ', εἰ θέλεις,
θυμοῦ δι' ὀργῆς, ἥτις ἀγριωτάτη.

et in Medea 1358.

πρὸς ταῦτα καὶ λέαιναν, εἰ βούλει, κάλει.

et aliis locis, unde satis apparere arbitror πρὸς ταῦτα, πρὸς τάδε non accuratissime ita explicari solere, quasi esset *propterea*, *quamobrem*, *idcirco*, *proinde* aut simile quid. Significat enim ὡς τούτων οὕτως ἐχόντων, ὡς ὧδ' ἐχόντων et sic passim legitur πρὸς ταῦτα βούλευε (Aesch. Prom. 1030.) et πρὸς ταῦτα βουλεύου ὅ τι ποιήσεις (Plat. Charm. 176 C.), et πρὸς ταῦτα βουλεύεσθε εὖ (Thucyd. IV. 87.) et πρὸς ταῦτα φράζου (Soph. Electr. 383.) et passim alibi, ubi διὰ ταῦτα sententiam corrumperet. Utrumque ἐκ παραλλήλου posuit Aeschylus in Persis 170:

πρὸς τάδ' ὡς οὕτως ἐχόντων τῶνδε σύμβουλοι λόγου
τοῦδέ μοι γένεσθε, Πέρσαι, γηραλέα πιστώματα.

et quod apud Sophoclem est in Aiace 981.

ὡς ὧδ' ἐχόντων | πάρα στενάζειν,

eodem sensu dici poterat πρὸς ταῦτα πάρα στενάζειν.

Sequiores quoque scriptores eundem usum verborum πρὸς ταῦτα retinuerunt, quod Dionysii Halicarnassensis causa admoneo, qui bis ita locutus utrobique a sciolis interpolatus est. C. Horatius consul in A. R. X. 28. vehementem orationem his verbis concludit: πρὸς ταῦτα [ὁρῶντες] ἐκκλησιάζετε καὶ νόμους εἰσφέρετε καινούς. Plane eodem modo Scaptius XI. 52. πρὸς ταῦτα [ὁρῶντες] τὰ δίκαια καὶ τὰ εὔορκα ψηφίσασθε. Quamquam rhetor ipse nonnumquam negligenter et vitiose ὁρᾶν dixit pro βλέπειν et ἀποβλέπειν tamen his locis culpa vacat. Redde ludimagistris suum ὁρῶντες et omnia habebunt optime.

In Euripidis loco perspicuum est verba Alcmenae:

πρὸς ταῦτα τὴν θρασεῖαν ὅστις ἂν θέλῃ
λέξει.

eodem fere animo et sensu dici, atque Medea dixit:

πρὸς ταῦτα καὶ λέαιναν, εἰ βούλει, κάλει.

et Tiresias ad Oedipodem:

οὐκ ἂν πέρα φράσαιμι. πρὸς τάδ', εἰ θέλεις,
θυμοῦ δι' ὀργῆς, ἥτις ἀγριωτάτη.

quae ferocientis sunt et iram, minas, maledicta contemnentis. Est autem in talibus imperativi usus fere necessarius et perpetuus et requiro in Heraclidis sententiam huiusmodi: *πρὸς ταῦτα ὁ βουλόμενός με κακῶς λεγέτω, με λοιδορείτω, οὐδέν μοι μέλει, τὸ δ' ἔργον τοῦτό μοι πεπράξεται.* Dixerit aliquis poëtam id ipsum hac sententiae conformatione expressisse: *ὁ βουλόμενός με λοιδορήσει, τὸ δ' ἔργον πεπράξεται.* Etiamsi hoc dederim, quamquam similis compositionis exemplum desidero, gravior difficultas superest in *λέξει τὴν θρασεῖαν καὶ τὴν φρονοῦσαν μεῖζον ἢ γυναῖκα χρή.* Nam quis inducet in animum *λέξει* eo sensu dici posse et articulos in *τὴν θρασεῖαν καὶ τὴν φρονοῦσαν* recte additos? Alia ratio est eorum locorum, ubi *ἀποκαλεῖν, ἀνακαλεῖν, ἐπονομάζειν, ἀναγορεύειν*, et nonnumquam *καλεῖν* et *ὀνομάζειν*, articulum habent nomini additum, ut in *ἀνακαλοῦντες τὸν προδότην, τὸν εὐεργέτην* et similia, (vid. Intt. ad Anabas. VI. vi. 7.) *λέγειν* enim pro *καλεῖν* vel *ὀνομάζειν* poni non potest. Itaque dubitanter coniicio in *λέξει* primam literulam emendari oportere et *ψέξει* restituendum esse: optime enim habere: *πᾶς τις τὴν θρασεῖαν ψέξει καὶ τὴν φρονοῦσαν μεῖζον ἢ γυναῖκα χρή.* *Ψέγειν* et *ψόγος* Tragicis satis trita sunt, nec multum dubito, quin iterum Euripidi sit idem verbum restituendum in Alcestide vs. 696.

εἶτ' ἐμὴν ἀψυχίαν
λέγεις, γυναικὸς, ὦ κάκισθ', ἡσσημένος;

imo vero *ψέγεις*, id est *εἶτ' ἐμοὶ δειλίαν ὀνειδίζεις*, quem necessarium sensum nemo umquam e vulgata lectione eliciat. *Ψόγος* eodem modo in *λόγος* depravatum est apud Dionys. Halic. in Epist. ad Ammaeum, vol. VI. p. 752 R. *ἀσεβεῖν ὁμολογῶ εἰ βουληθεὶς ἐγκώμιον τοῦ Πλάτωνος γράφειν λόγους τινὰς συγκαταπλέκω τοῖς ἐπαίνοις νόμους.* Corrige *ψόγους τινὰς ἐγκαταπλέκω* et *νόμους* expunge.

Saepe in versibus initialis littera omissa temere suppletur, cuius rei multa exempla in promtu sunt. In Rheso 974:

Βαιὸν δὲ πένθος τῆς θαλασσίας θεοῦ | οἴσω,

speciosa admodum Valckenaerii coniectura *ῥᾶον δέ* etiam hoc argumento confirmatur. Scriptum erat ΑΙΟΝ et Β temere additum. Reperi nuperrime versum, cuius littera initialis, quae perierat, revocari in lucem potest eo indicio, quod est operae

pretium cognoscere. Itaque non dubito paulisper a proposito digredi, ut eam rem statim cum philologis communicem. Phlegon Trallianus περὶ θαυμασίων cap. X. auctor est (M. Plautio) Hypsaeo, M. Fulvio Flacco Coss. XVviros ex Scto libros Sibyllinos adiisse et 70 versus Sibyllae apponit: ὑπατευόντων ἐν Ῥώμῃ, inquit * * Ὑψαίου καὶ Μάρκου Φουλβίου Φλάκκου ἡ σύγκλητος ἐκέλευσε τοὺς ἱερομνήμονας ἀναγνῶναι τοὺς Σιβύλλης χρησμούς. In his legitur vs. 35 sqq.

Αὐτὰρ ὅταν Δημητρὶ καὶ ἁγνῇ Περσεφονείῃ·
Γαίας ὑμετέρας ἀπερυκέμεναι ζυγὸν αἰεί.
Ἀϊδωνεῖ Πλούτωνι βοὸς κυανότριχος αἷμα,
Λαμπροῖς εἵμασι κοσμητοῦ μετὰ ποιμένος, ὅςις
ἠματίῳ πίσυνος βοὸς ἄρτεμος αὐτὸς ὅδ' ἔςαι,
Ὅσσοι τ' ἄλλοι ὁμοῦ πίσυνοι κατὰ πατρίδ' ἔασι.
Μὴ γὰρ ἀπιςόφιλος θυσίαισιν ἀνὴρ παρεπέσθω.
Ἔξω δ' ἔνθ' ἀνόμιςον ἐπέπλετο φωτὶ τάδ' ἔρδειν,
Νούπιςοι καταδαιτὸν ἔχειν θυσίαν, κατὰ δ' αὐτήν
Ὅςις ἂν ἡμετέρων χρησμῶν ἴδρις ἐς τόδ' ἵκηται,
Σεμνὸν Φοῖβον ἄνακτα μετελθέτω ἐν θυσίαισι.

Nihil esse potest certius quam vs. 5. pro ἠματίῳ πίσυνος βοὸς ἄρτεμος legendum esse:

Λήματι ᾧ πίσυνος βοὸς ἄρταμος αὐτὸς ὅδ' ἔςαι.

id est: οὗτος αὐτὸς θαρρῶν τὸν βοῦν σφάξει. Est autem quaedam huius emendationis πειθανάγκη, quam ex Terentio Varrone proferam, cuius testimonium servavit Dionysius Halic. A. R. IV. 62. οἱ τῆς Σιβύλλης χρησμοὶ διέμειναν μέχρι τοῦ Μαρσικοῦ κληθέντος πολέμου (quum Capitolium arsit, ubi servabantur.) ἐμπρησθέντος τοῦ ναοῦ σὺν τοῖς ἄλλοις ἀναθήμασι καὶ οὗτοι διεφθάρησαν ὑπὸ τοῦ πυρός. Οἱ δὲ νῦν ὄντες ἐκ πολλῶν εἰσι συμφόρητοι τῶν (dele τῶν) τόπων· οἱ μὲν ἐκ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πόλεων κομισθέντες, οἱ δὲ ἐξ Ἐρυθρῶν τῶν ἐν Ἀσίᾳ κατὰ δόγμα βουλῆς ἀποςαλέντων πρεσβευτῶν ἐπὶ τὴν ἀντιγραφήν· οἱ δ' ἐξ ἄλλων πόλεων καὶ παρ' ἀνδρῶν ἰδιωτῶν μεταγραφέντες, ἐν οἷς εὑρίσκονταί τινες ἐμπεποιημένοι τοῖς Σιβυλλείοις· ἐλέγχονται δὲ ταῖς καλουμέναις ἀκροςιχίσιν. Ex hoc ipso genere est carmen Sibyllinum, quod Phlegon descripsit. Ἀκροςιχὶς versuum, quos apposuimus, est ἀγαλλόμενος, ut vides: itaque certum est in quinto versu litteram initialem Λ periisse. Qui sequuntur

hexametri incipiunt a verbis Προφρονέως, Αἰγῶν, Λισσέσθω, Ἰκτῆρες, Νοςήσας: quorum ἀκροςιχὶς est πάλιν. Eiusdem rei in caeteris manifesta sunt vestigia, quae aliis indaganda relinquo. Caeterum conf. Ciceronem de Divin. II. 54.

De ipsis Oraculis Sibyllinis memorabile est testimonium Procopii, qui se omnia ea legisse scribit de Bello Goth. I. 24. p. 118. τῶν γὰρ Σιβύλλης λογίων τὴν διάνοιαν πρὸ τοῦ ἔργου ἐξευρεῖν ἀνθρώπῳ οἶμαι ἀδύνατα εἶναι. αἴτιον δὲ ὅπερ ἐγὼ αὐτίκα δηλώσω ἐκεῖνα ἀναλεξάμενος ἅπαντα. Ἡ Σίβυλλα οὐχ ἅπαντα ἑξῆς τὰ πράγματα λέγει οὐδὲ ἁρμονίαν τινὰ ποιουμένη τοῦ λόγου, ἀλλ' ἔπος εἰποῦσα ὁτιδὴ ἀμφὶ τοῖς Λιβύης κακοῖς ἀπεπήδησεν εὐθὺς ἐς τὰ Περσῶν ἤθη, ἐνθένδε δὲ Ῥωμαίων ἐς μνήμην ἐλθοῦσα μεταβιβάζει ἐς τοὺς Ἀσσυρίους τὸν λόγον, καὶ πάλιν ἀμφὶ Ῥωμαίοις μαντευομένη προλέγει τὰ Βρεττανῶν πάθη. ταύτῃ τε ἀδύνατά ἐςιν ἀνθρώπῳ ὁτῳοῦν πρὸ τοῦ ἔργου τῶν Σιβύλλης λόγων ξυνιέναι. Haec vero sunt, ut Graeci iocabantur, θαύματα μωροῖς. Sed ad Euripidem redeundi tempus est.

Gravem labem mihi concepisse videtur vs. 1013.

πόλις τ' ἀφῆκε σωφρονοῦσα, τὸν θεόν
μεῖζον τίουσα τῆς ἐμῆς ἔχθρας πολύ,

neque enim τίω in senariis Euripideis ullum locum habet, neque μέγα τίειν et μεῖζον τίειν bene Graece dictum est, neque si quam maxime Graecum esset μεῖζον τίειν τὸν θεὸν τῆς ἔχθρας quid sit quisquam poterit extricare: non est enim *odio religionem anteponere*, quale est Ennianum:

Non ponebat enim rumores ante salutem,

ut plus quam odium dicatur valuisse Dei religio. Id ipsum autem postulat sententia loci et sic potest ex reliquiis scripturae exscalpi ut statuas in antiquo libro detrito et perroso haec sola expediri potuisse ΤΟΝΘΕΟΝ * * * ΤΙΘ * ΣΑ, unde nescio quis effinxerit τὸν θεὸν μεῖζον τίουσα, quum fuisset supplendum τὸν θεὸν πρόσθεν τιθεῖσα τῆς ἐμῆς ἔχθρας πολύ, id est προτιμῶσα, ut in Hecuba 129:

τὰ δὲ Κασάνδρας
λέκτρ' οὐκ ἐφάτην τῆς Ἀχιλείας
πρόσθεν θήσειν ποτὲ λόγχης.

Etiam sequiores ita loquuntur. Dio Chrysostomus XXXIV. p. 434. πολιτεύεσθαι δὲ ἐπιχειροῦσιν ἐκ περιουσίας καὶ πάντα ἐμ-

προσθεν τούτου τιθέντες. Usitatiore etiam forma Pausanias X. 2. § 3. *ἐπίπροσθεν τῆς εὐσεβείας τὰ κέρδη ποιούμενοι.*

Quod continuo sequitur vs. 1014. *ἅ γ' εἶπας ἀντήκουσας* de coniectura restitutum est, quum in libris MSS. omnibus sit *πρὸς ἅ γ' εἶπας.* Et *πρός* quidem additicium esse et expungi oportere prorsus assentior, sed nondum loci emendationem sic perfectam esse puto: nihili enim est *γε* non alio loco ineptius quam hic insertum, quamobrem corrigendum esse sic censeo: *ἅττ' εἶπας ἀντήκουσας*: *quidquid dixisti*, inquit, *responsum est tibi*: respondi ad omnia, quae dixisti. Pronomina Attica *ἅττα* et *ἄττα* persaepe librariorum violentas manus senserunt. Nesciebant Graeculi quid esset *ἄττα* vel *ἅττα* et docti magistri frustra sedulo inculcabant, qui tamen et ipsi de ea re non admodum acute scriptitant, vide Schol. Platonis ad Sophistam p. 371, Harpocrationem v. *Ἄττα*, Grammaticum in Bekkeri Anecd. p. 460 sq. et Suidam v. *Ἄττα*, qui omnes e communi fonte hauserunt, et nescio quem antiquiorem magistrum sequuntur et exscribunt. Pro *ἅτινα* Iones *ἅσσα* dicebant, ut *ἄσσα* pro *τινά*: itaque ut *ποῖόν τι* Graecum est sic in plurali numero *ποῖ' ἄσσα* dicebant. In Odyssea T. 218:

εἰπέ μοι ὁπποῖ' ἄσσα περὶ χροῒ εἵματα ἕστο,

tantum abest, ut *ἄσσα* supervacuum sit (quae nonnullorum opinio est) ut salva Graecitate abesse non possit. Differunt enim certo usu *ποῖος* et *ποῖός τις*, ut *ποῖος* cum irrisione dicatur, ut supra ostendimus, *ποῖος μάγειρος*; *quem tu mihi coquum narras?* *ποῖός τις* ubi serio quaeritur de alicuius personae aut rei ingenio, indole, natura aut genere. In Lysia XX. 2. *αἱρεθεὶς ὑπὸ τῶν φυλετῶν, οἳ ἄριστα διαγνοῖεν ἂν περὶ σφῶν αὐτῶν ὁποῖοί τινες εἰσίν*, si omiseris *τινές* vitiose dictum erit. Obiter emenda *οἳ ἄριστ' ἂν διαγνοῖεν περὶ σφῶν αὐτῶν*: adverbia enim in talibus voculam *ἄν* trahunt ad sese. In Xenophontis Anabasi V. v. 15. *ἐρωτᾶτε ὁποίων τινῶν ἡμῶν ἔτυχον* necessarium est *τινῶν*, ut bene Graeca sit oratio. In Anabasi VII. vi. 4. *ἐρωτώντων δὲ τίς ἀνὴρ εἴη Ξενοφῶν, ἀπεκρίνατο ὅτι τὰ μὲν ἄλλα εἴη οὐ κακός, φιλοστρατιώτης δέ*, poterat Xenophon pro *τίς ἀνήρ* scribere *ποῖός τις ἀνήρ*, sed *ποῖος ἀνήρ* scribere non poterat. Itaque sic passim *ἅσσα*, *ἄσσα*, *ποῖ' ἄττα*, *ὁποῖ' ἄττα* et similia occurrunt et rectissime apud Homerum

ὁπποῖ' ἄσσα positum est. Herodoti locum unum afferam, ut mendo liberem. Editur I. 47. ἄσσα δ' ἂν ἕκαςα τῶν χρηςηρίων θεσπίσῃ, quum sit ἕκαςον scribendum. Antiphontis locum laudat Suidas v. Ἄττα non uno nomine vitiosum hunc: οὐ γὰρ ἐγὼ ἐπεπόνθειν ταῦτα ἅττα νῦν πέπονθα ὑπὸ τούτου, corrige οὐ γάρ πω ἐπεπόνθη ταῦτα. Antiphon certe non potest forma ἐπεπόνθειν esse usus. In Platonis Theaeteto 208 E. felix vitium veram scripturam in omnibus libris servavit intactam: ἐπειδὴ ἐγγὺς ὥσπερ σκιαγραφήματος γέγονα τοῦ λεγομένου ξυνίημι οὐδὲ μικρόν· ἕως δὲ ἀφεςήκῃ πόρρωθεν ἐφαίνετό τί μοι λέγεσθαι. Homunciones ΑΦΕΣΤΗΚΗ coniunctivum esse rati, quoniam ἕως apud sequiores coniunctivum assumit pro ἕως ἂν positum, dederunt ἕως δὲ ἀφεςήκῃ ineptissime sed ut nullo negotio ipsa philosophi manus perluceat, quam Heindorfius vindicavit, nempe ἕως δὲ ἀφεςήκη. Docet Harpocration ἅττα apud Antiphontem significare ὅσα vel ἅτινα et apud Demosthenem ἐν Φιλιππικοῖς positum esse pro τινὰ ἢ ποῖά τινα. In re certa et perspicua tricatur: ἅττα apud omnes est ἅτινα (ut ὅτου, ὅτῳ, ὅτων dicebant) et ἄττα pariter omnibus est τινά. Demosthenes, ut populares omnes, utraque forma utitur: pag. 17, 15. ὁποῖ' ἅττ' ἂν ὑμᾶς περιςῇ τὰ πράγματα τοιοῦτοι κριταὶ καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε, et pag. 54, 23 οὐ γὰρ ἅττα ποτ' ἔςαι δεῖ σκοπεῖν et aliis locis. Praeterea narrant nobis ἄττα nonnumquam *nihil omnino* significare, sed παρέλκειν et ἐκ περιττοῦ προστίθεσθαι vel προσκεῖσθαι, in cuius rei fidem Scholiasta Platonis affert locum Pherecratis: τοῖς δέκα ταλάντοις ἀλλὰ προστιθεὶς ἔφη ἄττα πεντήκοντα et addit: οὐδὲν γὰρ σημαίνει ἐνταῦθα τὸ ἄττα. Denique ἐπὶ χρόνου τάττεσθαι docent et ἐπ' ἀριθμοῦ. Negligenter haec omnia et non satis vere tradita sunt: ἅττα ubique ponitur pro ἅτινα, neque umquam ἅττα pro ὅσα, τίνα vel ποῖά τινα dictum est. Locus Demosthenis, quo in ea re magistri abutuntur, obiter emendari potest. Afferunt haec: ὁ δὲ πρεσβεύων Αἰσχίνης οὑτοσὶ ἐλθὼν πῶς μὲν καὶ ἅττα ποτὲ διελέχθη: apud Demosthenem legitur de F. L. p. 438, 22: οὐχ ὁ μὲν γράφων τὸ ψήφισμα Εὔβουλος ἦν, ὁ δὲ πρεσβεύων εἰς Πελοπόννησον Αἰσχίνης οὑτοσί; ἐλθὼν δ' ἐκεῖσε ἅττα μέν ποτε διελέχθη καὶ ἐδημηγόρησεν αὐτὸς ἂν εἰδείη κτέ. Corrige e Scholiasta: ἐλθὼν δ' ἐκεῖσε πῶς μὲν καὶ ἅττα

ποτὲ διελέχθη, praeterea expunxerim καὶ ἐδημηγόρησεν, optime enim δημηγορεῖν continuo ponitur de Aeschine, ubi a legatione redux in concione verba fecisse dicitur: legati proprie dicebantur διαλεχθῆναι et passim videbis mitti πρέσβεις, οἵτινες διαλέξονται. Similiter ἄττα ubique significat τινά et additur nominibus plerumque ὑποκοριστικοῖς, ut σκαλαθυρμάτι' ἄττα, κρουμάτι' ἄττα, ὀρτύγι' ἄττα, κρεᾴδι' ἄττα, et est fere κατασμικρύνοντος et extenuantis. Deinde adiectivis quibusdam additur σμίκρ' ἄττα, ὀλίγ' ἄττα similibusque, in quibus omnibus necessaria est elisio. Plane absurdum est credere ἄττα nonnumquam *plane nihil* significare, nam nihil verius est quam quod alicubi scite dixit G. Hermannus: *ne bruta quidem edunt sonos nihil significantes.* Pherecratis locus mendosus est et sic constituendus videtur:

τοῖς δέκα ταλάντοις τοῖσδε προστιθεὶς, ἔφη,
ἀλλ' ἄττα πεντήκοντα.

ubi perquam urbana ironia inest in verbis ἀλλ' ἄττα πεντήκοντα, quae extenuantis est oratio et quod gravissimum est verbis elevantis, quasi dicas: *Hisce talentis decem si pauxillulum addideris*, nempe quinquaginta alia talenta. Apparet simul quam temere alii verba Pherecratis acceperint, quasi ἄττα posuisset ἐπ' ἀριθμοῦ: namque ut dicitur πολλοί τινες, ὀλίγοι τινές, sic τρεῖς τινές, δέκα τινές dicitur et sic τρί' ἄττα et similia, ut in Platonis Lyside p. 213 B. τρία ἄττα (L. τρί' ἄττα) εἶναι γένη, et alibi. Quod autem χρονικῶς aut ἐπὶ χρόνου poni ἄττα affirmant sumtum est e Comicorum locis, ubi πηνίκ' ἄττα legitur et ὁπηνίκ' ἄττα, ut in Avibus 1514:

ἀπόλωλεν ὁ Ζεύς. B. πηνίκ' ἄττ' ἀπώλετο;

et apud Harpocrationem ex Eratosthenis in Comicos commentariis:

πυθοῦ χελιδὼν πηνίκ' ἄττα φαίνεται.

et:

ὁπηνίκ' ἄτθ' ὑμεῖς κοπιᾶτ' ὀρχούμενοι.

quod eodem modo dictum est atque ποῖός τις, πόσος τις; ut enim πῶς τι dicitur pro ποῖόν τινα τρόπον; sic πηνίκ' ἄττα pro ἐν ποίῳ τινὶ χρόνῳ; Recte comparabis πηνίκα μάλιστα; in Critone p. 43 A., et μάλιστα cum notis numeralibus coniunctum, vid. Andocid. περὶ Μυσ. § 38. et Hippocratis verba:

οὗτοι οὖν καὶ θνήσκουσι δεκαταῖοι μάλιϛα, et similia. Plato solus, quod sciam, ἄττα sine nomine ponere solet, ut in Rep. V. 449 B. ἔλεγεν ἄττα προσκεκυφώς. ubi ἔλεγέ τινα non pŏterat dicere. Plura indicabit Heindorfius ad Theaet. p. 148 C. Iam videndum est quemadmodum in his scribae grassari soleant. Primum omnium male explent elisionem et scribunt ποῖα ἄττα, τοιαῦτα ἄττα, οἰκτρὰ ἄττα, in Phaedro p. 259 A. ἀνδράποδα ἄττα, in Lyside, ut vidimus, τρία ἄττα et sic passim. Eodem errore scribitur in Grammaticorum λέξεσιν. Photius: Λοιπὰ ἄττα: λοιπά τινα, Hesychius: Ὀλίγα ἄττα: ὀλίγα τινά, et aliis locis. Ne metrum quidem retinet scribas: in Nubibus vs. 620. Ravennas exhibet:

ὅϛις σκαλαθυρμάτια ἄττα μικρὰ μανθάνων,

quo confidentius caetera emendabis. Praeterea ubi ante vocalem ἄττ' aut ἅττ' est scriptum saepe alterum τ omittunt et ἅτ' aut ἅγ' assolent scribere, cuius rei iam compluscula exempla supra dedimus, ubi in Eupolide ostendebamus pro μικρά γ' ὀρτύγια optime Porsonum emendasse μίκρ' ἄττ' ὀρτύγια. Idem in Adversariis p. 237. ἅσσα aliquoties Sophocli reddidit et Agathoni:

ἀγένητα ποιεῖν, ἅσσ' ἂν ᾖ πεπραγμένα.

pro ὅσσ' ἂν ᾖ. Confusa sunt eadem et alibi et apud Aeschrionem Samium Athen. p. 335 D.

ἔγραψεν ἅσσ' ἔγραψ', ἐγὼ γὰρ οὐκ οἶδα.

ubi in aliis est ὅσσ' ἔγραψ'. Interiisse ἅττα et restituendum pro ἅγ' suspicor in oratione prima κατ' Ἀριϛογείτονος p. 770. οὐκ ὀκνήσω πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν ἅγ' ἐμοὶ φαίνεται, imo vero ἅττ' ἐμοὶ φαίνεται. Similiter in loco Euripidis, quem supra attulimus, editur:

ἅ γ' οὖν παραινῶ ταῦτά μου δέξαι, γύναι.

pro ἅττ' οὖν, et nostro loco in Heraclidis ἅ γ' εἶπας ἀντήκουσας pro ἅττ' εἶπας. Denique in Phoenissis vs. 96:

πάντα δ' ἐξειδὼς φράσω
ἅ τ' εἶδον εἰσήκουσά τ' Ἀργείων πάρα,

prius τε male collocatum vitii suspicionem movet. Facillimum est emendare πάντα — ἅττ' εἶδον εἰσήκουσά τε.

Accedat his denique locus Demosthenis de F. L. p. 397. ubi quum dixisset: συλλογίσασθαι δὴ βούλομαι τὰ κατηγορημένα ἀπ'

ἀρχῆς, ἵν' ὅσα ὑμῖν ὑπεσχόμην ἀρχόμενος τοῦ λόγου δείξω πεποιηκώς idque ipsum luculenter fecisset locum sic concludit: *οὐκοῦν ταῦθ' ὑπεσχόμην ἐν ἀρχῇ, ταῦτ' ἐπέδειξα.* Equidem mihi ipsum Demosthenem audire videbor ubi scriptum erit *ἅτθ' ὑπεσχόμην ἐν ἀρχῇ ταῦτ' ἐπέδειξα.* In Aristocratea quoque p. 668, *ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐξηπάτησθε. καὶ δι' ἄγε εἰκότως τοῦτο πεπόνθατε ἐγὼ φράσω*, reposuerim *δι' ἅττ' εἰκότως.*

Manifestum mendum insidet in Heraclidarum vs. 1037.

πῶς οὖν ταῦτ' ἐγὼ πεπυσμένος
δεῦρ' ἦλθον ἀλλ' οὐ χρησμὸν ᾐδούμην θεοῦ;

quidquid enim moliuntur Interpretes, vitiose et perperam dicitur quis *αἰδεῖσθαι χρησμόν* pro *reformidare oraculum*, *oraculo deterreri.* Longe optimus omnium Elmsleius: »*insolens locutio*, inquit, *χρησμὸν αἰδεῖσθαι pro χρησμοῦ ἐντρέπεσθαι. Ita tamen scripsisse videtur Poëta. Aeschyl. Agam.* 946. *μή νυν τὸν ἀνθρώπειον αἰδεσθῇς ψόγον. Suppl.* 487. *ὅπως δ' ἀνάγκη Ζηνὸς αἰδεῖσθαι κότον.*" Quod insolens locutio est non querimur, boni poëtae est quaedam ingeniose et venuste novare, sed quod absona et absurda est interpolatam esse suspicamur. Exempla ab Elmsleio allata plane diversa sunt: rectissime enim pro *αἰδέομαι Τρῶας καὶ Τρωάδας* dici potest *αἰδοῦμαι ψόγον Τρώων*, sed nihil sic proficimus ad intelligendum quomodo tandem *χρησμὸν αἰδοῦμαι* potuerit dici. Est autem *ᾐδούμην* nihil aliud quam infelix Musgravii coniectura: in Codd. omnibus legitur: *χρησμὸν ἠρόμην θεοῦ*, in quo mendo vera scriptura videtur haec latere: *χρησμὸν ἠζόμην θεοῦ.* Est enim *ἅζομαι* id ipsum quod locus postulat *ἐντρέπομαι*, *εὐλαβοῦμαι.* Hesychius *οὐχάζομαι: οὐ σέβομαι, οὐκ ἐντρέπομαι.* Recte *οὐχ ἅζομαι* emendavit Elmsleius ad Heraclid. vs. 600, ubi est *δυσφημεῖν γὰρ ἅζομαι θεάν*, apte componens Orest. vs. 1116. *δὶς θανεῖν οὐχ ἅζομαι*, et Alcestid. 326. *πρὸ τούτου γὰρ λέγειν οὐχ ἅζομαι*, et Eumenid. 389. *τίς τάδ' οὖν οὐχ ἅζεται;* Quibus addo ex Theognideis vs. 280.

μηδεμίαν κατόπισθ' ἀζόμενον νέμεσιν.

et vs. 738. *Κρονίδη, σὸν χόλον ἀζόμενοι.* Viden *ἅζομαι* esse id ipsum *ἐντρέπομαι*, quod Elmsleius requirebat, et *οὐχ ἅζομαι* esse *οὐ φροντίζω*, *nil moror*, *contemno.* Fatetur se Eurystheus Iunonis numine fretum oraculum non curasse: *οὐχ*

ἠζόμην τὸν χρησμόν. Quod autem Elmsleius Ρ et Δ aliquoties permutata esse docet ad vs. 38, non est ea utilis observatio, quoniam ii errores non orti sunt ex similitudine formae oculos scribarum fallente, sed ex mera oscitantia eorum, qui aliud agentes quidvis pro quovis describebant. Fieri potest ut α in β transierit et in γ et in ε, sed nihil prodest id saepe notare et sunt hae observationes steriles. Contra foecundae sunt palaeographicae animadversiones, quibus mendorum origo ita perspiciatur ut e vitiosa scriptura oculis doctis et acutis sana lectio pelluceat. Prodest animadvertere quam saepe Α, Δ et Λ ridicule confusa fuerint. Scatet exemplis Hesychius, quorum multa iam alibi indicavimus: longe plurima sibi quisque poterit colligere, in quibus antiqua manus perlucet, veluti quum Αἶται *preces* esse dicuntur, et Λῆται *venti*, et Λῶρος *immatura nece raptus*, et Λαγεινά *tristia*, et Σκιλλεῖον *umbraculum*, quis non veterem scripturam ΑΙΤΑΙ et ΑΗΤΑΙ et ΑΩΡΟΣ et ΑΛΓΕΙΝΑ et ΣΚΙΑΔΕΙΟΝ tamquam oculis suis cernit? Eadem est ἐνάργεια in erroribus, qui nati sunt ex confusione litterarum Ζ (antiquae formae), Τ, Ι et Ρ. Ζ et Τ in antiquis Codicibus, in vetustis inscriptionibus, in nummis vix possunt oculis discerni: hinc natus est Τὰν Κρηταγενής pro Ζάν, ut alibi ostendimus, et Ζιτᾶνα, Ταμία, τῶνα, ἐπιζάξ, de quibus nuper diximus. Male apud Hesychium legitur Ἐμπαίτονται pro Ἐμπαίζοντι. Quemadmodum igitur Ζ in Τ abit, sic nonnumquam solum Ι superesse videtur, ut in Euripidis Ione 1247. Codicum corruptam scripturam δράκοντεσ ἀρχαῖόν τι optime emendavit Badhamus in δράκοντε σαρκάζοντε. Saepissime Ρ male irrepsit pro Ι, veluti apud Hesychium Ἄνδεργμα scribitur pro ἄνδειγμα, Ἐρκάζειν: σκώπτειν pro εἰκάζειν, Μερῶν: ἐλάσσων pro μείων, Ὄρεσι: προβάτοις pro ὄϊεσσι. Insigne huius rei exemplum est apud Hesychium v. Ῥερπιδάω· τὸ πῦρ ἐκκαίουσιν. Perspexerunt Piersonus in Praefat. ad Moeridem p. XXI. et Alberti ad l. Ῥειπίδα propter longam vocalem pro ῥιπίδα scriptum hoc monstrum produxisse pro Ῥιπίδα, ᾧ τὸ πῦρ ἐκκαίουσιν. Plura exempla Alberti ibidem indicavit. Contra Ι pro Ρ irrepsit in iocosum dictum Stratonici apud Athen. p. 351.

Ἄιδοι τις ἣν ἕκαςος εἰδείη τέχνην,

sed scurra pro *ἕρδοι τις* in vetere proverbio *Quam quisque norit artem in hac se exerceat* stolidum olitorem irridens substituerat:

Ἄρδοι τις ἣν ἕκαςος εἰδείη τέχνην.

Similiter apud Porphyrium de Abstin. II. 8. pag. 116. in libris omnibus est *οὐδὲ ἰδεῖν μακάρων ἱεροῖς ἐπὶ βωμοῖς* pro *οὐδ' ἕρδειν*, et apud Hesychium in v. *Τήποδα: λέβητα τρισκελῆ*, apparet enim ΤΡΙΠΟΔΑ verum esse, deinde ΙΓ in Η coaluit, ut *Ἀνδρόφητες* apud eundem scriptum est pro *Ἀνδρόσφιγγες*, et *Τηθολαβεῖν* pro *τιτθολαβεῖν*. Sic et ΤΤ pro Π scriptum in *Διαττερίσαι*, ubi emendandum *Διαπερδικίσαι*, et ΓΙ pro Π in *Τετάργιςο* pro *τετάρπετο*, et sunt alia huiusmodi apud eundem sexcenta.

Ex his scribarum peritia aestimari potest si talia peccant Magistri. Et profecto nihil est quod isti non committant. In Suida v. *Ἀναρριχᾶσθαι* dederunt *καὶ μακρὰ* pro *κλιμάκια*. In Isaeo I. § 27. *τῶν* pro *ζῶν*. In Hesychio *Ὤμορεν· ὠδύρετο* pessime scriptum esse fateberis pro *ᾤμωζεν*. In Euripide scribae Ζ et Τ confuderunt in fragmento apud Clem. Alexandr. Stromat. V. p. 716.

οὐδὲ γὰρ λάθρᾳ δοκῶ
φωτὸς κακούργου σχήματ' ἐκμιμούμενον
σοὶ τήνδ' ἐς εὐνὴν ὥσπερ ἄνθρωπον μολεῖν,

Ἀμφίων λέγει τῇ Ἀντιόπῃ, ubi palmaria est Valckenaerii emendatio in Diatribe p. 63.

σοὶ Ζῆν' ἐς εὐνὴν ὥσπερ ἄνθρωπον μολεῖν.

perapposite conferentis locum in Bacchis 29.

εἰς Ζῆν' ἀναφέρειν τὴν ἁμαρτίαν λέχους.

postquam ΖΗΝ in *τὴν* abierat correxit aliquis *τήνδ' ἐς εὐνήν*. Alio Euripidis loco Ζ et Ρ planissime ut in Heraclidis confusa sunt, nempe in Hecuba 1031, ubi *θυμῷ ῥέοντι* in libris est tantum non omnibus, sed nemo dubitat quin *ζέοντι* feliciter sit a Ruhnkenio emendatum.

Quanta sit scribarum futilitas vide et in his: simillima sunt Ν et ΑΙ, itaque passim ridicule confunduntur, ut *Ναξίανθος* pro *Ναξία λίθος* apud Photium, et in Lexico Rhetorico post Photium v. *Εἰσαγγελία*. — *αὕτη μὲν οὖν ἡ Κικίνου δόξα*, imo vero *ἡ Καικιλίου*. Apud Dionysium Halic. A. R. p. 339. est

Κοτύνας pro Κοτυλίας, et p. 528. πάντων pro πάλιν τῶν (ΠΑΛΙ-ΤΩΝ) et p. 1340. Οὐέντρα pro Οὐέλιτρα. In oratione κατ' Ἀριςογείτονος p. 790. ὅτι δακτυλοδεικτεῖτε ἐπὶ τῷ πονηρότατον τῶν ὄντων ἁπάντων δεικνύναι; suspicor pro ΟΝΤΩΝ emendandum esse (Π)ΟΛΙΤΩΝ, τῶν πολιτῶν ἁπάντων. Multa huiusmodi sunt et apud Hesychium: Ἀθημένος pro ἀθειμέλιος, κελιόν I. p. 233. pro κενόν, Οὐλιᾶσθε pro οὔνασθε, pro ἐν ᾄδου dant ἐλιάδου I. p. 658, alia. Quid autem eo facias, qui in Homeri notissimo versu: ἄνερ, ἀπ' αἰῶνος νέος ὤλεο potuit scribere ἀπ' αἰῶνος λιέος ὤλεο, quod factum esse videbis apud Schowium ad Hesych. I. p. 180.

Confusa sunt ΛΗ et ΝΙ, ut supra in λήτρου et νίτρου vidimus, apud Hesychium v. Πηληκίσματα: φενακίσματα: est enim Graecum πηνίκη, πηνικίζω, πηνικίσματα, quod reponendum. Apud Dinarchum κατὰ Φιλοκλέους § 6. intelligi non potest quid sit: οὐ γάρ ἐςι χαλεπώτερον ἀνθρώπου τὴν αὐτὴν πονηρίαν ἀγνοουμένην ἔχοντος: intelligerem si scriptum esset οὐδὲν γάρ — τηλικαύτην πονηρίαν κτέ.

Vehementer imposuit idem error Mazochio, quum in Tabulis Heracleensibus I. 86. sibi videretur videre: ὅ τι δέ κα τούτων ποιῶντι πὰρ τὰν συνθήκαν τοὶ πολιανόμοι τοὶ ἀὲς ἐπὶ τῶ ϝέτεος ΕΠΙΚΑΤΑΒΑΝΟΝΤΙ, et nescio quid somniaret de futuro καταβανῶ pro καταβήσομαι. In ipso aere incisum esse ΕΠΙ-ΚΑΤΑΒΑΛΙΟΝΤΙ pro ἐπικαταβαλοῦσι, quales formae Δωρίδος severioris in iisdem Tabulis aliae leguntur (ἀνανγελίοντι pro ἀναγγελοῦσι I. 70. ἀνκοθαρίοντι pro ἀνακαθαροῦσι I. 84.) facile cuivis erit manifestum, neque id Ahrensium fugit de Dialecto Dorica pag. 209.

Difficile est risum continere ubi μέλι in ΜΕΝ abiit, (vid. Bast. Epist. Crit. p. 70. et Stob. Floril. XIII. 43.) et omnino nihil est tam absurdum, quod non in antiquis membranis legatur. Apud Clem. Alex. Strom. I. p. 280. Sylb. in garrulos dictum est ποταμὸς ῥημάτων οὐδὲ ςαλαγμός pro νοῦ δέ. Apud Galenum Tom. VI. p. 641. Kuhnii legitur: κἂν τοῦτο δὴ τὸ τοῦ Πλάτωνος μήτε γράμματα μήτε νοῦν ἐπίςανται, lege μήτε νεῖν ἐπίςωνται, ex Platonis Legibus III. p. 689 D. Apud Stobaeum Floril. LXIV. 30. Plutarchus scribit: οἱ μὲν νοῦν τὸν ἔρωτα, οἱ δ' ἐπιθυμίαν, οἱ δὲ μανίαν — ἀναγορεύουσι. Ni-

mis lepidum est νοῦν, tu corrige νόσον. Incredibile dictu est quantum ineptiarum in Codd. legatur. *Ova* apud Clem. Alex. Strom. VII. p. 713. Sylb. in *aures* mutata sunt: ΩΙΑ (haec vera forma est, ut ζῷα) in ὦτα, et ex *auribus*, si quis foverit, vivos pullos excludi Clementem inducunt dicentem. Alio loco Clemens in Paedagogo III. p. 205. eleganter, ut solet, lepidum locum poëtae comici orationi suae intexuerat. Locus est Cephisodori apud Poll. VII. 22:

σανδάλιά τε τῶν λεπτοσχιδῶν
ἐφ' οἷς τὰ χρυσᾶ ταῦτ' ἔπεστιν ἄνθεμα.

vide nunc quid scribae designaverint. In Codd. omnibus Clementis sic legitur: τὰ σανδάλια ἐκεῖνα ἐφ' οἷς ἐστι τὰ χρυσᾶ ἀναθέματα, agnoscisne stupidum monachum? Tenemus fraudem manibus in locis Poëtarum et aliorum, de quorum emendata scriptura aliunde certo constat. Apud Galenum T. V. p. 299. Kuhn. affertur:

τῷδε μάλ' ἐν ἐπίσῃ κραδία σημαίνεται τλημυῖα.

pro versu Homerico Odyss. Υ. 23.

τῷ δὲ μάλ' ἐν πείσῃ κραδίη μένε τετληυῖα.

Monstrosa huius rei exempla passim occurrunt, praesertim in Hesychio et Etymologico magno, in quibus saepissime videbis syllabarum compendia negligenter lecta aut confusa portentosos errores peperisse. Nemo umquam quidquam extricabit quod non absurdum sit ex Alexidis fragmento apud Diog. Laërt. III. 27.

λέγεις περὶ ὧν οὐκ οἶσθα. συγγενῶς τρέχων
Πλάτωνι καὶ γνώσει λίτρον καὶ κρόμμυον,

at tu emenda: συγγενοῦ τρέχων Πλάτωνι. Similia hisce undique colligi possunt sed nunc quidem abstineo manum, postquam unum ex Galeno vol. VI. p. 228. Kuhn. adiecero, ubi Quinti cuiusdam dicta commemorat medicos irridentis: ἐρομένῳ τινὶ γυμναστῇ τίνα δύναμιν ἔχει τὸ ὑποσυγχρίεσθαι respondisse refert: ἀφανίζειν τὰ ἱμάτια. Deinde addit: ὅμοιόν τι τοῦ Κοΐντου περιφέρεται ἀπόφθεγμα τὸ περὶ τῶν οὔρων ὡς γραφέως ἐστὶ καταμανθάνειν αὐτά. Bonus interpres: *urinas nosse ad pictorem pertinere* scribit. Quis non statim videt γναφέως esse emendandum? Plura de genere hoc alias afferam, nunc ad Euripidem est redeundum.

Est in Heraclidis locus, qui cum Xenophonteo in Hellenicis compositus inveteratam librorum fraudem deteget. Ponam primum Xenophontis verba ex Hellen. V. ii. 5. Mantinenses a Spartanis obsessi, quia moenia deiicere nolebant, ad incitas redacti *δείσαντες μὴ δοριάλωτοι γένοιντο ὡμολόγουν περιαιρήσειν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἔφασαν σπείσεσθαι εἰ μὴ καὶ διοικοῖντο κατὰ κώμας.* Manifestum in his vitium non uno modo deprehenditur. Et primum quidem *διοικεῖν* et *διοικεῖσθαι* non possunt significare id quod hic locus postulat. Viri docti ut demonstrarent *διοικεῖν* esse *seorsim habitare* (quamquam id ex se spectatum plane absurdum est ut *χωρὶς οἰκεῖν*, quod Graeci eo sensu dicere assolent, *διοικεῖν* diceretur aut prorsus barbare *διοικεῖσθαι*) afferunt locum Platonis in Timaeo p. 19 E. ubi *τὸ τῶν σοφιστῶν γένος* dicitur esse *ἄστοχον ἅμα φιλοσόφων ἀνδρῶν καὶ πολιτικῶν ἅτε πλανητὸν ὂν κατὰ πόλεις οἰκήσεις τε ἰδίας οὐδαμῇ διῳκηκός*, sed (ne dicam ridiculam esse hanc sententiam, quod Sophistae dicantur, quia numquam proprias sedes vel domicilia habuerint propterea ei rei idonei non esse, et sic *διοικεῖν* plane idem esse atque *οἰκεῖν*.) luce clarius est *διοικεῖν ἰδίας οἰκήσεις* hoc quoque loco idem quod semper significare *administrare*, *ordinare*, *regere*, ut in Gorgia p. 520 E. *τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν διοικεῖν*, et alibi passim. Peius etiam est quod *διοικεῖσθαι* eodem sensu pro *διοικεῖν* putant dici posse, hunc ipsum locum Xenophontis afferentes, quod quum G. Dindorfius faceret in Stephani Thesauro, ex nescio quo Irenes Typico locum addidit quem difficile est sine risu legere. Quis tandem purgabit antiquae philologiae studia istis sordibus et quisquiliis desipientium Graeculorum? Cur Antiquorum sanitatem istorum ineptiis, quibus nihil umquam scriptum est foedius, contaminamus et perdimus? Sed de hoc argumento alias accurate dicam, nunc barbare dictum *διοικεῖσθαι* reposita vera lectione confutabo, quam sic unusquisque indagare poterit, ut animadvertat futuri temporis formam requiri: *εἰ μὴ* enim in huiusmodi sententiae conformatione postulat optativi futurum: affatim exemplorum est vel in hoc ipso Xenophontis libro. Praemittam unum ab ipso Dindorfio recte emendatum VI. iv. 6. *τῶν Θηβαίων οἱ προεστῶτες ἐλογίζοντο ὡς εἰ μὴ μάχοιντο ἀποστήσοιντο μὲν αἱ περιοικίδες αὐτῶν πόλεις, αὐτοὶ δὲ πολιορκήσοιν-*

το, optime Dindorf. μαχοῖντο revocavit. Ne quis dubitare possit addam quae continuo sequuntur: εἰ δὲ μὴ ἕξοι ὁ δῆμος ὁ Θηβαίων τἀπιτήδεια [ὅτι] κινδυνεύσοι καὶ ἡ πόλις αὐτῶν ἐναντία γενέσθαι, ubi expunge ὅτι quod fulcrum orationis qui addidit ludimagister non intellexit se concinnitatem loci perdere. Tolle idem mendum VI. v. 15. γνόντες οἱ Μαντινεῖς ὡς εἰ μὴ ἀποκρούσονται αὐτοὺς [ὅτι] πολλοὶ σφῶν κατακοντισθήσονται, et gravius etiam IV. VIII. 2. ὁ Κόνων τὸν Φαρνάβαζον ἐδίδασκεν ὡς οὕτω μὲν ποιοῦντι πᾶσαι αὐτῷ αἱ πόλεις φίλιαι ἔσοιντο, εἰ δὲ δουλοῦσθαι βουλόμενος φανερὸς ἔσοιτο [ἔλεγεν ὡς] μία ἑκάστη πολλὰ πράγματα ἱκανὴ εἴη παρέχειν, ubi manifestum tenemus emblema ἔλεγεν ὡς. Alia exempla sunt insigniora V. I. 34. εἰ μὴ ἐκπέμψοιεν —, V. II. 15. εἰ μὴ παρεσοίμεθα, V. IV. 36. εἰ μή τις προκαταλήψοιτο, VI. II. 34. εἰ δέ τις μὴ ἀκολουθήσοι. VI. III. 9. εἰ μὴ ἐάσοιεν VI. IV. 36. εἰ μὴ ἤδη πράξοιεν, et passim in caeteris libris et reliquis Xenophontis et Atticorum scriptis. Quemadmodum enim in recta oratione εἰ et εἰ μή, si in apodosi futurum est, et ipsa necessario futurum postulant, ut in verbis:

εἰ γὰρ τεκνώσεις παῖδ' ἀποκτενεῖ σ' ὁ φύς.

et millies alibi, sic in oratione obliqua εἰ et εἰ μή in talibus optativi futurum requirunt. Quid igitur scripsit Xenophon? nempe διοικιοῖντο, quae forma Graeculis inaudita perfacile in διοικοῖντο depravari potuit, ut διοικιεῖσθαι in διοικεῖσθαι et similia. Saepe vidi in Codd. confundi δειπνιεῖν — δειπνεῖν, πλουτιεῖν — πλουτεῖν, σωφρονιεῖν — σωφρονεῖν, alia, quamquam sic in singulis locis sententia et in poëtis metrum quoque ruit. Apud Diphilum Athen. p. 238 F. in Codice est:

ἢ δειπνεῖν μέλλοντα κωλύσῃ τινά,

optime correctum est ἢ δειπνιεῖν μέλλοντα, et sic aliis locis peccarunt, quia formae in -ιῶ in desuetudinem abierant. Sed quid alia exempla affero, quum in ipso futuro διοικιεῖν idem factum sit apud Demosth. περὶ τῆς εἰρήνης p. 59, 3. ὑπισχνουμένων τινῶν τοὺς μὲν Φωκέας τὸν Φίλιππον σώσειν, τὴν δὲ Θηβαίων πόλιν διοικεῖν, veram scripturam servavit Harpocration v. Διοικιεῖν: ἀντὶ τοῦ διαιρήσειν ὥστε μὴ ἐν ταυτῷ πάντας οἰκεῖν ἀλλὰ χωρὶς καὶ κατὰ μέρος. Δημοσθένης ἐν πέμπτῳ Φιλιππικῶν, hunc ipsum locum interpretans, ubi duo Codices B. C.

διοικεῖν exhibent. Parisinus S cum paucis aliis *διοικιεῖν* servat, caeteri in *διοικεῖν* conspirant. Absurda scriptura circumferebatur in Isocratis oratione V. § 43. *Λακεδαιμονίων βουλομένων λυμήνασθαι τὴν Βοιωτίαν καὶ διοικῆσαι τὰς πόλεις*, nihil minus volebant, ut satis apparet, sed *διοικίσαι*, quod optimus Urbinas solus servavit. Superest ut demonstrem *διοικιοῦμαι* et *διοικιοῖντο* bene Graeca esse. Athenienses utuntur verbis *ἐξοικίζομαι*, *εἰσοικίζομαι*, *κατοικίζομαι*, *ἀνοικίζομαι* aliisque compositis et in passiva forma et in media. Media usurpatur de eo, qui *sua voluntate* ex vetere sede migrat (*ἐξοικίζεται*), aut in novam immigrat (*εἰσοικίζεται*), aut relicta ora maritima in interiora se recipit (*ἀνοικίζεται*), similiterque in caeteris. Itaque aoristi sunt *εἰσοικίσασθαι*, *ἐξοικίσασθαι*, *ἀνοικίσασθαι*, cet. et sicubi futuro opus est *ἐξοικιοῦμαι*, *εἰσοικιοῦμαι* cet. dicendum est. Passiva forma, quae cognoscitur in aoristis *εἰσοικισθῆναι*, *κατοικισθῆναι*, *ἀποικισθῆναι*, *συνοικισθῆναι*, *διοικισθῆναι* cet. ponitur de iis, qui ab alio in nova sede collocantur aut e vetere sede pelluntur aut in coloniam deducuntur cet. Ubi futuro utendum erat eo sensu dicebant *κατοικισθήσομαι*, *εἰσοικισθήσομαι* cet. Perfecta *κατῴκισμαι*, *ἀνῴκισμαι* cet. utrique formae communia sunt. Numquam in his Veteres errant: nulla est in his confusio aut negligentia, qualem apud sequiores frequenter deprehendas, qui vocabulorum vim natura insitam non amplius sentiebant. Thucydides I. 58. *Περδίκκας πείθει Χαλκιδέας τὰς ἐπὶ θαλάσσῃ πόλεις ἐκλιπόντας καὶ καταβαλόντας ἀνοικίσασθαι ἐς Ὄλυνθον*, ubi si *ἀνοικισθῆναι* scriberetur absurde dictum esset. *Ipsi* Chalcidenses, auctore Perdicca, in interiorem continentem se recepisse dicuntur. In Aristophanis Pace vs. 203. legitur:

ἐξῳκίσαντο δ' οἱ θεοὶ τίνος οὕνεκα;

et vs. 207:

αὐτοὶ δ' ἀνῳκίσανθ' ὅπως ἀνωτάτω.

et ad mediam formam referenda sunt perfecta vss. 197. et 260. *ἐχθὲς εἰσιν ἐξῳκισμένοι* et *ἐχθὲς εἰσῳκίσμεθα*. Rectissime Stephanus in Aeschinis Timarchea § 124. emendavit: *ἐὰν δ' ὁ μὲν ἐξοικίσηται, εἰς δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο ἐργαστήριον χαλκεὺς εἰσοικίσηται*, ubi in libris barbarae formae leguntur *ἐξοικήσηται* et *εἰσοικήσηται*, quemadmodum *κατοικήσηται* Thucyd. II. 102. et

κατοικησάμενος Isocrat. Aeginet. § 24, ex melioribus libris correcta. Apud Dion. Halic. A. R. I. 22. Vaticanus συνοικησάμενοι exhibet: corrige ἐνοικισάμενοι. Sicubi haec erant in futuro ponenda dicendum erat necessario ἐξοικιοῦμαι, εἰσοικιοῦμαι, κατοικιοῦμαι, μετοικιοῦμαι cet. et passivae formae, ἐξοικισθήσομαι cet. certo perspicuoque discrimine ab his distabant. Itaque διοικίζειν πόλιν εἰς κώμας habet passivum διοικισθῆναι de iis, qui bello fracti et vetere patria vastata expulsi per pagos dispersi habitant, ut apud Demosth. de F. L. p. 366. (οἱ Φωκῆς) διῳκισμένοι κατὰ κώμας καὶ παρῃρημένοι τὰ ὅπλα, et pag. 445: Θηβαῖοι οἱ διοικισθέντες τῷ λόγῳ, ubi in uno Codice addita legitur magistri interpretatio οἱ [διαιρεθέντες ὥςε μὴ ὁμοῦ οἰκεῖν] διοικισθέντες, et de ipsa Mantinea Xenoph. Hellen. V. II. 7. διῳκίσθη δ' ἡ Μαντίνεια τετραχῇ, et saepe alibi. Ubi autem Graece id dicendum est, quod Spartani a Mantinensibus postulant, ut ipsi relicta vetere patria pagatim rus habitatum concedant, requiritur medium διοικίζομαι: ita igitur agebant: οὐ σπεισόμεθα εἰ μὴ καὶ διοικιεῖσθε κατὰ κώμας, unde in oratione indirecta, qua Xenophon utitur, haec est necessaria verborum conformatio: οὐκ ἔφασαν σπείσεσθαι εἰ μὴ καὶ διοικιοῖντο κατὰ κώμας. Quis est qui διοικοῖντο sensu vacuum esse et vitiose dictum non sentiat?

Accidit autem ut futuri medii forma in Atticorum scriptis nunc nusquam appareat. Permulti anni sunt, ex quo hoc observare coepi, neque me facile fugisset huiusmodi forma sicubi exstaret. Si dixero ipsam analogiam satis tueri formas οἰκιοῦμαι, ἐξοικιοῦμαι, διοικιοῦμαι, etiamsi nusquam compareant, non dubito fore plerosque qui διοικοῖντο retinere malint quam formam recipere quam nemo viderit umquam. Itaque optime evenit ut in Heraclidis rarissimae formae unicum exemplum certa fide supersit. Eximet enim scrupulum omnem vs. 46.

Ὕλλος δ' ἀδελφοί θ', οἷσι πρεσβεύει γένος,
ζητοῦσ', ὅπη γῆς πύργον οἰκιούμεθα.

Lubet nonnulla de verbo διοικίζειν et διοικίζεσθαι his subiungere, ut uni et alteri loco corrupto et interpolato obiter opem feram. Quid esset διοικίζεσθαι optime interpretatus est Ammonius, qui dicitur, de D. V. v. Οἰκίζεται pag. 101. διοικίζεται δὲ (πόλις) ἡ ἐκ μιᾶς πόλεως μεγέθει ἰσχυούσης εἰς πολλὰ κατα.

διαιρουμένη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἵνα ἀσθενὴς γένηται, ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι τὴν ἐν Ἀρκαδίᾳ Μεγάλην πόλιν διῴκισαν (Codd. διῴκησαν), ubi utilia annotavit Valckenaerius, p. 171. Nobilissimus omnium est ὁ Μαντινέων διοικισμός, de quo vide Harpocrationem in v. et scripserunt Xenophon, Isocrates, Ephorus, et hinc Diodorus, Strabo, Pausanias, alii. Xenophon in Hellen. V. II. 7. Spartanorum admiratione occaecatus de illo exitio nobilissimae civitatis ea scribit, quae nemo, nisi qui perfidiam amat, sine indignatione et ira leget. Non minus Xenophontem quam Spartanos tangunt quae severe pronuntiat Polybius IV. 27. (οἱ Λακεδαιμόνιοι) Μαντινεῖς φίλους ὄντας καὶ συμμάχους [ἀναστάτους ποιήσαντες] οὐκ ἔφασαν ἀδικεῖν ἐκ μιᾶς πόλεως εἰς πλείους αὐτοὺς διοικίσαντες. Ἄνοια μετὰ κακίας τὸ δοκεῖν ἐάν τις αὐτὸς ἐπιμύῃ μηδὲ τοὺς πέλας ὁρᾶν, in quo loco expungenda esse censeo verba ἀναστάτους ποιήσαντες, quae sententiam onerant et impediunt. In ea re alterutrum optime ponitur, sed duo ἰσοδύναμα male coniunguntur. Isocrates, qui in Panegyrico § 126. dixerat τὴν μέν γε Μαντινέων πόλιν εἰρήνης ἤδη γεγενημένης ἀνάστατον ἐποίησαν, idem de Pace § 100. sensu eodem Μαντινέας δὲ διῴκισαν scripsit. Eodem modo Phocenses, apud alios saepe dicuntur ἀνάστατοι γεγονέναι, apud Demosthenem, ut modo vidimus, διῳκισμένοι κατὰ κώμας. Ex iisdem locis optime aestimari poterit bonitas coniecturae Reiskii in loco Dionis Chrysostomi Orat. XLVII. Tom. II. p. 225. ἐν ἐλευθερίᾳ μᾶλλον ᾑροῦντο καὶ διοικεῖσθαι κατὰ κώμας τοῖς βαρβάροις ὁμοίως ἢ σχῆμα πόλεως καὶ ὄνομα ἔχειν, rectissime Reiskius διῳκίσθαι, et saepe videbis ᾠκίσθαι apud Tragicos in οἰκεῖσθαι esse depravatum, ut apud Stob. in Ecl. Phys. III. 47. ἀποικεῖσθαι pro ἀπῳκίσθαι. Sed nusquam peius verbum διοικίζειν corruptum vidi quam apud Dionysium Halic. A. R. V. 77. Sylla Dictator, inquit, βουλὴν ἐκ τῶν ἐπιτυχόντων ἀνθρώπων συνέστησε καὶ τὸ τῆς δημαρχίας κράτος εἰς ἐλάχιστον συνέστειλε καὶ πόλεις ὅλας ἐξῴκισε καὶ βασιλείας τὰς μὲν ἀνεῖλε τὰς δὲ αὐτὸς ἀπέδειξεν, in quo loco si quis meminerit quam saepe et apud alios et in his ipsis Dionysii libris ἐξ et δι confusa fuerint[2], assentietur

---

[2]) Variant libri in Ant. Rom. IV. 10. διέθηκεν ἐν φανερῷ διάταγμα,

mihi *διῴκισε* reponenti, quod perinde est ac si dixisset *ἀναστάτους ἐποίησε*, quo sensu *ἐξοικίζειν* nemo dixit neque poterat dicere. *Διοικίζομαι* et *διοίκισις* in priore parte harum Lectionum (p. 68.) in Lysiam irrepsisse ostendi pro *ἐξοικίζομαι* et *ἐξοίκισις*, contrarium errorem hic esse commissum facile est ad intelligendum: *ἐξοικίζειν* quod est *ἐκ τῆς οἰκίας ἐκβάλλειν*, *exigere foras, expellere, sede sua exturbare*, alienissimum ab hoc loco est, et quod requiritur *κατασκάπτειν*, *καταβάλλειν*, *ἀνάστατον ποιεῖν*, id vero dici *διοικίζειν* satis demonstravi. Non est in hac causa abutendum Euripidis loco in Hecuba vs. 887:

τί δ'; οὐ γυναῖκες εἷλον Αἰγύπτου τέκνα,
καὶ Λῆμνον ἄρδην ἀρσένων ἐξῴκισαν;

licuit enim Tragico *ἀρσένων ἐξοικίζειν* dicere quemadmodum *ἐξομματοῦν*, *ἐξονυχίζειν*, *ἐξακανθίζειν*, *ἐξεναρίζειν*, alia, pro *ἐξερημοῦν ἀνδρῶν* et sic demum genitivum *ἀρσένων* recte assumit: lingua populi non urbem sed incolas dicitur quis *ἐξοικίζειν*, quem usum cum omnibus in hac ipsa fabula Euripides sequitur vs. 947.

ἐπεί με γᾶς ἐκ πατρῴας ἀπώλεσεν
ἐξῴκισέν τ' οἴκων γάμος.

et sic *εἰσοικίζειν τινά* et *ἐξοικίζειν* inter se opponuntur; sed conficit rem, me iudice, locus Demosthenis, quem lubenter rhetor imitatur, ubi *ἀναιρεῖν* et *διοικίζειν* componuntur, in oratione *ὑπὲρ Μεγαλοπολιτῶν* p. 210. *ἐὰν μὲν ἀναιρεθῶσι καὶ διοικισθῶσιν, ἰσχυροῖς Λακεδαιμονίοις ἐστιν εὐθὺς γενέσθαι*, qui

---

proposuit edictum, optime Cod. Vaticanus *ἐξέθηκε*. Pro *ἐξηγοῦντο τοὺς λόγους* VI. 16. corrige *διηγοῦντο*, ut de eadem re post pauca recte scribitur *τῶν αἰχμαλώτων διηγησαμένων*. et III. 8. *καὶ τοῦ ἀνδρὸς ἐξηγησαμένου πάντα ὅσα ἀπὸ στόματος ἤκουσεν* necessarium est *διηγησαμένου*. Similiter III. 11. *τὸ μὲν Ἀλβανῶν εὐγενὲς διαμένει, τὸ δ' ἡμέτερον ἐξέφθαρται* restitue *διέφθαρται*. Duo his adiiciam e Stobaei Florilegio, quoniam tam manifesta sunt ut nemo obloqui possit. Editur XLIII. 93. *τὸ δὲ μεταβατικὸν καὶ ἐμπορικὸν, ὃ τὰ μὲν ἐν τᾷ πόλει περιουσιάζοντα ἐπὶ τὰν ξέναν διάγεται, τὰ δὲ ἀπὸ τᾶς ξένας ἐς τὰν πόλιν*. Emenda *μεταβλατικόν* et *ἐξάγεται*, et quis umquam in ea re aliter dixit quam *ἐξάγομαι* et *μεταβάλλομαι*, *μεταβολή*, *μεταβολεύς*, *μεταβλητικός*? Alter locus est XCVII. 31. *τὰ καθ' ἑαυτοὺς λιτότερον ἐξάγουσιν, εἶτα ἀναγκάζονται πολλὰ ὧν βούλονται*. Emenda *λιτότερον διάγουσιν* et *ὧν οὐ βούλονται*.

cum priore coniunctus τὴν Θηβαίων πόλιν διοικεῖν satis valebat, ut Dionysius pro *urbes totas dispersis incolis vastare* dicere posset πόλεις ὅλας διοικίζειν.

Post haec omnia satis est digito monstrare locum Pausaniae in Phocicis X. 3. § 2. κατεσκάφησαν (αἱ τῶν Φωκέων πόλεις) καὶ ἐς κώμας πλὴν Ἄβας ᾠκίσθησαν αἱ ἄλλαι. Quis non statim videt scribendum esse πλὴν Ἄβαι διῳκίσθησαν αἱ ἄλλαι.

Quum saepissime in libris οἰκῆσαι pro οἰκίσαι legatur, et διοικῆσαι, συνοικῆσαι caeteraque composita pro διοικίσαι, συνοικίσαι cet. unum tantum notavi locum ubi contra peccatum est, sed Editoribus nihil suboluit, in Plutarchi libello περὶ τοῦ ἑαυτὸν ἐπαινεῖν ἀνεπιφθόνως pag. 540 E. ἐγκαλουμένων τῶν στρατηγῶν (Pelopida et Epaminonda) ὅτι — εἰς τὴν Λακωνικὴν ἐνέβαλον καὶ τὰ περὶ Μεσσήνην διῴκισαν, viden ridicule sic scribi pro διῴκησαν? Similiter locutus est Isocrates V. § 74. ἂν τὰ περὶ Φωκέας διοικήσῃς, et saepe alii.

CAPUT IV.

Quemadmodum reliqua omnia Graecorum scripta emblematis et additamentis omne genus deturpantur, sic saepissime factum est, ut in Tragicorum carmina versus spurii irreperent, cuius fraudis, quae pervetus est, multae et diversae causae fuerunt. Satis constat ex veterum Criticorum commentariis ipsos histriones de suo nonnulla satis temere et impudenter addidisse: deinde scioli, ut solent, et magistri et lectores complura in librorum marginibus adscripserunt aut ab aliis poëtis aut ab eodem alibi similiter dicta, aut quidquid ipsis inter legendum venerat in mentem, modo admirantibus, modo improbantibus, modo explicantibus: quae magnam partem quia nihil est facilius quam senarios fundere (iis utique qui ingentem iamborum numerum legerunt) sponte in numeros iambicos coëunt, nonnumquam non malos, saepe tamen elumbes et non antiquae artis. Eadem facilitate leves et indocti correctores locos male habitos et lacunis hiantes, et si quid commode legi aut intelligi non posset, suppleverunt scilicet et arbitrio suo constituerunt, in qua re plerumque in aliquem turpem errorem se implicant, unde fraus arguitur. Deinde, uti fit, ex libris

foede interpolatis novi libri propagabantur, in quibus quum insipida et insulsa emblemata oscitanter in ordinem recepta essent et interpolationum vestigia prorsus essent obliterata, nunc lectores minus cautos, minus acutos et τὴν παλαιὰν τέχνην non certo iudicio a sequiorum manu et rudiore artificio dignoscentes saepe iocularem in modum ludificantur. Potest tamen, si non ubique, at in plerisque tamen locis quod genuinum et sanum non est certis indiciis indagari et ubi semel mota est acuta suspicio plurimis modis etiam tenuissimis vestigiis correctorum flagitia deprehenduntur, si modo iudicium acre afferas et aurem veterum lectione subactam et linguae peritiam quanta maxima colligi potest, ut quid a poëta Attico dici possit quid non possit et scias et intelligas et interiore quodam sensu agnoscas. Quicumque autem Poëtas diu et multum lectitavit ipse quodammodo poëta fit, et si quid in carmina antiqua ineptiarum ex librorum corruptela et sciolorum interpolatione olim irrepsit etiam sic animadvertit, quod numquam ipse in tali re aut tam socors et negligens esse aut ad istiusmodi ineptias potuisset delabi. Habet hoc multas cautiones sed non est alia res ad ingenium alendum et pulchri sensum exercendo augendum utilior et sic poëtarum lectio quum legentibus plurimum affert utilitatis tum in ipsos poëtas ea utilitas redundat. Sed quoniam genus hoc critices exemplis magis quam praeceptis tradi et commendari potest et non meditando sed exercendo continetur, expromam nonnulla ex poëtis Tragicis quae huc faciant. Praemittam duo Euripidis fragmenta ex Orionis Florilegio. Legitur ibi V. 7.

σπουδάζομεν δὲ πόλλ' ὑπ' ἐλπίδων μάτην
πόνους ἔχοντες οὐδὲν εἰδότες σαφές.

in his verbis quum necessarium vocabulum periisset sciolus aliud non necessarium alieno loco de suo addidit. Qui hominum ignaras mentes arguunt solent eos οὐδὲν εἰδέναι significanter dicere, ut Theognis:

ἄνθρωποι δὲ μάταια νομίζομεν εἰδότες οὐδέν,

et passim sic queruntur: σαφές aut simile quid nemo addit, neque id Euripidem addidisse ex Theophili loco manifestum est, qui Euripidea afferens σαφές omittit. Quid multa? agnosces Tragicum in hac scriptura:

σπουδάζομεν δὲ πόλλ' ὑπ' ἐλπίδων κενῶν,
μάτην πόνους ἔχοντες οὐδὲν εἰδότες.

Quis ignorat quam saepe κεναὶ ἐλπίδες a poëtis dici soleant? Tenemus igitur fraudem manifestam. Multo foedius inquinata sunt verba poëtae I. 3.

Μισῶ
σοφὸν ἐν λόγοισιν, ἐς δ' ὄνησιν οὐ σοφόν.

expunge duo emblemata et Euripidem agnosces:

Μισῶ σοφὸν λόγοισιν, ἐς δ' ὄνησιν οὔ.

Obiter adiuva laborantem Tragicum VII. 5.

πρὸς τὰς χρήσεις χρὴ καὶ τὰ πράγματα σκοπεῖν
καὶ τὰς διαίτας τῶν κακῶν τε κἀγαθῶν.

imo vero πρὸς τὰς φύσεις χρὴ — σκοπεῖν, si vis Euripidem audire. Ineptam interpolationem male occulit locus VII. 2.

ὁ δ' ἡδὺς αἰὼν ἡ κακή τ' ἀτολμία
οὔτ' οἶκον οὔτε γαῖαν ὀρθώσειεν ἄν.

Num tu haec ipsum Euripidem dedisse existimas? et οὔτ' οἶκον οὔτε γαῖαν in hac sententia bene componi putas? Placet editori tamen, qui interpretatur: »*neque unam domum neque omnem civitatem.*" Si sic interpretari licebit nulla usquam haerebit difficultas. Sed affulget lux aliunde. Bis eadem sententia indidem servata apud Stobaeum est Floril. VIII. 13. et XXIX. 22. Hoc autem loco ex Erechtheo affertur:

ὁ δ' ἡδὺς αἰὼν ἡ κακή τ' ἀτολμία
οὔτ' οἶκον οὔτε βίοτον οὐδὲν ὠφελεῖ.

quae etiam magis mirifica est oppositio οὔτ' οἶκος οὔτε βίοτος. Ecce ipse Euripides prodit leviter tantum vulneratus ex altero loco: Εὐριπίδου Ἀρχελάῳ·

ὁ δ' ἡδὺς αἰὼν ἡ κακή τ' ἀνανδρία
οὔτ' οἶκον οὔτε πόλιν * ὀρθώσειεν ἄν.

unusquisque statim correxerit ἀνορθώσειεν ἄν, quod Valckenaerius et Porsonus praeceperunt. Hoc demum sanum et genuinum est: οἶκος et πόλις in tali re egregie componuntur, ut εὖ διοικεῖν πόλιν καὶ οἰκίαν saepe apud Platonem docere se Sophistae profitentur, ut in Rep. X. p. 600 D. οὔτ' οἰκίαν οὔτε πόλιν τὴν αὑτῶν διοικεῖν οἷοί τ' ἔσονται, ubi plura dedit Stallbaumius. Ipse Euripides alibi Stob. Floril. LIV. 5.

γνώμῃ γὰρ ἀνδρὸς εὖ μὲν οἰκοῦνται πόλεις
εὖ δ' οἶκος.

et in Electra vs. 386.

οἱ γὰρ τοιοῦτοι τὰς πόλεις οἰκοῦσιν εὖ
καὶ δώμαθ', αἱ δὲ σάρκες αἱ κεναὶ φρενῶν
ἀγάλματ' ἀγορᾶς εἰσιν.

ubi multo melius legetur: καὶ πόλεις οἰκοῦσιν εὖ. Praeivit Aeschylus Sept. c. Th. 190.

δείσασα δ' οἴκῳ καὶ πόλει πλέον κακόν,

populus eodem sensu ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ solebat dicere: neque ἀνανδρία pro ἀτολμία dubiam optionem facit: illud semper nocet et opprobrium est, hoc non item. Unde igitur istae perversae scripturae in uno eodemque loco? nam *Archelai* et *Erechthei* fragmentum idem ex eadem fabula esse patet, et quis Stobaei lemmata quam lubrica fide sint nescit? Nempe correctores quod amissum erat suo Marte sarcire aggressi sunt: quod quam saepe et quam perite in Stobaeo fecerint semel et iterum demonstravi. Non reprehendo si quis huic rei idoneus ea quae oculis non amplius cernuntur veluti ex Orco revocat: sed istos Graeculos prorsus ei negotio impares quodlibet temere arripere et monumenta vetustatis depravare id vero ferendum non est. Istorum enim inscitia impudentiae par est, qui neque satis Graece scientes, neque intelligentes ea quae reconcinnabant scilicet, quodcumque primum venit in mentem id reponunt. Supererat

ΟΤΤΟΙΚΟΝΟΤΤΕ * * ΑΝΟΡΘΩΣΕΙΕΝΑΝ.

Porsonus poterat verum reperire: ex reliquiis scripturae certis vestigiis poterat πόλιν explere, quod unicum est in tota Graecitate vocabulum et rei et linguae et metro optime conveniens, at istorum aliquis οὔτε γαῖαν coniecit: ineptum esse vocabulum ne cogitat quidem. Alius in graviore malo quum nihil praeter ΟΤΤΟΙΚΟΝΟΤΤΕ restaret plus quam dimidiam senarii partem de suo resarcit additis βίοτον οὐδὲν ὠφελεῖ, quorum βίοτον absurdum est, οὐδὲν ὠφελεῖ nimis languidum et insipidum: quis enim ferat ita dicentem τὸ πρὸς ἡδονὴν ζῆν, τὸ δουλεύειν ταῖς ἡδοναῖς οὐδὲν ὠφελεῖ, atque haec Euripidem sic dixisse credemus? Adiiciam aliud exemplum paene simile. Ex Euripidis Archelao Stobaeus haec affert Floril. XXIX. 14.

οὐκ ἔςιν ὅςις ἡδέως ζητῶν βιοῦν
εὔκλειαν εἰσεκτήσατ' ἀλλὰ χρὴ πονεῖν.

Sententia verissima est, sed misere claudicat oratio. Non puto absurdius verbum Graecum fingi aut excogitari posse quam εἰσκτᾶσθαι est, nisi forte ἐκκτᾶσθαι, quod plane eiusdem est pretii, id est nullius. Noli credere Euripidem eas ineptias dedisse: ΕΥ * * * * ΕΚΤΗΣΑΤ genuinum est, quod in hunc modum erat supplendum:

εὐδοξίαν ἐκτήσατ' ἀλλὰ χρὴ πονεῖν.

Similiter in vicinia peccatum est Floril. XXIX. 32.

οὐδεὶς γὰρ ὢν ῥᾴθυμος εὐκλεὴς ἀνήρ
ἀλλ' οἱ πόνοι τίκτουσι τὴν εὐανδρίαν.

minime gentium: οἱ πόνοι aliud quodvis potius parere possunt quam τὴν εὐανδρίαν: haec quoque perinepta scriptura debetur futili correctori, in cuius lacero codice ΕΥ * * ΙΑΝ supererat, in quo εὐδοξίαν latebat. Ne dubitare possis inspice Stobaei Floril. LI. 4. Dum Stobaeus est in manibus Sophoclis fragmentum in eadem vicinia servatum restituam, in quo scribae primum, deinde critici veram lectionem obscurarunt. In Floril. XXIX. 25. novissimus Editor, Meinekius, haec dedit:

Σοφοκλέους Μάντεων.
Οὔτοι ποθ' ἅψει τῶν ἄκρων ἄνευ πόνου.

quod in libris est οὔτοι ποθ' ἥξει de O. Schneideri coniectura sic refinxit: infeliciter, ut mihi quidem videtur: ἅπτεσθαι τῶν ἄκρων pro *ad summa pervenire* non est bene Graece dictum neque οὔτοι ποτέ sanum est. Emenda:

οὐδέποτ' ἐφίξει τῶν ἄκρων ἄνευ πόνου.

Sed redeo ad illos locos, ubi non pauca quaedam verba audacter et impudenter cum sententiae aut Graecitatis detrimento sunt interpolata in illorum locum, quae in vetustis membranis perrosis aut corruptis non amplius apparebant, sed otiosa et inepta additamenta invitis Tragicis obtrusa sunt: in quo genere felix multorum exsplenduit sagacitas, qui passim istiusmodi emblemata certo iudicio deprehensa doctis utique et ingeniosis lectoribus tam luculenter confutarunt, ut stare loco non potuerint et in marginem exulatum abierint. Quo saepius autem fraus retecta est eo facilius est similes fallacias, sicubi adhuc lateant, patefacere. Praemittere iuvat deprehen-

sae nterpolationis specimina quaedam et his nonnulla nova subiicere.

Ex Medea optime expunxerunt vss. 41, 304, 468, 786, 1006 sq., 1062 sq. sed Piersono quoque obtemperatum oportuit, qui acute vidit vs. 1067.

ἀλλ' εἶμι γὰρ δὴ τλημονεστάτην ὁδόν,
[καὶ τούσδε πέμψω τλημονεστέραν ἔτι,]
παῖδας προσειπεῖν βούλομαι.

medium senarium ab interpolatore inepte esse insertum. In fabula toties istiusmodi vitiis inquinata non reformido suspicionem novam movere inficeto versiculo, qui vehementis et inflammatae orationis vim et ardorem importune frangit et restinguit vs. 1078.

καὶ μανθάνω μὲν οἷα δρᾶν μέλλω κακά,
θυμὸς δὲ κρείσσων τῶν ἐμῶν βουλευμάτων.
[ὅσπερ μεγίστων αἴτιος κακῶν βροτοῖς.]

poteratne importuniore loco ista sententia velut inutile pondus appendi? Quoties pulcherrimum locum relego sentio post βουλευμάτων verbum non amplius a bono poëta addi oportere, quo vehementius spectatorum animi commoveantur, et quamquam Euripides in nonnullis reprehensionem effugere non potest, est tamen in affectibus movendis summus artifex. Simillimus huic locus est in Euripidis Chrysippo:

λέληθεν οὐδὲν τῶνδέ μ' ὧν σὺ νουθετεῖς,
γνώμην δ' ἔχοντά μ' ἡ φύσις βιάζεται,

quem cum Medeae verbis componit Clem. Alex. Strom. II. p. 462. Pott. Neque Clemens neque alii, qui plurimi locum ex Medea laudarunt (vide Gatakeri Advers. Miscell. cap. X. p. 528. et Porsonum ad l.) importunum senarium, quem in marginem ablegamus, commemorant neque cognovisse videntur. Etiam peius, si quid iudico et recte sentio, scioli aut histriones poëtae artificium pessumdederunt in Hippolyto vs. 1439. ubi Diana exspiranti sic valedicit:

καὶ σοὶ παραινῶ πατέρα μὴ στυγεῖν σέθεν,
Ἱππόλυτ', ἔχεις γὰρ μοῖραν ᾗ διεφθάρης.
καὶ χαῖρ', ἐμοὶ γὰρ οὐ θέμις φθιτοὺς ὁρᾶν
οὐδ' ὄμμα χραίνειν θανασίμοισιν ἐκπνοαῖς.
[ὁρῶ δέ σ' ἤδη τοῦδε πλησίον κακοῦ].

Expunge ineptum senarium et senties quam sit locus ad horrorem spectatoribus incutiendum acrior et summo poëta dignior. Anceps esse dices in talibus iudicium et alia aliis placere. Quid si demonstrari potest in eo versiculo antiqui sermonis Attici usum violari, quod histriones, quorum vitio locum depravatum esse suspicor, non sentiebant, sed veteres cives Atticos fallere non poterat. Dici oportebat: *ὁρῶ σε ὄντα*, neque ullo modo participium abesse poterat. Quam fuerint histriones in talibus plumbei et quam mali poëtae optime demonstrat locus in Andromache vs. 6.

ζηλωτὸς ἔν γε τῷ πρὶν Ἀνδρομάχῃ χρόνῳ,
νῦν δ', εἴ τις ἄλλη, δυστυχεστάτη γυνή.

Constat histriones de suo inficetum senarium hunc adiecisse:

ἐμοῦ πέφυκεν ἢ γενήσεταί ποτε.

ad quem veteres Critici annotarunt: *οἱ ὑποκριταὶ τὸν ἴαμβον προσέθηκαν ὑπονοήσαντες εἶναι τὴν γραφήν· νῦν δή τίς ἄλλη, καὶ ἀντὶ τοῦ συγκριτικοῦ δυστυχεστάτη φησίν:* — ubi pro *φησίν* aut *γραπτέον* aut simile quid sensus requirit.

Itaque sic isti locum corruperant, ut scriberetur:

νῦν δή τίς ἄλλη δυστυχεστέρα γυνή
ἐμοῦ πέφυκε καὶ γενήσεταί ποτε;

quae quam vitiosa sint sentimus omnes, at isti non multum videntur curasse. De histrionibus carmina Tragicorum temere refingentibus et spurios versus affingentibus egregia est Valckenaerii adnotatio ad Phoenissas vs. 1286. Luculenta imprimis est antiqui Critici, Aristophanis Byzantini, ut opinor, *σημείωσις* ad Oresten vs. 1366—1368. tres senarios ab histrionibus assutos redarguentis et causam fraudis peracute aperientis. Fecerat Euripides Phrygem de summa regia, ut necem effugeret, praecipitem se dantem, idque ipsum in summa trepidatione fecisse se clamantem. Lepidi histriones, qui malebant per ostium exire foras quam de alto tecto desilire, ut id satis commode facere possent tres senarios conflarunt hosce:

ἀλλά, κτυπεῖ γὰρ κλῇθρα βασιλείων δόμων,
σιγήσατ', ἔξω γάρ τις ἐκβαίνει Φρυγῶν,
οὗ πευσόμεσθα τἀν δόμοις ὅπως ἔχει.

caetera tamen intacta reliquerunt, unde fraus perpluit: *ἐξ ὧν*

δὲ αὐτοὶ λέγουσιν ἀντιμαρτυροῦσι τῇ διὰ τῶν θυρῶν ἐξόδῳ. Φανερὸν δὲ ἐκ τῶν ἑξῆς ὅτι ὑπερπεπήδηκεν. Senarii autem sunt eiusmodi ut facile sit cuivis tales pangere, quo magis suspicaces esse debemus ecquid forte novae fallaciae alicubi delitescat. Idem locus indicio est, quam sint vetustae interpolationes: nam qui hanc patefecit non librorum auctoritate ulla, sed sana ratione ductus rem demonstravit: τούτους δὲ τοὺς τρεῖς στίχους οὐκ ἄν τις συγχωρήσειεν Εὐριπίδου εἶναι, inquit, ἀλλὰ μᾶλλον τῶν ὑποκριτῶν, οἵτινες ἵνα μὴ κακοπαθῶσιν ἀπὸ τῶν βασιλείων καθαλλόμενοι παρανοίξαντες ἐκπορεύονται τὸ τοῦ Φρυγὸς ἔχοντες σχῆμα καὶ πρόσωπον ὅπως διὰ θυρῶν εὐλόγως ἐξιόντες φαίνωνται. Non multo meliora sunt quae iidem alibi designasse dicuntur; in his notandum quod priscum aliquod vocabulum Atticum in tritissimum aliud mutarunt in Phoenissis vs. 264.

μή με δικτύων ἔσω
λαβόντες οὐκ ἐκφρῶσ' ἀναίμακτον χρόα.

ubi οἱ ὑποκριταὶ (teste Scholiasta) μεταπλάττουσι τὴν λέξιν. Substituerunt enim οὐ μεθῶσ' ἀναίμακτον χρόα, pessime, ut vides. Sed missis histrionibus alia exempla versuum suppositorum colligamus. In Euripidis Electra vs. 651. optime expunxerunt:

[λέγ', ὦ γεραιέ, τάδε Κλυταιμνήστρᾳ μολών.]
λεχώ μ' ἀπάγγελλ' οὖσαν ἄρσενος τόκου.

hoc vero erat κλώθειν ἀσύγκλωστα, et vs. 678.

σύ τ', ὦ κάτω γῆς ἀνοσίως οἰκῶν, πάτερ,
[καὶ Γῆ τ' ἄνασσα χεῖρας ᾗ δίδωμ' ἐμάς,]
ἄμυν', ἄμυνε τοῖσδε φιλτάτοις τέκνοις.

optime fecit, qui Γῆν ἄνασσαν abesse iussit: vide autem quam belle dicatur χεῖρας ᾗ δίδωμ' ἐμάς, si quis, quod in tali re solebant, tellurem graviter manibus percutit, quod χερσὶν ἀλοιᾶν dicit Homerus Iliad. IX. 568, ubi Aristonicus: ἡ διπλῆ ὅτι οἱ τοὺς χθονίους θεοὺς ἐπικαλούμενοι ταῖς χερσὶ τὴν γῆν ἐπέκρουον. Meliorem etiam causam habet, qui in Hippolyto 1028.

ἦτἄρ' ὀλοίμην ἀκλεὴς, ἀνώνυμος,
[ἄπολις, ἄοικος, φυγὰς ἀλητεύων χθόνα,]
καὶ μήτε πόντος, μήτε γῆ δέξαιτό μοι
σάρκας θανόντος.

censuit secundum senarium hinc removendum esse: et profecto adversis paene frontibus concurrunt ista inter sese, ut qui his utatur illis necessario debeat abstinere. Est tamen Euripidis versiculus bonae notae:

ἄπολις, ἄοικος, φυγὰς ἀλητεύων χθόνα,

sed aliunde a nescio quo propter aliquam argumenti similitudinem in margine adscriptus. Etiam olim multi fuere, quos mirifice iuvaret locos similes reperisse. Malum factum quod tam saepe ex ora libri sese in alienam sedem insinuabant. Non alibi melius iste error deprehensus est quam apud Aeschylum in Persis vs. 253:

ὤμοι, κακὸν μὲν πρῶτον ἀγγέλλειν κακά,

ubi in ora codicis Medicei adscriptum est:

στέργει γὰρ οὐδεὶς ἄγγελον κακῶν ἐπῶν.

qui versus in Apographis receptus est in Aeschyli textum: pessime, nam Sophocleus est ex Antigone 277, ut viri docti monuerunt. Sic ad Prometheum vs. 135: σύθην δ' ἀπέδιλος annotavit aliquis: γείτονες ἄζωστοι ἔκιον: nemo autem paulo doctior nesciebat Hesiodeum O. et D. 345:

γείτονες ἄζωστοι ἔκιον, ζώσαντο δὲ πηοί.

Sic ibid. ad vs. 378.

ὀργῆς ζεούσης εἰσὶν ἰατροὶ λόγοι.

adscripsit nescio quis versiculos Menandreos:

λόγος γὰρ ἀνθρώποισιν ἴαται νόσους,
ψυχῆς γὰρ οὗτος μόνος ἔχει θελκτήρια.

et similiter passim. Non aliter interpolatus est locus in Phoenissis vs. 555.

οὔτοι τὰ χρήματ' ἴδια κέκτηνται βροτοί,
τὰ τῶν θεῶν δ' ἔχοντες ἐπιμελούμεθα,
ὅταν δὲ χρῄζωσ', αὔτ' ἀφαιροῦνται πάλιν.

recordatus est ad haec aliquis senarii Euripidei:

ὁ δ' ὄλβος οὐ βέβαιος ἀλλ' ἐφήμερος,

eumque in margine apposuit: deinde in textum irrepsit donec Valckenaerius errorem patefecit, qui permultos alios in praestantissima Tragoedia singulari acumine primus animadvertit et certis argumentis confixit, vid. Phoeniss. vss. 756, 946, 1362, 1369—1371, 1376, 1430, 1465 et 1634. deinde alia

alii indicarunt. Quis non assentiatur Dobraeo in Troadibus vs. 103:

πλεῖ κατὰ πορθμόν, [πλεῖ κατὰ δαίμονα,]
μηδὲ προσίστη πρῷραν βιότου
πρὸς κῦμα πλέουσα τύχαισιν.

expungenti πλεῖ κατὰ δαίμονα? Aliquanto etiam magis puerile et insulsum additamentum est quod idem primus deprehendit vs. 235:

Ἑκάβη, πυκνὰς γάρ οἶσθά μ' εἰς Τροίαν ὁδοὺς
ἐλθόντα κήρυκ' ἐξ Ἀχαϊκοῦ στρατοῦ,
[ἐγνωσμένος δὲ καὶ πάροιθέ σοι, γύναι,]
Ταλθύβιος ἥκω καινὸν ἀγγελῶν ἔπος.

poteratne, quaeso, ineptior versus inseri? In Helena recte idonei iudices damnarunt vs. 780:

φεῦγ' ὡς τάχιστα τῆσδ' ἀπαλλαχθεὶς χθονός.

et putidissimum vs. 905:

ἐατέος δ' ὁ πλοῦτος ἄδικός τις ὤν,

qui ne est quidem senarius sed στίχος πολιτικός, quales faex Graeculorum pangere solebat. Rectissime Badham eliminavit vs. 1008:

πειράσομαι δὲ παρθένος μένειν ἀεί,

quovis poëta etiam mediocri indignum. Ipse in superioribus indicavi vs. 504. eiusdem fabulae:

Μενέλαος οὐκ ἄγνωστος ἐν πάσῃ χθονί,

a mala manu imperiti Graeculi profectum esse mihi videri, et spurium item esse vs. 752:

εἴποις ἂν οὕνεχ' ὁ θεὸς οὐκ ἐβούλετο,

qui aperte poëtae obloquitur, ut nonnulla additamenta sunt eorum, qui scriptoribus, quos legunt, obiiciunt aliquid aut responsant: quae res nisi statim animadvertitur mirificas et iucundissimas ἀλογίας parere potest. Scitus et lepidus homo fuit, qui in suo Euripidis codice ad Orestae versum 547.

ἄνευ δὲ πατρὸς τέκνον οὐκ εἴη ποτ' ἄν.

adscripsit indignabundus:

ἄνευ δὲ μητρὸς πῶς, κάθαρμ' Εὐριπίδη;

et alius:

ἄνευ δὲ μητρὸς οὐδὲ συλλαβὴ τέκνου,

quae nemo unquam, uti spero, recipiet in textum. Non teneo

me quin adscribam locum ex Theognidea farragine, in quo huiusmodi errore turbatum est. Dixerat poëta vs. 1153:

εἴη μοι πλουτεῦντι κακῶν ἀπάτερθε μεριμνέων
ζώειν ἀβλαβέως μηδὲν ἔχοντι κακόν.

nescio quis, cui sua paupertas satis placebat et poëtae φιλοπλουτία displicebat, obloquitur et sic illam sententiam παρῳδεῖ:

οὐκ ἔραμαι πλουτεῖν οὐδ' εὔχομαι, ἀλλά μοι εἴη
ζῆν ἀπὸ τῶν ὀλίγων μηδὲν ἔχοντι κακόν.

rectissime ille quidem et ex animo assentior, sed quid iis facias, qui eundem hominem uno tenore plane contraria sibi exoptantem induxerunt?

Plura similia iis, quae attulimus, ex caeteris Euripidis fabulis colligere pro se quisque poterit: adiiciam unum ex Sophoclis Philocteta vs. 1363:

χρῆν γάρ σε μήτ' αὐτόν ποτ' ἐς Τροίαν μολεῖν
ἡμᾶς τ' ἀπείργειν, οἵ γέ σου καθύβρισαν
πατρὸς γέρας συλῶντες, [οἳ τὸν ἄθλιον
Αἴανθ' ὅπλων σοῦ πατρὸς ὕστερον δίκῃ
'Οδυσσέως ἔκριναν] εἶτα τοῖσδε σύ
εἶ ξυμμαχήσων.

Quis non planissime assentiatur Brunckio, optimo poëtarum iudici et ingeniorum spectatori, (quales Gallia complures ferre posset propter insitam genti venustatem et elegantiam, nisi sic ab imperitis praeceptoribus ingeniosa iuventus Graecas litteras doceretur, ut nihil umquam discere possit), quis, inquam, a Brunckio admonitus non concedet expungenda esse ea quae a caeteris distinximus »quae olim ab homine ineptissimo inserta fuerunt." Verissime monet ipsum colorem adsuti centonis mangonem arguere et ignorare Sophoclem et Sophoclis stilum, si quis eum ista scribere potuisse opinetur. Sed plane eadem dici debent de emblemate manifesto in Sophoclis Aiace vs. 839:

καί σφας κακοὺς κάκιστα καὶ πανωλέθρους
ξυναρπάσειαν ὥσπερ εἰσορῶσ' ἐμέ.
[αὐτοσφαγῆ πίπτοντα, τὼς αὐτοσφαγεῖς
πρὸς τῶν φιλίστων ἐκγόνων ὀλοίατο.]

quae olim Criticorum antiquorum aliquis spuria et παρεμβεβλημένα esse intellexit et pronuntiavit. Testis est vetus

Scholiastes: ταῦτα δὲ νοθεύεσθαί φασιν ὑποβληθέντα πρὸς σαφήνειαν τῶν εἰρημένων. Mirifica haec est σαφήνεια, quae omnia impedita et turbida reddidit. Nempe ellipsin ὥσπερ εἰσορῶσ' ἐμέ explendo volebant σαφηνίζειν. Ut omnia clara luce splendeant dele duos senarios re et oratione putidissimos et de Sophocle optime meritus eris. Mirari subeat esse istiusmodi emblemata tam vetusta, nam νοθείας suspicio ab Alexandrino aliquo Critico mota est, et eius rei obscura quaedam memoria per Didymum servata ad nos permanavit. Poteramus tamen absque illo auxilio fuisset tam foedam fraudem ipsi animadvertere et sentire. Duobus aliis locis apud Sophoclem antiqui Critici facem praeferunt, ad quam lucem veteres impostorum fallacias deprehendere et convincere possimus. In Antigone legitur vs. 44.

ΙΣΜ. ἦ γὰρ νοεῖς θάπτειν σφ' ἀπόρρητον πόλει;
ΑΝΤ. τὸν γοῦν ἐμὸν καὶ τὸν σόν, ἢν σὺ μὴ θέλῃς,
ἀδελφόν. οὐ γὰρ δὴ προδοῦσ' ἁλώσομαι.

Scholiastes: Δίδυμος δέ φησιν ὑπὸ τῶν ὑπομνηματιστῶν τὸν ἑξῆς στίχον (vs. 46.) νενοθεῦσθαι. Rectissime ille vidit, quisquis est: hausit ea Didymus ex antiquis Alexandrinorum, Aristophanis et Aristarchi, commentariis, ex quibus utinam plura superessent.

Quae nunc supersunt magnam partem non admodum antiqua sunt et auctores habent ingenii obtusioris, qui quidquid in libris est et probant et interpretantur et admirantur (in quo genere nil *volentibus* arduum), nec curant fidem lectionum aestimare et nullam interpolationis suspicionem temere negligere. Antiquorum haec cura fuit, in quibus iudicandi erat sollertia et vera a falsis secernendi studium. Insigne est huius rei documentum in loco Oedipodis Colonei vs. 237—257. ubi viginti versus sunt spurii et insiticii, nihil referentes splendidum illud Sophocleum eloquium, sed χαμαίζηλα sunt omnia et τοῖς τυχοῦσιν ὀνόμασι concepta et oeconomiam fabulae conturbant. Senserunt hoc probe Veteres, ex quorum commentariis haec tenuis rei notitia nescio quomodo ad nos permanavit: τὸ τῆς Ἀντιγόνης πρόσωπον καὶ τοῦ χοροῦ τὸ τετράστιχον ἀθετοῦνται. — Κρεῖττον γάρ, φασίν, εὐθέως τῷ δικαιολογικῷ χρήσασθαι τὸν Οἰδίπουν πρὸς αὐτούς. Miror, inquam, quomodo

haec ad nos pervenerint, nam qui solus ea servavit Scholiastes cum contemtu illam suspicionem abiicit et ita tuetur locum ut eum rectissime se habere affirmet et Sophocleum vigorem referre et optime his et opportune misericordiam commoveri. Istis iudicibus nihil non antiquis scriptoribus obtrudi potest. Praeterea illis opponit Didymi auctoritatem: *οὐδὲν δὲ ἐν τοῖς Διδύμου τούτων ὀβελισθὲν εὕρομεν*, quasi perinde esset in talibus Didymum testem producere et Aristophanem Byzantinum cum Aristarcho. Ne his quidem ipsis credi posset ipsius Sophoclis hos versus esse:

ἀλλ' ἴσθι, τέκνον Οἰδίπου, σέ τ' ἐξ ἴσου
οἰκτείρομεν καὶ τόνδε συμφορᾶς χάριν,
τὰ δ' ἐκ θεῶν τρέμοντες οὐ σθένοιμεν ἂν
φωνεῖν πέρα τῶν πρὸς σὲ νῦν εἰρημένων.

»Ignorat Sophoclem et Sophoclis orationem, qui eum ita scribere potuisse opinatur." Nullo negotio ipsi senarios meliores pangere possemus. Itaque haec omnia auctori suo reddemus et si qua alia istius generis in summo poëta occurrunt cavebimus. Et apparet statim in vicinia loci, de quo modo dicebamus, in Aiace vs. 852. non minus foeda et evidens interpolatio:

ἀλλ' οὐδὲν ἔργον ταῦτα θρηνεῖσθαι μάτην,
[*ἀλλ' ἀρκτέον τὸ πρᾶγμα σὺν τάχει τινί.*]
ὦ θάνατε, θάνατε, νῦν μ' ἐπίσκεψαι μολών.

quae non *σὺν τάχει τινί* (quod nihil significat) sed *ὡς τάχιστα* eiicienda est et sensu et verbis putidissima interpolatio. Iisdem indiciis arguitur fraus similis in Andromache vs. 808:

πόσιν τρέμουσα μὴ 'ντὶ τῶν δεδραμένων
ἐκ τῶνδ' ἀτίμως δωμάτων ἀποσταλῇ.
[*ἢ κατθάνῃ κτείνασα τοὺς οὐ χρῆν κτανεῖν.*]

quae male abundantia nescio quis addidit de suo verbis tam vitiosis ut una litura sananda sint. Pauca verba lectoris importune irrepserunt in Iphig. Aulid. 23:

τοῦτο δέ γ' ἐστὶν τὸ καλὸν σφαλερόν.
[*τό τε φιλότιμον*]
γλυκὺ μὲν λυπεῖ δὲ προσιστάμενον.

adscripserat aliquis *τὸ φιλότιμον* ad explicandum quid esset *τοῦτο τὸ καλὸν*, idque sese postea in poëtae orationem insinua-

vit. Admonet me illud vocabulum turpissimi erroris, qui pulcherrimum Xenophontis locum commaculat, quem quid vetat in transcursu indicare? Legitur in Hellenicis IV. I. § 37. ubi Pharnabazus Agesilao ad defectionem se sollicitanti candidissime sic respondet: *ἐὰν βασιλεὺς ἄλλον μὲν ϛρατηγὸν πέμπῃ, ἐμὲ δὲ ὑπήκοον ἐκείνου τάττῃ, βουλήσομαι ὑμῖν καὶ φίλος καὶ σύμμαχος εἶναι· ἐὰν μέντοι μοι τὴν ἀρχὴν προϛάττῃ, τοιοῦτόν τι, ὡς ἔοικε, φιλοτιμία ἐϛὶν, εὖ χρὴ εἰδέναι ὅτι πολεμήσω ὑμῖν ὡς ἂν δύνωμαι ἄριϛα.* Non poterat, ut opinor, apertius respondere. Dixerat autem sic: *ἐὰν μέντοι ἐμοὶ τὴν ἀρχὴν προϛάττῃ, εὖ χρὴ εἰδέναι κτἑ.* Qui haec olim legebat quod sibi inter legendum venerat in mentem in libri sui ora annotavit: *τοιοῦτόν τι, ὡς ἔοικεν, ἡ φιλοτιμία ἐϛίν*, idque multo magis ad priorem dicti partem quam ad posteriorem pertinebat, ut manifestum est. Nunc, postquam ea annotatiuncula in textum irrepsit, Pharnabazus stolide ea dixisse videtur, quae quilibet alius mortalium in tali re potius quam ipse dicere debuisset. Si quis ad haec Xenophontis librum evolvit in eadem parte historiae tres alios librariorum errores videat an mecum agnoscat et eodem modo emendare velit: quod in § 35. editur: *εἰ μὲν ἀλλάξασθαί σε ἔδει ἀντὶ δεσπότου βασιλέως ἡμᾶς δεσπότας οὐκ ἂν ἔγωγέ σοι συνεβούλευον*, expuncto uno vocabulo facias ut Graeca et Xenophonte digna sit oratio: lege: *ἀντὶ βασιλέως ἡμᾶς δεσπότας.* In § 36: *καίτοι εἰ ἅμα ἐλεύθερός τ' εἴης καὶ πλούσιος γένοιο, τίνος ἂν δέοιο μὴ οὐχὶ πάμπαν εὐδαίμων εἶναι*; verbum *δέομαι* sententiae non convenit, neque cum infinitivo eo sensu coniungitur, sed *πρὸς τὸ εὐδαίμων εἶναι* fuerat dicendum. Suspicor olim in libris fuisse non ΔΕΟΙΟ sed ΔΕΟΙϹ scribendumque esse *τίνος ἂν δέοις — εἶναι*; ut *πολλοῦ δέω, ὀλίγου δέω, τοσούτου δέω — εἶναι* dicebant omnes. Omnem scrupulum eximet Euripides in Troadibus vs. 792:

τίνος ἐνδέομεν μὴ οὐ πανσυδίᾳ
χωρεῖν ὀλέθρου διὰ παντός;

Tertius error est in § 38: *εἴθ', ὦ λῷϛε, σὺ τοιοῦτος ὢν φίλος ἡμῖν γένοιο*, satis est dixisse ea verba sic constituenda esse: *εἴθ', ὦ λῷϛε σύ, τοιοῦτος ὢν κτἑ.* quemadmodum *ὦ πονηρὲ σύ, ὦ μοχθηρὲ σύ, ὦ βέλτιϛε σύ*, alia, omnibus erat usitatum dicere. Redeo ad Euripidem, sed ut ex eius loco *γλυκὺ μὲν*

λυπεῖ δὲ προσιςάμενον remedium quaeram ad alium Xenophontis locum sanandum, qui legitur in Hierone VI. 16. Editur: καὶ τἄλλα γε κτήματα, ὅσα χαλεπὰ μὲν χρήσιμα δ' ἐςὶν, ὁμοίως ἅπαντα λυπεῖ μὲν τοὺς κεκτημένους, λυπεῖ δὲ ἀπαλλασσομένους. Comparato dicto Euripidis non erit mihi multis verbis opus ut vincam Xenophontem scripsisse λυπεῖ δὲ ἀπαλλασσόμενα, quandoquidem non οἱ κεκτημένοι dicuntur ἀπαλλάσσεσθαι, sed τὰ κτήματα, ut apud Homerum:

λεύσσετε γὰρ τόδε πάντες ὅ μοι γέρας ἔρχεται ἄλλῃ.

et saepe Graeci veteres ea forma orationis utuntur: Eusebius apud Stob. Floril. X. 30. φιλοχρηματίην ἄλογον τὰ κτώμενα ἀποβαλλόμενα μᾶλλον ἀ ν ύ σ ε ι ε ν ἢ ὁ ἐφ' ἑκάςῃ ἡμέρῃ πλοῦτος ἄπλετος ἐπιγιγνόμενος, ubi nunc quoque placet ἂν σβέσειεν pro ἀνύσειεν prae Meinekii coniectura ἂν ςήσειεν. Optime nunc utitur *extinguendi* notione, non *sistendi*, quia modo dixerat: φιλοχρηματίην - ἐπιρρέων πλοῦτος οὐχ ἵςησιν ὥσπερ οὐδὲ πυρκαϊὴν ὕλη ἐπιβαλλομένη. Praeterea scribe τὰ κ τ ή μ α τ α ἀποβαλλόμενα, quod exquisite dicitur pro ἡ ἀποβολὴ τῶν κτημάτων. His duos alios Euripidis locos addere iuvat, quibus aliquid a mala manu adglutinatum est. In Troadibus vs. 111:

τί με χρὴ σιγᾶν;
[τί δὲ μὴ σιγᾶν;] τί δὲ θρηνῆσαι;

duarum rerum non trium miserae optio est. In Hippolyto 68:

ναίεις εὐπατέρειαν αὐλὰν
Ζανὸς πολύχρυσον οἶκον,

unum verbum a sciolo adscriptum locum corrupit: expuncto οἶκον, quod olim ad αὐλάν appositum est, versus sic constitue:

ναίεις εὐπατέρειαν αὐ-
λὰν Ζανὸς πολύχρυσον.

CAPUT V.

Multo etiam peius et crebrius quam Poëtarum monumenta eodem genere vitiorum infecta sunt Historicorum scripta et Oratorum, quae quum in omnium manibus essent multum olim collegere sordium, quas aliqua certe ex parte abluere et abstergere animus est. Varia admodum fortuna usi sunt egregii

scriptores, qui ex communi Litterarum naufragio evaserunt. Xenophontis codicibus utimur deterioribus neque antiquis neque integris; Thucydidis aliquanto melioribus et quibusdam pervetustis, quamquam et illi scatent vitiis sed levioribus et quae sanari possint: Herodoti et veterrimos et integerrimos libros habemus superstites: insunt in iis quoque omnibus menda complura et quaedam foediora, sed permagna pars Herodoti emendatissima legitur. Emblemata et additamenta et glossemata in omnibus omnium libris sunt, suntque pervetusta nullo non codice longe longeque antiquiora, in quibus sunt quaedam tam manifesta ut nemo dubitare possit praeter eos qui harum rerum prorsus ignari et intelligendi facultate destituti tamen invita natura et Musis iratis de artis criticae inventis iudicant. Atque hi quidem fruantur quod ament, *τὸ δ' εὖ νικάτω*. In Herodoto sat multa interpolata sunt: plura etiam in Xenophonte et insigniora, sed pessime habitus est Thucydides, in cuius oratione sobria et concisa inficeta emblemata multo sunt molestiora quam in Xenophontis nativa simplicitate et in lactea ubertate Herodoti. Faciam ab Hellenicis initium, deinde Thucydidem percurram et in Herodoto desinam. Multos iam antea Xenophontis locos ea labe infectos subinde tractavi: nunc Hellenica ordine diligenter relegam et ut quodque inciderit fraudis indicium aut suspicio quam potero brevissime notabo.

Interpolatum est nomen proprium in Hellen. I. I. 31. *Ἑρμοκράτης — εὐδόξει λέγειν τε δοκῶν καὶ βουλεύειν τὰ κράτιςα, κατηγορήσας δὲ Τισσαφέρνους ἐν Λακεδαίμονι* [*Ἑρμοκράτης*], nihil est istiusmodi mendis frequentius et vix capimus tarditatem et fatuitatem eorum, quibus emblemata id genus imputanda sunt. Ibid I. I. 33. *παρὰ τὸ Λύκειον* [*γυμνάσιον*], multis demum annis post Xenophontis aetatem tam notum et nobile nomen potuit istam interpretationem elicere. Evasit IV. IV. 4. *ἐν τῷ Κρανείῳ*, ubi miror non esse adscriptum *γυμνασίῳ*, aut *οὕτω καλουμένῳ γυμνασίῳ*. Sed adscriptum est ineptissime II. II. 8. ubi unum omnium nobilissimum gymnasium nominatur: *ἐςρατοπέδευσεν ἐν τῇ Ἀκαδημείᾳ* [*τῷ καλουμένῳ γυμνασίῳ*], haeccine tu Xenophontem ipsum scripsisse putas? Evasit VI. V. 49. *ἐν Ἀκαδημείᾳ δειπνοποιεῖσθαι*. Utrobique perpetuum fere vitium in hoc nomine *Ἀκαδημίᾳ* Dindorf sustulit. In I. II. 4. *διε-*

σπαρμένους [*ὄντας*] *τοὺς ψιλοὺς ἐδίωκον*, palam est *ὄντας* sic positum sanum esse non posse, itaque aut delendum est aut in *ἰδόντες* mutandum. In I. IV. 4. recte censuere viri docti expungenda esse verba *τὸ δὲ κάρανον ἐστι κύριον*, quae verba miror quomodo retinuerit Dindorfius. Si neminem hoc movet quod otiosa sunt et supervacua et prorsus inutilia, at dicendi genus clamat ea verba esse interpolata. Quis Veterum sic loquitur? Quis *κύριον* eo sensu sic posuit umquam? quasi vero *κύριος* et *δεσπότης* dicere perinde esset, et *δεσπότης* de eo, qui cum imperio est, dici posset. In I. IV. 13. *λέγοντες οἱ μὲν ὡς κράτιστος εἴη τῶν πολιτῶν καὶ μόνος* [*ἀπελογήθη ὡς*] *οὐ δικαίως φύγοι, ἐπιβουλευθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν ἔλαττον ἐκείνου δυναμένων*, nescio unde male huc pedem intulerint importuna verba *ἀπελογήθη ὡς*, quibus deletis omnia rectissime procedunt. Attici omnes dicebant *ἀπελογήσατο* et deterrimus quisque sequiorum forma vitiosa *ἀπελογήθη* utitur. Praeterea scribendum *ἐπιβουλευθείη* pro *ἐπιβουλευθείς*, cuiusmodi error saepe mihi animadversus est. Miror Schneiderum annotantem: »*ἐπιβουλευθείς*] *scil. εἴη*." Quis huiusmodi quid vidit umquam aut fieri potuisse intelligit? Neque *εἴη* omitti potest et *ἐπιβουλευθεὶς εἴη* ridiculum est. In solis perfectis ita loquebantur auri consulentes. Vide I. IV. 2. *πεπραγότες εἶεν* et I. V. 2. *ἔλεγον ἃ πεποιηκὼς εἴη* et passim alibi. Eiusdem erroris duo alia exempla haec vide: apud Athen. XIII. p. 600. *λέγει δὲ καὶ ὁ Ἀλκμὰν ὡς τῆς Μεγαλοστράτης συμμέτρως ἐρασθείς*, viden *ἐρασθείη* requiri? Praeterea novum et inauditum amoris genus est *τὸ συμμέτρως ἐρᾶν*. Novimus quid sit *ἐρᾶν μετρίως*, sed *συμμέτρως* quid sit in ea re scire equidem arbitror neminem. Emenda: *οὐ μετρίως ἐρασθείη*, quod non est in poëta mirandum, praesertim in eo poëta, quem constet fuisse *ἀκόλαστον περὶ τὰς γυναῖκας*, teste Archyta apud Athen. l. l.

Alterum exemplum est in Herodoto III. 27. *οἱ δὲ ἔφραζον ὥς σφι θεὸς εἴη φανεὶς διὰ χρόνου πολλοῦ ἐωθὼς ἐπιφαίνεσθαι.* Pro ΕΙΗΦΑΝΕΙΣ emenda *ἐπιφανείη*. Quis serio credet pro *φανείη* dici posse *εἴη φανείς*? Postquam ΕΠΙ in ΕΙΗ abiit corrector locum restituit scilicet. In Hellen. IV. I. 40. pro *ἐγκριθείη* in Cod. Marciano *ἐγκριθείς* scriptum est, et alibi saepe idem mendum recurrit.

In I. IV. 15. ὑπ' ἀμηχανίας [δουλεύων] ἠναγκάσθη, haeccine pro Graecis haberi! Quid notius quam ὑπ' ἀμηχανίας pro οὐκ ἔχων ὅ τι ποιοίη vel οὐκ ἔχων ὅ τι χρήσαιτο ἑαυτῷ. Compara Aristophanis locum in Avibus 474.

γῆν δ' οὐκ εἶναι, τὸν δὲ προκεῖσθαι πεμπταῖον, τὴν δ' ἀποροῦσαν
ὑπ' ἀμηχανίας τὸν πατέρ' αὐτῆς ἐν τῇ κεφαλῇ κατορύξαι.

In I. IV. 22. τῆς 'Ανδρίας [χώρας] εἰς Γαύρειον constanti omnium usu in talibus χώρας omittitur. Eodem modo ἡ Κνιδία, ἡ 'Ροδία cet. saepe etiam in Hellenicis nominatur.

In libro I. v. 16. οἱ δ' ἐν οἴκῳ 'Αθηναῖοι, quam ridicule dicitur ἐν οἴκῳ. Emenda οἱ δ' οἴκοι 'Αθηναῖοι, qui recte opponuntur τοῖς ἐξεϛρατευμένοις καὶ ἀποδημοῦσιν. Aliquoties idem error recurrit. Recte scriptum est I. vi. 8. τοῖς οἴκοι ἄρχουσι πείθεσθαι et III. ii. 6. ἀπὸ τῶν οἴκοι τελῶν et aliis locis. Simili errore scribitur alibi ἐν 'Ισθμῷ pro 'Ισθμοῖ, ἐν Πυθοῖ pro Πυθοῖ, et passim adverbiis loci Μαραθῶνι, 'Ραμνοῦντι, 'Ελευσῖνι similibusque indocti Graeculi praepositionem ἐν perperam addiderunt.

Ibid. I. vi. 2. Lysander quum Callicratidae classem traderet iactabundus ita dixit: ὅτι θαλαττοκράτωρ τε παραδιδοίη καὶ ναυμαχίᾳ νενικηκώς, ubi obiter emenda θαλαττοκρατῶν. Successor urbane istam iactantiam refutans ἐκέλευσεν ἐξ 'Εφέσου ἐν ἀριϛερᾷ Σάμου παραπλεύσαντα ἐν Μιλήτῳ παραδοῦναι τὰς ναῦς καὶ ὁμολογήσειν θαλαττοκρατεῖν. Nescire nemo potest qui superiora legerit quo haec spectent: stabat illic Attica classis, quae paulo ante cautum Lysandrum ad pugnam frustra lacessiverat. Sciolus igitur in ora libri annotavit: οὗ ἦσαν αἱ τῶν 'Αθηναίων νῆες, quae annotatiuncula post παραπλεύσαντα in textum irrepsit. Deinde qui situm locorum diligenter animadvertit dabit mihi περιπλεύσαντα a Xenophonte scriptum esse non παραπλεύσαντα. Ib. I. vi. 15. Κόνωνι δὲ εἶπεν ὅτι παύσει αὐτὸν μοιχῶντα τὴν θάλατταν, quid, an haec Cononi dixit Callicratidas? Ergo una fuerunt et inter se collocuti sunt. Numquam hoc factum est. Corrige Κόνωνα δὲ εἶπεν et αὐτόν expunge. Mirati homunciones quomodo dictum esset Κόνωνα δὲ εἶπεν ὅτι παύσει turbas dederunt. Eadem de causa labem concepit locus VII. iii. 11: ὅϛις δὲ ἄνευ κοινοῦ τῶν συμμάχων δόγματος κατέρχεται [φυγὰς] τοῦτον ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν ὅπως οὐ δίκαιόν ἐϛιν

ἀποθνήσκειν; Emenda οὐ δίκαιός ἐςιν. Vides quid errorem pepererit. Praeterea quis credit φυγὰς retineri posse? ὅςις κατέρχεται satis, opinor, est Graece scientibus. Δίκαιός εἰμι, quae usitatissima Atticis locutio est, restituendum est Andocidi in loco pessime corrupto Orat. IV. § 36. οὐδὲ τοσαυτάκις ἀγωνιζόμενος [δικαίως] καὶ νικήσας δόξαιμι δι' ἐκεῖνα ἐκπεσεῖν, expuncto δικαίως emenda νικήσας δίκαιός εἰμι.

In Hellen. I. vi. 16. ὑποτεμνόμενος τὸν εἰς Σάμον πλοῦν [ὅπως μὴ ἐκεῖσε φύγοι], non satis assequebantur sequiores quid esset ὑποτεμνόμενος τὸν πλοῦν. Photius perperam interpretatur in v. Ὑποτεμνόμενος τὸν πλοῦν: ἀντὶ τοῦ διὰ τῶν συντομωτάτων πλέων ἵνα καταλάβῃ τὸν διωκόμενον. οὕτω Ξενοφῶν φησίν. Melius intellexit sciolus qui adscripsit olim [ἵνα μὴ ἐκεῖσε φύγοι], quae si in suo codice invenisset is quem Photius descripsit, in eum errorem quem commisit implicatus numquam esset. Ibid. I. vi. 24. εἰσβιβάζοντες τοὺς ἐν [τῇ] ἡλικίᾳ [ὄντας] ἅπαντας, equidem soleo Athenienses οἱ ἐν ἡλικίᾳ audire dicentes. Ibid. I. vi. 35. ταῦτα δὲ βουλομένους ποιεῖν ἄνεμος καὶ χειμὼν διεκώλυσεν [αὐτοὺς] μέγας γενόμενος. Neque Graece neque Latine in talibus pronomini locus est, quod scribae tamen saepe addunt de suo, praesertim genitivis. In sq. § 36. expunge articulum in [ὁ] ὑπηρετικὸς κέλης et mox ὅτι in verbis καὶ [ὅτι] αἱ τῶν Ἀθηναίων νῆες ἀπολώλασιν ἅπασαι. Ib. I. vii. 4. ἐπιςολὴν ἐπεδείκνυ ἣν ἔπεμψαν οἱ ςρατηγοὶ εἰς τὴν βουλὴν καὶ [εἰς] τὸν δῆμον, expuncto altero εἰς emendandum est πρὸς τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον. Saepe et apud alios et apud Xenophontem perperam εἰς legitur ubi πρός requiritur et contra. Quis ferre potest διαβάλλειν εἴς τινα, εἰσαγγέλλειν εἴς τινα et similia? Rectissime emendavit Dindorf III. i. 16. ἠξίου — εἰς τὰ τείχη δέχεσθαι pro scriptura omnium librorum πρὸς τὰ τείχη. Non animadvertit idem vitium III. v. 2. οἱ μὲν δὴ δεξάμενοι τὰ χρήματα εἰς τὰς οἰκείας πόλεις διέβαλλον τοὺς Λακεδαιμονίους, imo vero πρὸς τὰς οἰκείας πόλεις. Plura de genere hoc alias diligenter exponam. In § 5. καὶ εἴπερ γέ τινας δέοι περὶ τῆς ἀναιρέσεως οὐδένα ἄλλον ἔχειν [αὐτοὺς] αἰτιάσασθαι ἢ τούτους οἷς προσετάχθη, additum αὐτούς orationem soloecam facit, deinde Attico more suadente sententia scribendum ἢ τοὺς οἷς προσετάχθη. Idem vitium in Isocrate inolevit IX. 6. ὥσθ' ἥδιον

ἂν εὐλογουμένων ἀκούοιεν οὓς οὐκ ἴσασιν εἰ γεγόνασιν ἢ τούτους ὑφ' ὧν εὖ πεπονθότες αὐτοὶ τυγχάνουσιν, imo vero ἢ τοὺς ὑφ' ὧν. Plura exempla locorum eodem modo corruptorum ad Demosthenem annotabimus.

In Hellen. II. I. 31. κατηγορίαι ἐγίγνοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων — καὶ ἃ ἐψηφισμένοι ἦσαν [ποιεῖν], εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωγρηθέντων, legendum est καὶ ὅτι ἐψηφισμένοι ἦσαν, quo facto statim ποιεῖν interpolatum esse intelligitur. In II. II. 13. verba [πλησίον τῆς Λακωνικῆς] ineptum indocti lectoris additamentum esse iam alias admonui, et in § 20. veram lectionem esse πόλιν Ἑλληνίδα μέγα ἀγαθὸν ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένην τῇ Ἑλλάδι, non quod in plerisque libris est μέγα ἀγαθὸν [εἰργασμένην] ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι. Unice tamen probat hanc scripturam Dindorfius, cui *verissimam esse ne dubitandum quidem* videtur. Assentiar, ubi quis monstraverit Graece dici ποιεῖν vel ἐργάζεσθαι μέγα ἀγαθόν eo sensu, quem hic locus postulat, et οἱ μέγιστοι κίνδυνοι ἐγένοντο τῇ Ἑλλάδι pro ἡ Ἑλλὰς εἰς τοὺς μεγίστους κινδύνους κατέστη, et articulum abesse posse in verbis τοῖς μεγίστοις κινδύνοις (τοῖς) γενομένοις. Notum est dici aliquem μέγα ἀγαθόν τινι εἶναι aut γενέσθαι, cuius rei peridoneum exemplum Schneiderus attulit ex Cyrop. V. III. 20: ὦ μέγα ἀγαθὸν σὺ τοῖς φίλοις. Qui Themistoclem puerum docebat πρὸς αὐτὸν εἰώθει λέγειν· Οὐδὲν ἔσει, ὦ παῖ, σὺ μικρὸν, ἀλλὰ μέγα πάντως ἀγαθὸν ἢ κακόν, teste Plutarcho in Themist. cap. 2.

In Hellen. II. III. 17. ἀποθνησκόντων πολλῶν [καὶ] ἀδίκως, transpone verba et senties καί vitiose abundare. Soloecum est II. III. 41. ἐξῆν αὐτοῖς εἰ τούτου γε δέοιντο μηδένα λιπεῖν, et verborum conformatio et res ipsa clamant corrigendum esse: εἰ τούτου γ' ἐδέοντο. Scribarum vitio ineptire videtur Theramenes II. III. 48. de re gravissima in summo capitis discrimine ita dicens: ἀεί ποτε πολεμῶ τοῖς οὐ πρόσθεν οἰομένοις καλὴν ἂν δημοκρατίαν εἶναι πρὶν καὶ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ δι' ἀπορίαν δραχμῆς ἂν ἀποδόμενοι τὴν πόλιν δραχμῆς μετέχοιεν. *In duplici* δραχμῆς *acumen inesse* narrant, quod si verum est nollem Xenophontem tam acutum esse, ut nemo quid dicat possit intelligere. Sed nihil est a Xenophontis ingenio et oratione alienius

quam vitiosum acumen et ex inepta subtilitate nata obscuritas. Apertum est Theramenem hoc dicere debere: *πρὶν καὶ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ἀπορώτατοι τῆς δημοκρατίας μετέχοιεν, πρὶν τῆς δημοκρατίας μετεῖναι καὶ τοῖς δούλοις καὶ τοῖς ἀπορωτάτοις*, et pro *οἱ ἀπορώτατοι* eloquenter dixisse *οἱ δι' ἀπορίαν δραχμῆς ἂν ἀποδόμενοι τὴν πόλιν.* Itaque pro *δραχμῆς* reponendum est *αὐτῆς μετέχοιεν*, quod quum nescio quis obtusi ingenii ad proxime praecedens *δραχμῆς* praepostere retulisset nata est bella scriptura, quae nunc circumfertur.

In Hellen. II. III. 54. *παραδίδομεν ὑμῖν Θηραμένην τουτονὶ —, ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες [οἱ ἕνδεκα] οἷ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε.* Recte Dindorf. *οἷ δεῖ* emendavit pro *οὗ δεῖ*, quo facto etiam melius apparet verba *οἱ ἕνδεκα* insiticia esse: arctissime enim connectenda sunt *ἀπαγαγόντες οἷ δεῖ* neque interposito vocabulo divellenda. Praeterea repetitum pronomen *ὑμεῖς* hoc additamentum non admittit; accedere poterat pronomini *ὑμῖν*, ubi primum dixerat *παραδίδομεν ὑμῖν, οἱ ἕνδεκα, τουτονί*, sed postea non est amplius ei rei locus. Etiam ea quae praecedunt hanc rationem confirmant sive retinebis vulgatam scripturam *ἐκέλευσε τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην*, sive mecum unice probabis Stephani emendationem *ἐκάλεσε.* Suaviter multi in talibus *ἰέναι* cogitando supplendum esse aiunt. Quem locum ad id confirmandum omnes afferunt ex vicinia II. III. 20. miror neminem vidisse prorsus absurdum esse. Vide modo: *οἱ δὲ ἐξέτασιν ποιήσαντες τῶν ἔξω τοῦ καταλόγου ἄλλων ἀλλαχοῦ εἶτα κελεύσαντες ἐπὶ τὰ ὅπλα ἐν ᾧ ἐκεῖνοι ἀπεληλύθεσαν πέμψαντες τοὺς φρουροὺς τὰ ὅπλα παρείλοντο.* Qui haec sine risu legere potest *ἀγέλαστός τις εἶναί μοι δοκεῖ*, aut id quod scriptum est non intelligere. Gravem corruptelam subesse et excidisse nonnulla manifestum est. Namque res ipsa loquitur non esse illos iussos *ἐπὶ τὰ ὅπλα ἰέναι* sed contra subdole repertam esse aliquam fallaciam, quae illos impulerit *ἀπὸ τῶν ὅπλων ἀπιέναι.* Compara id quod fecit Pisistratus *Ἀθηναίων βουλόμενος τὰ ὅπλα παρελέσθαι* apud Polyaenum I. XXI. § 2. Sed quemadmodum haec expedienda sint nunc non ago. Satis habebo si nemo hoc loco abutetur ad demonstrandum *ἰέναι* eleganter omitti in *κελεύω ἐπὶ τὰ ὅπλα.* *Καλεῖν τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην* quin rectissime dicatur nemo dubitabit:

conf. Valckenaerium ad Herodoti verba VII. 15. πέμπει ἄγγελον ἐπὶ Ἀρτάβανον [καλέοντα]. Theramenis morituri iocum in Hellen. II. III. 56. scioli interpolarunt: ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτίᾳ [τοῦτ' ἔςω] τῷ καλῷ, expunctis τοῦτ' ἔςω oratio referet Atticum dicendi colorem. Atticos, si quid addidissent, non ἔςω sed εἴη dicturos fuisse probabile est. Compara fragmentum Euripidis apud Athen. p. 427 E.

πεσὸν δέ νιν λέληθεν οὐδὲν ἐκ χερός
ἀλλ' εὐθὺς αὐδᾷ· τῷ Κορινθίῳ ξένῳ.

et Aristophanis παρῳδίαν in Thesmoph. 403.

In Hellen. II. IV. 10. κατὰ τὴν εἰς τὸν Πειραιᾶ ἁμαξιτὸν [ἀνα]φέρουσαν, simplici verbo opus est: ὁδός dicitur φέρειν ποι, non ἀναφέρειν neque καταφέρειν. Si compositis in ea re Athenienses usi fuissent καταφέρουσαν dictum oportebat, quemadmodum καταβαίνειν εἰς Πειραιᾶ necessario dicebant et εἰς πόλιν ἀναβαίνειν et εἰς ἄςυ ἐκ μὲν Πειραιῶς ἀναβαίνειν, ἐκ δὲ τῆς ἄλλης χώρας καταβαίνειν.

Gravissimum errorem deprehendi in III. I. 4. νομίζοντες κέρδος τῷ δήμῳ εἰ [ἀποδημοῖεν] καὶ ἐναπόλοιντο. Aoristi usus ab huiusmodi sententia prorsus abhorret, quae postulat futurum. Itaque muta accentum et quod necessarium est habebis, nempe ἐναπολοῖντο. Optime pro μάχοιντο Dindorf. VI. IV. 6. restituit μαχοῖντο et vidi saepiuscule μάχει vel μάχῃ in Codd. esse ubi futurum μαχεῖ scriptum oportuit. Videbis id vitium his a Criticis feliciter sublatum esse in Aristophanis Equitt. 417. et in Vesp. 191, ubi μάχει in optimis Codd. scriptum in μαχεῖ est emendatum. Eadem medicina utendum est in Avibus vs. 759, ubi legitur: αἶρε πλῆκτρον εἰ μάχει, sed legendum esse εἰ μαχεῖ facile videbis. Nempe sic ipsi dicebant: κέρδος τῷ δήμῳ εἰ καὶ ἐναπολοῦνται. Ergo manifestum est ἀποδημοῖεν insiticium esse. Ibid. III. I. 27. ἐπεὶ δὲ θυομένῳ αὐτῷ οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερὰ [τῇ πρώτῃ] τῇ ὑςεραίᾳ πάλιν ἐθύετο, si addidisset Xenophon scripsisset τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ, sed optimum factu est delere. Ibid. III. I. 22. ὁ δὲ Μειδίας παρεπόμενος [αὐτῷ] ἠξίου τὴν τῶν Γεργιθίων πόλιν παραδοῦναι αὐτῷ, si haec ferre potes nondum satis nitidam Veterum compositionem animadvertisti. Ibid. III. I. 26. ὅπου κεῖται τὰ Μανίας καὶ [τὰ] Φαρναβάζου, eadem haec sunt, itaque fraus apparet: non po-

test enim articulus repeti in ea re, quae duobus communis est, ut in ἡ ἐμὴ καὶ σὴ φιλία. Frequens et solemne hoc mendum est. Unum exemplum vide in Cyropaed. VII. v. 52. ἀφθονία τῆς ἐμῆς καὶ [τῆς] σῆς συνουσίας, quod indicasse satis est. Non minus frequens vitium apparet in Hellen. III. II. 6. ἐπιςεῖλαι δὲ σφίσιν [αὐτοῖς] τοὺς Ἐφόρους, id est τοῖς Ἐφόροις τοὺς Ἐφόρους, quod absurdum est. Tres legati ita dixerant: ἐπέςειλαν ἡμῖν οἱ Ἔφοροι, itaque Xenophonti dicendum est εἶπον οἱ πρέσβεις ἐπιςεῖλαι σφίσι τοὺς Ἐφόρους. Σφίσιν αὐτοῖς respondet ἡμῖν αὐτοῖς: eadem in omnibus et certa haec ratio est. Ibid. III. II. 10. καὶ ἆθλα [αὐτοῖς] ὑποσχόμενος δώσειν τοῖς πρώτοις ἐκτειχίσασιν, non esse in his pronomini αὐτοῖς locum facile est ad intelligendum. Ibid. III. II. 11. πυθόμενος δὲ ὅτι πολὺς σῖτος ἐνῆν αὐτοῖς perridicule dictum est. Poterat enim de horreis et granariis recte hoc dici, verum τοῖς Χίων φυγάσι σῖτος πολὺς ἦν non ἐνῆν, εἶχον γὰρ τὸν σῖτον, οὐ κατεδηδόκεσαν. Eadem opera emenda Demosthenem Orat. II. § 22. πλείους ἀφορμὰς — ὁρῶ ὑμῖν ἐνούσας ἢ 'κείνῳ, imo vero οὔσας. In III. II. 12, οὕτως ἂν ἔφασαν τάχιςα νομίζειν αὐτὸν [συγχωρήσειν] αὐτονόμους σφᾶς ἀφεῖναι, et res ipsa et orationis conformatio respuunt συγχωρήσειν. Paulo ante diserte dicitur ὅτι εἴη ἐπὶ Τισσαφέρνει εἰ βούλοιτο ἀφιέναι αὐτονόμους τὰς Ἑλληνίδας πόλεις. Ipse poterat Graecis dare libertatem, non aliis ut hoc facerent concedere. Deinde ἂν cum ἀφεῖναι coniunctum est. Graeci enim sic cogitabant: εἰ κακῶς πάσχοι ἡ Καρία οὕτως ἂν τάχισθ' ἡμᾶς ὁ Τισσαφέρνης αὐτονόμους ἀφείη: itaque qui haec refert ita debet dicere: οὕτως ἂν ἔφασαν τάχιςα νομίζειν αὐτὸν αὐτονόμους σφᾶς ἀφεῖναι. Ibid. III. II. 21. delenda esse verba [εἶπον ὅτι] facile mihi dabitur. Ibid. § 31. γνόντες μηδὲν δικαιότερον εἶναι βίᾳ πριαμένους ἢ [βίᾳ] ἀφελομένους παρὰ τῶν ἡττόνων λαμβάνειν, expuncto vocabulo inutili et auribus molesto id quod primarium est melius apparebit. Misere habitus est locus III. III. 2. ἀφ' οὗ γάρ τοι ἔφυσε (alii ἔφυ σε aut ἔφυγε) οὐκ ἐφάνη ἐν τῷ θαλάμῳ δεκάτῳ μηνὶ ἐγένου. Suspicor in verbis τοι ἔφυσε latere τὺ ἔφυς et locum sic esse constituendum: ἀφ' οὗ γὰρ οὐκ ἐφάνη ἐν τῷ θαλάμῳ δεκάτῳ μηνὶ τὺ ἔφυς, expuncta interpretatione ἐγένου. Ibid. III. IV. 8. vitiosum est οἱ ἄλλοι τριάκοντα, ex quibus ἄλλοι deleverim: tum ridicula

lectio conspicitur ἔμηνε τὸν Ἀγησίλαον ταῦτα, quae verba sunt Agesilao insaniam et malam mentem obiicientis. Nihil minus Xenophon cogitabat. Μαίνειν et ἐκμαίνειν numquam significant *iram movere*, sed *sanam mentem expellere*, *furorem excitare*, quemadmodum μαίνεσθαι dicuntur non *irati*, sed *insanientes*, *furiosi* et *rabidi*. Si ἠνία scribetur rectissime dictum erit. Ibid. III. IV. 12. τῷ ὄντι νομίσας ἐπὶ τὸν αὑτοῦ οἶκον [εἰς Καρίαν] αὐτὸν ὁρμήσειν, conf. III. II. 12. Ibid. III. V. 5. τὰ τεθυμένα ἱερὰ [ὡς] ἔρριψαν, potest et διέρριψαν scribi sed ὡς omnino est abiiciendum.

In Hellen. IV. I. 35. ἔξεστί σοι — μηδένα προσκυνοῦντα [μηδὲ δεσπότην ἔχοντα] ζῆν, Graecis merito videtur τὸ προσκυνεῖν τινα certissimum servitutis indicium: itaque μηδένα προσκυνοῦντα significat μηδένα δεσπότην ἔχοντα, quod additum vim dicti hebetat et extenuat. Ibid. IV. III. 8. ἔστησαν δ' οὐ πρόσθεν πρὶν [ἐν τῷ ὄρει] ἐν Ναρθακίῳ ἐγένοντο, satis notum nomen Graecis erat olim, ut fatuum interpretamentum non admittat. Plutarchus Agesil. 16. ex hoc ipso loco affert ὑπὸ τῷ Ναρθακίῳ: si Plutarcho hoc satis est, Xenophonti quoque, ut opinor. Ibid. IV. IV. 6. εἰ μὲν δύναιντο — εἰ δὲ μὴ [δύναιντο] τῶν γε καλλίστων κτέ. Necessaria est in talibus ellipsis. Ibid. IV. V. 5. οἱ δ' ἐν τῷ Ἡραίῳ [καταπεφευγότες] ἐξῇσαν, praeclara oratio est ἐν ἱερῷ καταφεύγειν et Xenophonte dignissima, ut vides. Ib. IV. V. 16. ἀναχωροῦντες δὲ ἔτι πλείονες αὐτῶν ἔπεσον, corrige sodes ἀναχωρούντων δέ et αὐτῶν dele.

In Hellen. libro V. I. 2. male irrepsit inutilis praepositio in verba [ἐπὶ] τῶν νήσων ποι ἀφιγμένος. Corrige eodem modo locum VI. II. 11. διακομισθέντες ποι τῆς χώρας ubi vulgatur που. Ibid. V. II. 4. [ὡς] κακῶς συστρατεύοιεν considera diligenter locum: videbis ὡς servari nullo pacto posse. Ibid. V. II. 4. αἰσθόμενος δὲ ὅτι [ὁ] σῖτος ἐν τῇ πόλει πολὺς ἐνείη, quid quaeso sibi vult articulus? *Frumenti magna copia* dicitur σῖτος πολύς, credo. In transcursu corrige Memorab. I. VI. 9. ποτέρῳ [ἡ] πλείων σχολὴ τούτων ἐπιμελεῖσθαι, expunge articulum: *plus otii* dicitur πλείων σχολή, ut in Aeschyli Prometheo vs. 818:

σχολὴ δὲ πλείων ἢ θέλω πάρεστί μοι.

Quod vitium supra notavimus in σφίσιν αὐτοῖς pro σφίσιν idem plane conspicitur in V. II. 8. Phliasiorum exsules apud

Spartanos sic cives suos criminabantur: *ἕως μὲν ἡμεῖς οἴκοι ἦμεν ἡ πόλις ἐδέχετό τε τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ συνεστρατεύοντο. ἐπεὶ δὲ ἡμᾶς ἐξέβαλον ἕπεσθαι μὲν οὐδαμοῖ ἐθέλουσιν κτέ.* Haec autem nunc e Xenophontis persona referuntur in hunc modum: *ἐδίδασκον ὡς ἕως μὲν σφεῖς οἴκοι ἦσαν ἐδέχετό τε ἡ πόλις κτέ.* — *ἐπεὶ δὲ σφᾶς [αὐτοὺς] ἐξέβαλον [ὡς] ἕπεσθαι μὲν οὐδαμοῖ ἐθέλοιεν.* Sentisne haec non minus esse absurda ac si ipsi dixissent *ἐπειδὴ δὲ ἡμᾶς αὐτοὺς ἐξέβαλον?* Rectissime de eadem re scriptum est V. III. 12. *οἵπερ σφᾶς τε ἐξέβαλον* et *οἱ πριάμενοι τὰ σφέτερα*, sed statim idem vitium recurrit in *διαπεπραγμένοι εἰσὶ ζημιωθῆναι σφᾶς [αὐτούς].* Eadem medicina utendum VII. v. 4. *λέγοντες ὅτι συνθῆκαι σφίσιν [αὐτοῖς] εἶεν*, et alibi et apud alios. Reponendum est *σφῶν* sic positum VII. v. 14. *ἐκείνοις μὲν οὐκ ἐβούλετο μάχεσθαι ἄλλως τε καὶ εὐτυχηκόσι τῶν δὲ ἀποτετυχηκότων*, imo vero *σφῶν δέ.* Verissime Dobraeus VI. v. 35. *ὅτι ἡνίκα κατεπολέμησαν αὐτοὺς Θηβαίων βουλομένων ἀναστάτους ποιῆσαι τὰς Ἀθήνας σφίσιν ἐμποδὼν γένοιντο* emendavit *σφεῖς ἐμποδὼν γένοιντο.* Dicebant enim Spartani *ἡμεῖς ἐγενόμεθα ἐμποδών*, et necesse est ut pronomen, in quo sententiae vis est, in oratione indirecta retineatur. Recte *σφῶν* in libris servatum est ibid. VI. v. 36. sed male intellectum peperit putidum additamentum in verbis: *οὐ γὰρ ἀδικησάντων σφῶν ἐπιστρατεύοιεν οἱ Ἀρκάδες [τοῖς Λακεδαιμονίοις] ἀλλὰ βοηθησάντων τοῖς Τεγεάταις*, nempe dicebant haec *αὐτοὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι· οὐ γὰρ ἀδικησάντων ἡμῶν οἱ Ἀρκάδες ἐπιστρατεύουσιν*, adde *τοῖς Λακεδαιμονίοις* et senties quam sit insulsa et puerilis oratio. In V. III. 19. *ἐν δὲ τούτοις ὄντα — καῦμα πυριφλεγὲς λαμβάνει [αὐτόν]*, sic Graeculi loquebantur, non Athenienses. In V. III. 21. alias monuimus pro *τελεῖν* corrigendum esse *ἀλεῖν* et otiosa verba *καὶ ποιοῦντες τοῦτο* inducenda. Foedum in paucis emblema est in V. IV. 33. *οὐ κατήσχυνεν [ἀλλὰ μᾶλλον ἐκόσμησεν]*, de quo iam antea diximus. In V. IV. 37. *μισθὸν δοὺς μηνὸς αὐτοῖς ἐκέλευσε προκαταλαβεῖν [αὐτοὺς] τὸν Κιθαιρῶνα*, indicasse satis est. Ibid. V. IV. 55. *τοῦτο μὲν [οὖν] οὐκ ἐπέτρεψε*, nullus hic particulae *οὖν* locus est. Similiter male abundat *οὖν* V. III. 7. in *μάλιστα μὲν [οὖν].* Ib. § 60. *ἑλεῖν λιμῷ τὴν πόλιν [αὐτῶν].* — *εἰ μὲν βούλοιντο ἐπὶ Φωκέων, εἰ δὲ [βούλοιντο] ἐπὶ Κρεύσιος*, expunge utrumque et erit Xenophonte digna oratio.

In Hellen. VI. I. 5. *ξένους ἔχω* [*μισθοφόρους*], illis temporibus *τοὺς μισθοφόρους* honestiore et blandiore nomine *ξένους* appellabant. Ibid. VI. I. 5. *τὴν ὑμετέραν πόλιν* [*Φάρσαλον*], manifestum additamentum recte Schaefero monente Dindorf nunc eliminavit. Ibid. VI. I. 13. *οὐκ ἤδη ἀνέγκλητος ἂν δικαίως εἴης* [*ἐν*] *τῇ πατρίδι, ἥ σε τιμᾷ*, nocet manifesto sententiae male addita praepositio. *Ἀνέγκλητος εἶ τῇ πατρίδι* significat *οὐκ ἔχει ἡ πατρὶς ὅ τι σοι ἐγκαλεῖ* et id ipsum locus postulat. Statim post in § 14. *νομίζω οὕτως ἔχειν* — [*ὡς*] *εἰ μὲν πέμψετε.* Non tam inconcinne loquitur Xenophon: incidendum est post *ἔχειν*, deinde recta oratione utendum: *εἰ μέν κτέ.* Ibid. VI. II. 36. *ὡς ἢ πραξόμενος πάμπολλα χρήματα ἢ* [*ὡς*] *πωλήσων*, fieri non potest ut *ὡς* repetatur. Vides quam saepe chorda oberretur eadem. Duae litterulae vitiose abundantes sententiae bis vehementer officiunt VI. III. 10. *τοῖς ἁμαρτάνουσιν οὐδέποτε ἔτι χρηστέον* et *δοκοῦσι δέ μοι καὶ εὐπορώτεροι ἐνίοτε γίγνεσθαι ἄνθρωποι ἁμαρτάνοντες*, subridebis haec relegens ubi mihi dederis *ἁμαρτοῦσιν* et *ἁμαρτόντες* scriptum oportuisse et olim scriptum esse: vide autem quae statim sequuntur. Simili de causa restitue VI. IV. 8. *ὑποπιόντων* pro *ὑποπινόντων*, et VII. III. 3. *οἱ ὑμᾶς προδόντες* ubi editur *προδιδόντες*. Contra VII. III. 7. emenda *τῶν φανερῶς προδιδόντων* pro lectione *τῶν φανερῶς προδοτῶν*. Non minus inepte dicitur *οἱ φανερῶς προδόται* quam *οἱ κακῶς ἄνθρωποι*, quamobrem tam facile est in talibus dispicere quae vera scriptura sit. Itaque miror Dindorfium retinere potuisse II. III. 38. *τοὺς ὁμολογουμένως συκοφάντας*, ubi quod duo libri dederunt *ὁμολογουμένους*, etiam si omnes libri contra starent, esset restituendum. Contra adverbium pro adiectivo reponendum VII. III. 8. *προδότης γε μὴν τίς ἂν περιφανέστερος Εὐφρονος εἴη*; imo vero *περιφανέστερον*, nam Graecum est *προδότης ἐστὶ περιφανῶς*, non *περιφανής*. Contrario vitio peccatum est VI. IV. 29. *πάνυ μετρίως ἑκάστῃ πόλει ἐπαγγελλομένων*, at tu emenda *πάνυ μετρίων*. Ibid. VI. IV. 13. *καὶ δὴ* [*καὶ*] *οἱ ἱππεῖς συνεβεβλήκεσαν*, molestum *καί* plerique libri recte omittunt. Ibid. VI. IV. 25. *ἀπηγγέλθη ὅτι εἴησαν* [*αἱ*] *σπονδαί*, spurius est articulus. Compara Anab. II. I. 21 et 22 *εἰπεῖν ἐκέλευσεν ὅτι μένουσι μὲν αὐτοῦ σπονδαὶ εἴησαν, προϊοῦσι δὲ καὶ ἀπιοῦσι πόλεμος.* Ibid. VI. IV. 28. *διὰ τὸ* [*τῷ*] *νόμῳ Θετταλῶν ταγὸς καθεστάναι*,

male additus est articulus: dicebant Veteres *νόμῳ πόλεως*, *ἀνθρώπων νόμῳ*, *ἡ νόμῳ γαμετή* et similia. Brevius etiam Amphis pro *ἡ νόμῳ γαμετή* dixit apud Athen. p. 559 B.

ἡ μὲν νόμῳ γὰρ καταφρονοῦσ' ἔνδον μένει.

et saepe eodem modo *φύσει*, *γόνῳ* et alia sine articulo usurpantur. Xenophon et alibi sic loquitur IV. iv. 2. *κἂν νόμῳ τις καταγνωσθῇ*, ubi corrige *τινὸς καταγνωσθῇ*. Ibid. VI. v. 13. *γνόντες οἱ Μαντινεῖς ὡς εἰ μὴ ἀποκρούσονται αὐτοὺς [ὅτι] πολλοὶ σφῶν κατακοντισθήσονται*, quomodo, quaeso, *ὅτι* poterit servari? Idem mendum tollendum VI. iv. 37. *ὡς* — *[ὅτι] πέμπων*. Ibid. VI. v. 12. *εὑρὼν τοὺς ἐν [τῇ στρατευσίμῳ] ἡλικίᾳ οἰχομένους*, quis Veterum sic loquitur? Ibid. VI. v. 37. fatuum emblema *τίνες ἦσαν οἱ ἄρξαντες ἀδικεῖν* iam antea expulimus: vel solum *ἦσαν* pro *εἰσὶν* ostendit cui haec debeantur. Ibid. VI. v. 42. *ἐλπίζειν δὲ χρὴ [ὡς] ἄνδρας ἀγαθοὺς γενήσεσθαι*, quid sibi vult *ὡς* sic positum? Ibid. § 48. legendum esse *ἡμεῖς ἀγαλλόμεθα [οἱ] συναγορεύοντες [βοηθῆσαι] ἀνδράσιν ἀγαθοῖς* nuper ostendimus.

In Hellen. libro VII. i. 2. *μάλιστα συμμένοιμεν [ἂν]*, alieno loco *ἂν* inseruerunt, corrige *μάλιστ' ἂν* et pro *συμμένοιμεν* repone *συμμένοιεν*, nempe *αἱ συνθῆκαι*. Dicuntur enim pax, foedus, induciae, amicitia *συμμένειν*, homines *τῇ εἰρήνῃ*, *ταῖς συνθήκαις*, *ταῖς σπονδαῖς*, *τοῖς ὅρκοις*, *τῇ φιλίᾳ ἐμμένειν*. Restituendum hoc ipsum est III. iv. 6. *ὅμως ἐνέμενε ταῖς σπονδαῖς*, ubi vulgatur sine sensu *ἐπέμενε*. Similiter peccatum VII. i. 5. *μεθ' ἡμῶν ἂν ἥδιστα* pro *ἥδιστ' ἄν*. Ibid. VII. i. 18. *ἐφέροντο πρὸς τὰς πύλας τὰς ἐπὶ Φλιοῦντα [ἰόντι]*, alii *ἰόντι ὁρῶσας*, unus Codex lepidissime *ἰούσας*. Spuria sunt pariter omnia. Eodem modo Xenophon dixit § 29. *ἐν τῇ ἐπ' Εὐτρησίους ἐκτροπῇ*. Ibid. VII. i. 28. *λεγόντων ὡς χρεὼν εἴη*, obscurarunt homunciones Atticam formam *ὡς χρείη*, idque apud Xenophontem saepius factum esse videbis, et parum abest quin scribae funditus *χρείη* ex Atticorum scriptis expulerint. Ex uno Codice *χρείη* recte repositum est II. iv. 23. Eruditull cuiusdam annotatio irrepsit VII. i. 31. *συνέβη δὲ καὶ πρὸς τῷ δεξιῷ κέρατι τέμενός τι καὶ ἄγαλμα Ἡρακλέους [οὗ δὴ καὶ ἀπόγονος λέγεται] εἶναι*. Evidens emblema in paucis est. Primum ipsa sedes quam ea verba occupant clamat insiticia esse, deinde dicendi genus. Volebat

dicere *τέμενός τι καὶ ἄγαλμα Ἡρακλέους εἶναι* et interponere *οὗ δὴ καὶ ἀπόγονος λέγεται*, num tu putas Xenophontem, num tu putas Atticum scriptorem haec sic fuisse compositurum: *τέμενός τι καὶ ἄγαλμα Ἡρακλέους, οὗ δὴ καὶ ἀπόγονος λέγεται, εἶναι*? Praeterea res erat tum tam nota atque omnibus vera et certa esse videbatur. Quis Graecorum aut nesciebat aut non firmiter credebat *τοὺς τῶν Λακεδαιμονίων βασιλέας Ἡρακλείδας εἶναι*? Neque igitur opus erat id dicere neque quisquam de ea re, de qua constabat inter omnes, eo modo dixisset. Ibid. VII. I. 34. duo vocabula negligenter traiecta sunt. Editur: *ἐνθάπερ ὅτε Ἀγαμέμνων εἰς τὴν Ἀσίαν ἐξέπλει θύσας εἷλε Τροίαν*, tu transpone *ἐνθάπερ Ἀγαμέμνων, ὅτε εἰς τὴν Ἀσίαν ἐξέπλει*. Eadem ratione corrigendus locus est VII. I. 39. *ὀμνύναι ταῦτα ἐκέλευον βασιλεῖ καὶ ἑαυτοῖς τοὺς βουλομένους φίλους εἶναι*, restitue *τοὺς βασιλεῖ καὶ ἑαυτοῖς βουλομένους φίλους εἶναι*. Ibid. VII. II. 11. *ὁ ἐν τῇ Σικυῶνι [ἄρχων] Θηβαῖος*, interpolatum est *ἄρχων*, confer § 14. Multiplici vitio laborat locus VII. IV. 4. *εἰπόντος δὲ Δημοτίωνος — ὡς ἡ μὲν πρὸς τοὺς Ἀρκάδας φιλία καλῶς αὐτῷ δοκοίη πράττεσθαι, τοῖς μέντοι ϛρατηγοῖς προστάξαι [ἔφη] χρῆναι*, praeterea lege *ἐν τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων* et *Κόρινθος σᾶ ᾖ τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων*, denique inducenda est vocula *δέ* in apodosi *ἀκούσαντες [δὲ] ταῦτα*. Turbas dederunt Graeculi VII. IV. 8. in verbis *ὡς οὐδὲ μετ' οὐδένων ἂν ἥδιον ἢ μεθ' ὑμῶν σωθείημεν*. Solent saepe Atticam loquendi consuetudinem *οὐδὲ ὑφ' ἑνός, οὐδὲ ἐφ' ἑνί, οὐδὲ καθ' ἕνα* refingere ad vulgarem modum *ὑπ' οὐδενός, ἐπ' οὐδενί, κατ' οὐδένα*. Saepe id factum esse videbis apud Demosthenem caeterosque Atticos. Semel in Herodoto notavi, ubi VIII. 57. *περὶ οὐδεμιῆς* in libris est, *οὐδὲ περὶ μιῆς* servavit Plutarchus. Multo minus etiam capiebant homunciones quid esset *οὐδ' ὑφ' ἕνων, οὐδὲ μεθ' ἕνων*, quoniam *οὐδένες* prorsus obsoletum esset. Acutissime vidit Dobraeus emendandum esse *οὐδὲ μεθ' ἕνων* Attico more dictum pro *μετ' οὐδένων*. Apposite in hanc rem attulit Photii locum *Οὐδ' ὑφ' ἕνων*: *Ἀττικοὶ ἀντὶ τοῦ ὑπ' οὐδένων λέγουσιν ὑπερβιβάζοντες*. Hoc ipsum exemplum sumserat *Ἀττικιϛής* nescio quis, unde Photius permultas observationes quantivis pretii descripsit, ex Xenophontis Hellenicis, et salutem afferre poterit ea annotatio loco Xenophontis, quem scioli misere corru-

perunt. Stulte enim legitur V. iv. 1. Λακεδαιμόνιοι οὐδ' ὑφ' ἑνὸς τῶν πώποτε ἀνθρώπων κρατηθέντες, quasi *unus* homo Spartanos vincere potuisset. Sine mora repone ex Photio: οὐδ' ὑφ' ἕνων τῶν πώποτε ἀνθρώπων. Est operae pretium diligenter animadvertere quam saepe in plurali οὐδένες scribae lapsi sint vel potius scripta Veterum impudenter depravaverint. De plurimis locis, ubi mihi haec fraus animadversa et notata est, nunc paucos delibabo. Apud Demosthenem de Corona p. 327. legitur: εἰ δ' οἷος ἐγὼ παρ' ὑμῖν εἷς ἐν ἑκάστῃ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἀνὴρ ἐγένετο — οὐδεὶς οὔτε τῶν ἔξω Πυλῶν Ἑλλήνων οὔτε τῶν εἴσω τοῖς παροῦσι κακοῖς ἐκέχρητ' ἄν, ubi unus omnium optimus testis Parisinus S. servavit ἐκέχρηντ' ἄν. Optime: namque non de singulorum hominum infortuniis haec dicuntur sed de populorum et civitatium calamitatibus. Itaque emenda: οὐδένες οὔτε τῶν ἔξω Πυλῶν Ἑλλήνων — ἐκέχρηντ' ἄν. Paene cernimus oculis futiles Graeculos, qui mirantes quid esset οὐδένες perinepte οὐδείς substituerunt sed ἐκέχρηντ' ἄν reliquerunt intactum. Supervenit alius qui corruptum οὐδείς retineret, incorruptum ἐκέχρηντ' ἄν ultro corrumperet. Prorsus idem factum est apud Demosthenem p. 233, 2, ubi in Cod. S. legitur: πρεσβεία πρὸς οὐδένα ἀπεσταλμένη τῶν Ἑλλήνων, ineptissime. Per multa saecula non minus evidens vitium elusit Criticos apud Demosth. p. 14, 19. χρήματα ὑμῖν ἐστιν ὅσα οὐδενὶ τῶν ἄλλων, ubi nuperrime Dindorfio fraus suboluit, qui verissime οὐδέσι τῶν ἄλλων emendavit. Ipsi Xenophonti redde Hellen. I. v. 9. ὅπως τῶν Ἑλλήνων μηδένες ἰσχυροὶ ὦσιν. Conf. V. iv. 20. Dobraei de ea re annotatio adscripta est ad Demosthenis Timocrateam p. 757, 23, ubi nonnullos locos indicat, quibus οὐδένες recte scriptum exstat. Obscuratum est in Lysiae Orat. II. 26. οὐδεὶς τῶν ἄλλων ἔδεισεν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος κινδύνου ἀλλ' ἀκούσαντες ὑπὲρ τῆς αὐτῶν ἐλευθερίας ἥσθησαν. Dicuntur haec de Graeciae populis, qui pugnae Marathoniae non interfuerunt, quare scribendum necessario est οὐδένες τῶν ἄλλων ἔδεισαν et sic demum recte et concinne additur ἀλλ' ἀκούσαντες — ἥσθησαν. Saepius eodem modo peccatum est alibi, de quibus locis alio tempore dicam: malo nunc unum locum indicare ubi οὐδένες perperam legitur. Est apud Herodotum locus IX. 58. διέδεξαν ὅτι οὐδένες ἄρα ἐόντες ἐν οὐδαμοῖσι ἐοῦσι Ἕλλησι ἐναπε-

δεικνύατο: Iones dicebant οὐδείς sed in plurali οὐδαμοί, μηδείς sed in plurali μηδαμοί, et quemadmodum οὐδαμός et μηδαμός in singulari numero nemo umquam legit quia Iones οὐδείς et μηδείς solis utebantur, sic neque οὐδένες vel μηδένες Iones dixerunt umquam, neque uspiam ea forma comparet praeterquam in hoc uno loco corrupto. Οὐδαμοί quam saepe apud Herodotum legatur notum est omnibus. Proferam unum locum ut obiter emendem VII. 145. τὰ δὲ Γέλωνος πρήγματα μεγάλα ἐλέγετο εἶναι οὐδαμῶν Ἑλληνικῶν τῶν οὐ πολλὸν μέζω. Corrige οὐδαμῶν ὅτων οὐ noto usu: quemadmodum enim οὐδενὸς ὅτου οὐ saepe legitur, sic in plurali numero Ionice dicendum esse apparet οὐδαμῶν ὅτων οὐ. Ridicule ea loquendi forma cum interpretamento coaluit in Platonis Protagora p. 317 C. οὐδενὸς ὅτου οὐ [πάντων] ἂν ὑμῶν καθ' ἡλικίαν πατὴρ εἴην. Num tu putas οὐδεὶς ὅςις οὐ πάντων recte dici posse? Itaque in loco Herodoteo οὐδένες ἄρα ἐόντες vitiosum esse patet. Equidem emendandum esse censeo οὐδὲν ἄρα ἐόντες. Frequentissimum est οὐδὲν εἶναι, τὸ μηδὲν εἶναι pro οὐδενὸς ἄξιον εἶναι: compara facetum Platonis locum in Rep. VIII. p. 556 D. ἄνδρες ἡμέτεροί εἰσιν οὐδέν. Eadem locutio aliud glossema peperit apud Isocratem II. § 52. ὁ μηδὲν ὢν αὐτὸς [χρήσιμος] οὐδ' ἂν ἄλλον φρόνιμον ποιήσειεν.

In Hellen. VII. IV. 17. οὐδὲν ἄλλο [πράξαντες] ἢ δῃώσαντες αὐτῶν τὴν χώραν, et Graece et Latine qui exquisitius loquuntur in talibus πράττειν vel ποιεῖν et *agere* vel *facere* omittunt et dicere solent οὐδὲν ἄλλ' ἢ δῃώσαντες, et τί δ' ἄλλο ἢ —, sicuti Latine *nihil aliud quam* et *quid aliud quam*: inspice Gronovium ad Liv. XXXI. 24. et Drakenborch. ad XXXIV. 2, ubi videbis quam saepe scioli *agere* et *facere* interpolarint. Apud Athenienses saepissime occurrit. Plato in Menone p. 80 A. σὺ οὐδὲν ἄλλο ἢ αὐτός τε ἀπορεῖς καὶ τοὺς ἄλλους ποιεῖς ἀπορεῖν, et in Euthydemo p. 277 E. οὐκ αἰσθάνει οἷον ποιεῖτον τὼ ξένω περὶ σέ. — οὐδὲν ἄλλο ἢ χορεύετον περὶ σὲ καὶ οἷον ὀρχεῖσθον παίζοντε, et passim alibi. Thucydides III. 39. τί ἄλλο οὗτοι ἢ ἐπεβούλευσαν et III. 58. τί ἄλλο — ἢ ἀτίμους γερῶν ὧν νῦν ἴσχουσι καταλείψετε; Xenophon Cyrop. I. IV. 24. οὐδὲν ἄλλο ἢ τοὺς πεπτωκότας περιελαύνων ἐθεᾶτο, et multis aliis locis.

(*Continuabitur.*)

VARIAE LECTIONES.

SCRIPSIT C. G. COBET.

(*Continuantur e* VI. *pag.* 56).

Veterum dicendi consuetudo violatur in Hellen. VII. IV. 26. in verbis σὺν αὐτῷ τῷ χωρίῳ αἱροῦσιν, omittunt enim Attici in talibus σύν, quod scribae contra inferciunt subinde de suo. Lubet in transcursu turpe mendum e Xenophontis Anabasi eximere, ubi legitur V. IV. 26. ὁ δὲ βασιλεὺς αὐτῶν ὁ ἐν τῇ μόσυνι τῷ ἐπ' ἄκρου ᾠκοδομημένῳ οὐκ ἤθελεν ἐξελθεῖν οὐδὲ ὁ ἐν τῷ πρότερον αἱρεθέντι χωρίῳ ἀλλ' αὐτοῦ σὺν τοῖς μοσύνοις κατεκαύθησαν. Forma ὁ μόσυνος pro ὁ μόσυν in Graeculorum cerebris nata est et nihil potest esse inutilius quam est in hoc loco adverbium αὐτοῦ. Partem veri vidit Buttmannus, qui αὐτοῦ σὺν τοῖν μοσύνοιν corrigebat. Perficies emendationem scribendo ἀλλ' αὐτοῖν τοῖν μοσύνοιν κατεκαύθησαν. Propriam sedem habet hoc dicendi genus ubi aliqua clades aut strages aut pernicies commemoratur de iis, quae simul periisse, capta aut absumta esse dicantur: ἡ ναῦς αὐτοῖς ἀνδράσι διεφθάρη, αὐτῷ τῷ ἵππῳ ἀπώλετο, αὐτῷ τῷ ἅρματι κατεπόθη, et in Ranis 560:

ὃν οὗτος αὐτοῖς τοῖς ταλάροις κατήσθιεν.

non facile videbis quemquam Veterum, qui talibus addat praepositionem inutilem.

Fefellit usus Veterum Aelianum in Hist. Animal. XIV. 11. qui quum dixisset προαπερεῖ αὐτῷ ἵππῳ (vitiose codd. προσαπαίρειν) sibi eleganter admodum dixisse videbatur.

In Hellen. VII. v. 15. ἐδειπνοποιήσαντο μὲν ἐν Ἰσθμῷ tralaticio vitio scriptum est pro μὲν Ἰσθμοῖ. In poëtarum locis fraus tenetur manifesta. Cantharus comicus apud Athen. p. 11. C.

οὐκοῦν ἀκρατισώμεθ' αὐτοῦ. B. μηδαμῶς.
ἐν Ἰσθμῷ γὰρ ἀριςήσομεν.

quis dubitabit quin verum sit Ἰσθμοῖ γὰρ ἀριςήσομεν?

In Hellen. VII. v. 18. ἡγήσατο interpolatum esse videri supra admonuimus. Graeculi non satis intelligebant quomodo repente constructio mutaretur, itaque comminiscuntur aliquid quod requiri videatur ad orationem fulciendam. A participio λογιζομένῳ pendere et ὅτι ἀναλύσοιτο et καλὴν τὴν τελευτὴν ἔσεσθαι et ea per μέν — δέ inter se connecti non concoquebant.

Ferri igitur poterat quod editur IV. III. 1. ἀγγέλλει ὅτι νικῷεν — καὶ αὐτῶν μὲν τεθνάναι ὀκτώ, τῶν δὲ πολεμίων παμπληθεῖς, sed quanto concinnior locus erit si pro τεθνάναι reponemus τεθναῖεν, quae forma rarior et solis Atheniensibus antiquioribus propria facillimo negotio in notissimam τεθνάναι potuit depravari. Compara locum similem IV. III. 10. ἠγγέλθη ὅτι ἡττημένοι εἶεν — καὶ ὁ Πείσανδρος τεθναίη, et simillimum VII. I. 32. ἔπεμψεν οἴκαδε ἀγγελοῦντα ὅτι Λακεδαιμονίων μὲν οὐδὲ εἷς τεθναίη, τῶν δὲ πολεμίων παμπληθεῖς.

Ibid. VII. v. 26. οὐδεὶς [ἦν] ὅςις οὐκ ᾤετο, usitatum est in talibus ἦν omittere.

Quod in fine operis legitur ἐμοὶ μὲν δὴ μέχρι τούτου γραφέσθω non esse recte et accurate cogitatum et dictum perspexit Leonclavius verissime γεγράφθω corrigens, cui dudum obtemperatum oportuit. Quis ferat dicentem καὶ ταῦτά μοι ἱκανὰ λεγέσθω pro εἰρήσθω, aut simile quid in re prorsus absoluta et ad finem perducta? Rectissime scriptum est in Hell. V. II. 6. καὶ τοῦτο μὲν εἰρήσθω μέγα τεκμήριον πειθαρχίας, et numquam neque Xenophon neque Veterum quisquam in talibus erraverit.

Poteram nunc et ipse Hellenica deponens de manibus ita dicere ἐμοὶ μὲν δὴ μέχρι τούτου γεγράφθω, sed una res superest quae properanti manum iniicit: itaque utar hac occasione ut de ea re pauca dicam. Quoties et Hellenica et reliqua Xenophontis scripta relego passim animadvertere soleo quam vehementer corruptis Xenophontis Codicibus utamur. Saepissime

forma orationis antiqua et Attica, quali Xenophontem usum fuisse satis constet, pessimis modis in Codd. neque vetustis neque integris ad sequiorum Graeculorum συνήθειαν et negligentiam dicendi et sordes reficta stomachum movet. Quis harum rerum probe gnarus inducet in animum Xenophonteae aetatis esse, ut hoc utar, formam ἀπεκτίννυον, quae nunc legitur Hellen. V. II. 43, vel ἐνεπίμπρων VI. v. 22? Seri nepotes dicere coeperunt ἀποκτιννύω et ἐμπιμπρῶ et novo errore ἐμπιπρῶ, quum Veteres non aliter quam ἐμπίμπρημι et ἐμπίμπραμαι dicerent, quemadmodum ἐμπίμπλημι et ἐμπίμπλαμαι sola in Veterum scriptis genuina sunt, sed vitiosa et scribis magistellisque imputanda ἐμπίπλημι et ἐμπίπλαμαι; in qua re Dindorfium miror, qui maluit credere breve ι a poëtis contra naturam posse produci in ἐμπίπλαμαι et ἐμπίπρατε in extremo senario positis quam ineptis homuncionibus Suidae, Moschopulo, et si qui alii eiusdem farinae sunt, non credere. Eorumdem est pro ἵστημι ἱστῶ dicere et ἱστάνω, et similia. In Xenophontis Hierone III. § 8. aequis animis Editores ferunt barbaram formam ἀπεκτονηκότας, quasi vero ἀποκτονεῖν pro ἀποκτείνειν Graece umquam dici potuisset. Faex Graeculorum ita loqui consueverat, Xenophontis est ἀπεκτονότας dicere. Compluscula de genere hoc ex Hellenicis collecta indicabo brevissime. Non est Xenophontis manus I. I. 23. γράμματα ἑάλωσαν sed ἑάλω, neque I. II. 7. ἐπὶ τὰ ἕτερα τῆς πόλεως sed ἐπὶ θάτερα, sicuti V. II. 24. εἰς τἀπὶ Θρᾴκης χωρία dederat, non τὰ ἐπὶ Θρᾴκης. Saepenumero sic isti crasin resolvunt, qua Attici in illo rapido orationis flumine in permultis constantissime utebantur. Dicebant olim semper τἀγαθά, τἀληθῆ, τἀναγκαῖα, τἀπιτήδεια, τἀνδράποδα, τἀπινίκια, τἀργύριον, τοὐλάχιστον, θοἰμάτιον, θαἰμάτια, et ἀνήρ, ἄνθρωπος, ἀδελφός, et καλὸς κἀγαθός (unde καλοκαγαθία et καλοκαγαθεῖν nata sunt) numquam καλὸς καὶ ἀγαθός. Recte Photius: Καλὸς κἀγαθός λέγεται κατὰ συναλοιφὴν οὐχὶ καλὸς καὶ ἀγαθός. Frequentissime in ea re scribae peccarunt, sed quis sanus istos morabitur? Similiter in aliis plurimis isti crasin antiquam aut resolvunt aut plane tollunt, idque in certis quibusdam verbis tam saepe apud omnes Atticos fecerunt ut nemo fere in iis, quae legit sexcenties et quibus dudum aurem habet assue-

factam vitium subesse suspicetur. Quoties etiam nunc apud Demosthenem legitur ἄνθρωπος ubi Philippus, et apud Aeschinem ubi Demosthenes cum contemtu et odio significatur, ubi Orator uterque ἄνθρωπος dixerat. Quam saepe ἀνήρ in Comicorum senariis legitur in optimo quoque Codice, ubi metrum longam syllabam postulat et sententia loci articulum requirit, ut apud Stob. Ecl. Physic. I. ιν. 30.

ἐχθρὸς μὲν ἀνὴρ ἀλλὰ τὴν Δίκην σέβω.

ubi Heerenius pro sua metri peritia edidit ἐχθρὸς ἀνὴρ μέν trochaeum ponens in prima sede: emendavit locum Gaisfordus, et apud Plutarchum in Aristide cap. IV.

σοφὸς γὰρ ἀνὴρ τῆς δὲ χειρὸς οὐ κρατῶν,

ubi Valckenaerius in Diatr. p. 220. vetere opinionis errore ὠνήρ reposuit, quae Dorica crasis est, Atticam ἁνήρ primus restituit Schaeferus. Similiter passim peccatum est in Codd. omnibus in ἀγών, ἀδελφός, Ἀπόλλων, aliis. Multum abest ut hodie vel e poëtis sordes istiusmodi omnes sint expurgatae. Ubi metrum fraudem retegit Critici officio suo funguntur, ubi metrum salvum est minus attendunt animum, ut in Lysistrata 166.

οὐ γὰρ οὐδέποτ' εὐφρανθήσεται
ἀνήρ, ἐὰν μὴ τῇ γυναικὶ συμφέρῃ,

quis praesertim admonitus non videt requiri ἁνήρ? Alio modo in eadem re peccatum est in Avibus vs. 584.

εἶθ' ὅ γ' Ἀπόλλων ἰατρός γ' ὢν ἰάσθω. μισθοφορεῖ δέ.

ubi alteram γ' omittunt libri optimi, perperam et contra metrum, sed prior γε pessime abundat et magistello debetur. Emendandum est εἶθ' Ἀπόλλων ἰατρός γ' ὢν ἰάσθω. Obiter in eadem fabula vs. 722.

ἆρ' οὐ φανερῶς ἡμεῖς ὑμῖν ἐσμὲν μαντεῖος Ἀπόλλων;

revoca fugitivum articulum ἐσμὲν ὁ μαντεῖος Ἀπόλλων. In vicinia vs. 703. subindigneris non esse receptam Dobraei emendationem verissimam et perspicuam in verbis:

ὧδε μέν ἐσμεν
πολὺ πρεσβύτατοι πάντων μακάρων. ἡμεῖς δ' ὡς ἐσμὲν Ἔρωτος
πολλοῖς δῆλον· πετόμεσθά τε γὰρ καὶ τοῖσιν ἐρῶσι σύνεσμεν,

quicumque enim hoc aget incidet in eandem emendationem, quam Dobraeus primus et solus protulit: ὧδε μέν ἐσμεν πολὺ

πρεσβύτατοι πάντων μακάρων ἡμεῖς. ὡς δ' ἐσμὲν Ἔρωτος πολλοῖς δῆλον. Sed cavendum est mihi ne sensim a proposito imprudens digrediar. Itaque duos locos Aristophanis afferam potius ubi Dorica crasis in -ω ex -οα, quam olim Atheniensibus invitis obtrudebant, Dorice loquentibus iure reddenda est. Alter legitur in Lysistrata 174.

οὐχ ἇς πόδας κ' ἔχωντι ταὶ τριήρεες
καὶ τἀργύριον τὤβυσσον ᾖ παρὰ τᾷ σιῷ,

ubi sic est emendandum:

καὶ τὠργύριον τὤβυσσον ᾖ πὰρ τᾷ σιῷ.

vocabulum scribis inauditum ΤΩΒΥΣΣΟΝ incolume evasit, sed tritissimum τἀργύριον irrepsit in alienam dialectum, quemadmodum et παρὰ pro forma Dorica. Eiusdem generis est apud Hesychium Τὠνόλβιον: τὸ κακόδαιμον e Dorico poëta sumtum. Paucis ante versibus Bergkius male sprevit certam emendationem a multis repertam:

πᾶ κά τις ἀμπείσειεν αὖ μὴ πλαδδιῆν;

pro vitiosa scriptura Codicum πᾶ καί τις ἂν πείσειεν. Solet enim Doricum κα in καί depravari et requiritur compositum ἀναπείθειν *impellere*. Alter locus quem volebam legitur in Pace vs. 214:

κεἰ μὲν οἱ Λακωνικοὶ
ὑπερβάλοιντο μικρόν, ἔλεγον ἂν ταδί·
Ναὶ τὼ σιώ, νῦν Ἀττικίων δώσει δίκην,

sed quia δωρίσδεν τοῖς Δωριέεσσιν ἔξεστί τε καὶ χρή et necessarius est articulus scribendum est in hunc modum:

Ναὶ τὼ σιώ, νῦν Ὠττικίων δωσεῖ δίκαν.

Eadem opera redde Thucydidi V. 44. ἀργυρέᾳ εὐλάκᾳ εὐλαξεῖν pro εὐλάξειν, et ipsi Xenophonti in Hellen. IV. IV. 10. Ναὶ τὼ σιώ, ψευσεῖ ὑμὲ τὰ σίγμα ταῦτα, pro ψεύσει. Et δίκαν quidem pro δίκην apud Aristophanem revocavit Bergkius, qui nescio quomodo in seq. senario retinuit barbarismum tam foedum, ut ne ἐξῃρήσατο quidem (quod Bergkius quoque servavit in Thesmoph. vs. 761.) et ἐντέξῃ in Lysistrata 553. sint spurciora, nempe:

εἰ δ' αὖ τι πράξαιντ' ἀγαθὸν ἀττικωνικοί.

Est enim πράττεσθαι ἀγαθόν τι et πράττεσθαι εὖ pro εὖ πράττειν non minus portentosum quam χαίρομαι, γηράσκομαι, προς-

παίζομαι, alia, de quibus supra diximus. Reperit primus omnium veram scripturam Bekkerus, qui intellexit secundam personam *πράξαιτε* a poëta profectam esse repente ad ipsos Athenienses scite admodum orationem convertente. Nae ille minimi pretii homunculus fuit, qui olim tertiam personam requiri putans de suo *πράξαιντ' ἀγαθόν* substituit et tantum non omnes per tot saecula homines doctos ludificatus est. Sed ad propositum redeo: si quis in Aristophanis Codicibus et reliquorum poëtarum viderit crases passim resolvi et obscurari, elisiones negligi et certa omnia convelli metro iugulato, Codices ad unum omnes in talibus contemnere audebit et reponere ubique quod sana ratio et dicendi usus postulabunt. In Platonis Symposio pag. 199 E. legimus: *ἆρα ὁ πατήρ ἐστι πατήρ τινος; — οὐκοῦν καὶ ἡ μήτηρ ὡσαύτως; — τί δαί; ἀδελφὸς αὐτὸ τοῦτο ὅπερ ἐστὶν ἔστι τινὸς ἀδελφὸς ἢ οὔ;* satin certum esse putas crasin obscuratam esse in *τί δαί; ἀδελφός* — ut in *ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ?* In eodem Sympos. p. 220 C. pro *ἄνθρωποι ᾐσθάνοντο* facile intelligetur *ἄνθρωποι* verum esse et eodem modo in Hellenicis tribus locis *ἄνθρωποι* rescribendum est ubi nunc male legitur *ἄνθρωποι*, II. III. 29 et IV. I. 34 et VI. III. 10. Restituenda item crasis est I. V. 7. in *προὐφειλόμενον*: dicebant enim Attici *προὐφείλω* et *προὤφειλον*, *προὐφείλεται* et *προὠφείλετο*, itaque *προὐφειλόμενον* genuinum est. Quis dubitabit Thucydidi reddere I. 32. *εὐεργεσίας μεγάλης προὐφειλομένης* (libri omnes *προοφειλ.*) quum viderit librarios in Aristophanis Vespis quoque vs. 3. *προὐφείλεις* in *προὔφειλες* barbaram formam convertisse, alibi *προσοφείλειν* scribere et alia peccare in forma sibi plane incognita. Imperfectum et alibi legitur et apud Antiphontem Orat. V. § 61. *εἴπερ προὠφείλετο αὐτῷ κακόν.* Eadem opera Thucydidi redde I. 15. *οἱ προὔχοντες* ubi vulgatur *οἱ προσχόντες.*

In Hellen. I. II. 26. videtur indoctis librariis deberi scriptura *δόξαντος τούτου*, qui Atticum dicendi genus in *δόξαν τοῦτο*, *δόξαντα ταῦτα*, *δεδογμένον*, *συνδοκοῦν*, aliaque istiusmodi, ut *εἰρημένον*, depravare solent sic ut pro accusativis quos mirantur substituant genitivos. Itaque *δόξαν τοῦτο* reponendum esse censeo eodemque modo interpolatum esse suspicor I. VII. 30. *δοξάντων τούτων* pro *δόξαν τοῦτο* et V. II. 24. *δοξάντων δὲ καὶ*

τούτων pro δόξαν δὲ καὶ τοῦτο. Intactum evasit II. III. 51. συνδοκοῦν ἅπασιν ὑμῖν, et V. I. 1. συνδόξαν, et δόξαντα δὲ ταῦτα καὶ περανθέντα III. II. 19. ubi vid. Schneider. et Dindorfium. Ambustum est προσαχθέν II. III. 35. ἀλλ' ἐκεῖνοι ἔφασαν προσαχθέν μοι ὑφ' ἑαυτῶν οὐκ ἀνελέσθαι τοὺς δυστυχοῦντας ἐν τῇ περὶ Λέσβον ναυμαχίᾳ, plerique libri προσαχθέντα με exhibent ex interpolatione manifesta, meliores προσαχθέν μοι optime servarunt. In I. III. 20. pro εἰσήγαγον τὸ στράτευμα Graecitas postulat εἰσηγάγοντο τὸ στράτευμα. In I. VI. 37. ἔθυε τὰ εὐαγγέλια vitiose abundat articulus, namque εὐαγγέλια θύειν constanter omnes dicebant non τὰ εὐαγγέλια. Unum exemplum proferam ut mendo liberem. Aristoph. Equitt. 654:

ἄνδρες, ἤδη μοι δοκεῖ
ἐπὶ συμφοραῖς ἀγαθαῖσιν εἰσηγγελμέναις
εὐαγγέλια θύειν ἑκατὸν βοῦς τῇ θεῷ.

corrigendum videtur, quia εἰσαγγέλλειν in tali re locum non habet, ἀγαθαῖσι ταῖς ἠγγελμέναις et apud Xenophontem: ἔθυέ τε εὐαγγέλια καὶ τοῖς στρατιώταις παρήγγειλε δειπνοποιεῖσθαι.

Nemo Atticorum dicebat πενταδραχμίαν, quod II. VI. 12. occurrit, sed πεντεδραχμίαν omnes: frequens admodum hoc vitii genus est, frequentius etiam illud, ut πενταέτης, δεκαέτης, τριακονταέτης scribatur saepe apud Thucydidem et alios pro πεντέτης, δεκέτης, τριακοντούτης, sim. In dicto Polyeucti εἰς ἀποπληκτικόν τινα Σπεύσιππον apud Aristot. Rhet. III. 10. μὴ δύνασθαι ἡσυχίαν ἄγειν ὑπὸ τῆς τύχης ἐν πενταστυρίγγῳ νόσῳ δεδεμένον scribendum esse πεντεσυρίγγῳ etiam hinc apparet quod in animo habebat τὸ δεδέσθαι ἐν πεντεσυρίγγῳ ξύλῳ. cf. Aristoph. Equit. 1049.

Numquam dixerunt Athenienses κρινέσθωσαν quod legitur I. VII. 23. sed κρινέσθων omnes. Nimis saepe forma Macedonicae aetatis in -έσθωσαν et -άσθωσαν in libros Atticorum irrepsit, sicuti et -έτωσαν pro -όντων et -άτωσαν pro -άντων. In Menandro demum et aequalibus ista ferri possunt, in Thucydide et Xenophonte non possunt. Postquam antiqua forma Attica plane in desuetudinem abiisset, ut nemo praeter eruditos linguae Veteris imitatores formis in -όντων, -άντων et -έσθων, -άσθων uteretur, veteres scripturae in magno discrimine versari coeperunt. Aristarchus in Homeri carminibus sedulo illas

formas appicta διπλῆ σημειοῦται et vulgari forma apposita interpretatur, veluti Θ. 517. ἀγγελλόντων: ἡ διπλῆ ὅτι ἀντὶ τοῦ ἀγγελλέτωσαν, et Θ. 521. καιόντων: ἡ διπλῆ ὅτι ἀντὶ τοῦ καιέτωσαν, et passim, quae nobis paene puerilia videntur. Sedulo eadem magistri linguae antiquae annotant: Moeris p. 15: Ἀγόντων, ᾀδόντων Ἀττικῶς. ἀγέτωσαν, ᾀδέτωσαν Ἑλληνικῶς, sed caveri non potuit quin saepius noviciae formae ἐκ τῆς συνηθείας in vetera monumenta insinuarent sese. Quis credat Thucydidem caeteris omnibus locis Attica forma recte usum semel I. 34. potuisse scribere: μαθέτωσαν ὡς πᾶσα ἀποικία εὖ πάσχουσα τιμᾷ τὴν μητρόπολιν? Nemo, ut opinor, qui quidem in Atticorum scriptis diu et multum fuerit versatus, sed μαθόντων olim fuisse scriptum intelliget, deinde interpretamentum veteris lectionis sedem occupasse. Antiquissima scripturae vitia, pervetusti scribarum errores nonnumquam ipsam Atticorum manum ad nos prope inviolatam transmiserunt: in quo genere nihil est luculentius quam palmaria Valckenaerii emendatio in Thucydide V. 79. ταὶ ἄλλαι πόλιες κοινανεόντων τᾶν σπονδᾶν pro absurda librorum omnium scriptura κοινᾶν ἐόντων. Simile indicium verae lectionis est in Xenophontis Hierone VIII. 3. ubi deprehendes ἐπ' αὐτοφώρῳ Graeculos antiquam imperativi formam obscurantes et pessumdantes. Editur ἐπαινεσάντων ἀμφοτέρων τὸν αὐτόν, ex vicinis facile colliges rescribendum esse ἐπαινεσάντων ἀμφότεροι τὸν αὐτόν, deinde emenda θεραπευσάντων et δόντων pro θεραπευσάτωσαν et δότωσαν. Duo exempla insigniora eiusdem fraudis exstant apud Onosandrum cap. IV. p. 50. ubi in omnibus libris est ὀρθοὶ δ' ἑστῶτες τῶν φυλασσόντων, sed rectissime Schwebel. τῶν expunxit et imperativum φυλασσόντων multis exemplis munivit. Post pauca libri exhibent καὶ ὄντων δὲ τῶν φυλάκων πυρά, unus καὶ ὄντων δὲ οἱ φύλακες πυρά, optime Schwebel. emendavit: καιόντων δὲ οἱ φύλακες πυρά.

Redeo ad Xenophontis locum eundem I. vii. 23. ubi corrigendum est ὁποτέρῳ βούλεσθε τῶν νόμων pro τῷ νόμῳ, ne soloeca sit oratio et Latinae quam Graecae similior.

Delitescit Attica forma satis tuto sed nimis diu II. ii. 3. in corrupta lectione ἱστιέασ, quod non in Ἱστιαιέας fuerat mutandum sed in Ἱστιαιᾶς, ut solent Attici, de qua re nunc quidem

satis constare arbitror, quamobrem revoca III. v. 6. genuinam lectionem Μηλιᾶς, et IV. ii. 20. Θεσπιᾶς, et IV. iv. 10. Στειριᾶ, et V. iv. 10. Πλαταιᾶς, et VI. v. 22. Ἡραιᾶς, et VII. v. 2. Εὐβοᾶς, et similia multa alibi. Non potest enim ulla superesse dubitatio quin olim haec omnia constanti usu fuerint contrahi solita. Satis id evincunt praeter ipsam analogiam ingeniumque linguae antiquioris disertissima Criticorum testimonia, loci poëtarum omnes, optimorum librorum lectiones, scribarum errores longe vetustissimi. Nunc postquam Graeculorum in his ad suam consuetudinem refingendis temeritas et impudentia tam saepe deprensa et castigata est, quid dubitabimus amplius quod verum esse constet ubique recipere? In Thucydidis Codd. antiquioribus multo et integrioribus quam sunt Xenophontei manifesta antiquae lectionis vestigia impressa videmus, cuiusmodi sunt ἁλίας I. 105. δωρίας I. 107, ἑστιαίας I. 114. pro Ἁλιᾶς, Δωριᾶς, et Ἑστιαιᾶς. Caeterum conf. Dindorf. ad Hellen. VI. iii. 5.

Ridicula forma sequiorum conspicitur II. iii. 49. ἐσχατώτατα pro ἔσχατα. More Attico II. iv. 11. scribendum est εἰς τὴν Ἱπποδάμειαν ἀγοράν, non Ἱπποδάμειον. Sic enim loquebantur Athenienses, quemadmodum et Διομήδεια ἀνάγκη dicebant et Ἀκαδήμεια. Tralaticio errore Ἱπποδαμία ἀγορά appellatur in Andocidis oratione I. 45. (sicuti omnes propemodum constanter errare solent in Ἀκαδημία pro Ἀκαδήμεια, etiam in poëtarum locis iugulato metro) et Ἱπποδαμία male omisso ἀγορά apud Demosthenem pag. 1190, ubi nunc recte Dindorfius ἐν τῇ Ἱπποδαμείᾳ reposuit sed ἀγορᾷ de more additum oportebat idque in suo Codice Harpocration legerat, qui v. Ἱπποδάμεια annotavit: Δημοσθένης ἐν τῷ πρὸς Τιμόθεον ἀγορὰν φησιν εἶναι ἐν Πειραιεῖ καλουμένην Ἱπποδάμειαν. Paucos iam superesse suspicor qui nesciant nostri ubique esse arbitrii utrum ει an ι sit scribendum constituere, namque nullum esse Codicem Ms. cui in ea re quidquam credi possit: ubique in Codd. certissima omnia convelli et ruere, et ridiculum adeo esse illorum fide uti, qui et numquam sibi constent et sexcenties in manifestis mendaciis soleant deprehendi. Huius rei quum in unoquoque Codice cuiuslibet scriptoris sint certa indicia atque eadem negligentia iuxta in antiquissimis recentissimisque li-

bris appareat, neque illi amplius testes producendi sunt neque ista pars discrepantis scripturae posthac colligenda erit et edenda. Cuius rei quanta sit futura utilitas et quantum emolumenti in severa Litterarum studia et Criticam facultatem in iuvenilibus animis excitandam et alendam et acuendam sit inde redundaturum quid opus est multis demonstrare, satis enim superque res pro se ipsa loquitur. Quanta sentina futilium lectionum et quisquiliarum minimi pretii, minimi autem? nullius prorsus pretii et ingeniosos homines obtundentium et enecantium, posset exhauriri si tandem aliquando philologi sapere auderemus. Quanta pars discrepantium scripturarum est plane inutilis, quae intelligentibus nil nisi fastidium et taedium et nauseam parit, caeteros omnes aut odio absterret aut, si ab iudicio sunt infirmiores, transversos agit et ad *ματαιοτεχνίαν* quamdam impellit et allicit, qua nihil est a vera Critica alienius. Quae genera lectionum abiici cum litterarum emolumento oporteat facile est unicuique ad constituendum, qui aut Codices multos versaverit aut materiam ex multis Codd. congestam diligenter excusserit et in originem mendorum haud segniter inquisiverit. Utrum *αι* an *ε* sit ubique legendum nostri arbitrii est et ex Graeci sermonis accurata notitia et ex cuiusque loci ratione et ingenio sic colligere et definire ut nullus controversiae vel dubitationi locus relinquatur. Non est unus Codex Graeci scriptoris tam antiquus et tantae auctoritatis ac fidei in quo non saepe ridiculum in modum *αι* et *ε* ita permisceantur, ut sana ratio, dicendi usus, certa analogia et in poëtis metrum quoque pessumdetur et ruat. Ineptum est, ut hoc utar, librorum auctoritatem expendere ad constituendum utrum *καινόν* an *κενόν* verum sit apud Thucyd. III. 30. *νομίσαντες οὐκ ἄλλο τι εἶναι τὸ καινὸν* (*κενὸν*) *τοῦ πολέμου ἢ τὸ τοιοῦτον.* Numquam ex libris extundes utra scriptura sit verior in Philemonis fragmento Zenonem ridentis:

φιλοσοφίαν καινὴν γὰρ οὗτος φιλοσοφεῖ.
πεινῆν διδάσκει καὶ μαθητὰς λαμβάνει,

καινήν dedit Diogenes Laërt. VII. 24. *κενήν* Clemens Alex. Strom. II. p. 413. Similiter utrum *ει* an *ι* sit ubique scribendum, sive *ι* productum est sive correptum, nostrum est in

quoque loco nulla Codicum ratione habita constituere. Similiter sitne ει an ιει scribendum nobis ipsis est videndum iudicandumque, quoniam in his quoque Punica librorum fides est et antiqua lingua ad sequiorum socordiam ιει in ει depravantium reficta est. Dicebant Veteres ὑγίεια, ταμιεῖον, Ὀλυμπίειον, τὰ Ἁλίεια, alia sexcenta, in quibus ιει ex certa analogia concurrebant. Sequiores spreta et ignorata analogia ὑγεία coeperunt dicere et ταμεῖον cett., deinde librorum veterum scripturas ad sua vitia accommodare. Quod ubi semel manifesto deprehensum erit et invictis argumentis exemplisque demonstratum quid quaeso proderit passim singulis locis subiicere certae emendataeque scripturae notos errores et pervulgata homuncionum vitia? Fac periculum ubi tu voles, videbis pro ιει ex scriptis libris ει absurde scriptum afferri in quocumque vocabulo ιει olim coniungi solebant. Quod nuper ex Demosthene afferebam διοικεῖν pro διοικιεῖν absurde scriptum pag. 59, 15. et dicebam emendatam scripturam διοικιεῖν in egregio Cod. S. Parisino exstare, sequebar Dindorfium, qui in editione Lipsiensi errorem suum corrigens docuit in optimo Codice haud secus atque in pessimo quoque vitiosam et absurdam scripturam διοικεῖν apparere. Sed quid moramur Codices in re manifesta? Hoc teneamus penes nos solos esse statuere utra scriptura ubique vera sit, unde consequitur nostra nil referre quidquid in talibus libri et librarii discrepant. Subridebimus ubi ὑγεία scriptum esse videbimus aut ταμεῖον aut quidquid est huiusmodi, praesertim ubi ob fidem librorum istas sordes aut commendari videbimus aut retineri aut recipi. In poëtis nemo curat librarios. Quam saepe Critici ὑγίεια iubente metro reposuerunt pro ὑγεία. Alexidis fragmentum est apud Clem. Alex. Paedag. II. p. 179. καθὰ καὶ ὁ Κωμικός φησί που· μύροις ὑπαλείφεται τὰς χεῖρας ὑγείας μέρος μέγιϛον ὀδμὰς ἐγκεφάλων χρηϛὰς ποιεῖν. Fugit hic locus Meinekium quum idem fragmentum ex Athenaei duobus locis p. 46 A. et 687 D. ederet. Ex Clemente recipiendum μύροις ὑπαλείφεται, (apud Athenaeum μύροις male omissum est et legitur verbum nihili ἐναλείφεται) et sic scribendum:

μύροις
ὑπαλείφεται τὰς ῥῖνας, ὑγιείας μέρος

μέγιστον ὀσμὰς ἐγκεφάλῳ χρηστὰς ποιεῖν.

apud Clementem vetus scriptura PEINAΣ pro ῥῖνας absurde in χεῖρας reficta est. Menander apud Harpocrat. v. Κτησίου Διός in Codd. dixisse narratur:

ἔχοντα τὸ ταμεῖον οὐ κεκλεισμένον,

sedulo ταμιεῖον reponunt, sed eodem iure ubique utendum. Solis feriae in insula Rhodo τὰ Ἁλίεια appellandae erunt etiamsi omnes Codd. contra stabunt. Apud Athen. p. 561 E. in Cod. Marciano est: ῥόδιοι δὲ τὰ αλεια (sine accentu), in apographis τὰ ἅλια, perperam utrumque. Apud Aristidem in Rhodiaca II. p. 398. Cant. τὸν τῶν Ἁλίων ἀγῶνα ποιήσετε, pessime. Recte τὰ γὰρ Ἁλίεια τὰ μεγάλα dicuntur a Lysippo Comico apud Dicaearchum in Descript. Graec. § 4. Recurrit vitium idem apud Iulianum pag. 156 C. τοῖς Κρονίοις συνάπτει τὰ Ἥλια pro Ἡλίεια. Formam nominis analogiae leges subiiciunt, non libri, quibus si credimus Λυσάνδρια in insula Samo celebrata fuerunt. Bis enim ista scriptura in libris recurrit apud Plutarch. Lysand. XVIII. sed contemtis scribis Λυσάνδρεια fuisse tenebimus. Apud Thucydidem I. 53. κηρυκίου confidenter mutabimus in κηρυκείου, et I. 99. λειποστράτιον in λιποστράτιον, et IV. 67. Ἐνυάλιον in Ἐνυαλίειον, libris valere iussis, analogiam usu confirmatam secuti. Quis credet libris Ἀρχιδάμιος πόλεμος Graecum esse aut ἐπικούριος aut ἀριστάρχιος aut ποσειδῶν ἀσφάλιος? Saepissime haec et alia id genus comparent in libris omnibus. Multos fefellit καθάριος pro καθάρειος scriptum, et sunt loci innumerabiles ubi I scriptum est sed EI est vera scriptura, aut contra ubi EI pro ι producto exaratum est, ut in Ὄσειρις, Βούσειρις, νείφω pro νίφω, ἄμεικτος, μεῖξαι, Φιλεῖνος, [alia innumera, aut (quod multo rarius est) ει pro ι correpto est positum. Itaque in scriptura cuiuslibet vocabuli definienda aut corrigenda nihil refert utrum ει an ι in Codd. legatur. Nemo mihi non dabit in Lysia VI. 4. pro ΘΤΣΙΑΣΟΤΣΙ corrigendum esse θυσίας θύσει, aut contra Cantero apud Alexidem Athen. p. 692 F. pro πείθει θαρρῶν ipsam poëtae manum esse πῖθι θαρρῶν, et est eadem perspicuitas in permultis aliis. Quoties autem EI prisco more scriptum pro ι producto turbas dedit, ut in ὃς δ' εὐγλωσσίαν εἰ καί pro εὐγλωσσίᾳ νικᾷ in Valcken. Diatribe p. 261. et κρείους pro κριούς

apud eund. ad Phoen. 44. et τὸν δ' εἶδεν ἀςόν pro τονδὶ δὲ ναςόν apud Hering. Observatt. p. 279. qui de industria hoc genus mendorum retegens p. 273—289. eximiis emendationibus multos multorum locos in integrum restituit, in his apud Herodotum VI. 28. pro δειμαινούσης οἱ τῆς ςρατιῆς egregie emendans λιμαινούσης p. 277. In Epistol. Socratic. XII. pro λιμοῦ καὶ δίψης in libris est ἀεί μου καὶ δίψης, correxit Koen. ad Greg. Corinth. p. 663. Multa his similia leguntur apud Criticorum principes. Nemo ex Codd. cognoscere poterit utrum πίνῃ an πεινῇ sit scribendum, λιπεῖν an λείπειν (unde tot vitiosa vocabula nata sunt λειποτάξιον, λειποψυχεῖν cett. pro λιπο-), πείθεσθαι an πιθέσθαι, ἔρις an ἐρεῖς, εἰδῇς an ἴδῃς, ἀποτίνω an ἀποτείνω, ςρατιά an ςρατεία, παιδεία an παιδιά, et ubi finem inveniam? Quam saepe ex libris afferuntur ἤδειον et βέλτειον et αἰκεία et ὄρνεις, quod ὄρνις ubique scribendum. Omnium usu recepta sunt Φιλόνεικος, Φιλονεικία, Φιλονεικεῖν, quae quum e νίκη propagata sint (e νεῖκος enim Φιλονεικής natum fuisset) sequitur Φιλόνικος cett. scribi oportere. Simili errore natum est verbum γείνομαι et γεινόμενος et τὰ γεινόμενα, quum scribae pro γίγνομαι dare solerent γίνομαι idque propter ι productum ΓΕΙΝΟΜΑΙ scriberetur. Semper mihi absurdum et barbarum visum est in Aristophanis Avibus nomen Πεισθέταιρος neque umquam dubitavi quin Πισθέταιρος genuina forma esset, ut Πιςόξενος. Reperit nomen ipsum Πισθεταίρου in antiqua inscriptione Rangabé, quem nollem in ea re futiles et pueriles suspiciones protulisse, quae leguntur in eius *Antiq. Hellén.* T. II. pag. 839.

Eadem est peccandi frequentia in ΑΙ et Ε absurde permiscendis: τὰ πεδία fiunt παιδία, ἔλεον appellant ἔλαιον, contra urbs Ἐλαιοῦς ab olivarum frequentia nomen adepta stultissime ἐλεοῦς in libris appellatur. Nemo ἐπὶ κέρως et ἐπικαίρως, Ἀχαιῶν et ἀχέων, ἐνοῦσιν et αἰνοῦσιν, ἐρῶ et αἴρω, ἑτέρους et ἑταίρους inter se distinguit et alia numero carentia in omnibus libris susque deque habentur. Quam saepe pro ἀνέδην in libris omnibus legitur absurdum ἀναίδην, quod olim pro vocabulo Graeco habebatur. Sitne πέσωμεν an παίσωμεν scribendum, ἐξέπεσεν an ἐξέπαισεν, οἴονται an οἷόν τε, οὐ μένειν an θυμαίνειν, ἔνεον an ἔναιον ex Codd. sciri nequit: utra scriptura

vera et sana sit nusquam dubium esse potest. Neque quisquam dubitabit umquam quin vera scriptura sit in Hellen. II. IV. 26. *περιέτυχον τῶν Αἰξωνέων τισὶν* a Palmerio Valckenaerioque reperta pro *τῶν ἔξω νέων*, quod libri habent ad unum omnes. Neque minus evidens est quod in libro *περὶ ἱππικῆς* IV. 2. Camerarius reposuit *τὸ σῶμα ὑπεραιμοῦν δεῖται θεραπείας*, pro *ὑπερεμοῦν* librorum omnium lectione. Nemo adhuc in Aeschinis Ctesiphontea § 165 *Ἀχαιοὶ πάντες πλὴν Πελληναίων* manifestum errorem deprehendit et necessarium *Πελληνέων* restituit. Nonnumquam nova labes ex illo pervulgato errore nascitur, ut apud Iulianum p. 278 B. *παρὰ τῶν πλησίον πόλεων ἐπιθεὶς ἐπικουρίαν ὧν εἶχον τὸ πλεῖστον ἐκείνοις δοὺς αὐτὸς ἀπελείφθην μόνος*, vitiosum *ἐπιθείς* natum est ex ΑΙΠΙΘΕΙΣ, in quo latet ΑΙΤΗΘΕΙΣ, *παρὰ τῶν πλησίον πόλεων αἰτηθεὶς ἐπικουρίαν*. Apud Andocidem Orat. II. 24. in libris est *τοῦτ' ἀναίτιον* pro *ταυτὸν ἔτι ὄν*.

Quid igitur refert scire utrum *Αἴγινα* et *Αἰγιναῖον* sit in Codd. scriptum an *αἴγεινα*, *ἔγεινα*, *αἰγεινέοι* et sim. Legitur *Αἰγεινέοι* apud Hesychium et *Αἰγεινέος ὀβολός*, et apud Plutarchum in Proverb. Centur. II. 6. *ἐγείνατο* pro *Αἴγινα τρ(έφει)*. Pro *ἐχῖνον* apud Demosthenem p. 1203, 26. in Cod. S. *αιχεινον* scriptum est. Nonnumquam *σιτόδεια* in *σποδία* abiit (ut in Theophrasti Char. XXIII. 3. ubi Codd. *ἐν τῇ σποδίᾳ*, Casaubonus *σιτοδείᾳ* reperit) et apud Hesychium I. p. 1504. pro *εὐπάθεια* legitur *εὔπλοια*. Nempe confunduntur ΑΘ et ΛΟ, ut in *εὖ παθεῖν* — *εὐπλοεῖν*, *ἀντίπλοια* — *ἀντιπάθεια*, *ἀκρόπαθοι* — *ἀκρόπλοοι* (Heringa Observ. p. 59.) itaque ΕΥΠΑΘΙΑ in *εὔπλοια* depravatum est, sed in his omnibus periti quid verum sit continuo dispiciunt. Nonnumquam, ut modo diximus, pervulgata haec vitia novos errores trahunt: *φέρω* ubi *φαίρω* scriptum est solet in *φαίνω* converti, unde saepissime *φαίνομαι* et *φέρομαι* inter se mutant locum. *Ἀφεθείς* in *ἀφαιθείς* corruptum refingitur in *ἀφαιρεθείς*. *Κλεινόν* ubi *κλινόν* factum est, induit novam formam scribiturque *καινόν*. *Ἀπέτισεν* apud Demosth. p. 1201, 28. in Cod. S. mutatum est in *ἀπαίτησεν*. Felicissima est Dobraei emendatio in Diodori Comici fragmento apud Athen. p. 431 C.

πίνει τὸ λοιπὸν, τοὺς λογισμοὺς δέξαιμι,

vidit vir sagacissimus ΔΕΞΑΙΜΙ tralaticio vitio duplici scriptum esse pro ΔΕΞΕΜΕΙ et emendandum esse:

πίνει τὸ λοιπὸν, τοὺς λογισμοὺς δ' ἐξεμεῖ.

Neque minus acuta et felix est correctio, qua Valckenaerius (ad Herod. VI. 65.) restituit locum Teletis apud Stob. Floril. XCVII. 31. τῶν μὲν εἰδῶν ἀποπυρίδα ποιήσας περιχέας ἂν ἐλάδιον καθίσας ἠρίστησεν. Vidit enim in μὲν εἰδῶν latere μαινίδων, quod genus pisciculorum homines pauperculi esitabant. Postquam ΜΑΙΝΙΔΩΝ in ΜΕΝΙΔΩΝ depravatum est exstitit ridicula scriptura μὲν εἰδῶν.

Quoniam igitur in unoquoque vocabulo Graeco nostro arbitratu licet αι et ε, ει et ι, ει, ι et ιει inter se permutare neque ulla sit in talibus Codicum Mss. auctoritas, ne tenuissima quidem, quid quaeso prodest farraginem istiusmodi mendorum et futilium scripturarum ex Codd. corradere et istas quisquilias nemini umquam profuturas, sed multis etiam nocituras edere in lucem? Quantum lectionum absurdarum sic exhaurietur ubi semel inanis librorum auctoritas desinet formas ridiculas tueri, sed ad vindicandam lectionum fidem ratio et usus linguae Graecae requirentur et sola valebunt. Quam multa sunt alia eiusdem generis, quae sine ullo detrimento possint resecari et abiici, de quibus alias dabitur identidem dicendi locus. Itaque ΙΠΠΟΔΑΜΙΑ quomodo emendate scribendum sit, reiecta librorum superstitione, nemo ambiget et ad reliqua pergo.

Non est bene Graece dictum quod legitur II. III. 45. ὁ δ' αὖ εἶπεν ὡς ἐγώ εἰμι οἷος ἀεί ποτε μεταβάλλεσθαι sed requiritur ὡς ἐγὼ εἴην. Semper Xenophon in tali re optativum ponit, qui prorsus est necessarius si quis quid ab alio dictum esse refert quod ipso iudice mendacium est: in qua re multi ἄρα addunt, ὡς ἄρα ἐγὼ εἴην. Idem remedium exspectat Demosthenes p. 548, 16. ἐτόλμα περὶ ἐμοῦ λέγειν ὡς ἐγὼ τὸ πρᾶγμ' εἰμὶ τοῦτο δεδρακώς, imo vero εἴην τοῦτο δεδρακώς. Saepius ΕΙΜΙ et ΕΙΗΝ vidi permisceri. Bis in Platonis Apologia id factum est: pag. 37 B. πολλοῦ δέω κατ' ἐμαυτοῦ ἐρεῖν αὐτὸς ὡς ἄξιός εἰμί του κακοῦ, corrige ὡς ἄξιος εἴην, et post pauca p. 37 C. πολλή μέντἄν με φιλοψυχία ἔχοι, εἰ οὕτως ἀλόγιστός εἰμι, rescribe ἀλόγιστος εἴην. Periit optativi for-

ma cum magno sententiae detrimento in Hellen. I. VI. 32. εἶπε πρὸς αὐτὸν ὅτι εἴη καλῶς ἔχον ἀποπλεῦσαι. αἱ γὰρ τριήρεις τῶν Ἀθηναίων πολλῷ πλέονες ἦσαν. Ut appareat ex Hermonis persona haec dici (id quod manifestum est) emenda εἴησαν et compara ne dubites Hellen. VII. I. 23. λέγων ὡς μόνοις μὲν αὐτοῖς πατρὶς (ἡ) Πελοπόννησος εἴη. μόνοι γὰρ αὐτόχθονες ἐν αὐτῇ οἰκοῖεν, et III. II. 23. ἀποκριναμένων δὲ τῶν Ἠλείων ὅτι οὐ ποιήσοιεν ταῦτα. ἐπιληΐδας γὰρ ἔχοιεν τὰς πόλεις, ubi Dindorfius affert Anab. VII. III. 13. ἔλεγον ὅτι παντὸς ἄξια λέγει Ξενοφῶν. χειμὼν γὰρ εἴη, ubi λέγοι quod multi libri servant etiam sine libris certa emendatione reponi debuisset.

Saepius apud Oratores illa orationis forma occurrit, ubi non tantum γάρ, sed οὖν quoque et δέ in talibus cum optativis coniunguntur, etiam ubi accusativus cum infinitivo praecedit, ut apud Lysiam Orat. XIII. 78. λέγων — νῦν μὲν δεῖν αὐτοὺς ἡσυχίαν ἔχειν. εἰ δέ ποτε οἴκαδε κατέλθοιεν τότε καὶ τιμωρήσοιντο τοὺς ἀδικοῦντας. Adscribam locum ex Demosthene, ut alium in vicinia emendem. Legitur in Orat. L. 50. ἀποκρίνεται αὐτῷ ὅτι τριήραρχός τε ἐγὼ τῆς νεὼς εἴην καὶ ὑπεύθυνος καὶ τὸν μισθὸν παρ' ἐμοῦ λαμβάνοι. πλεύσοιτο οὖν οἷ ἐγὼ κελεύω. In eadem oratione § 44. scriptum est: ᾔδειν οὖν ὅτι οὗτος μὲν παραλαβὼν (τὴν ναῦν) κακῶς ἤμελλε τριηραρχήσειν. οὔτε γὰρ τῷ τριηραρχήματι οὔτε τοῖς ἐπιβάταις καὶ τῇ ὑπηρεσίᾳ χρήσοιτο. οὐδεὶς γὰρ αὐτῷ παραμενοῖ. In his alia forma vetus Attica feliciter evasit, alia vitium concepit: ᾔδειν οὖν pro *sciebat* elapsum est, quamquam sciolorum manus apparet in multis libris ᾔδει pro ᾔδειν exhibentibus. Sed παραμενοῖ forma est nihili. In Codd. omnibus est παραμένει, in uno S. scriptum παραμενεῖ. Optativum requiri certum est: itaque Bekkerus de suo dedit παραμενοῖ, quod retinuit Dindorfius. Sed futura contracta in -ῶ habent optativum in -οίην, ἐροίην, γνωριοίην, στελοίην, διαφθεροίην, alia. Itaque παραμενοίη scriptum oportuit eademque medicina utendum ubique est, ubi nunc λοιδοροῖμι, μαστιγοῖμι et similia in Oratorum Codicibus occurrunt. Eadem medicina Isocrati adhibenda est in Orat. XVII. 21. λέγων ὅτι — ὁμοίως ἐνθάδε καταγέλαστος ἔσοιτο. ὁ γὰρ παῖς, ἐὰν βασανίζηται, περὶ πάντων τἀληθῆ κατερεῖ. Fuit qui κατεροῖ reponeret, at tu κατεροίη repone. Duobus locis apud

Lysiam eadem opera optativus restitui potest. Alter est in Orat. XXX. 20. *οὐχ οἷόν τε εἰπεῖν ὡς οὐχ ἱκανὰ εἶναι προσῆλθε τῇ πόλει*, absurda scriptura *εἶναι* nata est ex ΕΙΗΑ et emendandum *ὡς οὐχ ἱκανὰ εἴη ἃ προσῆλθε*. Secundus locus legitur in Orat. XXII. 3. *διαβάλλειν ἐπεχείρουν με λέγοντες ὡς ἐγὼ σωτηρίας ἕνεκα τῆς τῶν σιτοπωλῶν τοὺς λόγους τούτους ἐποιούμην*, ubi tam abs re alienum est imperfectum *ἐποιούμην* atque necessarius est optativus *ποιοίμην*.

Eiusdem formae futurum atque *μενοίην* et *ἐροίην* reddendum Isaeo est in Orat. IX. 24. *λέγων ὅτι θεῖος εἴη Ἀστυφίλῳ καὶ ἀποφαίνοι διαθήκας ἐκεῖνον καταλελοιπότα εἴ τις αὐτῷ κοινώσαιτο*, tam vitiosum est praesens *ἀποφαίνοι* atque aoristus *κοινώσαιτο*. Non id *facere* se homo dictitabat sed *facturum*: itaque *ἀποφανοίη* rescribendum est, quo facto statim apparebit *κοινώσοιτο* verum esse. Eadem opera emendabis § 25. *ἐπηγγέλλετο περιϊὼν διαθήκας ἀποφαίνειν εἴτις αὐτῷ κοινώσαιτο*, imo vero *ἀποφανεῖν* et *κοινώσοιτο*. Solent librarii in talibus futuri formas contemerare et aoristos perinepte substituere, ut apud Demosthenem in Orat. LIX. 38. *ἐπάρας δὲ αὐτὴν τῷ λόγῳ καὶ φυσήσας ὡς κλαύσοιτο ὁ Φρυνίων εἰ ἅψαιτο αὐτῆς*, quis non videt *ἅψοιτο* requiri? Apud Antiphontem Orat. V. 50. pessime editur: *ἐπεὶ καὶ οὗτος ἠπίστατο ὅτι τότε παύσαιτο στρεβλούμενος ὁπότε εἴποι τὰ τούτοις δοκοῦντα*, satis certum est corrigendum esse *παύσοιτο*. Praemisi haec ipsius Xenophontis causa, qui simili mendo inquinatus est in Hellen. III. iv. 15. ubi editur: *γιγνώσκων δὲ ὅτι εἰ μὴ ἱππικὸν ἱκανὸν κτήσαιτο οὐ δυνήσοιτο κατὰ τὰ πεδία στρατεύεσθαι*, sed facile intelligitur *κτήσοιτο* a Xenophontis manu esse profectum. Idem vitium manifestum tenetur apud Demosthenem in Orat. XLIX. 66. *ἴστε γὰρ δήπου ἐν τῷ δήμῳ ὀμόσαντα καὶ ἐπαρασάμενον αὐτῷ ἐξώλειαν εἰ μὴ γράψαιτο Ἰφικράτην ξενίας*, quis non videt *γράψοιτο* esse reponendum? Similis orationis forma saepe apud alios invenitur, saepissime apud Xenophontem, veluti II. iii. 17. *ἔλεγεν ὁ Θηραμένης ὅτι εἰ μή τις κοινωνοὺς ἱκανοὺς λήψοιτο τῶν πραγμάτων ἀδύνατον ἔσοιτο τὴν ὀλιγαρχίαν διαμένειν*, et alibi passim. Forma *λήψοιτο* non facile depravari potuit, sed *ποιήσοιτο*, *παύσοιτο*, *πειράσοιτο* et sim. raro evadunt sine malo. Restituendus pariter optativus est III. ii. 14. *ἤκουσεν ὁ Δερ-*

κυλίδας ὅτι πάλιν πεπερακότες εἰσὶ τὸν Μαίανδρον, imo vero *πεπερακότες εἶεν*, et III. I. 3. *ὅτι Κῦρον ἀντ' ἐκείνου ᾑρημέναι ἦσαν* emenda *ᾑρημέναι εἴησαν*. In II. IV. 13 mendum est in verbis *ὅσοις τὸ πλεονεκτεῖν μόνον ἔμελεν*, tu corrige *τοῦ πλεονεκτεῖν*.

Ex nota recentiorum negligentia irrepsit II. IV. 13. *παραγεγένηνται οὗ οὗτοι μὲν οὔποτε ᾤοντο*, pessime enim *ubi* pro *quo* scriptum est, *οὗ* pro *οἷ*, ut Graeculi solebant, qui et *ποῦ ἄπει* pro *ποῖ* et similia peccabant. In eadem § scioli additamentum nimium patienter tulimus. Thrasybulus ita dixit: *εἰσὶ τῶν προσιόντων οἱ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχοντες οὓς ὑμεῖς ἡμέραν πέμπτην τρεψάμενοι ἐδιώξατε, οἱ δ' ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου ἔσχατοι* [*οὗτοι δὲ οἱ τριάκοντα*] *οἳ ἡμᾶς καὶ πόλεως ἀπεστέρουν οὐδὲν ἀδικοῦντας καὶ οἰκιῶν ἐξήλαυνον*, audisne magistelli vocem odiose interpellantis?

Notabilis error commissus in libris est III. I. 28. *ἐν τῇ πατρίδι τῇ σαυτοῦ Σκήψει*. Scribendum est *Σκήψι* similiterque V. III. 19. *τὸ ἐν Ἀφύτι* pro *Ἀφύτει*. Namque Athenienses et plerique alii scriptores Graeci in huiusmodi nominibus propriis et oppidorum et fluminum et hominum uti solent formis Ionicis in *-ιος* et *-ι*, ut in *ἐπὶ Κρεύσιος*, quod in Hellenicis saepius recte scriptum est. Hinc Stephanus Byzant. v. *Κρεῦσις* — *ἡ γενικὴ Κρεύσιος*. Sic *ἡ Ζήνιος γυνή* nominatur in Hellen. III. I. 10. et *ἡ Συεννέσιος γυνή* in Anabasi I. II. 12. Itaque *Σκῆψις* nomen oppidi habet *Σκήψιος* et *Σκήψι*, appellativum *σκῆψις* contra *σκήψεως* et *σκήψει*. Sic apud Thucydidem recte legitur I. 64. *ἐξ Ἀφύτιος*, et IV. 107. *Γοάξιος*, et in Hellen. I. I. 29. rectissime Dindorf. emendavit *Γνώσιος*. Dicebant enim *ὁ Γνῶσις* ut *ὁ Σῶσις*. Apud Lycurgum in Leocratea § 87, pro *Κλεομάντει* recipiendum est *Κλεομάντι*, non adeo quia in Codd. id legitur, sed quia Graece loquentium usus ut ita scribatur postulat.

Etiam in aliis nominibus propriis Xenophon et Thucydides dialectorum Ionicae aut Doricae formas usurpant, cuiusmodi sunt in Cyropaedia compluribus locis *Καμβύσεω* et *Κυαξάρεω*, et apud Thucydidem *Πύθεω* et *Τήρεω* II. 29 et 95. et apud multos *Θάλεω*. Ionica forma utitur Thucydides VIII. 44. *Ἰηλύσου* et VIII. 17. *Λάδῃ*. Saepe Doricas formas servat, non

tantum patronymica Laconica, Corinthiaca, Boeotica in -δας et -ώνδας, quod faciunt omnes, sed alia quoque multa, in quo genere nonnullas lectiones vitiosas indicabo. Reddendum ei est VIII. 62. Δερκυλίδα, et VIII. 5. Σθενελαΐδα, et VIII. 6. Μελαγκρίδα, et duobus locis V. 40. et VIII. 39. Ἀρκεσίλα. Corrige etiam IV. 119. Ἐρυξιλαΐδα pro absurdo nomine Ἐρυξιδαΐδα. In IV. 56. pro Ἀφροδισίαν recipiendum est quod Stephanus Byzant. in v. servavit Ἀφροδιτίαν, et I. 103. τὸν ἱκέτην τοῦ Διὸς τοῦ Ἰθωμήτα ἀφιέναι recipiendum est Ἰθωμάτα, indicio Stephani Byz. v. Ἰθώμη. et IV. 45. pro Μεθώνη repone Μεθάνα indicio Strabonis VIII. p. 374. ubi legendum χωρίον ἦν ἐρυμνὸν Μεθάνα. Quam sit vetus vitium Strabo docet qui ita pergit: παρὰ Θουκυδίδῃ δὲ ἔν τισιν ἀντιγράφοις Μεθώνη φέρεται ὁμωνύμως τῇ Μακεδονικῇ. Idem nomen est Μεθώνη et Μεθάνα, sed Dorica haec forma est, ut πρᾶτος, ὀπάρα pro ὀπώρα, θεαρός pro θεωρός. Palmaria est et in paucis felicissima emendatio Dobraei in Hellen. VI. v. 7. ubi in omnibus libris sine sensu legitur: ἡττώμενοι ἐν τοῖς θεάτροις νομίσαντες εἰ συνέλθοι ὁ δῆμος πολὺ ἂν κρατῆσαι. Egregie divinavit Dobraeus ἐν τοῖς θεαροῖς. Nisi olim ΘΕΑΡΟΙΣ ridicule ab indocto scriba in θεάτροις depravatum fuisset numquam vera lectio emersisset, quae nunc per multa saecula in absurda lectione tutissime delituit. Eadem Dorica forma latet apud Herodotum VI. 85. Θεασίδης ἐὼν ἐν τῇ Σπάρτῃ δόκιμος ἀνήρ: nihili forma est Θεασίδης at tu Θεαρίδης repone. Nomen Doricum Θεαρίδας et alibi occurrit et apud Clement. Alex. Strom. V. p. 611. ubi commemoratur Θεαρίδας ἐν τῷ περὶ φύσεως. Hinc emenda Iamblich. de vita Pythag. § 266: ζηλωτὰς δὲ γράφει γενέσθαι τῶν ἀνδρῶν — ἐν Μεταποντίῳ Θεωρίδην καὶ Εὔρυτον, corrige Θεαρίδαν. De vitio apud Xenophontem Hellen. I. II. 18. τῷ ἐκ Λακεδαίμονος ἁρμοστῇ Λαβώτῃ pro Λαβώτᾳ alibi iam diximus. Apud Thucydidem II. 12. pro Μελήσιππον τὸν Διακρίτου restitue Λακρίτου, quae Dorica forma est pro Λεωκρίτου, ut Λακύδης, Λακράτης, alia, pro Λεωκύδης et Λεωκράτης, ut Λαβώτας pro Λεωβώτης.

In Hellen. III. v. 16. scribe χάριτας αὐτοῖς ἀποδοῦναι μείζονας pro χάριτα μείζονα (quemadmodum recte scriptum est IV. I. 33. χάριτας ἀποδιδόναι) et IV. I. 30. κατεκλίνη pro κατε-

κλίθη. In plerisque libris est κατεκλίνθη, noto errore. Ἐκλίνθη Homericum est, Athenienses non aliter quam κατεκλίνην dicebant et sequiores forma κατεκλίθην utuntur. Hinc omnis in illis formis scribendis discrepantia nata est. Κατεκλίνη genuinum est, supra scribitur θ ad indicandam formam recentioribus usitatam κατεκλίθη, alii utramque scripturam commiscent unde κατεκλίνθη prodit. Plura de ea re annotavi ad Hyperidis orationem ὑπὲρ Εὐξενίππου. Admodum ridiculum vitium est IV. IV. 13. τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀ π ή γ ο ν τ ο, prorsus enim absurdum est ἀπάγεσθαι νεκρόν, ut quisque statim sentiet. Veteres non aliter dicebant quam τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀποδιδόναι et τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπολαμβάνειν et ἀναιρεῖσθαι: et hoc quidem longe est usitatissimum, sicuti et nomen ἡ τῶν νεκρῶν ἀναίρεσις, reponendum igitur est ὑποσπόνδους ἀ ν η ρ ο ῦ ν τ ο. Nemo dicebat ῥιγούντων quod legitur IV. v. 4. sed ῥιγώντων omnes, ut ῥιγῷ et ῥιγῶσα et ῥιγῶν pro ῥιγοῦν. Nota res est. Felix vitium IV. v. 10. commissum ΚΛΩΝ pro ΚΑΩΝ in verbis κόπτων καὶ κλῶν intactam servavit formam sinceram κάων: solent alias scribae de suo dare καίω, sicuti κλαίω pro κλάω. Deinde corrige V. IV. 49. καθανύσας pro κατανύσας et iterum καθανύσαι pro κατανύσαι VII. I. 15, qui locus sic distinctione iuvandus est ut legatur: συντεκμηράμενοι δὲ ἡνίκ' ἂν ᾤοντο ὁρμηθέντες καθανύσαι ἅμα κνέφᾳ πρὸς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων φυλακήν, ἐπορεύοντο. Κνέφας est *diluculum*, ut Schneiderus recte docuit, et nonnumquam κνεφαῖος apud Aristophanem eodem modo usurpatur, ut in Vespis 123.

νύκτωρ κατέκλινεν αὐτὸν εἰς Ἀσκληπιοῦ
ὁ δ' ἀνεφάνη κνεφαῖος ἐπὶ τῇ κιγκλίδι.

quod plane idem est atque ὄρθριος. Restitue ἴσχειν V. IV. 58. pro σχεῖν, et ἔθνος ὅ τ ῳ ἂν pro ὁποίῳ ἂν VI. I. 9, et ἐφῆκέ μοι λέγειν VI. I. 13. pro ἀφῆκε. Tum ταὐτὰ εἴθικεν repone VI. I. 15. pro ταῦτα, et ἀνέστρεφον VI. II. 20. pro ἀνεστρέφοντο. Suspicor in VI. II. 24. pro ἐν πάσῃ δὴ ἀθυμίᾳ Xenophontem ἀττικιστὶ scripsisse eodem modo atque Thucydidem VII. 55. οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἐν παντὶ δὴ ἀθυμίας ἦσαν. Scribis imputandum est VI. II. 39. μεγάλα φρονοῦντας pro μέγα φρονοῦντας, et VI. III. 5. πόλεμον ἀναιρεῖσθαι pro αἵρεσθαι, et VI. III. 6. ὅταν δὲ γένηται pro ὅταν δ' ἐκγένηται, et VI. III. 8. αὐ-

τονομίᾳ προσήκει pro προσέοικε, quamquam, ne quid dissimulem, paene me retrahit locus in Hellen. II. iv. 40 ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, et Oratorum loci ubi legitur: τούτου τοῦ πράγματος οὐδέν μοι προσήκει vel ἐμοὶ οὐδαμόθεν προσήκει. Ibidem turpissimum mendum Editores tolerant in ἐοίκατε ἡδόμενοι, sed Graeculis ista relinquenda sunt negligentissime loquentibus, qui ne suspicabantur quidem quam esset absurdum dicere ἔοικα ἡδόμενος pro *laetantis speciem praebeo*. Veteres accurate cogitantes dicebant ἐοίκατε ἡδομένοις, idque reddendum Xenophonti est, qui saepe sic loqui solet veluti IV. v. 7. ἐοικότος ἀγαλλομένῳ, et in Anab. V. viii. 10. εἰδότι ἐοικέναι, et in Cyropaed. VI. ii. 14. ἰδών τινας ἐοικότας πεφοβημένοις, et in Hellen. VII. v. 22. πεισομένοις τι μᾶλλον ἢ ποιήσουσιν ἐῴκεσαν, et V. 4. 40. ἐῴκεσαν ὑποπεπωκόσι που ἐν μεσημβρίᾳ. Eiusdem generis est quod legitur in Hellen. VII. v. 22. ὥϛε εἰκάσθη ϛρατοπεδευομένῳ. Novo vitio ἐῴκει scriptum est Hellen. III. iii. 8. λυμαίνεσθαι δ' ἐῴκει τοὺς ἀφικνουμένους Λακεδαιμονίων, sententia enim loci postulat ut scribatur: λυμαίνεσθαι δ' ἐδόκει, non enim de specie quam illa mulier praebebat hoc dicitur, sed de fama hominum et existimatione qua utebatur.

Atticorum est dicere τὰ ναυτικὰ καὶ τὰ πεζά, non τὰ πεζικά, quod legitur VI. iii. 18, et τοῖν μόραιν non ταῖν VI. iv. 17. Barbarae formae conspiciuntur VI. v. 20. ἐξωρμήσατο, et § 24. συνειδόμενοι. Perpetuus omnium usus requirit ut VI. v. 33. legatur παρίϛαντο ἐπ' ἀγαθῷ pro ἐπ' ἀγαθοῖς. Recentiorum sordes adhaeserunt VII. ii. 7. ubi χαμόθεν legitur pro antiqua forma χαμᾶθεν. Recte Dindorfius VII. ii. 22. Graeculorum vitio natam lectionem λουομένους emendavit in λουμένους. Perpetuo in his Graeculi ad suam dicendi consuetudinem delabuntur λούεται scribentes et λούονται, λούεσθαι, λουόμενος pro λοῦται, λοῦνται, λοῦσθαι, λούμενος. In Clementis Alexandr. Paedagogo III. p. 218 Sylb. omnes Codices exhibent: σμήχεται, κτενίζετ', ἐκβέβηκε, τρίβεται, λούεται, σκοπεῖται, ϛέλλεται, μυρίζεται. Bis certo metri indicio fraudem tenemus manifestam. Recte Meinekius correxit:

Σμῆται, κτενίζετ', ἐκβέβηκε, τρίβεται,
Λοῦται, σκοπεῖται, ϛέλλεται, μυρίζεται.

sed fugit eum tertium in his mendum; quod olim erat scriptum EKBEBHKENTPIBETAI intus continebat veram lectionem hanc: ἐκβέβηκ', ἐντρίβεται. Putidum est notissimi verbi ἐντρίβομαι usum exemplis quibusdam ostendere. In hoc ipso Clementis loco aliquoties recurrit, siculi et nomen ἔντριμμα. Proferam tamen unum, ut pulcherrimum antiqui poëtae senarium a Clementis verbis distinguam, qui saepissime venustos poëtarum locos lepide et scite verbis suis solet intexere. Legitur p. 217: πόρνη δὲ ἀντ' αὐτῆς καὶ μοιχαλὶς τῆς ψυχῆς κατείληφε τὸ ἄδυτον τό τε ἀληθινὸν θηρίον ἐλεγχθήσεται

Ψιμυθίῳ πίθηκος ἐντετριμμένος.

qui iambus Archilocho vel Simonide non est indignus. Tyrtaei pentameter apud Clementem latet in Paedag. III. p. 100. ἐάν τε μικρὸς καὶ ἀσθενὴς ᾖ — ἐὰν δὲ ἄρα πλουτῇ μὲν Κινύρα τε καὶ Μίδα μᾶλλον, ᾖ δὲ ἄδικος — ἄθλιός τ' ἐςὶ καὶ ἀνιαρῶς ζῇ, quae omnia ad verbum descripta sunt ex Platone de Legg. II. p. 660. F. In Tyrtaei fragmentis ex Stob. Floril. LI. 1. Bergkius edidit:

πλουτοίη δὲ Μίδεω καὶ Κινύρηο πλέον.

Codd. exhibent κινυρέοιο μᾶλλον, levis Graeculus in Cod. B. de suo commentus est κινύραο πλέον. Quid lateret in κινυρέοιο μᾶλλον olim reperit Camerarius:

πλουτοίη δὲ Μίδεω καὶ Κινύρεω βάθιον.

In Paedagogo II. pag. 78. editur: ἀπέρρεε. μή μοι ςέφανον ἀμφιθῇς κάρα. Codex unus: ἄπαιρε. Tragici senarius est:

ἄπερρε, μή μοι ςέφανον ἀμφιθῇς κάρα.

In Stromatum libr. II. p. 388. sic legitur: οὐδὲ Αἴας σιωπᾷ, μέλλων δὲ ἑαυτὸν ἀποσφάττειν κέκραγεν· οὐδὲν οὖν ἦν πῆμα ἐλευθέρου ψυχὴν δάκνον οὕτως ὡς ἀνδρὸς ἀτιμία, haec vero sunt disiecti membra poëtae. Vera scriptura emersit e Chrysippi fragmento περὶ ἀποφατικῶν ἀξιωμάτων, quod ex papyro Aegyptiaco Letronnius edidit:

οὐκ ἦν ἄρ' οὐδὲν πῆμ' ἐλευθέρου δάκνον
ψυχὴν ὁμοίως ἀνδρὸς ὡς ἀτιμία.

quos versus Clemens addidit: οὕτως πέπονθα καί με συμφοροῦσα

βαθεῖα κηλὶς ἐκ βυθῶν ἀναςρέφει
λύσσης πικροῖς κέντροισιν ἠρεθισμένον,

eorum primum ita restituerim:

οὕτω πέπονθα καί με συμφρουροῦσ' ἀεί
βαθεῖα κηλίς κτέ.

Facillime et saepissime confunduntur φρουρεῖν, φουρεῖν, φορεῖν et φρονεῖν. Hesychius: Αἴφουρος: αἰθάλη. Σοφοκλῆς, et Ἀειφόρος: ἀειθαλής. Σοφοκλῆς Τηλέφῳ, et Ἀειφροῦρος: ἀεὶ διαμένων. Alberti verum reperit sed abiecit. Ἀείφρουρος, ἀειθαλής, ἀεὶ διαμένων ex antiqua λέξει τραγικῇ manaverunt. Hinc colligi potest quo sensu κηλίς, ἀνία et sim. ἀεὶ συμφρουρεῖν dicantur. Addam his denique senarium e Dorico poëta sumtum, qui in proverbium abiit, in Paedag. III. p. 252. οἵα γὰρ δέσποινα, φασὶν οἱ παροιμιαζόμενοι, τοιάδε χὰ κύων. Poëta dixerat:

οἵα γὰρ ἁ δέσποινα τοία χὰ κύων.

et scitum incerti Comici fragmentum ex Paedag. II. p. 154. οἱ δὲ κακοδαίμονες μακάριστον ἡγοῦνται βίον τὴν ἀκρασίαν τὴν περὶ τὰ συμπόσια. ὧν ἐστὶ τὸ ζῆν οὐδὲν ἄλλο ἢ κῶμος, κραιπάλη, βαλανεῖα, ἄκρατος, ἀμίδες, ἀργία, πότος. Comicus nescio quis his senariis nepotum nequitiam descripserat:

ὧν ἐστι τὸ ζῆν οὐδὲν ἄλλ' ἢ κραιπάλη,
κῶμος, βαλανεῖ', ἄκρατος, ἀμίδες, ἀργία.

malui autem πότος resecare, cuius plane inutilis mentio est, quam κῶμος cum Porsono in Adversar. p. 300. Latet aliud Comici fragmentum in Paedag. III. p. 233. ὁ ἵππος αὐτοῦ πεντεκαίδεκα ταλάντων ἐστὶν ἄξιος ἢ τὸ χωρίον ἢ ὁ οἰκέτης ἢ τὸ χρυσίον,

αὐτὸς δὲ χαλκῶν ἐστι τιμιώτερος
τριῶν.

Scitus etiam versiculus latet in Stromat. V. p. 560. ἡ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία τῇ ἐκ τῆς θρυαλλίδος ἔοικε λαμπηδόνι, ἣν ἀνάπτουσιν ἄνθρωποι

παρ' ἡλίου κλέπτοντες ἐντέχνως τὸ φῶς.

Sed e diverticulo in viam.

Non est genuinum quod legitur in Hellen. VII. III. 8. φιλαίτατος, Xenophontis est φίλτατος dicere, neque VII. IV. 10. ὠμόσθησαν sanum est sed ὠμόθησαν. Dicebant enim Veteres ὠμόθην, ut ἠρόθην, ἀπηλάθην, παρεβάθην, ἀπηρύθην, alia, quibus Graeculi perperam σ addebant ὠμόσθην dicentes, ut ἠρμό-

σθην, et ἀπηλάσθην, (quod mendum passim in Veterum scripta irrepsit, frustra admonente Moeride pag. 13, ubi Piersonum vide) ut ἐσπάσθην, ἐγελάσθην. Verbi ἀπαρύτω aoristus ἀπηρύθην semel mihi lectus est in Alexidis fragmento apud Stob. Floril. CXV. 7.

παρακμάσαντα δ' ὧν λέγω
τούτων ἁπάντων ἀπαρυθέντα τὴν ἄνω
ταύτην ἄνοιαν ἐπιπολάζουσαν τότε.

quod venustissime dictum est. Saepe occurrit ὠμόθην: corrupte apud Hesychium 'Ωμόθει: ὅρκοι ἐγένοντο, imo vero 'Ωμόθη. Eadem confusio crebra est in perfecto ὀμώμοται, cui formae passim substituerunt Graeculi ὀμώμοσται, de quo vitio plura dicam ad Euripidem.

Est perpetuum quoddam scribendi vitium et in caeteris scriptoribus Atticis et in Xenophonteis libris omnibus quum Mss. tum editis, in quo aperiendo et refutando hunc locum concludam. Fuerat olim constans Atheniensium consuetudo dicere ἦμεν, ἦτε et ἦσαν, numquam ἤεμεν (ἤειμεν), ἤετε (ἤειτε) et ἤεσαν, quae sequioris aetatis formae sunt, de qua re in priore parte diligenter diximus. Hoc addo: dualem numerum semel tantum in Atticorum libris exstare, in Platonis Euthydemo pag. 294 D. τὼ δὲ ἀνδρειότατα ὁμόσε ἤτην τοῖς ἐρωτήμασιν, quam formam non miraberis in omnibus libris corruptam esse: pars librorum εἴτην exhibent, reliqui omnes ἴτην, antiquam formam Atticam Buttmannus reduxit. Forma antiqua ἦτε nescio quomodo integra evasit in Anabasi VII. vii. 6. ὑμεῖς δὲ οὐκ ἦτε ἐς τήνδε τὴν χώραν, ubi unus tantum liber εἶτε exhibet. Quoties autem in vetustis libris occurrebat HIMEN (HMEN), HITE (HTE) et ΗΙΣΑΝ (ΗΣΑΝ) toties scribae et in simplici verbo et in compositis id dabant quod solebant ipsi dicere, et sic factum est ut antiquae formae tantum non ubique interirent. Postquam de huius observationis veritate satis inter omnes constabit et omnis erit dubitatio exemta et scribarum fraudes patebunt, purgandi erunt Atticorum libri mendis et erroribus manifestis quotiescumque recurrent. In ea quoque re futiles Codicum discrepantiae contemni et abiici possunt. Quid attinet scire, ut hoc utar, apud Demosthenem p. 246, 16. pro vera lectione προσῆμεν τῇ βουλῇ in aliis legi:

προσῄειμεν, *προσῄειν μέν* et *προσῄειν*? Similia certum est repertum iri aliis locis et in libris aliis, sicubi similes formae leguntur, quibus omnibus reiectis ubique Atticis sua manus restituenda est. Coepit iam ita facere Dindorfius in paucis idoneus harum rerum iudex, qui in Demosthenis editione Lipsiensi *ῄεμεν*, *ῄετε*, *ῄεσαν* cum compositis omnibus expulit et formas Atticas in lucem vitamque revocavit, rectissime, nisi quod imprudens pag. 216. retinuit *πρὸς τὰ τείχη προσῄεσαν οἱ πολέμιοι*, et contra festinantius pag. 1303, ubi Codices exhibent: *εἰκὸς ἦν καὶ εἰς ὀψὲ ψηφίζεσθαι ἵν' ἀπηλλαγμένοι εἴησαν* (SQ. *ειεσαν*, F. *ῄιεσαν*) *ποιήσαντες τὰ ὑμῖν ἐψηφισμένα*, in Oxoniensi editione dedit *ἀπηλλαγμένοι ῄεσαν*, in Lipsiensi *ᾖσαν*. Neque hoc neque illud sanum aut probum est. Sententia loci postulat *ἵν' ἀπηλλαγμένοι ἦσαν*, quemadmodum apud Dinarchum *κατὰ Δημοσθένους* recte legitur § 10. *ἐχρῆν αὐτοὺς ζητεῖν ἵνα — ἀπηλλάγμεθα τούτου τοῦ δημαγωγοῦ*, idque unus omnium optime ipse Dindorfius intelliget requiri. In Xenophonte igitur quo antiquior est eo maiore iure ab longo exilio revocandae sunt illae formae, quibus eum solis uti potuisse constet: quod qui in caeteris scriptoribus instituet facere, quorum vetustiores Codices supersunt, saepius eorum auctoritate confirmabitur, in Xenophonte nihil est in Codicibus auxilii, qui omnes recentiores deterioresque sunt, sed aliud est praesidium et subsidium, quod vetustissimarum membranarum vicem optime supplebit. Nempe antiquae lectiones in pervetustis scripturae vitiis per multa saecula delitescentes a sciolis et correctoribus omnibus tutae pellucent, si quis paulo perspicacior in eas aciem intendit: eos locos dico, in quibus priscum ΗΙΣΑΝ olim in *ἦσαν* abiit, sed sententia clamat verbi *ἰέναι* imperfectum subesse. Huiusmodi locus est in Hellen. II. I. 19. *Λύσανδρος ἐξ Ἀβύδου παρέπλει — καὶ οἱ Ἀβυδηνοὶ παρῆσαν πεζῇ*. Quis praesertim admonitus punctum temporis dubitabit *παρῄσαν* rescribere? In tali re classis dicitur *littus legens παραπλεῖν* et terrestres copiae in littore classem sequentes *παριέναι*. Eadem ratio est verborum *παραπέμπειν* et *παρακομίζειν*. Thucydides VIII. 16. *καὶ ὁ πεζὸς ἅμα παρῄει*, plane eadem verba recurrunt VIII. 22, et VIII. 32. *Πεδάριτος παριὼν πεζῇ ἐκ τῆς Μιλήτου γενόμενος ἐν Ἐρυθραῖς διαπεραιοῦται ἐς Χίον*, et aliis locis.

Xenophon ipse confirmat II. I. 28. συμπαρήει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Compara et Hellen. IV. V. 19. οὐκέτι πεζῇ παριόντες ἀλλὰ παραπλέοντες, et IV. VIII. 3. αὐτὸς δὲ πεζῇ παρήει. Res manifesta est. Simili modo Hellen. V. II. 31. οἱ μὲν δὴ εἰδότες τὸ πρᾶγμα παρῆσάν τε καὶ ἐπείθοντο καὶ συνελάμβανον. *Aderant* etiam οἱ μὴ εἰδότες τὸ πρᾶγμα (ut Xenophon ipse statim subiungit, ubi obiter corrige: τῶν δὲ μὴ εἰδότων οἱ μὲν ἔφυγον pro vulgata ἔφευγον) sed conscii (εἰς τὸ πρόσθεν) παρῆσαν καὶ συνελάμβανον. Facile nunc est ad intelligendum verba καὶ ἐπείθοντο a sciolo interpolata esse postquam παρῆσαν veterem formam amiserat. Idem mendum deprehendi potest in Hellen. VII. IV. 29. οἱ γὰρ Ἠλεῖοι σὺν τοῖς ὅπλοις παρῆσαν ἤδη εἰς τὸ τέμενος, ubi ingrediendi et *penetrandi* notio requiritur scribendumque παρῆσαν. *Aditus*, per quos in Arcadiam penetrari posset, ibidem VII. IV. 38. πάροδοι appellantur in verbis οἱ Μαντινεῖς προηγόρευον ἐν τοῖς ὅπλοις εἶναι καὶ φυλάττειν τὰς παρόδους. Alio modo peccatum est VI. V. 19. in verbis οἱ μέντοι Μαντινεῖς οὐκέτι ἐξήεσαν, ubi emendandum est οὐκ ἐπεξῆσαν: sexcenties Π et ΤΙ confusa pariunt errores: confunduntur inter se, aut ΤΙ absorbetur ante π, aut per dittographiam infercitur perperam. In Anabasi editur III. IV. 23. εἴ που δέοι τι τῆς φάλαγγος ἐπιπαρῆσαν οὗτοι. Res ipsa clamat subesse verbum ἐπιπαριέναι, (cuius participium in hac ipsa re apparet in vicinia § 30. κατὰ τὸ ὄρος ἐπιπαριόντες) et corrigendum esse ἐπιπαρῇσαν. Apud Thucydidem duobus locis ἀπῆσαν contrario errore in ἀπήεσαν corruptum est IV. 39 et 42, ut alibi ostendimus. Stabiliet has emendationes Thucydides ipse V. 44. τῶν μὲν ἐν Λακεδαίμονι πρέσβεων, οἳ σφίσι περὶ τῶν σπονδῶν ἔτυχον ἀπόντες, ἠμέλουν, et Xenophon in Hellen. VII. V. 10. a Schneidero rectissime emendatus: οἵ τε γὰρ ἱππεῖς αὐτοῖς πάντες ἐν Ἀρκαδίᾳ ἀπῆσαν καὶ τὸ ξενικόν, ubi libri omnes servant ἀπήεσαν. Nunc eadem opera corrige Xenophontis locum in Hierone III. 2. ποθοῦσι δὲ ἄν που ἀπίῃ ἥδιστα δὲ πάλιν προσιόντα δέχονται, *absentem* desiderare solemus non *abeuntem*, itaque ἄν που ἀπῇ verum est, et sic που bene habet, quod cum ἀπιέναι coniungi non potest. Eodem modo Xenophon ἀπόντας et προσιόντας inter se opposuerat Hellen. IV. VIII. 5, sed scribae siglam praepositionis πρός, ut

alias demonstravimus, non intellectam sibi plane omiserunt et sine sensu nunc editur, τοὺς μὲν ἰόντας — φίλως ἐδέχοντο pro προσιόντας. Utilissimum est diligenter animadvertere et in tempore meminisse illam siglam perveterem praepositionis πρός (quam vide apud Bastium Comment. Palaeogr. depictam in Tabula II. 3.) saepe aut non intellectam prorsus interiisse aut male intellectam in καί vel εἰς vel κατά vel ἀπό vel aliam quamdam praepositionem depravatam esse. Periit apud Onosandrum p. 51. τοὺς μὲν ἰόντας διὰ τοῦ φωτὸς ἐκ πολλοῦ συνόψονται, ubi optime demonstravit Schwebelius προσιόντας esse emendandum, sed cur excidisset praepositio non perspexit. In vita inedita Aristotelis, quam e Codice Marciano descripsi, legitur: ὅσα μὲν γὰρ ἕκαστον εὐηργέτησεν αἱ γεγραμμέναι αὐτῷ κατὰ τοὺς βασιλέας περί τινων ἐπιστολαὶ δηλοῦσιν, et post pauca: τὴν πατρίδα Στάγειρα πείθει τὸν Ἀλέξανδρον δεύτερον κτίζειν καὶ χώραν ἑτέραν αὐτῇ καταδιδόναι, ἀνθ' ὧν οἱ Σταγειρῖται μῆνα κατηγόρευσαν Ἀριστοτέλειον καὶ ἑορτὴν ἦγον Ἀριστοτέλεια, et post pauca: πολλὰ δὲ καὶ Ἀθηναίους εὐηργέτησεν ἐν τοῖς κατὰ Φίλιππον γράμμασιν, ὥστ' Ἀθηναίους ἐν τῇ ἀκροπόλει ἀνδριάντα αὐτῷ ἀναθεῖναι, luce clarius est legendum esse πρὸς τοὺς βασιλέας, προσδιδόναι, προσηγόρευσαν et πρὸς Φίλιππον, et unde hi errores nati sint unusquisque statim perspicit. Intercidit πρός apud Dinarchum Orat. I. 100: τί γάρ ἐστι ῥήτορος δημοτικοῦ, imo vero, Dobraeo iudice, πρὸς ῥήτορος. Intercidit apud Thucyd. III. 59. ubi Plataeenses sic Spartanos obsecrant: ἱκέται γιγνόμεθα ὑμῶν τῶν πατρῴων τάφων καὶ ἐπικαλούμεθα τοὺς κεκμηκότας μὴ γενέσθαι ὑπὸ Θηβαίοις, supple πρὸς τῶν πατρῴων τάφων. Πρός in ἐς corruptum est apud Thucyd. VIII. 47. μνησθῆναι περὶ αὐτοῦ ἐς τοὺς βελτίστους τῶν ἀνθρώπων, namque Graecum est μνησθῆναι περί τινος πρός τινα. Similiter Thucyd. IV. 25. τῷ δὲ πεζῷ πρὸς τὴν πόλιν ἐσέβαλον, imo vero προσέβαλον. Idem vitium est Thucyd. VIII. 31. ἐσβολὴν ποιησάμενοι τῇ πόλει ἀτειχίστῳ οὔσῃ, corrige προσβολήν. Mutatum est πρός in κατά Thucyd. I. 15. κατ' ἀλλήλους οἱ ἀστυγείτονες ἐπολέμουν, et IV. 84. κατ' ἀλλήλους ἐστασίαζον, utrobique requiro πρὸς ἀλλήλους. Recte legitur κατ' ἀλλήλους Thucyd. V. 60. ἐν αἰτίᾳ δ' εἶχον κατ' ἀλλήλους πολλῇ τὸν Ἄγιν. Apud Xenophontem πρὸς intercidisse videtur Hellen. V. I. 27.

ἰδόντες ἁλισκομένους σφῶν αὐτῶν τοὺς πρόπλους ὑπ' ἀθυμίας καὶ τῶν βραδυτέρων ἡλίσκοντο. Dindorfius serio credere videtur bene Graece dici posse *ἡλίσκοντο τῶν βραδυτέρων* pro *ὑπὸ τῶν βραδυτέρων.* Equidem cras credam, sed suppleverim *καὶ πρὸς τῶν βραδυτέρων.*

Πρός in *εἰς* abiit apud Lycurgum in Leocratea § 137. *οὐχ ἡγούμην δεῖν — ὄνομα Διὸς σωτῆρος ἐπιγράψαι πρὸς τὴν εἰσαγγελίαν*, quid genuinum sit monstrant ea quae praecedunt: *ἐρωτῶντες διὰ τί οὐκ ἐνέγραψα τοῦτο εἰς τὴν εἰσαγγελίαν*, nempe *ἐγγράψαι εἰς τὴν εἰσαγγελίαν.* Alia corruptela eodem modo nata apparet in Ephori fragmento apud Steph. Byzant. v. *Πάρος*: *ἐπολιόρκει πολὺν χρόνον τῆς θαλάττης εἴργων καὶ κατὰ γῆν μηχανήματα καὶ ἄγων*, Meinekius importunum *καί* resecuit, sed nihil certius est quam legendum esse *μηχανήματα προσάγων*, quod tritissimum verbum est pro *machinas admovere*, quod non dubitasset recipere Meinekius si in Codd. Mss. *πρός* et *καί* saepe confundi meminisset. Idem remedium Xenophonti adhibendum est in Hellen. II. I. 2. *μή τινα καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας διαβολὴν σχοῖεν*, quemadmodum enim dicitur *διαβάλλειν πρός τινα*, sic *διαβολὴν ἔχειν πρός τινα* dicebant pro *διαβεβλῆσθαι*, et *διαβολὴν φέρειν πρός τινα*, ut in Thucydidis loco, quem affert Schneiderus, I. 127. *διαβολὴν φέρειν τινὶ πρὸς τὴν πόλιν.* Plane intercidit *πρός* apud Demosth. Orat. XLIII. 9. *οὐδ' ἀπολογήσασθαί μοι ἐξεγένετο οὐδὲ πολλοστὸν μέρος ὧν κατεψεύδοντο ἡμῶν*, supple *οὐδὲ πρὸς πολλοστὸν μέρος.*

Praeter hoc mendorum genus permulta alia in Hellenicis supersunt, quae Criticorum arte indigent et exspectant manum peritam: itaque captus Xenophontis suavitate et venustate immorabor aliquantisper in eius lectione et emendatione, in qua re ordiar ab Hellenicorum loco, in quo dicendi usus non est violatus, sed ipsa loci sententia unius vocabuli vitio perinepta et plane absurda facta est, quam deinde docti homines subtiliter interpretando, ita uti fit, etiam magis impedire et obscurare coeperunt. Legitur I. VI. 4. quum Lysandro in classis imperio successisset Callicratidas, vir praeclarus, exemplum antiquae virtutis, amicorum Lysandri calumniis et malis artibus urguebatur. Crebris sermonibus per Asiae oppida fremebant: *ὅτι Λακεδαιμόνιοι μέγιστα παραπίπτοιεν ἐν τῷ διαλλάττειν*

τοὺς ναυάρχους πολλάκις ἀντ' ἐπιτηδείων γενομένων καὶ ἄρτι συνιέντων τὰ ναυτικὰ καὶ ἀνθρώποις ὡς χρηστέον γιγνωσκόντων ἀπείρους θαλάττης πέμποντες καὶ ἀγνῶτας τοῖς ἐκεῖ κινδυνεύοιέν τι παθεῖν διὰ τοῦτο: in his iure merito recepta est Iacobsii emendatio *ἀντ' ἐπιτηδείων* pro *ἀνεπιτηδείων*, sed quod idem in scriptura omnium librorum *ἀνθρώποις ὡς χρηστέον οὐ γιγνωσκόντων* expunxit *οὐ*, poterat sententiae lenius et melius subvenire. In OΥ latet ЄΥ scribendumque *εὖ γιγνωσκόντων*. Praeterea supplendum *ἐν τῷ* (*ἀεὶ*) *διαλλάττειν*, ΔΙ enim praecedens ΑΙ (pro ΑΕΙ) absorpsit et inserenda copula est (*καὶ*) *κινδυνεύοιέν τι παθεῖν διὰ τοῦτο*. His igitur sic constitutis non est difficile vitii sedem indagare et veram lectionem exsculpere. Patet enim haec propterea iactari, ut Lysander illi imperio perdoneus, Callicratidas contra impar esse putaretur. Ergo Callicratidas insimulatur esse *ἄπειρος τῆς θαλάττης καὶ ἀγνὼς τοῖς ἐκεῖ*, Lysander contra *ἐπιτήδειος καὶ ἄρτι συνιεὶς τὰ ναυτικὰ καὶ ἀνθρώποις ὡς χρηστέον εὖ γιγνώσκων*. Haec omnia optime procedunt praeter unum. Absurdum enim est *καὶ ἄρτι συνιέντων τὰ ναυτικά*, neque enim *τὸ συνιέναι* in re nautica praecipuam laudem habet sed *τὸ ἔμπειρον εἶναι*, cui opponitur *ὁ ἄπειρος τῆς θαλάττης*: et plane ridiculum est *ἄρτι*: longo usu tandem paritur et colligitur illa singularis rei maritimae peritia, qua summi *ναύαρχοι* et olim pollebant et nunc pollent. Non potest igitur stultius Lysander laudari quam sic ut dicatur *τὰ ναυτικὰ ἄρτι συνιέναι*, in quo quam vim habeat praesens tempus sentiri potest si comparaveris *ἄρτι μανθάνω* et similia. Quam suaviter riderent omnes rei nauticae periti, si cui hoc serio laudi verteretur *ὅτι τὰ ναυτικὰ ἄρτι συνῆκεν*. Nihil tale a Xenophonte profectum est, sed pro *ἄρτι συνιέντων* verbum posuerat, quo non erat aliud et rei convenientius et Lysandro magis honorificum. Quod igitur? Nempe *καὶ ἀκριβούντων τὰ ναυτικά*, quae summa laus est, et prorsus inter se contraria sunt *τὸ ἄπειρον εἶναι τῆς θαλάττης* et *τὸ τὰ ναυτικὰ ἀκριβοῦν*. Quam bene dicatur *ἀκριβοῦν τὰ ναυτικά* et quam sit Xenophonti familiare verbum *ἀκριβοῦν* vix opus est multis demonstrare. Rhapsodi dicuntur *τὰ ἔπη ἀκριβοῦν* in Memorab. IV. II. 10, et *ἀκριβοῦν τὴν δικαιοσύνην* est in Cyropaed. I. III. 16 et § 17. *τὰ δίκαια ἀκριβοῦν*. Conf. II. III. 13.

et saepius alibi occurrit. Utilis est ad comparandum locus Herodiani I. xv. 14. *οἱ τοξικὴν ἀκριβοῦντες καὶ ἀκοντιςαὶ ἄριςοι.* Poterat eodem sensu dicere *τοξόται ἄριςοι* vel *ἄριςοι τὴν τοξικήν.* Dicebant Veteres promiscue *ἀκριβοῦν* et *ἀκριβῶς εἰδέναι*, ut in Cyropaed. I. iii. 16, ubi modo *ἀκριβῶς οἶδα τὴν δικαιοσύνην* legitur, modo *τὴν δικαιοσύνην ἀκριβῶ.* Procedente tempore *ἀκριβοῦν* in desuetudinem abire coepit: hinc apud Isocratem *πρὸς Νικοκλέα* § 35. in omnibus libris est: *ὅ τι ἂν ἀκριβῶς εἰδέναι βούλῃ — ἐμπειρίᾳ μέτιθι*, solus Urbinas servavit antiquam lectionem: *ὅ τι ἂν ἀκριβῶσαι βουληθῇς.* Idem factum esse vidi in alio scriptore, cuius itidem habemus et pessimos Codices et unum alterumque longe optimum: apud Dionysium Halic. A. R. IV. 81. p. 831. vulgatur: *ὀψὲ ἀρξάμενος πονηρὸς εἶναι πᾶσαν ἀκριβῶς διεξήλασε τὴν τυραννικὴν κακίαν*, sed antiqua scriptura ex optimo Codice Vaticano haec prodiit: *πᾶσαν ἀκριβοῖ τὴν τυραννικὴν κακίαν.* Contra vitio natum est *ἀκριβοῦν* in Aristophanis Ecclesiaz. 273:

περιδεῖσθε τοὺς πώγωνας. ἡνίκ' ἂν δέ γε
τούτους ἀκριβώσητε περιηρμοσμέναι,

quis enim non statim Hirschigio assentietur veterem scripturam ΑΚΡΙΒΩΣΗΤΕ male lectam esse et in hunc modum emendari oportere:

τούτους ἀκριβῶς ἦτε περιηρμοσμέναι.

Nihil igitur in Xenophontis loco supererit difficultatis restituta hac lectione: *ὅτι Λακεδαιμόνιοι μέγιςα παραπίπτοιεν ἐν τῷ ἀεὶ διαλλάττειν τοὺς ναυάρχους, πολλάκις ἀντ' ἐπιτηδείων γενομένων καὶ ἀκριβούντων τὰ ναυτικὰ καὶ ἀνθρώποις ὡς χρηςέον εὖ γιγνωσκόντων ἀπείρους θαλάττης πέμποντες καὶ ἀγνῶτας τοῖς ἐκεῖ, καὶ κινδυνεύοιέν τι παθεῖν διὰ τοῦτο.*

Percurram nunc Hellenicorum editionem Dindorfianam (Oxoniensem anni 1853.) et si quid corrigi et melius constitui posse mihi videbitur breviter indicabo.

Solemnis confusionis novum exemplum occurrit Hellen. I. iii. 19. *τὸν γὰρ ἐνόντα σῖτον Κλέαρχον τοῖς Λακεδαιμονίων ςρατιώταις διδόναι*, requiritur enim *διαδιδόναι*, cuius verbi in hac re legitimi saepius praepositio absorpta est.

Obtemperatum oportuit Schneidero, qui Hellen. I. iv. 4. *ἐβούλοντο μὲν μάλιςα παρὰ βασιλέα ἀναβῆναι, εἰ δὲ μή, οἴκαδε*

ἀπελθεῖν transponi iussit ἐβούλοντο μάλιςα μέν. Notum est quam saepe in tali re μάλιςα μέν et εἰ δὲ μή inter se opponantur. Saepissime vidi μέν a librariis in alienam sedem traiectum, sed facile fraus deprehenditur, quia in plerisque omnibus certus et necessarius particulae locus est, unde sine sententiae detrimento moveri non potest. Iuvat eius rei exempla compluscula apponere. Male editur in Hellen. V. I. 33. διέπεμπε τῶν μὲν ἱππέων — διέπεμπε δὲ καὶ ξεναγούς, Xenophon scripserat: διέπεμπε μὲν τῶν ἱππέων. Similiter in Hierone III. 8. εὑρήσεις μὲν τοὺς ἰδιώτας — τοὺς δὲ τυράννους κτέ. corrige τοὺς μὲν ἰδιώτας, et in Symposio IV. 3. εἰ μὲν πρὸς τοὺς ἄλλους δύνασαι δικαίους ποιεῖν, πρὸς δὲ σαυτὸν οὔ, apparet scribendum esse πρὸς μὲν τοὺς ἄλλους. Idem vitium est apud Lysiam XXV. 27. διὰ τοὺς μὲν ἀδίκως πολιτευομένους — διὰ δὲ τοὺς ἐν τῇ δημοκρατίᾳ συκοφαντοῦντας, repone διὰ μὲν τούς, et apud eundem Orat. XII. 15. ἡγούμην μὲν εἰ Θέογνις εἴη πεπεισμένος — εἰ δὲ μή, vides requiri εἰ μὲν Θέογνις εἴη. In Aeschinis Ctesiphontea § 134. apertum est pro ἐπὶ τῷ μὲν πρώτῳ — ἐπὶ δὲ τῷ δευτέρῳ transponi oportere ἐπὶ μὲν τῷ πρώτῳ. Saepe miratus sum tam perspicuum vitium tamdiu fugisse Criticos in Ctesiphontea § 53, ubi legitur: τὸ δοκεῖν μὲν ἀληθῆ λέγειν ἀρχαῖα δέ, legendum est τὸ δοκεῖν ἀληθῆ μὲν λέγειν ἀρχαῖα δέ. Nec minus in Timarchea § 177. διὰ τί οἴεσθε τοὺς νόμους μὲν καλῶς κεῖσθαι, τὰ δὲ ψηφίσματα εἶναι τῆς πόλεως καταδεέςερα; imo vero τοὺς μὲν νόμους. Finem faciam in duobus locis Isocratis. Editur Orat. VI. 5. ἐν οἷς μὲν κατορθώσαντες ἅπαντας ὑμᾶς ὠφελήσομεν, διαμαρτόντες δὲ τῆς ὑμετέρας γνώμης — τὸ κοινὸν οὐδὲν ἂν ζημιώσαιμεν, scilicet in Urbinate est μὲν κατορθώσαντες, quod quamquam absurdum est tamen vicit libri auctoritas. Revoca sine mora κατορθώσαντες μέν, et in Orat. VII. 44. quod eadem superstitione probatum est εἰδότες τὰς ἀπορίας μὲν διὰ τὰς ἀργίας γιγνομένας, τὰς δὲ κακουργίας διὰ τὰς ἀπορίας, sic restitue ut omnium librorum praeter Urbinatis scripturam τὰς μὲν ἀπορίας quantocyus loco suo reponas.

In Hellen. I. IV. 14. de Alcibiade haec dicuntur: ἐθέλοντος δὲ τότε κρίνεσθαι παραχρῆμα τῆς αἰτίας [ἄρτι] γεγενημένης ὡς ἠσεβηκότος εἰς τὰ μυςήρια, sed non possunt per rei naturam παραχρῆμα et ἄρτι coniungi. Expuncta vocula legendum esse

παραχρῆμα τῆς αἰτίας γεγενημένης docere possunt multi loci similes, qualis est Platonis in Legibus IX. p. 866 E. παραχρῆμα τῆς ὁρμῆς γενομένης, et Demosthenis pag. 81, 11. παραχρῆμα τῶν λόγων εἰρημένων, aliique.

Necessaria praepositio intercidit I. IV. 20. ὡς οἷός τε ὢν σῶσαι τὴν προτέραν τῆς πόλεως δύναμιν, vitiosum est σῶσαι. Nemo potest id quod *amissum* est σώζειν, sed possunt τὰ ἀπολωλότα nonnumquam ἀνασώζεσθαι *recuperari:* itaque ἀνασῶσαι restituendum est. Eodem sensu τὴν ἀρχὴν ἀναλαβεῖν dixit III. V. 10 et V. II. 38, et VII. V. 16. ἐρῶντες ἀνασώσασθαι τὴν πατρῴαν δόξαν. Ridicule ἀνεσώθην legitur apud Lysiam XX. 24. ἕως τὸ στρατόπεδον σῶν ἦν, ἐπειδὴ δὲ διεφθάρη καὶ ἀνεσώθην εἰς Κατάνην, tu scribe καὶ διεσώθην notissimo usu. Recurrit vitium idem in Hellen. IV. VIII. 28. εἰς τὰς πατρίδας ἀνασωθῆναι, ubi ἀποσωθῆναι scribendum esse arbitror, quo composito saepe Xenophon in simili re usus est. Sine sensu legitur I. VI. 13. οὐ βουλομένων δὲ τῶν Μυτιληναίων προσχωρεῖν ἀλλ' ἐμφρούρων ὄντων Ἀθηναίων καὶ τῶν τὰ πράγματα ἐχόντων ἀττικιζόντων, male haec nunc inter se opponuntur, nam causa redditur cur Mytilenaei deficere non potuerint, deinde ἐμφρούρων ὄντων nihili est neque apud Veteres est in usu; apud sequiores ἔμφρουροι εἶναι dicuntur ii, *quibus praesidium impositum est*, sed ne apud istos quidem ἔμφρουρος εἶναι Ἀθηναίων quisquam dici potuit pro φρουρὰν ἔχειν Ἀθηναίων sive ὑπ' Ἀθηναίων φρουρεῖσθαι. Itaque scribendum esse arbitror ἅτ' ἐμφρουρούντων Ἀθηναίων, ut apud Thucyd. VIII. 60. Βοιωτοὶ — Ὠρωπὸν εἷλον προδοσίᾳ Ἀθηναίων ἐμφρουρούντων. Post pauca § 14. Callicratidas οὐκ ἔφη ἑαυτοῦ γε ἄρχοντος οὐδένα Ἑλλήνων εἰς τὸ ἐκείνου δυνατὸν ἀνδραποδισθῆναι, non negabat vir egregius id *factum esse*, sed in suo imperio *fore* id negabat. Res est, ut opinor, perspicua. Itaque ἂν excidit et sic supplendum οὐδέν' ἂν Ἑλλήνων — ἀνδραποδισθῆναι. Non est alia vocula calamitosior in libris quam ἂν est, neque quisquam scriptorum Graecorum potest esse infelicior interpres quam qui in ea re librorum auctoritatem aliquid ponderis putat habere. Nempe ei, ut apud philosophos quosdam, πάντα ῥεῖ, et nihil umquam quod satis certum et stabile sit poterit reperire. Contra qui in quoque loco sanam rationem et dicendi usum libris omni-

bus anteponunt ἂν fugitivum revocabunt in Hellen. II. III. 14. οὓς ἐνόμιζεν ἥκιϛα μὲν (ἂν) παρωθουμένους ἀνέχεσθαι, et III. v. 10. τοῦτο δὲ πῶς μᾶλλον (ἂν) εἰκὸς γενέσθαι, et III. v. 14. πῶς οὖν οὐκ εἰκός — νῦν (ἂν) ὑμᾶς πολὺ δὴ (non ἤδη) μεγίϛους γενέσθαι, et V. III. 10. καὶ τίς (ἂν) αὕτη δίκη εἴη; et VII. I. 23. οὔτε νῦν Θηβαίους ἐλθεῖν (ἂν) ἄνευ Ἀρκάδων εἰς Λακεδαίμονα, quae Lycomedis oratio est vera quidem sed arrogantius ita iactantis: absque Arcadibus fuisset, numquam Thebanos Laconicam *fuisse ingressuros*, inspice Hellen. VI. v. 23. In plerisque locis cur ἂν exciderit apparet, in omnibus excidisse manifestum est. In loco quem supra emblemate liberavimus I. VI. 16. et diximus legendum esse videri: Κόνωνα δὲ εἶπεν ὅτι παύσει μοιχῶντα τὴν θάλατταν, residuum est mendum diversi generis. Nam quid est, quaeso, μοιχῶντα? Quis novit verbum μοιχᾶν pro μοιχεύειν? Induxerit Xenophon Callicratidam (quod libenter facit) λακωνίζοντα τῇ φωνῇ, etiam sic haeremus. Et Plutarchus quidem Tom. II. p. 1100 A., qui ex hoc loco haec attulit: εἶτ' οὐχ ὥσπερ Καλλικρατίδας ἔλεγε τὸν Κόνωνα μοιχεύειν τὴν θάλατταν οὕτως ἄν τις εἴποι τὸν Ἐπίκουρον αἰσχρῶς καὶ κρύφα πειρᾶν τὴν δόξαν, pervulgatum verbum substituit de suo, equidem ex Hesychii glossa: Μαχλῶντες: πορνεύοντες suspicatus sum μαχλῶντα τὴν θάλατταν a Callicratida dictum esse et a Xenophonte retentum. In I. VI. 34. πασῶν οὐσῶν δέκα articulum desidero τῶν πασῶν, ut I. VI. 25. ἐγένοντο δὲ αἱ πᾶσαι πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, et V. IV. 66. γενομένων αὐτῷ τῶν πασῶν πλέον ἢ ἑβδομήκοντα, ubi πλεῖν ἢ genuinum est, ut alibi. In Hellen. I. VII. 11. more Attico scribendum arbitror καὶ τὰ χρήματα δημόσι' εἶναι, τὸ δ' ἐπιδέκατον τῆς θεοῦ, vulgatur δημοσιεῦσαι et τῆς θεοῦ εἶναι, sed δημοσιεύειν semper est δημοσίᾳ πράττειν τι, ὑπηρετεῖν ἐπὶ μισθῷ, quod de medicis aliisque tritum est, numquam ponitur pro δημεύειν. Contra concepta et legitima verba sunt ἐν ταῖς καταδίκαις: Τοῖς ἕνδεκα παραδοθῆναι καὶ τὰ χρήματα δημόσια εἶναι καὶ τὸ ἐπιδέκατον τῆς θεοῦ. Eadem opera corrige locum Andocidis Orat. IV. 9. δεινὸν νομίζω τοὺς μὲν ἁλόντας μιᾷ ψήφῳ μόνον ἀποθνήσκειν καὶ τὰ χρήματα δημεύειν αὐτῶν, intelligam quum scriptum erit καὶ τὰ χρήματα δημόσι' εἶναι αὐτῶν. Litterula una sed necessaria periit Hellen. I. VII. 19.

εἰ μὴ πλέον, ἀλλὰ μίαν ἡμέραν, imo vero *ἀλλὰ μίαν γ' ἡμέραν.* Ibid. II. I. 22. *προεῖπεν ὡς μηδεὶς κινήσοιτο* corrige *ὅπως μηδείς.* Nempe cum verbis *iubendi* et *imperandi* *ὅπως* optime iungitur, *ὡς* non minus est vitiosum quam *ὅτι.*

In Hellen. I. VII. 24. servavit Dindorfius librorum scripturam: *οἱ μὲν ἀδικοῦντες τεύξονται τῆς μεγίστης τιμωρίας, οἱ δ' ἀναίτιοι ἐλευθερωθήσονται ὑφ' ὑμῶν καὶ οὐκ ἀδικοῦντες ἀπολοῦνται*, commentus mirificam quamdam rationem, quam aperuit ad II. III. 19. ubi legitur: *ὁ Θηραμένης ἔλεγεν ὅτι ἄτοπον δοκοίη ἑαυτῷ γε εἶναι τὸ πρῶτον μὲν βουλομένους τοὺς βελτίστους τῶν πολιτῶν κοινωνοὺς ποιήσασθαι τρισχιλίους, ὥσπερ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ἔχοντά τινα ἀνάγκην καλοὺς κἀγαθοὺς εἶναι.* Nempe: „*semel positum* *κοινωνοὺς ποιήσασθαι* (cogitatione) *repetendum*," inquit, et adducit ad hanc inauditam et Graecitatis ingenio adversantem Ellipsin confirmandam locos quosdam corruptos aut plane dissimiles, in his Pindari, Diodori et Pausaniae, quibus non est in tali causa testimonii dictio. Corruptus est Xenophontis locus quem primum attulit ex Anabasi III. IV. 13. *Τισσαφέρνης ἐπεφάνη οὕς τε αὐτὸς ἱππέας ἦλθεν ἔχων καὶ τὴν Ὀρόντου δύναμιν*: haec enim quis serio credat significare *οὕς τε αὐτὸς ἱππέας ἦλθεν ἔχων* (*ἔχων*), aut in tali re ellipsin habere locum? Qui totum locum perpenderit fatebitur verum esse posse aut *ἐπεφάνη τούς τε αὐτὸς αὐτοῦ ἱππέας ἔχων καὶ τὴν Ὀρόντου δύναμιν* aut aliquid huiusmodi, sed nullo pacto fieri posse, ut participium in verbis *οὓς αὐτὸς ἦλθεν ἔχων*, id est *οὓς αὐτὸς ἤγαγεν*, ullam vim exserat in accusativos *ἱππέας* et *τὴν Ὀρόντου δύναμιν.* Simile hoc est Sosibii commento, quod quam vanum esset lepidissimo ioco Ptolemaeus Philadelphus demonstravit apud Athen. XI. p. 493 D. In secundo loco Xenophontis, quo Dindorfius utitur, Anabaseos IV. v. 15. *διὰ τὸ ἐκλελοιπέναι αὐτόθι τὴν χιόνα εἴκαζον τετηκέναι*, puerile est cogitando supplere (*τὴν χιόνα*) *εἴκαζον τετηκέναι.* Ecquid autem est pervulgatius quam *αὐτήν* in tali loco omitti? In Diodori loco XI. 8. nil esse praesidii intelliges verba sic transponendo: *οὐ συνεχώρησαν ἐκ διαδοχῆς μεταλαμβάνειν τῆς μάχης τοὺς εἰωθότας.* Verba Pausaniae II. 17. 7. ridicule corrupta sunt: (*κατεκαύθη τὸ Ἥραιον τὴν ἱέρειαν Χρυσίδα ὕπνου καταλαβόντος*) *ὅτε ὁ λύχνος ὁ πρὸ τῶν στεφανωμάτων ἥπτετο*, id est

Dindorfio iudice (τῶν ϛεφανωμάτων) ἥπτετο, quod ipse, credo, aliquando subridens repudiabit. Dicam quid mihi scribendum esse videatur, sed primum ipse cogita quam absurde dicatur Chrysis tum obdormivisse ὅτε ὁ λύχνος τῶν ϛεφανωμάτων ἥπτετο: quum hoc fieret alto somno sopitam fuisse credibile est, sed neque (τῶν ϛεφανωμάτων) ἥπτετο cogitando supplendum est, neque ἥπτετο sanum est, sed factum est in ea forma idem, quod saepissime in similibus factum esse vidi. Nempe formae plusquamperfecti frequentissime imperfecti formam induunt, quum pro -πτο scribitur -πτετο, ut ἐσκώπτετο pro ἔσκωπτο, ἐπέμπετο pro ἐπέπεμπτο, ἐλείπετο pro ἐλέλειπτο, ἐκαλύπτετο pro ἐκεκάλυπτο. Mirum est quam saepe sic in libris peccatum sit, cuius rei alias permulta exempla afferam, nunc uno defungar in ipso verbo ἅπτω, ubi ἥπτετο male pro ἧπτο positum est. Legitur apud Flavium Iosephum in Antiq. Hebr. III. 6. 2. ἐξήπτετο δὲ τῶν κρίκων καλῴδια, sed locum inspiciens statim senties ἐξῆπτο verum esse: sic igitur et apud Pausaniam rescribe τὴν ἱέρειαν ὕπνου καταλαβόντος ὅτε ὁ λύχνος ὁ πρὸ τῶν ϛεφανωμάτων ἧπτο, id est quum *accensa esset*, *arderet*, lucerna, et novae Ellipseos nullum supererit vestigium. In alio loco Hellenicorum, quem Dindorfius adhibet I. VII. 6. nemo mirabitur tralaticiam ellipsin in εἴπερ γέ τινας δέοι, sed nihil hinc proficimus ad intelligendam rationem duorum locorum, in quibus me iudice mendum inest manifestum: in altero enim lacuna est, in altero unius vocabuli scriptura est depravata. Lacuna est in II. III. 19. quam sic suppleverim: βουλομένους τοὺς βελτίϛους τῶν πολιτῶν κοινωνοὺς ποιήσασθαι (εἶτα ποιήσασθαι) τριϛχιλίους, aut aliud quid in eandem sententiam, ubi repetitum ποιήσασθαι describentis oculos fefellit, quae notissima est lacunarum origo. In altero loco veram scripturam olim Leonclavius reperit, qui pro καὶ οὐκ ἀδικοῦντες ἀπολοῦνται rectissime censuit emendandum καὶ οὐκ ἀδίκως ἀπολοῦνται, quemadmodum dici solet de iis, qui insontes iniquo iudicio circumventi aut iudicum errore damnantur, sicuti iudices reum innoxium saepe ἀδίκως ἀπολέσαι dicuntur. Usitatae admodum locutionis exempla afferre opus non est, sed ut e Lysia obiter mendum eximam uno utar. Editur in Lysiae Orat. XIX. 51. αἴτιοι οὖν εἰσι καὶ ὑμῖν πολλῶν ἤδη ψευσθῆ-

ναι καὶ δὴ ἀδίκως γέ τινας ῥᾳδίως ἀπολέσθαι οἱ τολμῶντες ψεύδεσθαι, sed una litterula exemta scribendum est ἀδίκως γέ τινας — ἀπολέσαι.

Mendosa est scriptura II. ii. 16. τοιούτων δ' ὄντων Θηραμένης ἐν ἐκκλησίᾳ εἶπεν. Revoca praepositionem, quam absorpsit praecedens vocabulum συμβουλεύειν et scribe ἐν τοιούτῳ δ' ὄντων, eodem sensu, quo et alibi nonnumquam occurrit et apud Lysiam XII. 13. ἐν τοιούτῳ δ' ὄντι μοι κινδυνεύειν ἐδόκει ὡς τοῦ γε ἀποθανεῖν ὑπάρχοντος ἤδη. Ibid. II. iii. 32. πᾶσαι μεταβολαὶ πολιτειῶν θανατηφόροι, requiro πᾶσαι (αἱ) μεταβολαί. In § 34. ἐκείνῃ pro ἐκεῖ frequentissimum est librariorum vitium, qui ipsi ἐκείνῃ dicebant pro ἐκεῖ, Veteres non item. Ibid III. i. 7. ὑπόνομον ὤρυττεν ὡς ἀφαιρησόμενος τὸ ὕδωρ αὐτῶν, si umquam *subducendi* verbo locus est hic locus est, scribendumque ὑφαιρησόμενος. Ibid. III. i. 10. τοῖς δυναμένοις μάλιςα παρὰ τῷ Φαρναβάζῳ, verum est δυναμένοις μέγιςον, quod Graeculi in μέγιςα et μάλιςα depravant. Attigimus iam supra. Risum movet lectio vulgata III. i. 8. κατηγόρουν γὰρ αὐτοῦ οἱ σύμμαχοι ὡς ἐφείη ἁρπάζειν τῷ ςρατεύματι τοὺς φίλους, non est hic mos militum licentius habitorum τὸ τοὺς φίλους ἁρπάζειν sed τὰ τῶν φίλων. Repone autem ὡς ἐφείη διαρπάζειν, non enim *rapere* isti socios et amicos solent, sed *diripere*. In § 13. lege προσβάλλουσα τοῖς τείχεσιν et ὁπότε — ἐμβάλλοι pro προσβαλοῦσα et ἐμβάλοι. In § 19. pro ἧκε λέγων scribo ἧκέ τις λέγων. Excidit eadem vocula II i. 8. ἡ δὲ κόρη ἐςὶ μακρότερον ἢ χειρὶς, ἐν ᾗ τὴν χεῖρα ἔχων οὐδὲν ἂν δύναιτο ποιῆσαι, supple ἔχων τις, et in Symposio V. 3. μόνον τὸν λαμπτῆρα ἐγγὺς προσενεγκάτω inserto necessario pronomine legendum ἐγγύς τις προσενεγκάτω. Apud Demosthen. Orat. XLVII. 72. κἂν οἰκέτης ᾖ supple κἂν οἰκέτης τις ᾖ. In § 20. ὑμεῖς δέ γε μὴ λίαν μικρολογεῖσθε, dixisse Dercylidam suspicor μὴ λίαν ἀκριβολογεῖσθε, id quod sententiae convenit et adverbio λίαν non disconvenit. Quomodo autem λίαν μικρολόγος et λίαν μικρολογεῖσθαι bene dici possit non video. Ἀκριβολογεῖσθαι autem quam recte in tali re ponatur ostendunt loci, qualis est Demosthenis in Aristocratea § 148. οὐ πάνυ ταῦτα ἀκριβολογεῖσθαι δεῖ τὸν δικαίως ἐξετάζοντα, et omnino tale est Graecorum ingenium, ut τὸ ἀκριβολογεῖσθαι iis videatur esse angusti et sordidi ani-

mi, et res inepta aut odiosa. Recte Comicus:

καλὸν οἱ νόμοι πρᾶγμ' εἰσίν, ὁ δ' ὁρῶν τοὺς νόμους
λίαν ἀκριβῶς συκοφάντης γίγνεται.

Simillimus autem Xenophonteo locus est Aeschinis in Timarchea § 40. ἵνα μή τις εἴπῃ ὡς ἄρα λίαν ἀκριβολογοῦμαι ἅπαντα. Delenda litterula male repetita III. II. 1. ἐβουλεύετο ὅπως ἂν μὴ — βαρὺς εἴη lege πῶς ἄν. cf. III. v. 22. IV. II. 10. ἐβουλεύοντο πῶς ἂν τὴν μάχην ποιήσαιντο. Duo vocabula exciderunt III. II. 5. ἦγον καὶ ἔκαον τὴν Βιθυνίδα, supple (ἔφερον καὶ) ἦγον — τὴν Βιθυνίδα. In Hellen. III. II. 11. ἐπισκοπῶν δὲ τὰς πόλεις ἑώρα τὰ μὲν ἄλλα καλῶς ἐχούσας, Χίων δὲ φυγάδας εὗρεν Ἀταρνέα ἔχοντας χωρίον ἰσχυρὸν καὶ ἐκ τούτου ὁρμωμένους φέροντας καὶ ἄγοντας τὴν Ἰωνίαν, in hoc loco dittographia vetus inest. Mendosum est ἑώρα et vera lectio in margine apposita εὗρε migravit in alienam sedem. Itaque legendum: τὰς πόλεις εὗρε τὰ μὲν ἄλλα καλῶς ἐχούσας, Χίων δὲ φυγάδας Ἀταρνέα ἔχοντας. Ut hoc loco ἑώρα et εὗρε confusa sunt, sic apud Demosth. XXV. 41. ἑόρακε legitur pro εὕρηκε male positum in verbis οὗτος πρᾶγμ' ἑόρακε μιαρὸν καὶ ἀναιδές, quae statim sequuntur εὕρηκε verum esse declarant. Periit vocabulum ad sententiam necessarium III. IV. 1. ἰδὼν τριήρεις τὰς μὲν καταπλεούσας ἄλλοθεν, τὰς δὲ καὶ αὐτοῦ πεπληρωμένας, non poterant autem αὐτόθεν καταπλεῖν et supplendum esse suspicor καταπλεούσας (ἄλλας) ἄλλοθεν. Ibid. III. IV. 12. pro ἐμβαλὼν ἀπροσδοκήτοις melius scribetur ἀπροσδοκήτως. cf. IV. VII. 7. Ibid. III. v. 4. εἰς τὴν ὁμολογουμένην φίλην τε καὶ σύμμαχον Λοκρίδα, sociorum et amicorum urbes et agri appellantur πόλεις φίλιαι, γῆ φιλία, non φίλαι et φίλη, quamobrem φιλίαν τε καὶ σύμμαχον emendandum. In III. v. 4. διδάσκοντες ὡς οὐκ ἤρξαντο πολέμου, Koeppenus, cuius complures sunt peracutae in Hellenicis coniecturae, ἦρξαν πολέμου reponebat, lenius etiam et ad sententiam aptius ἦρξαν τοῦ πολέμου restituetur. Evidens imprimis est vitium III. v. 7. πρέσβεις ἔπεμψαν Ἀθήναζε λέγοντας τάδε, dicitur enim Graece aut οἱ Ἀθηναῖοι ἔπεμψαν πρέσβεις ἐροῦντας τάδε aut λέγοντες τάδε. Exempla ubique obvia. cf. II. I. 6. ἐβουλεύσαντο πέμπειν πρέσβεις ταῦτά τε ἐροῦντας καὶ Λύσανδρον αἰτήσοντας ἐπὶ τὰς ναῦς, et saepissime alibi. Scribendum igitur est λέγοντες τάδε. Simili

modo emendandus locus est II. IV. 37. ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄςεος λέγοντας ὅτι —, imo vero λέγοντες. In Hellen. VI. III. 2. ὁ δῆμος εἰς Θήβας πρέσβεις ἔπεμψε παρακαλοῦντας ἐπακολουθεῖν, participium futuri temporis est. Item futurum est παρακαλοῦντες VII. v. 3. ἔπεμπον δὲ καὶ 'Αθήναζε βοηθεῖν κελεύοντες. ἐπορεύθησαν δὲ καὶ εἰς Λακεδαίμονα πρέσβεις παρακαλοῦντες Λακεδαιμονίους. Graviter lapsus est Rangabé *Antiquit. Hellén.* Tom. II. p. 125. in verbis χειροτονῆσαι πρέσβεις τρεῖς ἐξ 'Αθηναίων ἁπάντων, οἵτινες αἱρεθέντες ἀπαροῦσιν καὶ τό τε ψήφισμα ἀποδώσουσιν καὶ ἐπαγγελοῦσι τὴν εὔνοιαν, ἣν ἔχει πρὸς αὐτὸν ὁ δῆμος καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν βοηθεῖν (sic lege pro ὠφελεῖν. in lapide * * * * EIN est) τῷ δήμῳ καθ' ὅ τι ἂν δύνηται, quum παρακαλοῦσιν futurum esse nesciret. In sqq. legendum τῶν πρέσβεων ἑκάςῳ et τῶν δωρεῶν: in lapide vitiose ΠΡΕΣΒΕΙΩΝ et ΔΩΡΕΙΩΝ incisa sunt. Contrario errore pag. 118. in lapide exaratum est ΕΜΠΙΣΤΕΩΝ τῷ βασιλεῖ Δημητρίῳ. Vidi qui ἐμπιστέων Graecum esse putaret et cum ἐμπειρῶ compararet. Emenda ἐμ πίστει ὢν τῷ βασιλεῖ, de quo Rangabé quoque cogitavit. Ibid. III. v. 9. Dindorfius, quod raro facit, locum integerrimum recepta in textum infelici coniectura ultro corrupit. Edidit enim ὥςε τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνοις εἶναι ἀπωλώλειτε, ὁ δὲ δῆμος οὑτοσὶ ὑμᾶς ἔσωσε, sed si in omnibus libris sic legeretur diligens Graeci moris observatio docere potuisset emendandum esse ἀπολώλατε, quae omnium librorum scriptura est sine mora in integrum restituenda. Videbis enim in huiusmodi cogitatione et locutione perfectum solere poni, numquam plusquamperfectum. Euripides Alcest. 666. τέθνηκα γὰρ δὴ τοὐπὶ σέ, Xenophon. Cyrop. V. IV. 11. τὸ μὲν ἐπ' ἐμοὶ οἴχομαι, τὸ δ' ἐπὶ σοὶ σέσωσμαι. Plane gemellus locus est Xenophontis in Anabasi VI. IV. 23. κακοὶ δοκοῦμεν εἶναι διὰ τοῦτον αὐτοί τε τὸ ἐπὶ τούτῳ ἀπολώλαμεν πάντες. Comparandus et Lysias in Orat. XXVIII. 14. τὸ ἐπὶ τούτοις εἶναι ἐν τοῖς δεινοτάτοις κινδύνοις καθεςήκατε, et sunt similia alibi plura. Ibid. III. v. 25. τὸν δῆμον τῶν 'Αθηναίων, sic Graeculi dare solent, etiam in Comicorum locis contra metrum: Veteres τὸν 'Αθηναίων dicebant, quod passim restituendum. Ibid. IV. III. 21. δεκάτην τῶν ἐκ τῆς λείας τῷ θεῷ ἀπέθυσεν, pro ΛΕΙΑϹ verissima lectio a Plutarcho servata

est ACIAC, τῶν ἐκ τῆς 'Ασίας, quam Critici nescio quomodo spreverunt. Ibid. IV. IV. 6. διὰ τὸ καὶ ὅρους ἀνασπᾶσθαι emenda ἀνεσπάσθαι, nam dudum hoc factum erat. Ibid. IV. IV. 19. pro τὰ νεώρια ᾕρηκε si locum diligenter perpenderis senties requiri ᾑρήκει. Ibid. IV. VIII. 4. ὅταν δέ τινες ἐν συμφοραῖς γενομένων φίλων βέβαιοι φανῶσι τοῦτ' εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον μνημονεύεται, videntur hoc loco scribae idem fecisse quod saepe alibi: quum γενομένων φίλοι esset scriptum sequens vocabulum ad praecedentis formam invita sententia accommodantes dederunt γενομένων φίλων. Utilissimum est hoc vitiorum genus et plurimorum mendorum fontem probe cognovisse. Ad Euripidis Ionem vs. 1120., ubi in libris est:

ἐγνώσμεθ' ἐξ ἴσου κὲν ὑςάτοις κακοῖς,

pro:

ἔγνως. μεθέξεις οὐκ ἐν ὑςάτοις κακοῦ,

deprehendimus homunciones ἐπ' αὐτοφώρῳ genitivum κακοῦ ad praecedens ὑςάτοις stulte accommodantes. Verissime ad h. l. admonuit Badham: »*si quis hanc scribarum consuetudinem minus attendit de multis correctionibus utpote nimis audacibus dubitabit, quae certae et necessariae videri debent.*" Adducit deinde huius rei exemplum luculentissimum ex Anabasi VII. I. 28. ubi sensu vacuum est quod exhibent libri omnes: Λακεδαιμονίων μὲν καὶ τῶν 'Αχαιῶν συμμάχων ὑπαρχόντων, 'Αθηναίων δὲ καὶ ὅσοι ἐκείνοις τότε ἦσαν σύμμαχοι πάντων προσγεγενημένων, et nihil verius est Badhami emendatione: Λακεδαιμονίοις μὲν καὶ τῶν ἀρχαίων συμμάχων ὑπαρχόντων. Praerepta est autem palmariae correctionis laus a Dobraeo, eximio Critico, in cuius Adversariis I. p. 135. ad h. l. annotatum est brevissime: » *Lege* Λακεδαιμονίοις μὲν καὶ τῶν ἀρχαίων." Iuvat alia pauca mendorum exempla ab eadem inepta corrigendi socordia profectorum indicare. In Isocratis Panegyrico § 97. omnium librorum consensu editur: καταισχυνθέντες γὰρ Πελοποννήσιοι τὴν ἀρετὴν αὐτῶν καὶ νομίσαντες προδιαφθαρέντων μὲν τῶν ἡμετέρων οὐδ' αὐτοὶ σωθήσεσθαι κατορθωσάντων δ' εἰς ἀτιμίαν τὰς αὐτῶν πόλεις καταςήσειν, sed κατορθώσαντας rescribendum esse censeo. Perpende autem mecum sic: τίνες ἦσαν οἱ μέλλοντες τὰς Πελοποννησίων πόλεις εἰς ἀτιμίαν καταςήσειν; ut nunc legitur respondendum est: οἱ Πελοποννήσιοι, sed absurdum

hoc est. *Athenienses* hoc videbantur esse effecturi si iterum soli Barbaros superassent, sicuti in pugna Marathonia fecerant. Repone igitur κατορθώσαντας et omnia procedent optime. Perspicuum est quid scribas induxerit in errorem. Apud Antiphontem V. 85. contra Graecorum usum legitur: εἰ δὲ δύο ἐξ ἑνὸς ἀγῶνος γεγένησθον οὐκ ἐγὼ αἴτιος, legendum est: εἰ δὲ δύ' ἐξ ἑνὸς ἀγῶνε γεγένησθον. Facilior etiam est et proclivior in talibus error, quoniam vocabulorum exitus et terminationes propter scripturae compendia sexcenties scribarum arbitratu constituuntur, et longe maxima pars mendorum in ultimis verborum syllabis committitur. Percurram Antiphontis orationem primam ut id exemplis quibusdam confirmem. Legitur illic in § 5. εἰ νομίζει τοῦτο εὐσέβειαν εἶναι τὸ τὴν μητέρα μὴ προδοῦναι. Quid sit reponendum ostendent loci, qualis est Aristophanis in Nubibus 1412:

ἐπειδήπερ γε τοῦτ' ἔστ' εὐνοεῖν τὸ τύπτειν.

ad quod exemplum corrige: εἰ νομίζει τοῦτ' εὐσεβεῖν εἶναι. Exime obiter vitium ex Demosthenis Oratione LI. § 12. πάντες ὑμεῖς φήσετε τὸ πρὸς τὰ τοιαῦτα πράως ἔχειν προδιδάσκειν ἑτέρους ἀδίκους εἶναι, imo vero προδιδάσκειν ἑτέρους ἀδικεῖν εἶναι. Ratio emendationis tam aperta est quam causa erroris. Apud Antiphontem contrario modo peccatum est I. § 26. πῶς οὖν ταύτην ἐλεεῖν ἄξιόν ἐστιν ἢ αἰδοῦς τυγχάνειν παρ' ὑμῶν ἢ ἄλλου του; pro ἐλεεῖν locus requirit ut ἐλέου scribatur. Soloecum est in § 28. διομόσασθαι ὑπὲρ τῆς μητρὸς εὖ εἰδέναι μὴ πεποιηκέναι ταῦτα, emenda μὴ πεποιηκυῖαν. In § 19. ἔλασσον ἐνέχει pro imperfecto necessarius est aoristus ἐνέχεε. Gravissime autem peccatum est in § 2. αὐτοὶ οὗτοι ἠνάγκασαν ἐμοὶ πρὸς τούτους αὐτοὺς τὸν ἀγῶνα καταστῆναι οὓς εἰκὸς ἦν τῷ μὲν τεθνεῶτι τιμωροὺς γενέσθαι, τῷ δ' ἐπεξιόντι βοηθούς, cuius loci prima pars recte intelligi non potest: pro ἐμοί genuinum est ἐμέ, deinde caetera sic sunt constituenda: ἠνάγκασαν ἐμὲ πρὸς τούτους αὐτοὺς εἰς ἀγῶνα καταστῆναι. Adiungam his locos quosdam Lysiae: perspicuum est in Orat. III. 24. in verbis τὸν ἑταιρήσοντα πλειόνων ἐμισθώσατο ὧν αὐτὸς τυγχάνει κεκτημένος emendari oportere πλείονος ἐμισθώσατο, nisi forte putabis πολλῶν ὠνεῖσθαι, πωλεῖν, μισθοῦσθαι pro πολλοῦ dici posse.

Unde manaverit error vides. In eadem Orat. III. 38. mendose legitur: *τί δ' ἂν ποτε ἔπαθον εἰ τἀναντία τῶν νῦν γεγενημένων ἦν εἰ πολλοὺς ἔχων τῶν ἐπιτηδείων ἐγὼ — ἔτυπτον αὐτόν*; Reponendum est *εἰ τἀναντία τῶν νῦν γεγενημέν' ἦν καὶ* (non *εἰ*) *πολλοὺς ἔχων κτέ.* Si quis forte dubitat an satis recte *γεγενημέν' ἦν* pro *ἐγεγένητο* dicatur eximam ei hunc scrupulum sic, ut locum Alexidis restituam in integrum apud Athenaeum p. 230 C. et p. 502 F. quem Meinekius sic edidit:

κύαθος δ' ἦν ἀργυροῦς, τἀκπώματα
ἦγεν δύο δραχμάς, κυμβίον δὲ τέτταρας,
ψυκτηρίδιον δὲ δέκ' ὀβολούς, Φιλιππίδου
λεπτότερον.

post *τέτταρας* additur p. 230 C. *ἴσως ἑτέρας* et post *λεπτότερον* sequitur quasi Athenaei verba essent: *ἀλλὰ ταῦθ' ὅλως πρὸς ἀλαζονείαν οὐ κακῶς νενοημένα ἦν.* Tu Alexidi sua redde sic scripta:

κυμβίον δὲ τέτταρας
ἴσως ἑτέρας, ψυκτηρίδιον δὲ δέκ' ὀβολούς,
Φιλιππίδου λεπτότερον, ἀλλὰ ταῦθ' ὅλως
πρὸς ἀλαζονείαν οὐ κακῶς νενοημέν' ἦν.

Grassati sunt inepti correctores apud Lysiam VI. 38. in verbis: *οὐδὲν προσήκει Ἀνδοκίδῃ τῶν συνθηκῶν — οὔτε μὰ τὸν Δία τῶν πρὸς Λακεδαιμονίους ἃς ὑμεῖς συνέθεσθε οὔτε ὧν πρὸς τοὺς ἐν τῷ ἄστει οἱ ἐκ Πειραιῶς*, sed facile emergit manus Oratoris haec: *οὔτε μὰ τὸν Δία ὧν πρὸς Λακεδαιμονίους ὑμεῖς συνέθεσθε.* In Orat. XVI. 20. *οὐδὲν πέπαυνται τῶν τῆς πόλεως πράττοντες* corrigendum est *τὰ τῆς πόλεως*, et apparet quomodo *τῶν* sit natum. In Orat. XVIII. 15. vitium ab inepto correctore invectum deprehenditur in verbis: *αἰσχρὸν εἰ ἃ μὲν Λακεδαιμονίοις συνέθεσθε βεβαιώσετε, ἃ δ' αὐτοῖς ἐψηφίσασθε οὕτω ῥᾳδίως διαλύσετε*, Lysias dixit *ἐβεβαιώσατε* componens ea quae Athenienses pridem praeclare fecissent cum iis quae verebatur ne nunc secus facerent, in qua re saepius scribae diversa tempora aut modos componi mirantes turbas dare assolent. Ex eodem fonte manarunt duae corruptelae in Orat. XXIX. 9. *δεινὸν ἂν εἴη εἰ — ὀργίζοισθε καὶ — δημεύοιτε, τοὺς δὲ — μὴ τιμωροῖσθε*, verum est *ὀργίζεσθε* et *δημεύετε*, sicuti in § 11. *δεινὸν ἂν εἴη εἰ οἱ μὲν — ἐνέχοιντο, οὗτος δὲ — μὴ τῆς αὐτῆς τι-*

μωρίας τυγχάνοι, ubi requiritur *ἐνέχονται*. Evasit sine vitio illa orationis forma in Orat. XXXI. 31. *σχέτλιον δ' ἂν εἴη εἰ οὗτος μὲν — ἡγήσατο, ὑμεῖς δὲ — μὴ ἀποδοκιμάσαιτε*, et apud Isocratem in Orat. XI. 41. In Orat. XX. 12. titubarunt iidem in verbis *ὥςε μηδὲν ὁμολογεῖν τῷ τρόπῳ τῷ ἀλλήλων*, ineptissimum est *τῷ ἀλλήλων*, rescribe *τῷ τρόπῳ ἀλλήλοιν*. Male expleverunt elisionem in Orat. XXII. 7. *ἀνάγκη καὶ μακρότερον εἰπεῖν περὶ αὐτῶν*, nihili est *μακρῶς εἰπεῖν*, dicebant enim *εἰπεῖν μακρά*, itaque emenda *μακρότερ' εἰπεῖν*.

Locis Lysiacis subiiciam aliquot Isocrateos eodem mendi genere infectos. In Oratione I. 12. vitium inest admodum frequens in verbis: *ἐγώ σοι πειράσομαι συντόμως ὑποθέσθαι δι' ὧν ἄν μοι δοκοίης ἐπιτηδευμάτων πλεῖςον πρὸς ἀρετὴν ἐπιδοῦναι*, optativus *δοκοίης* debetur Correctori semidocto, qui Atticae consuetudinis immemor aut ignarus *ἂν* cum verbo finito coniungendum esse putavit quum esset cum *ἐπιδοῦναι* ab Isocrate coniunctum, qui *δοκεῖς* dederat, idque Bekkerus senserat, sed *δοκοίης* ab illis servatum est, quibus Codicis Urbinatis auctoritas potior est quam sana ratio et dicendi usus. Fortasse his quoque ipsis persuadebimus Bekkeri emendationem esse certissimam, si demonstrabimus idem mendum eodem modo saepe alibi esse commissum. Inspiciat mihi aliquis locum in Isocratis Epistola VIII. 9. *οὕτω δ' ἄν μοι δοκεῖτε κάλλιςα βουλεύσασθαι περὶ τούτων, εἰ σκέψεσθε τίς ἐςιν ὁ δεόμενος*, in eo loco similiter libri omnes exhibent *οὕτω δ' ἄν μοι δοκοίητε*, sed *δοκεῖτε* a Bekkero verissime correctum probaverunt omnes. Sed praeterea emendandum est *εἰ σκέψαισθε* eadem de causa, quamobrem Graece dicendum est *κάλλις' ἂν βουλεύσαισθε εἰ σκέψαισθε*, aut *κάλλιςα βουλεύσεσθε εἰ σκέψεσθε* sive *ἐὰν σκέψησθε*. Afferam demonstrandi causa locum Aristophanis persimilem sed alia parte corruptum e Vespis vs. 1404.

εἰ νὴ Δί' ἀντὶ τῆς κακῆς γλώττης ποθὲν
πυροὺς πρίαιο, σωφρονεῖν ἄν μοι δοκοῖς.

ubi nequis dubitet *δοκεῖς* corrigere, velim cogitet formam *δοκοῖς* pro *δοκοίης* pravam et soloecam esse. Tragicis licet *νοσοῖμι* et *δοκοῖμι* et similia dicere, (vide Valckenaerium ad Hippol. vs. 469.) populo et Comicis et Oratoribus non licet, sed *δοκοίην*, *νοσοίην* et sim. sola in usu sunt. In Isocratis Orat.

V. 40. legebatur olim ὅτε μὲν ἡ πόλις ἡμῶν ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἐδυνάστευεν οὐδὲν ἂν ἡγούμην περανθῆναι τούτων, ubi si quis ἡγοῦμαι utpote prorsus necessarium reposuisset, multi, credo, oblocuturi fuissent. Nunc Urbinas ἡγοῦμαι dedit et facile est cuivis ad intelligendum unde vitium caeterorum librorum natum sit. Saepissime videbis δοκεῖς et δοκεῖ sicubi in vicinia ἂν appareat cum infinitivo iunctum, inepte et soloece in δοκῇς aut δοκοῖς et δοκῇ aut δοκοῖ depravari. Exempla ubique obvia. In Euripidis Hippolyto vs. 490. in verbis πῶς ἂν ἐκνεῦσαι δοκοῖς; alii δοκεῖς, alii δοκῇς exhibent et fugit Valckenaerium ratio, quum δοκεῖς cum πῶς ἂν stare posse negaret. Easdem turbas dederunt scribae in Aristophanis Pluto vs. 380. ubi pro φίλως γ' ἄν μοι δοκεῖς — λογίσασθαι in aliis pessime δοκῇς scriptum est. Saepius in Platone sic erratum est, ut in Lyside p. 206 A. ποῖός τις οὖν ἄν σοι δοκοῖ θηρευτὴς εἶναι; ubi alii δοκῇ, et in Philebo p. 38 D. ταῦτ' εἰπεῖν ἄν τις πρὸς ἑαυτὸν δοκεῖ σοι; ubi alii δοκῇ σοι et δοκήσοι exhibent errore manifesto. Perspicuum est in Lyside errare eos qui δοκοῖ tueantur: verum vidit olim Heindorfius sed eruditi non audiunt. Si quis inter legendum hoc aget Heindorfio assentietur affirmanti innumerabiles esse locos Platonis Veterumque, quos idem vitium obsideat. Non minus saepe quam in δοκεῖν videbis sic peccari in νομίζω, οἴομαι, ἡγοῦμαι, προσδοκᾶν, ἐλπίζειν, caeterisque quae infinitivos cum ἂν coniunctos admittant. Evidens est autem ea omnia indoctis Correctoribus esse imputanda. In Isocratis Orat. II. 8. correctores vocabulo corrupto sanam scripturam accommodarunt in verbis τὸ νομοθετεῖν ταῖς μοναρχίαις namque Isocrates παραινέσεις potius quam νόμους scribere Regibus parabat et νουθετεῖν τὰς μοναρχίας dedisse videtur. Postquam νουθετεῖν in νομοθετεῖν abiit ex accusativo dativum fecerunt. In Orat. VIII. 5. πεποιήκατε τοὺς ῥήτορας μελετᾶν — ὅπως ἀρέσκοντας ὑμῖν λόγους ἐροῦσιν, ἐφ' οὓς καὶ νῦν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἐρρύηκεν, corrigendum est ἐφ' ὃ καὶ νῦν, sed isti ad λόγους perperam pronomen accommodarunt. Eodem modo Euripidem corruperunt in Helena vs. 809.

οὐκ ἂν κτάνοις τύραννον, ὃν σπεύδεις ἴσως.

pro ὃ σπεύδεις, et saepius in relativis sic erratur. In Isocratis Orat. VI. 51. quum rhetor dixisset: ὧν ἡμεῖς δέδοικα μὴ

τἀναντία πράττοντες φανῶμεν, nemo mirabitur in omnibus libris etiam in Urbinate legi ἡμεῖς δεδοίκαμεν μή. Addam unum locum ex Epistola VII. 11. βουλοίμην ἂν — γενέσθαι φανερὸν ὅτι μέρος τι καὶ δι' ἐμὲ γίγνεται τῶν δεόντων αὐτῷ, ubi scribendum est γίγνεται τὰ δέοντ' αὐτῷ, ut in Epist. VIII. 10. μέρος τι καὶ δι' ἐμὲ τυγχάνουσιν ὧν ἐπεθύμουν. Vides quid istos in errorem impulerit, ut impudenter rescriberent μέρος τι — τῶν δεόντων. Apparet satis ex his quanta fuerit in istis homuncionibus temeritas; ex sequioribus etiam scriptoribus magna copia exemplorum colligi possit, quale est quod paulo ante ex Onosandro protulimus, ubi quum scriptum essent ΚΑΙΟΝΤΩΝ δὲ οἱ φύλακες πυρά, et stulte καὶ ὄντων pro καιόντων dedissent supervenit corrector qui τῶν φυλάκων emendavit scilicet. E Dionysio Halic. unum exemplum de multis delibabo. Legitur I. 87. ὁ μὲν τῷ προτέρῳ, ὁ δὲ τῷ πλείους ἰδεῖν ἐκρατύνετο. Perspicuum est legi oportere: ὁ μὲν τῷ πρότερος — ἰδεῖν ἐκρατύνετο. Sed parco pluribus: si ingeniosa iuventus inter legendum hoc aget multis exemplis comperiet quam graves errores ex eo fonte manaverint, quum Graeculi non totam sententiae comprehensionem animo et mente complecterentur, sed pauca tantum verba veluti pueri simul assequentes et sic iuncturas et commissuras verborum veras non animadvertentes temere alias perineptas inveherent de suo. Sed iam unde digressa oratio est ad Xenophontem revertatur, apud quem in Hellen. IV. VIII. 4. ἐν συμφοραῖς γενομένων φίλων βέβαιοι legitur, sed γενομένων φίλοι βέβαιοι emendandum esse arbitramur. Nempe βέβαιός εἰμι nihil significat nisi φίλος, σύμμαχος, ἐραστής aut huiusmodi quid accedit. Terentii verba in Hecyrae initio:

> Per pol quam paucos reperias meretricibus
> fideles evenire amatores, Syra.

respondent his Apollodori:

> Ὀλίγαις ἐραστὴς γέγον' ἑταίραισιν, Σύρα,
> βέβαιος.

et quid tritius est quam φίλος βέβαιος? hoc ipsum igitur sic reponendum est apud Xenophontem ut scribatur: ὅταν δέ τινες ἐν συμφοραῖς γενομένων φίλοι βέβαιοι φανῶσιν. Ibid. Hellen. V. II. 17. εἰ δὲ ὑπ' ἐκείνους ἔσονται, non sic sed ὑπ' ἐκείνοις

in tali re bene Graece dici constans fere omnium usus demonstrat: quod quoniam ex ipso Graecitatis ingenio et natura sponte sequitur pauci quidam loci, ubi ὑπό in libris accusativum habet summo iure suspicionem corruptelae movent. Eodem iure V. III. 7. pro ὅπως βλάψῃ rescribendum est βλάψει. Nonnumquam ὅπως et ὅπως μή habent coniunctivi aoristum *secundum*, ὅπως λάβῃ, λάθῃ, ἔλθῃ, εἴπῃ, λίπῃ, ἀποδρᾷ, γνῷ et sim. Quorum autem verborum aoristus *primus* in usu est, eorum futura indicativi cum ὅπως et ὅπως μή coniungi solebant. At scribae sexcenties futurorum formas mutata leviter terminatione in coniunctivi aoristos mutare solent, de qua re saepius diximus. Qui autem stultissime ὅπως δώσῃς, ὅπως θήσῃς, ὅπως ἀφήσῃς, ὅπως μὴ ἐρῇς, ὅπως μὴ ἀφαιρήσῃ dare assolent, quid eos in ὅπως ποιήσεις, ὅπως σώσεις, ὅπως βλάψει et sim. putas esse daturos? Ibid. V. III. 13. legendum ἦν δὲ οὐδὲ τῷ Ἀγησιλάῳ ἀχθομένῳ ταῦτα, pro οὐ τῷ. Compara VI. IV. 15. αἰσθανόμενοι δὲ τοὺς συμμάχους πάντας μὲν ἀθύμως ἔχοντας πρὸς τὸ μάχεσθαι, ἐςι δ' οὓς αὐτῶν οὐδὲ ἀχθομένους τῷ γεγενημένῳ. Hinc etiam patet veram lectionem esse III. II. 2. οὐδὲ τοῦ Φαρναβάζου πάνυ τι ἀχθομένου. Ibid V. IV. 7. ἐξιόντες δὲ εἶπον τὴν θύραν κεκλεῖσθαι· εἰ δὲ λήψονται ἀνεῳγμένην ἠπείλησαν ἀποκτεῖναι ἅπαντας τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ, ridiculum est ἠπείλησαν ἀποκτεῖναι, quamquam plurimis locis Graeculi aoristos addiderunt verbis ὄμνυμι, ὑπισχνοῦμαι, ἐλπίζω, ἀπειλῶ aliisque id genus, quae suapte natura futurum postulant, tamen numquam efficiet istórum futilis auctoritas, ut quod fieri non possit factum esse aliquando videatur. Dubitanter admodum Dindorfius VII. IV. 11. in verbis ὀμόσαντες εἰρήνην ποιήσασθαι commendavit ποιήσεσθαι, quasi vero vulgata scriptura ullo pacto defendi posset. Saepissime autem in verbis liquidatis id genus vitiorum committi solet et μένειν, κρίνειν, ἀμύνειν pro μενεῖν, κρινεῖν et ἀμυνεῖν scripta occurrunt, et φαίνειν, ἀποφαίνειν pro φανεῖν et ἀποφανεῖν, et ἀγγέλλω pro ἀγγελῶ. Saepe ἀποκτείνειν et ἀποκτενεῖν, ἀντιτείνειν et ἀντιτενεῖν et similia omnia inter se permutantur aut aoristi illis formis substituuntur, ut apud Thucydidem VIII. 5. ἐνόμιζε — βασιλεῖ ξυμμάχους Λακεδαιμονίους ποιήσειν καὶ Ἀμόργην — ἢ ζῶντα ἄξειν ἢ ἀποκτεῖναι, alii ἀποκτείνειν, sed verum

esse ἀποκτενεῖν palam est. Grassata est ea labes gravissime in libris Thucydideis et scriptis et editis cum magno incommodo eorum qui etiam in talibus auctoritatem librorum reverentur. Nempe non tantum iis credendum est perbene dici ἢ ζῶντα ἄξειν ἢ ἀποκτείνειν vel ἀποκτεῖναι, sed etiam IV. 120. τρέψασθαι et διασώσειν commode coniungi et τρέψασθαι πρὸς τὸ ἔλασσον pro τραπέσθαι nihil reprehensionis habere. Iidem concoquunt VI. 24. ἢ ἀποτρέψειν — ἢ ἐκπλεῦσαι, qui non tam duro stomacho sunt reponant μάλιςʼ (ἂν) οὕτως ἀσφαλῶς ἐκπλεῦσαι. Nihil eos offendit III. 46. παρασκευάσασθαι — παρατενεῖσθαι pro παρασκευάσεσθαι perperam positum. Faciles ferunt V. 22. οὐκ ἔφασαν δέξασθαι, et V. 30. μέλλοντες σπείσασθαι, et IV. 52. κακώσειν — χειρώσασθαι, et IV. 80. ἤλπιζον ἀποςρέψαι, quod duplici vitio laborat namque verum est ἀποτρέψειν, et VII. 21. ἐλπίζειν κατεργάσασθαι, et VI. 24. οἴσειν καὶ προσκτήσασθαι, et VI. 42. ὁρμιεῖσθαί τε καὶ ςρατοπεδεύεσθαι, et VIII. 75. ἢ μὴν δημοκρατήσεσθαί τε καὶ ὁμονοήσειν καὶ τὸν — πόλεμον προθύμως διοίσειν καὶ τοῖς τετρακοσίοις πολέμιοί τε ἔσεσθαι καὶ οὐδὲν ἐπικηρυκεύεσθαι, ecquid esse potest certius quam ἐπικηρυκεύσεσθαι genuinum esse? Habet aliquam veniam scribarum error IV. 127. νομίσαντες φεύγειν τε αὐτὸν καὶ καταλαβόντες διαφθείρειν, sed manifestum tamen est διαφθερεῖν a Thucydide esse scriptum. Bis eadem labes infecit participium IV. 92 et 93, ubi facile patebit verum esse πρὸς τοὺς μὴ ἀμυνουμένους ἐπιόντες et ἀντικατέςησαν τοὺς ἀμυνουμένους, quum utrobique mendose ἀμυνομένους legatur. Simillimus Xenophonteo, de quo dicere instituimus, locus est I. 26. προεῖπον — ἀπιέναι, εἰ δὲ μὴ ὡς πολεμίοις χρήσασθαι, quae et ipsa perabsurda scriptura est pro χρήσεσθαι. Eadem eiusdem erroris frequentia est et apud alios. In Platonis Rep. X. p. 604. A. in libris est: πότερον μᾶλλον αὐτὸν οἴει τῇ λύπῃ μαχεῖσθαί τε καὶ ἀντιτείνειν, ὅταν ὁρᾶται ὑπὸ τῶν ὁμοίων ἢ ὅταν ἐν ἐρημίᾳ [μόνος] αὐτὸς καθʼ αὑτὸν γίγνηται; ubi sunt qui ἀντιτείνειν servari posse putant. Qui ἀντιτενεῖν sentiunt requiri dabunt mihi μόνος esse expungendum. Apud Xenophontem quoque ἀποκτενεῖν emendandum est, sed etiam aliud mendum suspicor in eodem loco nos ludificari. Nempe qui Leontiadam oppresserant caeteris ita pepercerunt ut dicerent: ἡ μὲν θύρα κεκλείσθω, εἰ

δὲ ληψόμεθα ἀνεῳγμένην ἀποκτενοῦμεν ἅπαντας τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ, quemadmodum in Anabasi VII. II. 13. Aristarchus dixit; *εἰ δέ τινα ὑμῶν λήψομαι ἐν τῇ θαλάττῃ, καταδύσω*, et multa his similia leguntur passim. Haec igitur a Xenophonte sic referuntur: *εἶπον τὴν θύραν κεκλεῖσθαι* (*ut ianua occlusa teneretur*), *εἰ δὲ λήψονται ἀνεῳγμένην ἀποκτενεῖν ἅπαντας τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ*, deinde infersit nescio quis *ἠπείλησαν* orationis fulciendae gratia, quae minime eo tibicine indigebat, tum novum vitium *ἀποκτεῖναι* natum est. In iis, quae statim praecedunt: *τὸν μὲν ἀποκτείναντες, τὴν δὲ γυναῖκα φοβήσαντες κατεσιώπησαν*, nimis lepidum est *ἀποκτείναντες κατεσιώπησαν* et nondum poenitet *τὸν μὲν ἀπέκτειναν* correxisse. Vitium ultro invexit Dindorfius V. IV. 17. *ἄνεμος ἐξαίσιος ἐπεγένετο. — πολλὰ μὲν γὰρ καὶ ἄλλα βίαια ἐποίησεν ἀτὰρ καὶ πολλοὺς μὲν ὄνους κατεκρήμνισεν αὐτοῖς σκεύεσι, πάμπολλα δὲ ὅπλα ἀφαρπασθέντα ἐξέπνευσεν εἰς τὴν θάλατταν.* In his *ἐξέπνευσεν* a Dindorfio est, quasi si Graece dici posset *ὁ ἄνεμος τὰ ὅπλα εἰς τὴν θάλατταν ἐξέπνευσεν.* Refutat satis hanc rationem participium *ἀφαρπασθέντα*, pro quo sic *ἀφαρπάσας* dicendum fuisset. Itaque *ἐξέπεσεν* ex libris revocandum est. Ibid. V. IV. 30. legendum videtur: *ἀνδρὸς μὴ καταγιγνώσκων ἀδικεῖν, ὃς ἐχρηματίσατο ἐπὶ κακῷ τῆς πατρίδος*, id est (ut Athenienses de suis civibus saepe dicunt): *ὃς ἐδωροδόκησε κατὰ τῆς πατρίδος.* Vulgatur *ἄνδρα* et *οἷς ἐχρηματίσατο.* Ibid. V. IV. 39. *διὰ τῶν ὡδοποιημένων ἐξόδων*, non est contemnenda lectio Codicis B. *ὡδοπεποιημένων*, namque et in Anabasi V. III. 1. in optimo Codice *ὡδοπεποιημένων* scriptum est, et in Philippidae fragmento apud Pollucem IX. 38.

ὀρθῶς γε τὴν ῥύμην ὡδοιπορήκαμεν,

difficile est non concedere Meinekio *ὁδοιπεπορήκαμεν* esse emendandum. Ad haec exigenda sunt *ἱπποτετρόφηκεν* apud Lycurgum in Leocrat. § 139, et *προωδοπεποίηκεν* duobus locis apud Aristotelem Rhetor. II. 13. et Politic. II. 16.

In Hellen. VI. I. 1. *ἔλεγον ὅτι οὐ δυνήσοιντο μὴ πείθεσθαι τοῖς Θηβαίοις* dicendi usus postulat ut scribatur *μὴ οὐ πείθεσθαι.* Ibid. VI. I. 11. *εἰ δὲ εἰκότα λογίζομαι σκόπει καὶ τάδε*, Graeculi Atticum dicendi genus quod non satis capiebant obscurarunt. Scribe *ὅτι δὲ εἰκότα λογίζομαι.* Compara II. III. 33. *ὡς*

δ' εἰκότα ποιοῦμεν καὶ τάδ' ἐννοήσατε. Saepissime, ut notum est, Oratores ita loquuntur. Ibid. VI. II. 21. οἱ δ' οὐκέτι ἐπανέςρεψαν, corrige ἀνέςρεψαν, ut supra ἀνέςρεφόν τε καὶ ἔβαλλον. Ut saepe alibi sic hoc loco ΕΤΙ peperit dittographiam ΕΠ. Articulus periit VII. III. 6. πῶς δίκαιον ὑμᾶς παρ' ὧν ἐλάβετε σπέρματα τὸν τούτων ποτὲ καρπὸν ἐλθεῖν δηώσοντας; supple ἐλάβετε (τὰ) σπέρματα. Manifestum mendum inest VI. IV. 5. in verbis: εἴπερ οὖν ἢ σαυτοῦ κήδει ἢ τῆς πατρίδος ἐπιθυμεῖς, ut saepe alibi Η natum est ex ΤΙ scribendumque εἴπερ οὖν τι σαυτοῦ κήδει, quod in hoc verbo solemne est, *si qua te cura tangit*, quemadmodum saepe dicebant εἴ τι φιλεῖς με. Sophocles Oedip. Tyranno 1060.

μὴ πρὸς θεῶν, εἴπερ τι τοῦ σαυτοῦ βίου
κήδει, ματεύσῃς τοῦθ'. ἅλις νοσοῦσ' ἐγώ.

Aristophanes Acharn. 1028.

ἀλλ' εἴ τι κήδει Δερκέτου Φυλασίου,

et in Nubibus 106.

ἀλλ' εἴ τι κήδει τῶν πατρῴων ἀλφίτων.

Plato in Gorgia p. 462 A. ἀλλ' εἴ τι κήδει τοῦ λόγου τοῦ εἰρημένου, et in Hippia Maiore p. 283 E. εἴπερ τι τῶν υἱῶν κήδονται. Xenophon ipse in Cyropaed. V. v. 34. εἴ τι ἐμοῦ ἐκήδου, et alibi.

In Hellen. VI. I. 3. in verbis ὁπότε δὲ περιγένοιτο τῆς προσόδου dubitari non potest quin τι exciderit propter Π sequens et supplendum sit ὁπότε δέ τι περιγένοιτο. Saepissime factum est ut τι eadem de causa periret, ut in Hellenicis et alibi et V. II. 12, ubi σχεδὸν πάντες legitur pro σχεδόν τι πάντες. Non est Graecum quod apud Antiphontem I. 19. scriptum est οἰομένη δεξιὸν ποιεῖν, corrige δεξιόν τι ποιεῖν. Rectissime dicitur δίκαια ποιεῖν, πάσχειν, λέγειν, μέτρια λέγειν, ἀγαθὰ ἀγγέλλειν, sed in singulari numero nisi τι accesserit soloeca oratio est et requiritur. δίκαιόν τι, μέτριόν τι, ἀγαθόν τι. Apud Theophrastum in Charact. XI. pro καὶ σπευδόντων ἐκβαλεῖν τὸ ποτήριον καὶ γελάσαι ὡς τεράςιόν τι πεποιηκώς, optime correctum est dudum ὥσπερ ἀςεῖόν τι, sed nemo recepit. Isocrati redde in Orat. XV. 311. κατὰ μικρὸν ἀεί τι προςιθέντες pro vulgata ἀεὶ προςιθέντες.

(*Continuabitur.*)

VARIAE LECTIONES.

SCRIPSIT C. G. COBET.

(*Continuantur e* VI. *pag.* 208).

In Hellen. VI. iv. 16. scribendum est ἀγγέλλων pro ἀγγελῶν in verbis: ὁ μὲν εἰς τὴν Λακεδαίμονα ἀγγελῶν τὸ πάθος ἀφικνεῖται, cuius correctionis et ratio aperta est et mendi origo perspicua. Quid est enim in libris frequentius quam ut semel scribatur consonans quam geminatam oportebat? Passim μέλειν pro μέλλειν scribitur et ἀγγέλω, ἤγγελον cet. unde multi admodum imperite, quia ἤγγελον saepissime in libris occurrebat, aoristum secundum esse commenti sunt et duas formas ἤγγειλα et ἤγγελον perinde usitatas esse. Sed ea res plane a Graecitatis ingenio et usu abhorret. Ἤγγειλα solum Graecum est et ἤγγελον nihili vocabulum scribarum vitio natum. Gravissimum in simili re errorem commisit Boeckhius in Oecon. Polit. Athen. III. p. 535. quum sibi aoristum secundum ἔφανον reperisse videretur, de qua forma olim Buttmannus male dubitasset. Ἔφανον pro ἔφηνα est eiusdem farinae atque ἤγγελον et prorsus barbarum. In Psephismate, quod illic Boeckhius edidit, scriptum est in hunc modum: καὶ τὸν γραμματέα τῶν ἕνδεκα ἀπαλεῖψαι ἀπὸ τοῦ ὠφλημένου Σωπόλιδι ἀργυρίου ὅ τι ἂν ΑΠΟΦΑΝΗΙ αὐτῷ ὁ ταμίας ἀπειληφώς, quod non barbare ἀποφάνῃ scribendum erat sed optime Graece ἀποφανῇ (id est ἀποδειχθῇ) et salva erunt omnia.

Certum vitium est sed medicina incerta VI. iv. 24. εἰ δ' ἐπιλαθέσθαι βούλεσθε τὸ γεγενημένον πάθος, non contigit mihi reperire quid lateat in ΕΠΙΛΑΘΕΣΘΑΙ, quam absurdam

scripturam esse unusquisque sentiet, quaerant igitur acutiores, et ab interpretatione depravatae lectionis interea omnes abstineamus.

Rariore vocabulo usus Xenophon VI. iv. 27. scribis peccandi occasionem dedit: οὐ τοῦτο φοβούμενος μήτινες ἀναπεπταμένης ταύτης τῆς παρόδου πορεύσοιντο ἐπὶ τὴν ἐκείνου δύναμιν. Si Dindorfio credis δύναμιν significat »*ditionem*, ut apud Thucyd. II. 7. init." Sed neque apud Thucydidem, (cuius haec verba sunt: πόλεις ξυμμαχίδας ποιούμενοι, ὅσαι ἦσαν ἐκτὸς τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως.) nova haec et inaudita significatio locum habet, (quis enim *in sua ditione* novos sibi socios quaerit?) neque apud Xenophontem. Corrigendum esse arbitror πορεύσειαν ἐπὶ τὴν ἐκείνου δύναμιν, id est στρατιὰν ἐπὶ τὴν ἐκείνου (χώραν) ἀγάγοιεν. Rarior autem usus verbi πορεύειν pro ἄγειν effecit ut librarii ad tritissimum πορεύομαι delaberentur.

Non minus abhorret a dicendi usu quod legitur VI. v. 6. οἱ περὶ τὸν Καλλίβιον καὶ Πρόξενον συνῆγον ἐπὶ τὸ συνιέναι πᾶν τὸ Ἀρκαδικόν, nemo enim dicet quid sit in tali re συνῆγον, et συνῆγον ἐπὶ τὸ συνιέναι ridiculum est. Verum videtur quod ex uno Codice affertur ἐνῆγον, et quis nescit perpetuo ἐν et σύν confundi, praesertim in verbis compositis. Notum est quo sensu ἐνάγειν dici soleat. Laudabo unum tantum locum ex Thucydide I. 107. τὸ δέ τι καὶ ἄνδρες τῶν Ἀθηναίων ἐπῆγον αὐτοὺς κρύφα, ubi Valckenaerius in annotatt. Mss. (quarum mihi copiam humanissime fecit vir amplissimus L. C. Luzac, apud quem ingens gaza Valckenaerianae eruditionis et summa religione servatur et uti volentibus maxima liberalitate permittitur) rectissime ἐνῆγον reponendum esse admonuit, eadem opera locum hunc Xenophontis emendans. Iuvat apponere quae vir praeclarus ad hanc emendationem confirmandam collegit: »Corrigerem ἐνῆγον (inquit). Thucyd. p. 44, 58. (I. 67.) κρύφα δὲ ἐνῆγον τὸν πόλεμον, p. 112, 31. (II. 21.) ἐνῆγον τὴν ἔξοδον μάλιστα. p. 251, 53. (IV. 21) μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐνῆγε Κλέων. p. 252, 4. (IV. 24) μάλιστα ἐνῆγον οἱ Λοκροί. 387, 59 (VI. 15.) ἐνῆγε δὲ προθυμότατα τὴν στρατείαν Ἀλκιβιάδης. 416, 55. (VI. 61.) ἐναγόντων τῶν ἐχθρῶν. p. 455, 64. (VII. 18.) τῶν Συρακοσίων καὶ τῶν Κορινθίων ἐναγόντων. p. 520, 66. (VIII. 26.) Ἑρμοκράτους μάλιστα ἐνάγοντος. p. 551, 79. (VIII. 78). καὶ

μάλιστα οἱ Συρακόσιοι ἐνῆγον." Deinde adscripsit: »ἐνῆγον ἐπὶ τὸ συνιέναι. em. Xenoph. 552, 21. Socrat. Epist. p. 22, 7." ubi legitur τῶν συμμάχων Κορινθίων καὶ Θηβαίων τότε ἐναγόντων. Haec igitur ille.

In Hellen. VI. v. 28. revocandum est quantocyus ἄλλος ἄλλῃ διαταχθέντες pro διαταχθείς, quod a Dindorfio incautius receptum est. Ibid. VI. v. 35. supple ὡς νῦν (μὲν) ταῦτα λέγοιεν, ὅτε δ' εὖ ἔπραττον ἐπέκειντο ἡμῖν et post pauca: μέγιστον δὲ τῶν λεχθέντων ἐδόκει εἶναι (τὸ) ὅτι ἡνίκα κατεπολέμησαν κτέ.

In § 36. διέθει οὖν καὶ κατὰ τούτους τοὺς λόγους θόρυβος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, vitiosum est θόρυβος nam nec rei convenit nec διαθεῖν dici potest θόρυβος. *Fremebant* inter sese, non tumultuabantur. Veram lectionem monstrat § 35. θροῦς τις τοιοῦτος διῆλθεν et emendandum διέθει οὖν καὶ κατὰ τούτους τοὺς λόγους θροῦς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Idem plane mendum ex Anabasi eximendum esse censeo, ubi legitur. I. VIII. 15. θορύβου ἤκουσε διὰ τῶν τάξεων ἰόντος καὶ ἤρετο τίς ὁ θόρυβος εἴη. Etiam minus illi ἐθορύβουν in acie stantes, quam cives in concione frementes. Tradebatur tessera: ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπεν ὅτι τὸ σύνθημα παρέρχεται δεύτερον ἤδη. Itaque θροῦ ἤκουσε et τίς ὁ θροῦς εἴη vera scriptura est. Compara duos Thucydidis locos IV. 66 et VIII. 79.

Vide quantum turbarum una litterula ab indocto scriba temere adiecta dederit VI. v. 43. οἱ ταχθέντες ἐν Θερμοπύλαις ἅπαντες εἵλοντο μαχόμενοι ἀποθανεῖν μᾶλλον ἢ ζῶντες ἐπεισφέρεσθαι τὸν βάρβαρον τῇ Ἑλλάδι, numquam te expedies si voles verbum ἐπεισφέρεσθαι interpretari. Exime unam literam et nihil erit negotii: Xenophon enim scripserat τὸν βάρβαρον ἐπεισφρέσθαι τῇ Ἑλλάδι, de quo verbo plura ad Euripidem annotabo, nunc hoc solum addam videri illud ipsum verbum a scribis obscuratum esse et in alio Hellenicorum loco, I. III. 19. διὰ τοῦτ' οὖν τοὺς πολεμίους ἔφη εἰσέσθαι, inusitatum prorsus est in tali re εἰσίεμαι, sed proprium et legitimum verbum est εἰσφρέσθαι. De iisdem Byzantinis dixit Demosthenes VII. 15. οἶμαι — εἴ τισι μᾶλλον ἀπιστοῦσιν ἢ ὑμῖν καὶ τούτους εἰσφρήσεσθαι μᾶλλον ἢ 'κείνῳ παραδώσειν τὴν πόλιν.

Incidi nuperrime in locum et ipsum unius litterulae corruptela tam ioculariter depravatum ut illud mendum animi causa

ὁδοῦ πάρεργον indicare iuvet. Legitur apud Charitonem libr. VII. p. 122, 19. Dorv. (pag. 489, 19. in Hirschigii Eroticis) *τὸ δὲ ναυτικὸν ἐπήρθη ταῖς ἐλπίσι καὶ φρονήματος ἐνεπλήσθησαν ὅτι τὸν ἀνδρειότατον καὶ κάλλιστον εἶχον ἡγούμενον. ὀλίγον δὲ ἐπένθουν ἢ οὐδὲν ἀλλὰ ὥρμηντο καὶ τριήραρχοι καὶ κυβερνῆται — πάντες ὁμοίως.* In unico Codice Mediceo scriptum esse vidi *ὀλίγον τ' ἐπένθουν ἢ οὐδὲν ἀλλά*, quorum verborum quis sensus sit si e Dorvillio quaeres, sat scio, subridebis sed non miraberis, nosti enim hominis ingenium iis infestissimi » *quibus volupe est potius auctores, ut vocant,* emendare *quam* explicare, *sane instituto — ad ingenia iuvenum corrumpenda praesentissimo*," ut scribit p. 589. et multos habet etiamnunc ex animi sententia assentientes. Sed Reiskio nil suboluisse miror emunctae naris et lepido viro et ad iuvenum ingenia illo modo corrumpenda nato et facto. Vel Dorvillio iudice et omnibus quibus iuvenes ne corrumpantur maxima cura est vincam pro *ὀλίγον τ'* ΕΠΕΝΘΟΤΝ *ἢ οὐδέν* emendari oportere ΕΠΕΝΟΟΤΝ *οὐδέν* scribique *ὀλίγον τ' ἐπενόουν οὐδέν*, quae res quum per se ipsa manifesta est tum alio etiam argumento pervalido confirmatur. Solent enim Rhetores et Sophistae quum ipsi sint sterili et ieiuno ingenio orationem suam Veterum locis tamquam luminibus illustrare aut gemmis distinguere ac flosculis ornare. Permulta leguntur et apud caeteros id genus scriptores et in Charitone, quae aut Demostheni sublecta sunt scite et nitide et facunde dicta, aut Aeschini, aut Platoni, aut Herodoto, aut Thucydidi, ne de Homero dicam et poëtis. Facile haec omnia, si quis aurem habet Veterum lectione subactam, animadvertuntur, veluti *αἱ παρῳδίαι* in Comicis, cuiusmodi est p. 417, 39. Hirsch. *ἑσπέρα μὲν ἦν ἧκε δ' ἀγγέλλων τις κτέ.* adumbratum e Demosthenis celebrato loco: *ἑσπέρα μὲν γὰρ ἦν ἧκε δ' ἀγγέλλων τις ὡς Ἐλάτεια κατείληπται.* Ex eiusdem noto loco sumtum p. 486, 18. *ἐγχειρεῖν προβαλλομένους ἀεὶ τὴν ἀγαθὴν ἐλπίδα*, et ex Homero p. 444, 36: *οὔπω πᾶν εἴρητο ἔπος καὶ ἤδη μεστὸν ἦν τὸ θέατρον*, et frequens illud *ἔνθεν ἑλών*, et *πήλας δὲ χερσίν* aliaque multa, et ex Xenophontis Symposio p. 465, 17. *ὥσπερ ἐν νυκτὶ βαθείᾳ πολλοῦ φωτὸς αἰφνίδιον φανέντος* et alia, ex quibus uno tantum utar ad locum Charitonis emendandum. Legitur p. 431, 4. *πρὸς τοὔνομα τοῦ κυρίου*

πηγὴν ἀφῆκε δακρύων κάτω κύψασα ὀψὲ καταμανθάνουσα τὴν ἐλευθερίαν, sic Hirschigius edidit, non facturus, ut opinor, si meminisset loci apud Aeschinem in Ctesiphont. § 157. πρεσβύτας ἀνθρώπους, πρεσβύτιδας γυναῖκας, ὀψὲ μεταμανθάνοντας τὴν ἐλευθερίαν, qui Charitoni iterum obversabatur p. 454, 28. καὶ οὗτοι μὲν ἦσαν ἐν τοιαύταις συμφοραῖς ὀψὲ μεταμανθάνοντες τὴν ἐλευθερίαν. Eodem igitur modo quum scriberet ὀλίγον τ' ἐπενόουν οὐδέν describebat Thucydidis locum II. 8. Ὀλίγον τ' ἐπενόουν οὐδὲν ἀμφότεροι ἀλλ' ἔρρωντο ἐς τὸν πόλεμον, multorum imitatione celebratum. Alia Thucydidei loci imitatio facile deprehenditur p. 498, 45. δίδωμί σοι πάσης Ἰωνίας ἄρχειν καὶ πρῶτος εὐεργέτης εἰς οἶκον βασιλέως ἀναγραφήσῃ, adumbrata haec sunt ex Artaxerxis ad Pausaniam epistola I. 129. nisi quod πρῶτος de suo addidit Sophista non admodum acute, ut vides.

Plane idem vitium, quod e Charitone sustulimus, olim ex Appiano Musgravius feliciter sustulit. Edebatur apud Appian. de Bell. Civil. III. 52. ἐφιέμενος ὧν ἐπένθει Καῖσαρ, quod in ΕΠΕΝΘΕΙ latebat ΕΠΕΝΟΕΙ reperit Musgravius ὧν ἐπενόει Καῖσαρ, quod omnium plausu receptum. Nunc ad Hellenica redeo.

In libro VII. I. 6. ὑπ' ἐκείνοις παντελῶς ἐγένεσθε, demonstravi iam alibi cur ἐπ' ἐκείνοις sit corrigendum. Ibid. VII. I. 17. σπονδὰς ποιησάμενος πρὸς Θηβαίων μᾶλλον ἢ πρὸς ἑαυτῶν οὕτως ἀπῆλθεν emendandum est πρὸς ἑαυτοῦ.

Ibid. VII. I. 21. ὅσοιπερ ἦσαν refingendum est ὅσοι παρῆσαν. Crebro περ et παρ in libris confunduntur, saepius περ in παρ depravari solet scribiturque v. c. ἔνθα παρετάχθησαν pro ἐνθάπερ ἐτάχθησαν et sim., nonnumquam contra erratur ut hoc loco.

Non concoquo VII. I. 23. γένει τε οὐδενὸς ἐνδεὴς χρήμασί τε προήκων, namque nihili prorsus est γένει οὐδενὸς ἐνδεής. Quod omnes in ea re solent dicere Xenophonti reddiderim γένει οὐδενὸς δεύτερος. Id ipsum iterum censeo restituendum IV. I, 6. ποίου τινὸς γένους ἐστὶν ὁ Σπιθριδάτης; ὁ δ' εἶπεν ὅτι Περσῶν οὐδενὸς ἐνδεέστερος, imo vero οὐδενὸς δεύτερος. Deinde post pauca VII. I. 25. inserto articulo legerim: ὡς μόνοις μὲν αὐτοῖς πατρὶς (ἡ) Πελοπόννησος εἴη.

Ferri nullo modo potest φείσεσθε VII. I. 24. ἐὰν οὖν σωφρονῆτε, τοῦ ἀκολουθεῖν ὅποι ἄν τις παρακαλῇ φείσεσθε, sed emendandum est ἀφήσεσθε. Ibid. VII. II. 7. pro ἐχώρουν πάλιν scribe ἀνεχώρουν. Ibid. VII. II. 20. ἐπὶ τοῖς ὅροις recepit Dindorf pro ὁρίοις. Nollem factum. Ὅροι sunt *termini*, lapides, qui dicuntur πεπηγέναι, ἀνεσπάσθαι et sim. Ὅρια sunt *fines*, quos termini constituunt.

Ibidem VII. III. 7. οἱ μὲν ἄλλοι ἠρνοῦντο, εἷς δὲ ὡμολογήκει, facile apparet ὡμολόγει verum esse: deinde τῷ νομίζειν δίκαιον ποιεῖν Graecum non est: δίκαια ποιεῖν (ut in hac ipsa re § 11.) rectissime dicitur, quemadmodum ἄδικα ποιεῖν et οὐ ποιεῖτε δίκαια pro ἀδικεῖτε, et δίκαια λέγειν, δίκαια πάσχειν et similia omnia, sed δίκαιον ποιεῖν, δίκαιον λέγειν non item. Necesse est dicere δίκαιόν τι ποιεῖν, ut paulo ante ostendimus.

Quam saepe in vocula τι omittenda peccari soleat subinde ostendimus. Contra expungenda est eadem apud Demosthenem in Orat. XIV. 4. εἰ μὲν ἐναργές τι γένοιτο καὶ σαφὲς ὡς βασιλεὺς αὐτοῖς ἐπιχειρεῖ. Peperit importunum pronomen dittographia γένοιτο et γίνοιτο, et legendum est εἰ μὲν ἐναργὲς γένοιτο. Bis idem pronomen est expellendum ex Aeschinis orat. de F. L. § 107. οὐδείς με τῶν ὅπλων ἕνεκα τῶν Φιλίππου κρινεῖ, ἀλλ' ὧν ἂν εἴπω [τι] μὴ δέον ἢ πράξω [τι] τῶν μὴ προστεταγμένων. Transponendum est in Demosthenis orat. de Cor. § 277. ubi scribe: ἵν' εἰδῆτε τί ἡ ἐμὴ συνέχεια — καὶ ψηφίσματα, ἃ νῦν οὗτος διέσυρεν, ἀπειργάσατο pro εἰδῆτε ἡ ἐμὴ — διέσυρε, τί ἀπειργάσατο. Inepte additum est τινα in eadem Orat. § 146. εἴ τῳ [τινὰ] ἀρχὴν ἄρχοντι. Alio genere mendi laborat locus Demosthenis in Orat. XLII. 25. τοὺς δὲ νομίζοντας ἀπολλύειν ὅταν εἰς τὸ κοινόν [τι] δαπανήσωσιν, locus expeditus erit ubi τι expunxeris et pro ὅταν reposueris ὅ τι ἂν εἰς τὸ κοινὸν δαπανήσωσιν.

Ibid. VII. III. 7. ὑμεῖς τοὺς περὶ Ἀρχίαν — οὐ ψῆφον ἀνεμείνατε, ἀλλ' ὁπότε πρῶτον ἐδυνάσθητε ἐτιμωρήσασθε, arena est sine calce, sed quid requiratur locus ipse liquido monstrat. Opponuntur enim inter se non ἀνεμείνατε et ἐτιμωρήσασθε, nam sic accusativum τοὺς περὶ Ἀρχίαν ab utroque verbo pendere oportebat, sed ψῆφον ἀναμείναντες et ὁπότε πρῶτον ἐδυνάσθητε idque ipsum restituendum est οὐ ψῆφον ἀναμείναντες ἀλλ' ὁπότε κτέ. et omnia habebunt optime. Simillimo

remedio obiter sanari poterit locus apud Thucydidem unius vocabuli vitio vehementer perturbatus VIII. 15. *νομίσαντες μέγαν ἤδη καὶ σαφῆ τὸν κίνδυνον σφᾶς περιεστάναι —, τά τε χίλια τάλαντα, ὧν διὰ παντὸς τοῦ πολέμου ἐγλίχοντο μὴ ἅψασθαι, εὐθὺς ἔλυσαν τὰς ἐπικειμένας ζημίας τῷ εἰπόντι ἢ ἐπιψηφίσαντι — καὶ ἐψηφίσαντο κινεῖν καὶ ναῦς πληροῦν.* Iniuriam Thucydidi facies si ista sic ab illo formata esse contendes: melius repones *λύσαντες* pro *ἔλυσαν*, quo facto *καί* ante *ἐψηφίσαντο* ultro excidet et omnes molestiae erunt remotae.

In Hellen. VII. IV. 2. *εὕρισκον οὐδὲν μεῖον Λακεδαιμονίοις ἢ σφίσιν ἀγαθὸν τὸ Ἀρκάδας μὴ προσδεῖσθαι Θηβαίων*, supple *ἀγαθὸν* (*ὄν*), quod vitium perfrequens esse norunt omnes.

Ibid. VII. IV. 5. *ἔλεξεν ὅτι ἀκούσας ἐπιβουλεύεσθαι τῇ πόλει βοηθῶν παρείη* emenda *ἐπιβουλεύεσθαι τὴν πόλιν* et paulo ante *οἱ δ' ἐπίθοντο* pro *ἐπείθοντο.*

Ibid. VII. IV. 11. *καὶ δίκας τῶν Φλιασίων προσκαλουμένων οὐκ ἐδίδοσαν*, qui lectionem *προκαλουμένων* a Cod. oblatam spreverunt videntur mihi locum non satis intellexisse. Dindorfius in errorem inductus a Zeunio est, qui ad I. VII. 12. *δίκας προσκαλουμένων* coniungens docuit scilicet *δίκας προσκαλεῖσθαι* esse *πρὸς δίκας καλεῖσθαι*, ut demonstraret *προσκαλεῖσθαι* esse *παραγγέλλειν εἰς δίκην* et *πρόσκλησις ἡ εἰς δικαστήριον κλῆσις*, de qua re nulla umquam fuit dubitatio. *Καλεῖσθαι, προσκαλεῖσθαι* et *κλῆσις, πρόσκλησις* usitatissima sunt et passim occurrunt de iis, qui alicui *diem dicunt.* Itaque si quis quem *in iudicium adducturus* est is aut *καλεῖσθαι* aut *προσκαλεῖσθαι* dicitur, et sicubi in libris *προκαλεῖσθαι* scriptum est, summo iure confidenter *προσκαλεῖσθαι* emendabis. Id autem saepe iam factum est et saepe etiam erit faciendum, quia nullus liber scriptus exstat, in quo non subinde *πρό* et *πρός* inepte confundantur praesertim in verbis compositis, sed quia certum et perspicuum ubique discrimen est, nusquam est dubia et anceps optio. Itaque in Hellen. I. VII. 12. quamquam in libris est ad unum omnibus *Καλλίξενον προεκαλέσαντο παράνομα φάσκοντες συγγεγραφέναι*, tamen facile apparebit *προσεκαλέσαντο* veram scripturam esse. Praeterea qui rerum Atticarum et verborum periti sunt dabunt mihi *παράνομα — γεγραφέναι*, non *συγγεγραφέναι*, scribi oportere. Discrimen tam no-

tum quam certum est adeo ut vulgata lectio librorum omnium moveat intelligentibus risum. Apparet autem ὅτι τὸν Καλλίξενον ἐγράψαντο παρανόμων et verissime in sqq. emendatum est ἐὰν μὴ ἀφῶσι τὴν κλῆσιν pro vulgata τὴν ἐκκλησίαν, *nisi ab accusatione desistant*, id quod coacti fecerunt καὶ ἠναγκάσθησαν ἀφιέναι τὰς κλήσεις, ut statim emendate in libris scriptum est. Neque ulla potest esse dubitatio, quin προσκαλοῖτο vera scriptura sit VII. IV. 38. εἰ δὲ καί τινες ἐπαιτιῷντο ἔλεγον ἐπαγγέλλοντες ὅτι ἡ Μαντινέων πόλις ἐγγυῷτο ἢ μὴν παρέξειν εἰς τὸ κοινὸν ὁπόσους τις προσκαλοῖτο, id est *reos deposceret*, ad causam dicendam in iudicium adduci vellet. Caeterum non προκαλεῖσθαι δίκας in tali re dici sed εἰς δίκας Thucydides docere poterit VII. 18. ita scribens: ἐς δίκας προκαλουμένων τῶν Λακεδαιμονίων οὐκ ἤθελον ἐπιτρέπειν. Est in Xenophontis loco aliud praeterea vitium, namque scribendum εἰ δὲ καί τινας ἐπαιτιῷντο, non τινές, ac plane eiusdem potestatis sunt in tali re ἐπαιτιᾶσθαι et προσκαλεῖσθαι poteratque Xenophon perinde bene scribere εἰ δὲ καί τινας προσκαλοῖντο et ὁπόσους τις ἐπαιτιῷτο. Contra προκαλεῖσθαι *provocare*, *invitare*, *conditionem ferre* significat notissimo tritissimoque usu. Saepe dicitur civitas, quae iure potius quam bello controversias dirimere cupiat, quae iure prius disceptare quam bellum statim gerere malit προκαλεῖσθαι ad id faciendum adversarios, qui quum conditionem accipiunt δίκας διδόναι dicuntur. Legitima et solemnia haec verba sunt in ea re δίκας διδόναι, quae saepe leguntur apud Thucydidem v. c. I. 28. δίκας ἤθελον δοῦναι et I. 85. ἑτοίμων ὄντων δίκας δοῦναι et I. 144. δίκας ἐθέλομεν δοῦναι κατὰ τὰς συνθήκας. Hinc δωσίδικος natum est, quod Graeculi in formam δοσίδικος depravarunt et alibi et apud Herodotum VI. 42.

Hoc ipsum igitur narrat Xenophon Phliasios fecisse: de Tricarano volebant cum Argivis iure disceptare, at illi noluerunt: itaque scribendum καὶ δίκας προκαλουμένων τῶν Φλιασίων οὐκ ἐδίδοσαν quae sic coniungenda et accipienda sunt καὶ τῶν Φλιασίων προκαλουμένων οὐκ ἤθελον δίκας δοῦναι. Nullus est hic *accusationi* (τῇ προσκλήσει) locus: erat Phliasiorum aequa et iusta πρόκλησις, quam Argivi non acceperunt. Vitiosum est προὐκαλεσάμην in Platonis Euthydemo p. 294 B. μόλις ὑμᾶς προὐ-

καλεσάμην σπουδάζειν, sed quid verum sit non reperio. Reddendum est προὐκαλεσάμην Lycurgo in Leocratea § 28. pro παρεκαλεσάμην in verbis: παρεκαλεσάμην γὰρ αὐτοὺς πρόκλησιν ὑπὲρ τούτων ἁπάντων γράψας. Vitiose προσκαλεῖσθαι scriptum est apud Platonem de Legibus XI. p. 936 E. ἐάν τις ἑκὼν μὴ θέλῃ μαρτυρεῖν προσκαλεῖσθαι τὸν δεόμενον, ὁ δὲ προσκληθεὶς ἀπαντάτω πρὸς τὴν δίκην, necesse est enim ut *testimonii denunciatio* Graece πρόκλησις, non πρόσκλησις, dicatur et ita assolet, quamobrem προκαλεῖσθαι et προκληθείς rescribendum.

Locus Xenophontis, quem modo apposui VII. IV. 38. ὅτι ἡ τῶν Μαντινέων πόλις ἐγγυῷτο ἦ μὴν παρέξειν εἰς τὸ κοινὸν ὁπόσους τις προσκαλοῖτο admonet me erroris, quem olim in Lysia commisi et nunc re melius perspecta ipse redarguam. Edebatur in Orat. XIII. 23. ἄγειν μὲν τὸν Ἀγόρατον οὐκ ἔφασαν προήσεσθαι, ἀφῃροῦντο δὲ καὶ ἠγγυῶντο καὶ ὡμολόγουν παρέξειν εἰς τὴν βουλήν, ubi παράξειν rescribebam inductus in errorem §§ 32 et 55. ubi legitur: παράγουσιν εἰς τὸν δῆμον et παράγει αὐτὸν εἰς τὸν δῆμον multisque aliis locis, quibus *producere ad populum* aut *ad Senatum* legatum, nuncium, indicem, sim. παράγειν dicitur εἰς τὸν δῆμον, τὴν βουλήν cet. Sed sero intellexi locum esse integerrimum meque diversa confudisse. Παρέχειν τινὰ εἰς τὸν δῆμον, εἰς τὴν βουλήν, εἰς τὸ κοινόν, εἰς κρίσιν, εἰς ἀγοράν dicitur de reo, qui ad causam dicendam in iudicio sistitur, sive ad populum, sive in curia, sive apud iudices res est. Agoratus ex Scto prehenditur. Superveniunt qui hominem eripiant spondeantque se eum in curia stituros: itaque ἠγγυῶντο παρέξειν εἰς τὴν βουλήν, ut apud Xenophontem ἐγγυῷτο ἦ μὴν παρέξειν εἰς τὸ κοινόν. Pauca exempla certae fidei sufficient. In Psephismate apud Plutarchum in vita Antiphontis p. 833 E. legitur: παρασχόντων δ' αὐτοὺς οἱ ϛρατηγοὶ καὶ ἐκ τῆς βουλῆς οὕϛινας ἂν δοκῇ τοῖς ϛρατηγοῖς. Aeschinis de F. L. § 117. τὰς δὲ πόλεις παρεχούσας εἰς κρίσιν τοὺς ἀδικήσαντας ἀζημίους εἶναι. Ipse Lysias denique loco simillimo in Orat. XXIII. 9. εἶπόν τινες ὅτι εἴη αὐτῷ ἀδελφὸς ὃς ἐξαιρήσοιτο αὐτὸν εἰς ἐλευθερίαν. ἐπὶ τούτοις ἐγγυησάμενοι παρέξειν εἰς ἀγορὰν ᾤχοντο ἀπιόντες. Παράγειν autem de legatis aliisque dicitur, qui in concione *producuntur* ad populum. Agoratum igitur quum indicium professus esset παρή-

γχγον εἰς τὸν δῆμον, sed qui cum eripiebant quum prehensus raperetur παρέξειν εἰς τὴν βουλὴν spondebant et pollicebantur.

In eundem errorem, quem ipse in Lysia commisi, video Hirschigium meum implicatum esse, quum in Eroticis apud Achillem Tatium pag. 113, 33. ederet: ἐνεγυήσατο — παράξειν εἰς τὸν δῆμον, ὅταν δέῃ, quoniam de reo haec dicuntur, qui dato fideiussore ex custodia publica emittitur, sine mora librorum scriptura παρέξειν est restituenda.

In Hellen. VII. IV. 26. ὅσοι μὲν ξένοι ἦσαν αὐτῶν ἀπέδοντο, ὅσοι δὲ φυγάδες ἀπέσφαττον, imo vero ἀπέσφαξαν. Paulo ante in § 23. οἱ μαχόμενοι πρὸ αὐτοῦ ἀπέθνησκον transponendum est οἱ πρὸ αὐτοῦ μαχόμενοι, quem naturalem et necessarium in his verborum ordinem recte servatum videbis VI. IV. 13. οἱ πρὸ αὐτοῦ μαχόμενοι ἐπεκράτουν, et in Anabasi I. VIII. 24. νικᾷ τοὺς πρὸ βασιλέως τεταγμένους, et multis aliis locis.

Ibid. VII. IV. 39. ἐκεῖνον μὲν ἀφίεσαν, in uno Codice est ἀφῆκαν, et aoristus quidem necessarius est sed corrigendum ἀφεῖσαν. Saepenumero videbis scribas in his formis antiquioribus turbare. Ἀφεῖμεν dicebant Veteres et ἀφεῖτε et ἀφεῖσαν, similiterque in caeteris compositis καθεῖσαν, ἀνεῖσαν, παρεῖσαν, alia. Graeculi haec refingunt in ἀφῆμεν et ἀφίεμεν et ἀφήκαμεν, ἀφῆτε, ἀφίετε et ἀφήκατε, ἀφῆσαν, ἀφίεσαν et ἀφῆκαν, nonnumquam et in ἀπήεσαν et ἀπῆσαν, sic et ἀνῆσαν et παρῆσαν vitiose dare solent et similia. Ἀφεῖσαν in nostro loco olim in ἀφῆσαν abiit, unde nunc in quibusdam libris ἀπήεσαν absurde scribitur. Idem vitium commissum est in Hellen. I. v. 19. ubi in nonnullis est ἀφῆσαν, meliores testes ἀφεῖσαν servarunt. Ἀφῆσαν quamquam barbarum est tamen apud Aristotelem legitur in Rhetor. II. 3. et aliis locis. Apud Thucydidem V. 21. vitiose editur Λακεδαιμόνιοι τοὺς ἄνδρας εὐθὺς ἀφίεσαν pro ἀφεῖσαν: imperfectorum, quae statim sequuntur, alia ratio est, ut facile apparebit. Ἀφίεσαν autem tam vitiosum est ac si quis in vicinia παρεδίδου τὴν πόλιν pro παρέδωκε vellet scribere. Παρῆναι pro παρεῖναι exhibent libri aliquot in Hellen. IV. II. 22. Παρῆσαν pro *praetermiserunt* habent libri omnes apud Antiphontem in Orat. VI. 44. παρῆσαν καὶ τούτου τοῦ μηνὸς εἴκοσιν ἡμέρας, cui tandem Dobraeus παρεῖσαν reddidit. Apud Thucydidem IV. 38. παρῆκαν τὰς ἀσπίδας καὶ τὰς

χεῖρας ἀνέσεισαν, in Vossiano Codice video παρεῖκαν scriptum esse, in quo παρεῖσαν latere suspicor. Apud Thucyd. I. 76. εἰ ἀρχήν τε διδομένην ἐδεξάμεθα καὶ ταύτην μὴ ἀνεῖμεν in libris est ἄνιμεν, etiam in Vossiano, pervulgato errore. Apud eundem I. 139. Λακεδαιμόνιοι βούλονται τὴν εἰρήνην εἶναι. εἴη δ' ἂν εἰ τοὺς Ἕλληνας αὐτονόμους ἀφεῖτε, alii libri exhibent ἀφῆτε, conflata utraque scriptura ἀφείητε reponendum esse censeo. In Euripidis Ione vs. 1170. libri omnes conspirant in lectione et lacuna: ὡς δ' ἀνῆσαν ἡδονὴν * * παρελθὼν πρέσβυς κτέ. recte viri docti ἀνεῖσαν revocarunt. Lacunam sic expleverim: ὡς δ' ἀνεῖσαν ἡδονὴν (δαιτὸς) παρελθών, id est:

αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο.

In Hellen. VII. v. 8. ἐν ἀσφαλεστέρῳ τε ἦν καὶ τοῖς πολεμίοις ἐν ἀδηλοτέρῳ ὅ τι πράττοιτο, emendandum est ὅ τι πράττοι, nam sensus est: ipse Epaminondas ἐν ἀδηλοτέρῳ ἦν τοῖς πολεμίοις (id est μᾶλλον τοὺς πολεμίους ἐλάνθανεν) ὅ τι πράττοι. Compara locum in Cyropaed. VIII. I. 16. διὰ τὸ εἰδέναι ὅτι ὁρῷντ' ἂν ὅ τι πράττοιεν.

Non est sana lectio VII. v. 10. ὁ Ἀγησίλαος ἔφθη εἰς τὴν πόλιν ἀπελθών, requiro ἐπανελθών. Contra VII. v. 18. οὐκ ἐδόκει αὐτῷ δυνατὸν εἶναι ἀμαχεὶ παρελθεῖν, non est rei conveniens verbum παρελθεῖν sed ἀπελθεῖν. Epaminondas nulla re gesta *abire* nolebat, Agesilaus summa ope properavit in urbem *redire*. Eiusdemmodi confusio est I. VII. 1. in verbis: οὐκ ἀπῆλθον εἰς Ἀθήνας, sensus est: *Athenas non redierunt*, sed in exsilium ultro abierunt: itaque ἐπανῆλθον requiritur. Contra IV. v. 8. pro διϊὼν δὲ ἐπ' οἴκου latet in ΔΙΙΩΝ vera lectio ΑΠΙΩΝ, ἀπιὼν δὲ ἐπ' οἴκου· Cf. VI. IV. 26, et 27.

Ibid. VII. v. 16. οὐδὲν τούτων ἐπελογίσαντο Schneidero obtemperatum oportuit verissime ὑπελογίσαντο emendanti. Frustra obloquitur Dindorfius testibus credens, qui citati aut non respondebunt aut nihil dicent. Nihil aliud in tali re dici potest quam οὐδὲν ὑπολογίζομαι et οὐδένα ὑπόλογον ποιοῦμαι, ubi quis dicitur id quod agebat peragere *nulla ratione habita* earum rerum, quae alium fortasse retinere aut impedire aut retardare potuissent. Ex permultis exemplis satis erit unum inspexisse in Demosthenis Orat. de Corona § 124. μηδὲν ἂν ἠδίκησθε ἐν οἷς ἐπιστεύθητε ὑπολογισάμενοι.

Post pauca apud Xenophontem legitur: *αἰσχυνόμενοι εἰ παρόντες μηδὲν ὠφελήσειαν τοὺς συμμάχους*, non convenit rei aoristus *ὠφελήσειαν* et requiritur more Graeco futurum, quod de illo necessarium est ponere qui turpe quid *facturus* pudore ne id faciat retineatur. Itaque scribendum est: *αἰσχυνόμενοι εἰ μηδὲν ὠφελήσοιεν τοὺς συμμάχους*. Alexis Athenaei p. 241 B.

ἀλλ' αἰσχύνομαι
τὸν Κόρυδον εἰ δόξω συναριστᾶν τισιν
οὕτω προχείρως. οὐκ ἀπαρνοῦμαι δ' ὅμως.
οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνος ἂν καλῇ τις.

Simili modo loquuntur omnes. Lysias III. 5. *αἰσχυνόμενος εἰ μέλλοιεν πολλοί μοι συνείσεσθαι*. Aoristus et futurum aptissime composita sunt apud Demosthenem XXV. 63. *οὐκ αἰσχύνεσθε εἰ οἱ μὲν — ἡγήσαντο, ὑμεῖς δὲ — εἰς ὑμᾶς αὐτοὺς καταμίξετε*. Eadem ratio in multis aliis verbis cernitur, quam Graeci ex ipsa rei natura constantissime sequuntur. Pauca exempla apposuisse erit satis. Xenophon Hellen. II. III. 53. *θαυμάζω εἰ μὴ βοηθήσετε*, et II. IV. 29. *φθονήσας Λυσάνδρῳ εἰ εὐδοκιμήσοι*. Aeschines in Ctesiph. § 147. *Δημοσθένης οὐκ ἀγαπᾷ εἰ μὴ δίκην δέδωκεν, ἀλλ' εἰ μὴ καὶ χρυσῷ στεφάνῳ στεφανωθήσεται ἀγανακτεῖ*. Plato de Rep. V. p. 450 A. *ἀγαπῶν εἴ τις ἐάσοι πάντα*. Eadem compositionis forma crebro apparet in verbis *λυποῦμαι*, *ἄχθομαι*, *δεινὰ ποιοῦμαι*, *ἐλεῶ* et *οἰκτείρω*, aliisque id genus, si id quod futurum esse quis putat ei dolorem, indignationem, misericordiam dicitur movere, ut in Anab. I. IV. 7. *οἱ δ' ᾤκτειρον εἰ ἁλώσοιντο*, et sic multi passim loquuntur. Quemadmodum igitur illis locis omnibus necessarium est futurum, eodem modo requiri in nostro loco patet *αἰσχυνόμενοι εἰ μηδὲν ὠφελήσοιεν*.

Sunt quidam in Xenophontis Hellenicis loci in quibus vera scriptura feliciter est servata, quae in re simili aut prorsus eadem apud alios scriptores Atticos scribarum negligentia vitiata est. Itaque si quis locum emendate scriptum loco corrupto adhibuerit ex utriusque comparatione id quod genuinum et verum est apparere debebit, quod tribus locis demonstrabo. Est apud Thucydidem locus V. 2. *Κλέων ἐξέπλευσεν εἰς τἀπὶ Θρᾴκης χωρία. — σχὼν δὲ ἐς Σκιώνην — κατέπλευσεν ἐς τὸν*

Κολοφωνίων λιμένα, τῶν Τορωναίων ἀπέχοντα οὐ πολὺ τῆς πόλεως, in his et alia impedita sunt et praesertim ὁ Κολοφωνίων λιμήν, quem omnes, sat scio, esse in ea vicinia miraturi sunt. Reperit ipsam Thucydidis manum tam felici quam certa emendatione Pluygersius, nempe vidit τὸν Κωφὸν λιμένα esse corrigendum, eodem nomine et, credo, eadem de causa appellatum atque eum, qui commemoratur in Hellen. II. IV. 23. παρῆλθεν ἐπὶ τὸν Κωφὸν λιμένα. Ne ulla possit superesse dubitatio faciet proverbium apud Proverbiorum Collectores et Photium et Suidam servatum: Κωφότερος τοῦ Τορωναίων λιμένος, quem Photius ita interpretatur ut dicat: περὶ Τορώνην τῆς Θρᾴκης καλεῖταί τις Κωφὸς λιμήν, quod noto Graecorum usu significat ἐϛι τις λιμὴν Κωφὸς λιμὴν καλούμενος. Similia leguntur apud Zenobium IV. 68. et Diogenianum V. 43. et alios. Eiusdem certa memoria exstat apud Strabonem in Excerptis libri VII. fragm. 32. ubi ἀντικρὺ Κανάϛρου, inquit, ἄκρου τῆς Παλλήνης ἡ Δέρρις ἐϛὶν ἄκρα πλησίον Κωφοῦ λιμένος καὶ ὁ Τορωναῖος κόλπος ὑπὸ τούτων ἀφορίζεται. Itaque ne Pyrrho quidem dubitaverit quin a Thucydide sit scriptum κατέπλευσεν ἐς τὸν Κωφὸν λιμένα τῶν Τορωναίων, ἀπέχοντα τῆς πόλεως οὐ πολύ. Habebat Torona duos portus, alterum ipsi urbi adiectum, alterum τὸν Κωφὸν λιμένα, οὐ πολὺ τῆς πόλεως ἀπέχοντα. Dirimebat utrumque promontorium in mare longe procurrens, quamobrem ὁ Κωφὸς λιμὴν, ϛενὰς ἔχων τὰς εἰσβάσεις, (Diogen. l. l.) et interiorem recessum habens erat ἄκλυϛος, ὥϛε μὴ ἐξακούεσθαι τοῖς ἐν αὐτῷ τὸν τῆς θαλάττης ἦχον (Zenob. l. l.): unde ei nomen inditum. Cleon igitur τῇ μὲν ϛρατιᾷ τῇ πεζῇ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν, ναῦς δὲ περιέπεμψε δέκα ἐς τὸν λιμένα περιπλεῖν, quae naves ἐκ τοῦ Κωφοῦ λιμένος τὴν ἄκραν κάμψασαι εἰς τὸν Τορωναίων λιμένα εἰσέπλευσαν. Obiter insere articulum in verbis, quae de eadem re leguntur in cap. 3. καὶ αἱ νῆες ἅμα περιέπλεον ἐς τὸν λιμένα περιπεμφθεῖσαι, ubi requiritur (αἱ) ἐς τὸν λιμένα περιπεμφθεῖσαι. Tenemus igitur fraudem manibus et apparet quum olim ΤΟΝΚΩΦΟΝΛΙΜΕΝΑ in libris fuisset aliud agentes scribas τὸν κολοφώνιον λιμένα, deinde τὸν κολοφωνίων λιμένα substituisse, et eam fraudem nunc Thucydidis libros Mss. omnes, qui ubique sunt, inficere.

Lubet eadem opera non minus admirabilem et certam loci

Thucydidei emendationem ab eodem Pluygersio repertam in omnium notitiam proferre, qui Thucydidem diligunt et admirantur. Constans omnium librorum scriptura est Thucyd. I. 61. *ἀφικόμενοι ἐς Μακεδονίαν πρῶτον καταλαμβάνουσι τοὺς προτέρους χιλίους Θέρμην ἄρτι ᾑρηκότας καὶ Πύδναν πολιορκοῦντας, — ἔπειτα δὲ — ἀπανίςανται ἐκ τῆς Μακεδονίας καὶ ἀφικόμενοι ἐς Βέροιαν κἀκεῖθεν ἐ π ι ς ρ έ ψ α ν τ ε ς καὶ πειράσαντες πρῶτον τοῦ χωρίου καὶ οὐχ ἑλόντες ἐπορεύοντο κατὰ γῆν πρὸς τὴν Ποτίδαιαν.* Nihil attinet difficultates, quibus locus impeditus est, ostendere, reperta feliciter vera lectione, qua recepta loci molestiae omnes erunt remotae et dispulsis nubibus clara luce splendebunt omnia. Egregie enim divinavit Pluygersius in ΕΠΙΣΤΡΕΨΑΝΤΕΣ latere ΕΠΙΣΤΡΕΨΑΝ et indoctos scribas quum non satis caperent quid esset *ἀφικόμενοι ἐς Βέροιαν κἀκεῖθεν* ΕΠΙΣΤΡΕΨΑΝ *καὶ πειράσαντες πρῶτον τοῦ χωρίου κτέ.* pervulgato more suo *vocabulum bene Graecum* supposuisse *ἐπιστρέψαντες*, quum debuissent scribere *κἀκεῖθεν ἐ π ὶ Σ τ ρ έ ψ α ν.* Stabiliendae huic emendationi satis esse existimo locum unum apponere ex Aeschinis oratione de F. I. § 27. *Παυσανίου ἐπὶ τὴν ἀρχὴν κατιόντος — ἔχοντος δὲ Ἑλληνικὴν δύναμιν, εἰληφότος δὲ Ἀνθεμοῦντα καὶ Θέρμην καὶ Σ τ ρ έ ψ α ν καὶ ἄλλ' ἄττα χωρία*, quae in eadem Macedoniae parte, ut vides, gerebantur, unde se Atheniensium exercitus apud Thucydidem ad Potidaeam recepisse narratur. Locus ubi olim *Στρέψα* steterit nunc ex emendato loco Thucydideo aliquanto accuratius poterit definiri.

Alter Xenophontis locus, qui mihi ad Thucydidem veteri mendo liberandum percommode adhiberi posse videtur, legitur in Hellen. VI. III. 18. *τὸν μὲν βουλόμενον βοηθεῖν ταῖς ἀδικουμέναις πόλεσι, τῷ δὲ μὴ βουλομένῳ μὴ εἶναι ἔ ν ο ρ κ ο ν συμμαχεῖν τοῖς ἀδικουμένοις*, ex quo loco perspicue patet quo sensu dicatur aliquid esse alicui *ἔνορκον*, nempe quod quis *ex foedere* facere *teneatur* propter iurisiurandi religionem, qua in foedere feriundo animum obstrinxerit, id ei dicitur esse *ἔνορκον* eodem modo, quo quid alicui *ἔνσπονδον* esse dicitur. Rarius illud loquendi genus obscuratum est apud Thucydidem V. 23, ubi in ipso foedere legitur: *ἢν δέ τι δοκῇ Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας, ὅ τι ἂν δοκῇ*

ε ὔ ο ρ κ ο ν ἀμφοτέροις εἶναι, sed ἔνορκον reponendum esse mihi quidem satis videtur perspicuum. Εὔορκον enim id dicitur quod qui facit iurisiurandi fidem sancte servat, quo sensu saepe iudices δικαίαν καὶ εὔορκον ψῆφον φέρειν dicuntur, quod idem fere est atque ὁσίαν καὶ δικαίαν φέρειν τὴν ψῆφον, ut saepe loquuntur Oratores. Proclivis error apud Thucydidem describentibus fuit et Criticis ad deprehendendum difficilior, quia bis in vicinia εὔορκον εἶναι in re simili recte positum occurrit: nempe V. 18. ε ὔ ο ρ κ ο ν εἶναι ἀμφοτέροις ταύτῃ μεταθεῖναι ὅπῃ ἂν δοκῇ ἀμφοτέροις, ad quae verba respicit V. 29. ἐν ταῖς σπονδαῖς ταῖς Ἀττικαῖς ἐγέγραπτο ε ὔ ο ρ κ ο ν εἶναι προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν ὅ τι ἂν ἀμφοῖν τοῖν πόλεοιν δοκῇ, quae specie magis quam re nostro loco snnt similia: nempe τὸ μεταθεῖναι optime dicitur εἶναι ε ὔ ο ρ κ ο ν, sed τὸ μετατεθὲν εὔορκον esse non potest, sed ἔ ν ο ρ κ ο ν est. De communi consensu *salva iurisiurandi religione* addi aliquid aut demi poterat, sed quod mutatum esset perinde *ex foedere facere tenebantur* atque id quod antea in foedere scriptum ac religione sancitum fuisset. Quemadmodum igitur certa fide apud Xenophontem legitur τῷ μὴ βουλομένῳ μὴ εἶναι ἔ ν ο ρ κ ο ν συμμαχεῖν, sic Thucydides quoque dederat: ὅ τι ἂν δοκῇ ἔ ν ο ρ κ ο ν ἀμφοτέροις εἶναι.

Tertius Xenophontis locus est, qui in duobus locis Demosthenicis verae lectionis restitutionem adiuvare potest. Legitur in Hellen. VII. IV. 36. οἱ μὲν Ἀρκάδες — ἐδειπνοποιοῦντό τε καὶ εὐθυμοῦντο καὶ σπονδὰς καὶ π α ι ᾶ ν α ς ἐ π ο ι ο ῦ ν τ ο, sic autem in laetitia publica erat fieri solitum θύειν καὶ σπένδειν καὶ π α ι ᾶ ν α ς ᾄ δ ε ι ν, cuius rei mentio scribarum negligentia bis apud Demosthenem obscurata est ac deleta. Alter locus est in oratione de Corona § 217. ὅτε — ζήλου καὶ χαρᾶς καὶ ἐ π α ί ν ω ν ἡ πόλις ἦν μεστή, ubi non ἐπαίνων scribendum esse videri iam ante verbo monuimus, sed π α ι ά ν ω ν ἡ πόλις ἦν μεστή, planissime ut apud Sophoclem est in decantatis versibus:

πόλις δ᾽ ὁμοῦ μὲν θυμιαμάτων γέμει,
ὁμοῦ δὲ π α ι ά ν ω ν τε καὶ στεναγμάτων.

Qui mihi hoc dederit, etiam in altero loco Demosthenis, qui legitur in Orat. περὶ τῆς παραπρεσβείας § 86. idem mendum eodem remedio esse sanandum videbit. Verba haec sunt: ὅτε μὲν τὰ δέοντ᾽ ἐποιεῖτε θυσιῶν καὶ ἐ π α ί ν ω ν ἠξιοῦσθε παρ᾽ ὑμῖν

αὐτοῖς καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις, sed et res ipsa et additum *θυσιῶν* demonstrant *καὶ παιάνων ἠξιοῦσθε* ab Oratore fuisse scriptum. Quid quaeso est *ἐπαίνων ἠξιοῦσθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις?* nihil enim aliud haec verba significare possunt quam *ἐπῃνεῖσθε καὶ αὐτοὶ ὑφ' αὑτῶν καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων*, quod ridiculum est. Imo vero ob rem bene gestam *θυσίαι τε τοῖς θεοῖς ἐγίγνοντο καὶ παιᾶνες ᾔδοντο ἐν τοῖς ἐπινικίοις*, et iterum vetus lectio ΠΑΙΑΝΩΝ in *ἐπαίνων* depravata est.

Est denique locus in Hellenicis, de quo adhuc dubitavi quid sentirem dicere, quoniam in certa corruptela de emendandi ratione nondum mihi satis liqueret. Verba sunt Callicratidae ad Hermonem pugnam dissuadentem I. VI. 32. *Καλλικρατίδας δὲ εἶπεν ὅτι ἡ Σπάρτη οὐδὲν μὴ κάκιον οἰκεῖται αὐτοῦ ἀποθανόντος*, ubi primum miror cur *οὐδὲν μὴ* doctos homines tanto opere offenderit. *Οὐδὲν μὴ* sanissimum est, nempe quum *οὐδὲν μᾶλλον*, *οὐδὲν μεῖον* et similia ponenda sunt in ea locutione, in qua *οὐ μὴ* Atheniensium more vehementem negationem significant in oratione concitata, dicebant *οὐδὲν μὴ μᾶλλον*, *οὐδὲν μὴ μεῖον* et similiter. Plato in Sympos. p. 214 A. *οὐδὲν μᾶλλον μήποτε μεθυσθῇ*. In Anabasi VII. VII. 24. legendum videtur *οὐδὲν* (*μὴ*) *μεῖον δύνωνται ἀνύσασθαι*. Itaque quum dicatur *οὐδὲν κακίων*, ut in notissimo versiculo:

οὐδὲν κακίων δοῦλος, ἢν καλῶς φρονῇ,

consequitur *οὐδὲν μὴ κάκιον* rectissime dici. Est igitur *οὐδὲν μὴ* sanissimum sed sic ut cum futuro coniungatur, quod tempus et ipsa dicti natura postulat. Nempe hoc quidem perspicuum est dixisse Callicratidam aliquid in hanc sententiam: *οὐ μὴ κάκιον πράξει ἡ Σπάρτη παρὰ τὸν ἐμὸν θάνατον*. Itaque Dindorfius probat Schneideri coniecturam, qui expuncto *μὴ* reponebat *οἰκήσεται*. Sed neque quomodo *οἰκήσεται* in *οἰκεῖται* abire potuerit exputo, neque *οἰκεῖσθαι* sed *οἰκεῖν* video eo sensu, quem locus postulat, poni solere. Ponitur enim *οἰκεῖν* pro *τὸν βίον διάγειν* et de singulis hominibus et de tota *civitate*, id est de multitudine *civium*, diciturque quis *εὖ* sive *καλῶς*, *βέλτιον οἰκεῖν*, *κακῶς*, *χεῖρον οἰκεῖν*, *νομίμως*, *σωφρόνως οἰκεῖν*, et *εὐδαιμόνως οἰκεῖν*, et *ἄκρως οἰκεῖν*, quod de perfecta civium felicitate Plato dixit, ubi *οἰκεῖσθαι* nullum habet locum et risum adeo moveret, veluti apud Aeschinem de F. L. § 182. *οὐδεὶς*

ὑμῶν διὰ τὰς ἐμὰς ἡδονὰς κάκιον οἰκεῖ οὐδ' ἐςέρηται τῆς πατρίδος. Compone cum his verba Platonis in Rep. X. p. 599 D. *ὦ φίλε Ὅμηρε, — τίς τῶν πόλεων διὰ σὲ βέλτιον ᾤκησεν;* et de Legg. IX. p. 872 D. *ἐν κακῶς οἰκούσαις καὶ τρεφομέναις πόλεσιν*, et apud Xenophontem in Cyrop. VIII. I. 2. (quem locum Schneiderus apponit) *ποῖαι πόλεις νομίμως ἂν οἰκήσειαν;* et passim alibi. *Οἰκεῖσθαι* passive *respublica* dici solet, *τὸ κοινόν* non *οἱ πολῖται*, et sic saepius *ἡ πόλις εὖ, κακῶς, κάκιον οἰκεῖται* et *οἰκήσεται* occurrit, veluti apud Demosthenem Orat. LVIII. 62. *οὐ γὰρ δὴ πείσει γ' ὑμᾶς οὐδεὶς — ὡς διὰ τοῦτο χεῖρον ἡ πόλις οἰκήσεται. τοὐναντίον γάρ ἐςιν, ὡς ἐγὼ τῶν πρεσβυτέρων ἀκούω. τότε γάρ φασιν ἄριςα πρᾶξαι τὴν πόλιν, ὅτε μέτριοι καὶ σώφρονες ἄνδρες ἐπολιτεύοντο.* Vides quam affinia sint *εὖ οἰκήσεται* et *ἄριςα ἔπραξεν.* Itaque, quoniam in Callicratidae verbis *οἰκεῖν* non *οἰκεῖσθαι* mihi requiri videtur, suspicio mihi subnata est an forte dixerit: *οὐδὲν μὴ κάκιον, ἐμοῦ ἀποθανόντος, ἡ Σπάρτη οἰκιεῖται*, de qua forma futuri multa supra disseruimus, quemadmodum nuper satis declaravimus quî fieri potuerit ut *οἰκιεῖται* in *οἰκεῖται* depravaretur. *Οἰκιεῖται* pro *οἰκήσει* a Callicratida suspicor esse dictum, quemadmodum eundem alibi *μαχλῶντα* pro *μοιχεύοντα* usurpasse verisimile esse diximus.

Nunc ex reliquis scriptis Xenophonteis pauca quaedam additamenta insigniora breviter enotabo et sic ad Thucydidem me conferam. Exordiar a Cyropaedia, qui liber prae caeteris integrior ad nos pervenit, paucioribus tantum vitiis et additamentis inquinatus, in quibus tamen nonnulla sunt foediora: et unum quidem omnium turpissimum emblema, quo nullum fere absurdius usquam me videre memini, irrepsit in Cyropaed. VIII. I. 44. Narrat Xenophon quibus modis Cyrus servos in officio continere soleret. *Dabat operam*, inquit, *ὅπως μήτε ἄσιτοι μήτε ἄποτοί ποτε ἔσοιντο ἐλευθερίων ἕνεκα μελετημάτων*, quod quum exemplis quibusdam quo pacto faceret ostendisset ita pergit: *ὥςε καὶ οὗτοι αὐτὸν ὥσπερ οἱ ἄριςοι πατέρα ἐκάλουν ὅτι ἐπεμέλετο αὐτῶν, [ὅπως ἀναμφιλόγως ἀεὶ ἀνδράποδα διατελοῖεν]*, quae a caeteris seclusimus verba sunt nescio cuius Xenophontem odiose irridentis. Res perspicua est, *αὐτὸ γὰρ βοᾷ*, et dicendi genus non est antiquum *ἀνδράποδα διατελοῦσιν*

pro *εἰσὶ διὰ τέλους* et ipsum *ἀνδράποδον* tam contumeliose et *ὑβριστικῶς* dicitur ut haec nullo modo ex ipsius Xenophontis persona cum praecedentibus coniungi potuerint. Inficetum emblema est in Cyrop. I. vi. 10. *μέμνησο μηδέποτε ἀναμένειν τὸ πορίζεσθαι τἀπιτήδεια ἔστ' ἂν ἡ χρεία σε ἀναγκάσῃ, ἀλλ' ὅταν μάλιστα εὐπορῇς τότε [πρὸ τῆς ἀπορίας] μᾶλλον μηχανῶ*, verba *πρὸ τῆς ἀπορίας* et ipsa insulsa sunt admodum et alieno loco collocata. In sententiam longius extractam inutile fulcrum scioli inseruerunt I. vi. 35. *μηχανῶ τοίνυν, ὁπόση σοι δύναμις, τεταγμένοις τοῖς σαυτοῦ ἀτάκτους λαμβάνειν τοὺς πολεμίους καὶ ὡπλισμένοις ἀόπλους καὶ ἐγρηγορόσι καθεύδοντας καὶ φανερούς σοι ὄντας ἀφανὴς ὢν αὐτὸς ἐκείνοις καὶ ἐν δυσχωρίαις αὐτοὺς γιγνομένους ἐν ἐρυμνῷ αὐτὸς ὢν [ὑποδέξῃ]*, qui de suo addidit sciolus *ὑποδέξῃ* non intellexit haec omnia ex *μηχανῶ λαμβάνειν* suspensa esse. Pervulgatum emblema in Cyrop. II. iv. 18. arguitur importuna sede, in quam ex margine irrepsit. Editur: *ὁ δὲ Κῦρος ἐθύετο — προεληλυθότος δ' ἤδη τοῦ Κυαξάρους — γίγνεται τῷ Κύρῳ τὰ ἱερὰ ἐπὶ τὸν Ἀρμένιον ἰέναι [καλά]*. Constanter Xenophon *φιλοθύτης*, si quis alius, et bonus haruspex in ea re solet scribere *γίγνεται τὰ ἱερά*, neque quidquam praeterea addit, neque *αἴσια* neque *χρηστὰ* neque *καλά*, quae subinde adduntur ab aliis. Recte habet *καλὰ τὰ ἱερὰ ἦν* Cyrop. VI. iii. 1. et alibi, sed ubi utitur verbo *γίγνεται* aut *ἐγένετο* nihil istiusmodi adiungit. Imprimis huc facit locus in Anabasi II. ii. 3. *ἐμοὶ θυομένῳ ἰέναι ἐπὶ βασιλέα οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά, ἰέναι δὲ παρὰ τοὺς Κύρου φίλους πάνυ καλὰ ἡμῖν τὰ ἱερὰ ἦν.* Insinuavit autem sese additamentum in illam sedem, unde facillime expelli possit. Plura de eodem emblemate dabimus ad Anabasin.

In Cyrop. IV. iv. 2. *οἱ δὲ [διηγοῦντο] ἅπερ τ' ἔπραξαν καὶ ὡς ἀνδρείως ἕκαστα ἐμεγαληγόρουν*, demonstrat sciolorum fraudem vocula *τε* in *ἅπερ τ' ἔπραξαν*, quae certo indicio est verba *ἅπερ ἔπραξαν* e verbo *ἐμεγαληγόρουν* suspensa esse, quam rationem sententia loci egregie confirmat. Perpetua ellipsis male expleta a Graeculis est V. i. 17. *οὐ μὴ κρατηθῶ ὥστε ποιεῖν τι ὧν μὴ χρὴ [ποιεῖν]*, saepius in talibus scioli turbant, quemadmodum et in frequenti locutione *ὑφ' ὧν ἥκιστ' ἐχρῆν*, et similibus aliis.

Solocca oratio est V. II. 37. ἄγε ἡμᾶς εὐθὺ τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνος, namque pessime corruptae Graecitatis est εὐθύ pro εὐθύς dicere. Expunge τὴν ἐπί et reliqua erunt sanissima: ἄγε ἡμᾶς εὐθὺ Βαβυλῶνος. Sic loquebantur Veteres: adscripsit aliquis τὴν ἐπί, deinde utraque scriptura male coaluit in unum.

Manifestum in paucis emblema est et olim ab acutioribus deprehensum, quod etiamnunc commaculat locum Cyrop. VI. I. 38. εἰ γὰρ γένοιτο ὅ τι ἐγώ σοι ἐν καιρῷ ἂν γενοίμην [αὖ χρήσιμος]. Tenemus interpolatorem, qui quum non meminisset quo sensu ἐν καιρῷ dici soleret et sic desiderari aliquid ad sententiam absolvendam suspicaretur, de suo adscripsit αὖ χρήσιμος id est χρήσιμος ἐν τῷ μέρει. Hoc ipsum significare ἐν καιρῷ τινι εἶναι et γενέσθαι neminem fugere potest qui Xenophontem diligenter lectitarit. Itaque hoc pridem sensit Weiske, qui primus omnium vocabula spuria αὖ χρήσιμος obelo confixit, quem recte Schneiderus secutus est. Vel sic tamen pertinaciter haerent, itaque dabo operam ne quis posthac evellere dubitet. Nemo autem ea retinebit qui animadverterit quam lubenter Xenophon ἐν καιρῷ εἶναί τινι et ἐν καιρῷ γενέσθαι τινί dicere soleat pro χρήσιμός τινι εἶναι et γενέσθαι. Schneiderus iam attulit locum ex Cyropaed. V. I. 16. ἴσως γὰρ ἂν καὶ πάνυ ἡμῖν ἐν καιρῷ [τι] γένοιτο αὕτη ἡ γυνή, id est ὠφελήσειεν ἡμᾶς sive ὀνήσειεν, et Andocidis pag. 72. (Orat. I. § 145.): καὶ ἔστιν ὑμῖν χρῆσθαι τούτοις ὅπου ἂν ἐν καιρῷ [τι] ὑμῖν γένηται. In utroque loco τι delendum esse censeo, quod in Xenophontis loco occupavit facere Schneiderus. In Hellenicis ter eo modo locutus Xenophon est: III. IV. 9. Lysander ad Agesilaum ita dicit: ἀπόπεμψόν ποί με. ὅπου γὰρ ἂν ὦ πειράσομαι ἐν καιρῷ σοι εἶναι, et IV. III. 2. ἆρ' ἂν ἐν καιρῷ γένοιτο εἰ αἱ πόλεις τὴν νίκην ὡς τάχιστα πύθοιντο; Sed luculentus imprimis locus est VII. IV. 8. σωθέντες μὲν γὰρ ἴσως ἂν αὖθις ἔτι ποτὲ ἐν καιρῷ ὑμῖν γενοίμεθα, ἐὰν δὲ νῦν ἀπολώμεθα δῆλον ὅτι οὐδέποτε χρήσιμοι ἔτι ἐσόμεθα. Vides prorsus ἰσοδύναμα esse ἐν καιρῷ εἶναί τινι et εἶναί τινι χρήσιμον, ut de interpolatione loci in Cyropaedia nulla superesse possit dubitatio.

Apparet luculenter ex iisdem locis quomodo sit accipiendum quod in Anabasi legitur III. I. 39. ἢν καὶ τοὺς ἄλλους παραθαρρύνητε οἶμαι ὑμᾶς πάνυ ἂν ἐν καιρῷ ποιῆσαι, id est πάνυ ἂν

ὠφέλιμόν τι ποιῆσαι. Eodem sensu *ἐπὶ καιροῦ* dixit Demosthenes de F. L. § 258. *μάλιϛα δὲ νῦν ἐπὶ καιροῦ τοῦτο γένοιτ' ἄν*, id est *ὠφελοίη ἄν* sive *χρήσιμον ἂν εἴη.*

Manibus tenemus fraudem in Cyropaed. VI. II. 39. *γνωϛῆρας ἐμοὶ προσαγαγὼν* [*καὶ ἐγγυητὰς*], *ἦ μὴν πορεύσεσθαι σὺν τῇ ϛρατιᾷ, λαμβανέτω ὧν ἡμεῖς ἔχομεν.* Non est enim punctum temporis dubitandum, quin sciolus aliquis olim in ora libri annotaverit *ἐγγυητάς* ad interpretandum vocabulum priscum Ionicum *γνωϛῆρας*, quos Athenienses *ἐγγυητάς*, et Graeci sequiores *ἀναδόχους* appellabant; *sponsores* Latine et *fideiussores* dicuntur. *Γνωϛήρ* enim (quasi dicas *cognitor*) est, *qui quem notum esse sibi ac fide dignum praestat.* Res per se ipsa satis perspicua etiam certior fit ex annotatione Moeridis Atticistae p. 116. *Γνωϛῆρας, ὡς Ξενοφῶν, τοὺς γνωϛάς*, hunc ipsum locum respicientis, ubi vide Interpretes. Debuerat Xenophon *τοὺς γνωϛῆρας* Ionibus relinquere et eos more popularium *ἐγγυητάς* appellare, nunc quoniam maluit vocabulo Ionico uti (ut passim facit) ridiculum est *καὶ ἐγγυητάς* additum. Formis nominum in — *τήρ* valde delectari Xenophontem multis exemplis docuit Piersonus ad Moeridis locum, quem modo afferebamus. In Cyropaedia sunt hae formae: *ἐπιτακτήρ* II. III. 4, *ὀπτήρ* et *φραϛήρ* IV. v. 17, et iterum *ὁδῶν φραϛῆρα καὶ ὑδάτων καὶ χιλοῦ καὶ σίτου*, deinde *θεραπευτήρ* VII. v. 65. et *ἀποδεκτήρ*, *δοτήρ* VIII. I. 9. et *μνηϛήρ* VIII. IV. 15. Tantopere ea amat Xenophon ut Spartanorum *ἁρμοϛάς*, quos passim hoc nomine designare solet, semel in Hellen. IV. VIII. 39. appellaverit *ἁρμοϛῆρας.* Ionica esse haec omnia nemo nescit: abstinent talibus Attici, nisi quod *κλητῆρες* dicebant, quod vetus forense vocabulum ex legibus Soloneis sumtum esse patet, sicuti et *πρακτῆρες.* *Κλητῆρες* in Codd. solent in *κλήτορες* depravari ex fallaci analogia, quemadmodum Ionica *πρηκτήρ* et *ῥητήρ* Attice *πράκτωρ* et *ῥήτωρ* sonabant. Apud Homerum est *καλήτωρ*, *calator.* Eadem necessitudo est inter *θηρατής*, *θηράτωρ* et *θηρητήρ*: *κοσμητής*, *κοσμήτωρ* et *κοσμητήρ*: *οἰκητής*, *οἰκήτωρ* et *οἰκητήρ*, aliisque. Quem Attici *αὐλητήν* eum Iones *αὐλητῆρα* appellant, quem illi *ὀρχηϛήν* hi *ὀρχηϛῆρα*, quem *λῃϛήν* Athenis dicunt, olim Iones *ληϊϛῆρα*, et sic *μαϛῆρες*, *ἐργαϛῆρες*, *σκαπτῆρες*, *λυμαντῆρες* Ionica sunt, quibus lubenter Xenophon utitur

pro Atticis ζητηταί, ἐργάται, σκαπανεῖς et λυμεῶνες. In vasis tantum instrumentisque quibusdam Athenienses ea forma utebantur ut in κρατήρ, ζωςήρ, κλυςήρ, ῥυτήρ, τριπτήρ, σφιγκτήρ, ποδανιπτήρ, ἀντλητήρ, τροπωτήρ, aliis.

Quamquam non est magno opere mirandum Xenophontem in tam diuturno exsilio in Asia et Peloponneso patriae linguae sinceritatem ab omni peregrinitatis labe intactam servare non potuisse, vel ut utar verbis notissimis Helladii (apud Photium in Myriobibl. Cod. 279. pag. 533. Bekk.) οὐδὲν θαυμαςὸν εἴ τινα παρακόπτει τῆς πατρίου φωνῆς (ὁ Ξενοφῶν) ἀνὴρ ἐν ςρατείαις σχολάζων καὶ ξένων συνουσίαις. Est enim Attici sermonis tam fastidiosa in verborum usu et delectu et forma et compositione morositas et severitas, ut multis exemplis constet eam illibatam retineri non potuisse ab iis, quibus patria et civium sermonibus diutius fuerit carendum, et illud

βεβαρβάρωσαι χρόνιος ὢν ἐν βαρβάροις

etiam in linguae puritate non satis servata recte poni posse. Insigne huius rei exemplum est in Solonis versibus apud Plutarch. in Sol. cap. XV. et Aristidem T. II. p. 536. Dind.

πολλοὺς δ' Ἀθήνας πατρίδ' εἰς θεόκτιτον
ἀνήγαγον πραθέντας, ἄλλον ἐκδίκως
ἄλλον δικαίως, — γλῶσσαν οὐκέτ' Ἀττικὴν
ἱέντας, ὡς ἂν πολλαχῇ πλανωμένους.

Non minus luculentum exemplum est apud Demosthenem pag. 1304. Διαβεβλήκασί μου τὸν πατέρα ὡς ἐξένιζεν, (id est ξένῃ διαλέκτῳ ἐχρῆτο, ut rectissime interpretatur Didymus apud Harpocrationem v. Ξενίζειν) καὶ ὅτι μὲν ἁλοὺς ὑπὸ τῶν πολεμίων ὑπὸ τὸν Δεκελεικὸν πόλεμον καὶ πραθεὶς εἰς Λευκάδα πρὸς τοὺς οἰκείους ἐσώθη δεῦρο πολλοςῷ χρόνῳ παραλελοίπασιν, et post pauca: οὔτ' ἐν τοῖς δημόταις οὔτ' ἐν τοῖς φράτερσιν οὔτ' ἄλλοθι οὐδαμοῦ τὸν ξενίζοντα οὐδεὶς πώποτ' ᾐτιάσατο ὡς εἴη ξένος. Saepius Comici idem obiiciunt iis quos in civitatem clam irrepsisse criminantur, ut Hyperbolo aut Cleophonti, in cuius χείλεσιν ἀμφιλάλοις Θρῃκία χελιδὼν dicitur insidere, apud Aristophanem in Ranis vs. 680. Itaque ne in Xenophonte quidem mirabile est eum Atticis Ionica compluscula et Dorica admiscere et ξενίζειν ἔνια, sed tamen apud eum nonnulla sunt quae inter legendum soleo mirari, cuiusmodi est ἀπη-

μείφθη pro *ἀπεκρίνατο* semel dictum in Anabasi II. v. 15, et *οὐ γὰρ προὐτέθη σφίσι λόγος* in Hellen. I. vii. 5, et *νόμος γὰρ ἦν σφίσιν οὗτος* Anab. V. iv. 33. utrobique pro *αὐτοῖς* pervulgato more Ionum male positum, et *ἔςε δ' ἂν μόλωσιν* Anab. VII. i. 33. pro *ἔλθωσιν*, et *ἐξαλαπάξομεν* Anab. VII. i. 29. pro *ἐκπορθήσομεν*, aliaque singularia, quae fere dicas imprudenti excidere. Nulla tamen in his inesse vocabula poëtica et obsoleta et ab usu populi abhorrentia perspicuum est: non cadit ea insania et *κακοζηλία* in hanc aetatem et tam probatum scriptorem, sed Ionica sunt pleraque et pars Dorica, ex illorum consuetudine et sermonibus ducta quibuscum longe maximam aetatis partem Xenophon contrivit. Ex his alia crebro usu terit, ut *πεπᾶσθαι* pro *κεκτῆσθαι*, *μαςεύειν* pro *ζητεῖν*, *ἀντίον* pro *ἐναντίον*, *ἀλέξασθαι* pro *ἀμύνασθαι*, *πελάζειν* pro *πλησιάζειν*, *σίνεσθαι* pro *βλάπτειν*, *ἐντέλλομαι* pro *κελεύω*, *πορσύνειν* pro *παρέχειν*, *μείους* et *μεῖον ἔχειν* pro *ἐλάττους* et *ἔλαττον*, et alia quaedam. Perpetuo *ἐδυνάσθην* scribit pro *ἠδυνήθην* Atticorum, adeo ut unus et alter locus ubi *δυνηθείη* legitur Cyropaed. V. i. 11 et V. iv. 31. gravissima mendi suspicione prematur. Sunt haec in Hellenicis rariora, veluti *ἀνεξυνοῦτο* pro *ἀνεκοινοῦτο* I. ii. 30, (ubi videbis formam Ionicam ex Codd. elapsam Suidae indicio deprehensam et retractam esse) et *ἀδημονῆσαι* IV. iv. 3. et *διαμπάξ* VII. iv. 23. et pauca quaedam alia. In Anabasi paulo frequentiora sunt: praeter ea quae praemisimus huc refero *ἀμφὶ δορπηςόν* I. x. 17. et *ἐρύκειν* III. i. 25, *λύειν* pro *λυσιτελεῖν* sive *συμφέρειν* III. iv. 36., *ἀναχάζοντες* IV. i. 16, *ἀνεχάζετο* IV. vii. 10, *διαμπερές* IV. i. 18, *ἄπλετος* IV. iv. 11, *ἀμφὶ κνέφας* pro *περὶ ὄρθρον* IV. v. 9, et *ἐξέρπει* Dorico more dictum pro *ἐξέρχεται* VII. i. 8. et alia quaedam, quae sciens praetereo.

In Cyropaedia sat magna vocabulorum copia est, quae Ionibus et Doribus usitata erant sed populo Attico inusitata, veluti *δαήμων* I. ii. 12. pro *ἐπιςήμων*, *πάμπαν* I. iii. 2. pro *πάντάπασιν*, *χαρμονή* I. iv 22. pro *χαρά*, *κακὰ πορσύνειν* I. vi. 17. pro *παρέχειν*, *ῥήτρα* I. vi. 33. pro *νόμος*, *ἀδαής* I. vi. 43. pro *ἀμαθής* vel *ἄπειρος*, *ἄρταμος* II. ii. 4. pro *μάγειρος*, *δασμός* II. iv. 22. pro *φόρος*, *ἔτλη* III. i. 2. pro *ὑπέμεινεν*, *φάος* IV. ii. 9. pro *φῶς*, *δαῖτα* IV. ii. 37. pro *εὐωχίαν*, *δάσωνται* IV.

II. 43. pro *προσνέμωσιν*, *μήκιστον* IV. v. 28. pro *μακρότατον*, *αἱ δμωαί* V. I. 6. pro *δοῦλαι* vel *θεράπαιναι*, *ἄχος* V. v. 6. pro *λύπη*, *τίνων ποινάς* VI. I. 11. pro *δίκην διδούς*, *διαχάσασθαι* VII. I. 31. pro *διαστῆναι*, *ἀνεχάζοντο* VII. I. 34. pro *ὑπανεχώρουν*, *βιοτή* VII. II. 27. pro *βίος*, *ἀνάλκιδες* VII. v. 62. pro *δειλοί*, *ἱππότας* VIII. VIII. 20. pro *ἱππέας*, et pauca quaedam alia. Pro *ἀποκτείνω* Atticorum lubenter Xenophon *κατακαίνω* scribit, et *κατέκανον* pro *ἀπέκτεινα*, et *κατακέκονα* pro *ἀπέκτονα*. Semel et iterum *κατακαίνω* a scribis in *κατακτείνω* depravatum est, veluti in Cyropaed. III. I. 39. et *κατέκανον* in *κατέκτανον*, quae formae poëtis Tragicis sunt relinquendae. Etiam simplex *ἔκανον* in *ἔκτανον* depravatum nonnumquam vidi, ut in celebrato Atheniensium scolio, ubi legendum esse:

ὅτε τὸν τύραννον κανέτην,

non *κτανέτην* scribendum esse iam antea monuimus. Manifesta omnibus eadem fraus est in Tragici loco apud Aristotelem in Rhetor. II. 23.

οὐχ ἵνα κτάνωσι θῆρ', ὅπως δὲ μάρτυρες
ἀρετῆς γένωνται Μελεάγρῳ πρὸς Ἑλλάδα,

namque ibi *καὶ τυφλῷ δῆλον* legendum esse *κάνωσι*, ne senarius in prima sede habeat creticum.

Eiusdem igitur notae sunt *γνωστῆρες*, quod vocabulum Ionicae Dialecti usum et fines non excedit, ut pleraque alia in -*τήρ* exeuntia. Sic in Democriti loco apud Clementem Alexandr. Stromat. I. p. 279 D. *λεξειδίων θηράτορες, ζηλωταὶ τεχνυδρίων, ἐριδαντέες καὶ ἱμαντελικτέες*, ex uno Codice recipiendum est *θηρητῆρες*. Male mulcavit Bergkius Theognidis versum 533:

Χαίρω δὴ πίνων καὶ ὄπ' αὐλητῆρος ἀκούων,
χαίρω δ' εὔφθογγον χερσὶ λύρην ὀχέων.

ὄπ' αὐλητῆρος Bergkio debetur: in libris est *ὑπ' αὐλητῆρος*, quod sanissimum est: quis autem, quaeso, lubenter audiat *αὐλητοῦ φωνήν*? Suadente ipsa loci sententia et ipso Theognide adiuvante vs. 925:

Πῶς ὑμῖν τέτληκεν ὑπ' αὐλητῆρος ἀείδειν | θυμός;

emendandum est:

Χαίρω δὴ πίνων καὶ ὑπ' αὐλητῆρος ἀείδων.

Multa vocabula eiusdem formae in quolibet scriptore Ionico

occurrunt, veluti in Perictiones fragmento apud Stobaeum Floril. LXXXV. 19. *βρωτῆρας δὲ εἶναι τῶν τηλόθεν ἢ τῶν πολλοῦ πωλεομένων ἢ τῶν ἐνδόξων.* Βρωτήρ Atheniensibus dicitur ἐδεστής (ut apud Antiphanem Athen. p. 339 A.

Μισγόλας γὰρ οὐ πάνυ | τούτων ἐδεστής.)

Ibidem quem illi θεατήν appellant θηητῆρα dictum videbis: ἡ γὰρ ταῦτα ζητέουσα θηητῆρα ζητέει ἀκρασίης γυναικηΐης.

Eiusdem formae vocabulum in Odysseae loco gravem corruptelam mihi passum esse videtur. Legitur nunc Θ. 162.

ἀρχὸς ναυτάων οἵ τε πρηκτῆρες ἔασιν.

Quis autem exputet quomodo πρηκτῆρες ibi significare possit ἔμποροι, ut Hesychio videtur, aut πραγματευταί vel πραγμάτων ἔμπειροι vel μισθοῦ ἀπαιτηταί, ut narrant alii, quibus Atticorum πράκτορες fortasse obversabantur. Antiqua et vera lectio erui potest ex antiquo scholio ad Sophoclis Antigonen 1034: ἀπημπόλημαι: πέπραμαι, πεπραγμάτευμαι καὶ Ὅμηρος· οἵ τε πρηκτῆρες ἔασιν, verum non hoc scripsit Criticus sed πρητῆρες, quod quam bene pro ἔμποροι dicatur et iis, qui merces suas divenditarent sicubi navis appulisset, facile est ad intelligendum. Sed procul a Cyropaedia digressa est oratio, ad quam redeundi tempus est. Unus tantum est in Cyropaedia locus, ubi priscum loquendi genus alicui poëtae sublectum esse videatur, VI. IV. 6. γῆν ἐπιέσσασθαι μᾶλλον ἢ ζῆν, de qua re luculentissima est Hemsterhusii annotatio ad Hesychium v. Ἐπιέσσασθαι γῆν: ταφῆναι, iam a Schneidero laudata. Non esse haec verba ex ore populi sumta sed ab aliquo eorum, quibus esset mens divinior atque os magna sonaturum palam est. Nunc ad alia sequiorum emblemata indaganda revertor.

In Cyropaed. VI. III. 18. locus est a magistello inepte interpolatus hic: καὶ μὴν — ὡς ἂν ἀσφαλέστατα εἰδείην ὁπόσον τὸ στράτευμά ἐστιν ἐποίουν· συνεξέταττον γὰρ παρὼν αὐτούς. In aliis est: καὶ μὴν ὡς σαφέστατά γ' ἂν εἰδείην ἐποίουν, omissis verbis ὁπόσον τὸ στράτευμά ἐστιν. Non tantum haec verba a sciolo interpolata sunt, sed ἐποίουν quoque, et praeterea correcto vitio in ultimo vocabulo sic locus est constituendus: καὶ μὴν — σαφέστατά γ' ἂν εἰδείην· συνεξέταττον γὰρ παρὼν αὐτός. Παρὼν αὐτός quam saepe dicatur notum est neque multis exem-

plis opus. De ipso Xenophonte Plutarchus in Artoxerxe cap. IX. Ξενοφῶν συντόμως ἅτε μὴ παρὼν αὐτὸς εἶπεν. Sententia igitur est: παρὼν αὐτὸς συνεξέταττον, ὥςε σαφέςατ' ἂν εἰδείην, quae optime Graece hanc formam induit: σαφέςατ' ἂν εἰδείην. συνεξέταττον γὰρ παρὼν αὐτός. Quemadmodum hoc loco ἐποίουν pueriliter admodum invectum est sic ποιοῦσιν inficete de suo inseruerunt homunciones VIII. 1. 6. ὡς δὲ τότ' ἔδοξεν οὕτω καὶ νῦν ἔτι [ποιοῦσιν] οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν ὑπὸ βασιλεῖ ὄντες θεραπεύουσι τὰς τῶν ἀρχόντων θύρας, ubi qui θεραπεύουσί τε aut θεραπεύουσι γάρ corrigunt augent malum, quod resecto ποιοῦσιν sanatum erit. Ut hoc loco ποιοῦσιν — θεραπεύουσιν se invicem impediunt, sic in loco Aristophanis Nub. 1135.

πᾶς γάρ τις ὄμνυσ' οἷς ὀφείλων τυγχάνω
θείς μοι πρυτανεῖ' ἀπολεῖν μέ φησι κἀξολεῖν.

ὄμνυσιν et φησι constare non possunt. Quid sit legendum multi dudum viderunt, nempe ὀμνύς, sed novissimi Editores malunt mendum servare, ne hoc quidem curantes quod ὄμνυσ' οἷς pro ὄμνυσιν οἷς dici nullo modo potest. Ὀμνύς φησιν esse μεθ' ὅρκου φησίν apertissime demonstrabit Xenophontis locus in Symposio IV. 10. ἀεὶ ὀμνύοντες (ὀμνύντες) καλόν μέ φατε εἶναι, qui Aristophaneo simillimus est. Iuvat obiter Xenophontis et Platonis testimoniis alterius loci apud Aristophanem emendationem in priore parte a me propositam confirmare. Raro in Aristophane emendando mihi videor fuisse felicior quam in Vespis 312, ubi editur prorsus sine sensu:

ΠΑΙΔΕΣ. τί με δῆτ', ὦ μελέα μῆτερ, ἔτικτες,
ἵν' ἐμοὶ πράγματα βόσκειν παρέχῃς.

ubi coniungunt mirifice βόσκειν πράγματα, etiam Dindorfius ad Stephani Thesaurum, sed et sic et quavis alia via nihil extundes quod non absurdum sit donec ea verba sic diviseris, ut pueri flebiliter conquerantur:

τί με δῆτ', ὦ μελέα μῆτερ, ἔτικτες;

patres respondeant subsannantes:

ἵν' ἐμοὶ πράγματα βόσκειν παρέχῃς.

De ea igitur loci restitutione iudicium ferens vir quidam egregie doctus eam ita reiecit ut sibi *nil opus esse videri* diceret. Festinanter, credo, inspexit aut festinantius scripsit et lubenter ἐφίημι ἐπ' αὐτὸν ἐγρηγορότα. Ostendam autem πράγματα

παρέχω et *ὄχλον παρέχω* cum infinitivo coniungi, quemadmodum Aristophanes dixit *ἵν' ἐμοὶ παρέχῃς πράγματα βόσκειν* (*σε*). Ita locutus est Xenophon in Cyropaed. IV. iv. 46. *ὁρᾶτε ἵπποι ὅσοι ἡμῖν πάρεισι. τούτους οὖν εἰ μὲν ἐάσομεν ἀναμβάτους ὠφελήσουσι μὲν οὐδὲν ἡμᾶς, πράγματα δὲ παρέξουσιν ἐπιμέλεσθαι.* Eodem plane genere dicendi usus est in Anabasi III. ii. 27. *αὗται γὰρ αὖ ὄχλον μὲν παρέχουσιν ἄγειν, συνωφελοῦσι δὲ οὐδέν.* Vel sola rem conficere possent verba Socratis in Platonis Phaedone p. 115 A. *δοκεῖ γὰρ δὴ βέλτιον εἶναι λουσάμενον πιεῖν τὸ φάρμακον καὶ μὴ πράγματα ταῖς γυναιξὶ παρέχειν νεκρὸν λούειν*, quae si quis cum verbis Aristophanis composuerit, ad veterem lectionem et interpretationem subridebit, et nemo amplius eam defendet, *ἵν' ἐμοὶ πράγματ' ἐλέγχειν παρέχῃ.* Eodem modo adiuvandus est Sophoclis locus apud Stob. Floril. LXXVII. 9.

οὐ δὴ νόθος τοῖς γνησίοις ἴσον σθένει;
ἅπαν τὸ χρηστὸν γνησίαν ἔχει φύσιν.

quae sic sunt dividenda et corrigenda:

A. *Ὁ δὴ νόθος τοῖς γνησίοις ἴσον σθένει;*
B. *ἅπαν τὸ χρηστὸν γνησίαν ἔχει φύσιν.*

Una litterula oscitanter addita plane corrupit locum in Cyropaed. VII. i. 11. *ἀλλ', ὦ ἄνδρες, ἀγαθοὶ γενώμεθα.* Nihil enim significat apud Graecos *ἀγαθοὶ γενώμεθα*, sed corrigendum: *ἀλλ' ἄνδρες ἀγαθοὶ γενώμεθα* sensu notissimo et frequentissimo usu. In *ἀνὴρ ἀγαθός* una notio inest duobus verbis expressa, ut in *θεοῖς ἐχθρός*, *ὁ Ἄρειος πάγος*, *ἡ Μεγάλη πόλις*, aliis, unde fit ut ex his composita propagentur, et ex *παραθέσει* nascatur *σύνθεσις* in formis *ἀνδραγαθία*, *θεοισεχθρία*, *Ἀρεοπαγίτης*, *Μεγαλοπολίτης*, de qua re dicam nonnulla ad Demosthenem. Novum emblema male latet in Cyropaed. VII. v. 50. in verbis: *πρῶτοι φίλοι ἡμῖν ἐγένοντο καὶ μάλα πεινῶσι συμμάχων, ὥστε μόνον οὐκ ἐν ταῖς ἀγκάλαις περιεφέρομεν αὐτοὺς* [*ἀγαπῶντες*]. Dicebant Graeci festive et venuste *ἐν ταῖς ἀγκάλαις περιφέρειν τινά* et *ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς περιφέρειν τινά* pro *ὑπεραγαπᾶν*, quam inepte igitur putabitur Xenophon ipse addidisse *ἀγαπῶντες.* Eodem lepore dixit Plato de Rep. X. p. 600 D. *οὕτω σφόδρα φιλοῦνται ὥστε μόνον οὐκ ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς περιφέρουσιν αὐτοὺς οἱ ἑταῖροι.* Apponam animi causa mirificam

Erasmi annotationem: »*Translatum apparet*, inquit, *a matribus et nutricibus, quae infantulos cunis impositos capite portant.*" Non solet esse Erasmus tam fatuus, sed coelibes et orbi de infantulis et cunis scriptitantes facile a veritate naturae possunt aberrare.

Corruptelam interpolatio secuta est in Cyropaed. VIII. n. 5. *ἀνάγκη οὖν τὸν ἐν βραχυτάτῳ διατρίβοντα ἔργῳ τοῦτον καὶ ἄριςα διηναγκάσθαι τοῦτο ποιεῖν.* Quae est illa scabrities orationis *ἀνάγκη διηναγκάσθαι*? et quid est ipsum *διηναγκάσθαι*? Quid multa? emenda *τοῦτο ἄριςα ἐξειργάσθαι* expunctis verbis *τοῦτο ποιεῖν*. Fideiussorem dabo optimum: ipsum Xenophontem ibid. § 6. *ἀνάγκη, οἶμαι, ταῦτα οὕτω ποιούμενα πολὺ διαφερόντως ἐξειργάσθαι ἕκαςον.*

Quod vides in hoc loco interpolationem ex scripturae corruptela esse natam, idem obiter demonstrare iuvat in Platonis loco esse factum, ubi novus Editor C. Badham vitium certa emendatione sustulit, sed emblema ex vitio natum non sustulit. Legitur in Philebo p. 13 C. *οὐδ' ἄρ' ἡδονὴν ἡδονῆς διάφορον ἀλλὰ πάσας ὁμοίας εἶναι φήσομεν —, πειρασόμεθα δὲ καὶ ἐροῦμεν ἅπερ οἱ πάντων φαυλότατοί τε καὶ περὶ λόγους ἅμα νέοι.* In his nascens et gliscens vitium certis indiciis Codicum cernimus. In Bodleiano uno omnium optimo est *πειρόμεθα*, caeterorum meliores *πειρώμεθα* exhibent, deteriores *πειρασόμεθα*, deterrimi *πειρασώμεθα*. Rem acu tetigit Badham, quum ex *πειρόμεθα* eliceret *πεισόμεθα δὲ — ἅπερ οἱ πάντων φαυλότατοι.* Hoc demum Graecum est et Platone dignum, sed reperta vera lectione expunge sodes *καὶ ἐροῦμεν.* Quo tempore ΠΕΙΡΟΜΕΘΑ sensu vacuum intelligentiam loci impediebat attulit aliquis loco male habito, qui suis pedibus consistere non poterat, hanc *συκίνην ἐπικουρίαν*, quam nunc locus veluti aeger sanatus abiicit. Quam sit vetus additamentum vides statim cum ipsa corruptela natum et quam nihil videant antiqui correctores, qui *πειρασόμεθα* excogitarunt. Iidem paulo ante p. 13 B. de suo addiderunt *συγχωρήσεσθαι*, quod tamquam macula locum inquinat, et post pauca simile quid designarunt p. 13 E. in verbis *καὶ τάχ' ἀνιόντες εἰς τὰς ὁμοίας ἴσως ἄν πως ἀλλήλοις συγχωρήσαιμεν.* In ΑΝΙΟΝΤΕΣ latet *ἂν ἰόντες*. *Ἰέναι εἰς τὰς ὁμοίας λαβάς* in palaestra dicebant, non *ἀνιέναι*,

ut opinor. Laudant omnes Phaedri locum p. 236 B. περὶ μὲν τούτου, ὦ φίλε, εἰς τὰς ὁμοίας λαβὰς ἐλήλυθας, quis credat ἀνεληλυθας dici potuisse? Emenda igitur: καὶ τάχ' ἂν ἰόντες εἰς τὰς ὁμοίας ἴσως πως ἀλλήλοις συγχωρήσαιμεν. Senserat aliquis ἂν requiri et quum eam voculam in ἀνιόντες latitare non animadvertisset alieno loco inseruit de suo.

Ex Cyropaedia unum locum addo VIII. III. 35. ἐπεὶ ἐδεδειπνήκεσαν τὰ ἐκπώματα αὐτῷ, ἃ ἔλαβε παρὰ Κύρου, ἐμπιμπλὰς προὔπινε [καὶ ἐδωρεῖτο]. Addidit καὶ ἐδωρεῖτο nescio quis, cui non erat satis notum dicendi genus Atticorum προπίνω τί τινι, quod significat φιλοτησίαν τινὶ προπιὼν δωροῦμαί τι. Iam antea in Anabasi VII. III. 26. reposuimus προπίνω σοι τὸν ἵππον τουτονί. Manavit haec significatio ex eo quod ὁ προπίνων more Graeco exiguum haustum ex poculo delibans quod reliquum vini inest id alteri epotandum porrigit. Locum Xenophontis ex Anab. VII. II. 23. καὶ κατὰ τὸν Θρᾴκιον νόμον κέρατα οἴνου προὔπινον quum laudaret Athen. XI. p. 476 C. scribae προὔτεινον dederunt, quod ortum est ex veteri scriptura ΠΡΟΥΠΕΙΝΟΝ. Optime comparabis cum Xenophonteis verba Demosthenis de F. L. § 139. ἄλλα τε πολλὰ οἷον αἰχμάλωτα καὶ τοιαῦτα καὶ τελευτῶν ἐκπώματ' ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ προὔπινεν αὐτοῖς. Etiam hoc loco προὔτεινεν in quibusdam libris est. Eadem confusio apparet in eadem Orat. § 128. Ex frequenti usu huius locutionis nata est metaphorica significatio, qua προπίνω pro καταπροδίδωμι coeptum est dici, unde haec sunt apud Demosthenem audacissime translata et παρακεκινδυνευμένα in Olynthiaca tertia § 22. ἐξ οὗ δ' οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς οὗτοι πεφήνασι ῥήτορες· „τί βούλεσθε; τί γράψω; τί ὑμῖν χαρίσωμαι;" προπέποται τῆς παραυτίκα χάριτος τὰ τῆς πόλεως πράγματα, quem locum propterea pleniorem adscripsi, ut obiter grave mendum eximere liceret. Emendandum enim sic esse censeo: τί βούλεσθε γράψω, ἵν' ὑμῖν χαρίσωμαι; Eadem audacia dicit in Orat. de Corona § 296: τὴν ἐλευθερίαν προπεπωκότες πρότερον μὲν Φιλίππῳ νῦν δ' Ἀλεξάνδρῳ. Προπίνειν autem pro προπιόντα δωρεῖσθαι legitur et apud Comicos nonnumquam. Damoxenus Athen. p. 468 F.

ῥυτὸν δίκρουνον,
Ἄλκωνος ἔργον. προὔπιεν δέ μοί ποτε

ἐν Κυψέλοις Ἀδαῖος.

et Stephanus ibid. p. 469 A.

τούτῳ προέπιεν ὁ βασιλεὺς κώμην τινά.

Si quis igitur ad haec omnia Xenophontis locum exegerit ἐκπώματα αὐτῷ προὔπινε [καὶ ἐδωρεῖτο], facile sentiet καὶ ἐδωρεῖτο sciolo qui addidit reddi oportere.

Hi igitur sunt in Cyropaedia loci, qui mihi sequiorum additamentis interpolati esse videntur. Multi alii supersunt aliis mendorum generibus inquinati, de quibus alio tempore erit dicendum, sed unum et alterum iam nunc delibare placet. In Cyropaed. VI. I. 31. ληφθεὶς ἔρωτι τῆς γυναικὸς ἠναγκάσθη προσενεγκεῖν αὐτῇ λόγους περὶ συνηθείας, utrum sic an συνουσίας esset legendum non satis apud me constabat antea quum viderem Xenophontem haud secus atque Platonem summo studio τὴν ἐν τῷ λέγειν εὐπρέπειαν sectari. Sed in ea re diligenter cavendum ne modum excedas et cordatis hominibus ineptire videaris. Nemo Graecorum habet aures tam inepte fastidiosas ut συνουσίας nomen ferre nequeant, neque ea res Graece συνήθεια dicitur, ut apud Romanos *consuescere cum aliqua* et *consuetudo*, sed ὁμιλία et ὁμιλεῖν. Itaque περὶ συνουσίας unice verum et recipiendum esse censeo. Est vero alius in Cyropaedia locus, ubi Xenophon prae verecundia usitatissimum Graecis vocabulum usurpare non sustinuit sed aliud honestius quaesivit VIII. VIII. 10. ἦν δὲ αὐτοῖς νόμιμον μηδὲ προχοΐδας εἰσφέρεσθαι εἰς τὰ συμπόσια. Non sustinuit id dicere de quo et Seneca dubitaverat quum scriberet de Benefic. III. 26. *Rem ineptissimam fecero si nunc verba quaesiero quemadmodum dicam illum* matellam *sumpsisse.* Ἀμίδας nominare noluit, προχοΐδας nominavit, subinepte, ut mihi quidem videtur. Et Athenaeum quidem ilocaliter decepit qui προχοΐδας credidit κύλικας esse pag. 496 C. Ξενοφῶν δ' ἐν ὀγδόῳ Παιδείας προχοΐδας τινὰς λέγει κύλικας, ubi auctor Epitomes κύλικας delevit, sed Athenaeo, qui doctior multo est quam acutior, suus erat error relinquendus, ut locum inspicienti patebit. Caeterum ἀμίδας omnes suo nomine appellare solent, etiam qui oracula Deorum consulebant, vid. Photium v. Ῥοδίων χρησμός. In Aeschyli et Sophoclis δράμασι Σατυρικοῖς appellata est ἡ κάκοσμος οὐράνη, vid. Athen. I. p. 17. Sunt qui

οὐροδόκην dixerint, quod nomen de more in οὐροδόχην depravatur, ut apud Clement. Alexandr. in Paedag. II. p. 162: χλεύη δὲ καὶ γέλως πλατὺς οὐροδόχας (scrib. οὐροδόκας) ἀργυρᾶς καὶ ἀμίδας ὑελᾶς ἐπιφέρεσθαι τοὺς ἄνδρας. Οὐροδόκην Photius in v. ex Xenophonte attulit per errorem, ut opinor: quod idem ex Antisthene profert Οὔρειον βῖκον apud Hesychium depravatum est in Οὐριόμβικον: τὴν ἀμίδα ἢ οὐροδόχην (-όκην). Caeterum dudum viri docti locum Hesychii: Προχοΐδας: ἀμίδας, ad Xenophontem retulerunt, qui eo vocabulo sic primus et solus usus esse videtur.

Ineptire videtur librariorum vitio Xenophon VIII. VII. 4. οἴκαδε ἀπελθὼν ἔδοξεν ἀναπαύσασθαι κατεκλίθη, nihili est quod docti homines reponunt ἔδοξεν ἀναπαύσεσθαι et significare aiunt: *placuit ei requiescere*, diversissima miscentes, ut vides. Emendandum esse arbitror: δόξαν ἀναπαύσασθαι κατεκλίνη.

Reperi verissimam Hemsterhusii correctionem excutiens Xenophontis editionem Stephanianam, qua vir magnus usus est, ubi annotationes quasdam, ut assolet, in ora libri aut inter versus tenuissima sed pereleganti scriptura allevit. In Cyropaed. VI. II. 28. editur: ὅςις ἀλφιτοςιτεῖ ὕδατι μεμιγμένην ἀεὶ τὴν μᾶζαν ἐσθίει, καὶ ὅςις ἀρτοσιτεῖ ὕδατι δεδευμένον τὸν ἄρτον. Quartae literulae participii μεμιγμένην supra scripsit α, rectissime sic admonens μεμαγμένην veram lectionem esse. Dicitur enim ὕδατι μάττειν, ut δεύειν et φυρᾶν, sed perspicua res est nec verbis indiget.

Transeo ad Xenophonteam Anabasin, quem egregium librum plurimorum semper manibus versari terique solitum pessimis exemplis passim depravatum et interpolatum in Codicibus non admodum vetustis ad nos pervenisse satis inter omnes constat. Incredibile dictu est quanto magis quam Cyropaedia legentium animos moveat captosque teneat Anabasis. In Cyropaedia satias quaedam subit animum, et ubi diutius fueris immoratus fastidium quoddam suboritur et taedii nonnihil devorandum est, ut subinde loci alicuius praeclari lectione animus pascatur et recreëtur. Vera et certa legere solitis (in quibus eximium scribendi genus et lingua limpida et nitida et dulcissimae suavitatis efficiunt ut optime rerum et naturae veritas appareat) displicet argumentum nec verum nec simile

veri, ubi philosophiae Socraticae praecepta et Atticae humanitatis et elegantiae et urbanitatis lepores cum Barbarorum personis et moribus et institutis non admodum salse aut probabiliter coniunguntur et permiscentur. Quam diversa est Anabaseos ratio, in qua vivunt omnia et spirant et tamquam in oculis legentium geruntur, ut non auditor tantum sed etiam spectator esse inter legendum tibi videaris. Tanta est ἡ Ξενοφῶντος ἐνάργεια μονονουχὶ δεικνύοντος ὄψει καὶ τοῖς πράγμασιν ὡς οὐ γεγενημένοις ἀλλὰ γιγνομένοις ἐφιστάντος ἀεὶ τὸν ἀκροατὴν ἐν πάθει καὶ συγκινδυνεύοντα, ut rectissime de Anabasi iudicat Plutarchus in Artoxerxe cap. VIII. Hunc igitur librum si et emblematis complusculis et mendis erroribusque liberavero non male otium mihi collocasse videbor et aliquam gratiam apud omnes qui Xenophontem amant initurus. Multi iam multa acute viderunt et sequiorum putida additamenta resecari iusserunt, sed raro Editores audiunt aut hoc agunt, quo crebrius iis vellenda auris est, si forte multorum consensu moveantur et quae spuria et suppositicia sint expellere aliquando audeant: quamobrem subinde aliorum suspiciones, quae quidem admodum probabiles ac paene certae mihi videantur, commemorabo, praesertim iis in locis, quos pridem ipse adulterinos esse suspicatus deinde aliorum sententiis et argumentis pro spuriis notatos et deprehensos esse compererim. Cuiusmodi statim ab initio duo loci sunt I. i. 2. et I. i. 7. Planissime enim assentior iis, qui verba ἀποστῆναι πρὸς Κῦρον a male sedulo lectore adscripta esse monuerunt in § 7. ἀφεστήκεσαν πρὸς Κῦρον πᾶσαι πλὴν Μιλήτου. ἐν Μιλήτῳ δὲ Τισσαφέρνης προαισθόμενος τὰ αὐτὰ ταῦτα βουλευομένους [ἀποστῆναι πρὸς Κῦρον] τοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινε τοὺς δ' ἐξέβαλεν. Qui homines docti insulsum emblema retinendum esse arbitrantur, numquam ipsi in tali re tam pueriliter scripturi fuissent, sed non satis est verba spuria resecuisse ad loci emendationem perficiendam: namque et vocabulum necessarium excidit, et aliud perperam abundat. Dicam quid mihi scribendum esse videatur, cuius correctionis argumenta si quis hoc agit non difficulter reperiet. Emendandum autem esse censeo: προαισθόμενός τινας ταὐτὰ βουλευομένους τοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινε τοὺς δ' ἐξέβαλεν. Alterum in ipso limine emblema est § 2. in

verbis [καὶ ϛρατηγὸν δὲ αὐτὸν ἀπέδειξε πάντων ὅσοι εἰς Καϛωλοῦ πεδίον ἀθροίζονται], quem pannum et abs re et ab orationis forma alienum ex aliis locis apud Xenophontem scioli assuerunt, maxime ex ipsa Anabasi I. IX. 7. (ubi illius rei mentio tam necessaria est atque nunc ἄκαιρος est et supervacanea), deinde et ex Hellenicis I. IV. 1. Ex utroque loco videbis singula verba a sciolis sublecta esse, qui quum in margine libri annotassent καὶ ϛρατηγὸν δὲ — ἀθροίζονται, factum est ut ea annotatiuncula in Xenophontis orationem irreperet. In § 8. mihi quidem semper iocularis scriptura visa est: ὁ Κῦρος ἀπέπεμπε τοὺς γιγνομένους δασμοὺς ἐκ τῶν πόλεων, ὧν Τισσαφέρνης ἐτύγχανεν ἔχων, ridicule enim Tissaphernes illas urbes, quae ab eo ad Cyrum defecerant, *habere* dicitur. Poterat melius Tissaphernes illud Terentianum usurpare:

Habeo. ah, quid dixi? habere me? imo habui, Chreme.

Xenophon scripsisse videtur ὧν Τισσαφέρνους ἐτύγχανεν ἔχων. Nemo dubitabit quin rectissime dicatur ὁ Κῦρος Τισσαφέρνους πόλεις εἶχεν, quemadmodum in Acharnensibus dicitur vs. 329. μῶν ἔχει του παιδίον τῶν παρόντων; et in Anabasi I. IV. 8. καίτοι ἔχω γε αὐτῶν καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας, et passim sic loquuntur. Itaque recte dicitur τὰς πόλεις, ἃς Τισσαφέρνους εἶχεν, et ἐκ τῶν πόλεων, ὧν Τισσαφέρνους ἐτύγχανεν ἔχων, quod verum esse res ipsa clamat.

In capite II. § 2. ὑποσχόμενος αὐτοῖς μὴ πρόσθεν παύσασθαι, quamquam ridicula haec scriptura est tamen eam mordicus homines docti retinent et *propter fidem librorum* et propter similium locorum frequentiam. Temerarium videtur etiamnunc plerisque omnibus ea attrectare, quae magno veterum membranarum consensu in locis innumerabilibus stabilita certam fidem et non convellendam habere putantur. Et magni acervi, fateor, exstrui possent locorum, in quibus ὄμνυμι, ὑπισχνοῦμαι, ἐπαγγέλλομαι, ἐλπίζω, προσδοκῶ, et similia habent aoristos in libris quum quis se *facturum* aliquid aut *iurat* aut *pollicetur*. Sed nihil ea res nos movere debet, namque hoc unum inde recte colligitur recentiores Graeculos in talibus sic perpetuo errare solitos suisque erroribus certa contagione scripta Veterum opplevisse. Qui longo usu scribarum ingenium et mores observavit notavitque certa quaedam mendorum et vi-

tiorum genera cognita habebit, in quae isti sint εὐεπίφοροι et proni et proclives, ut facile negotium sit, si cuius Codicis Ms. scripturae genus et aetatem cognoveris, longam seriem discrepantium scripturarum, quae ex eo libro prodituræ sint, certa coniectura assequi et praedicere, unde simul apparet quam utile sit ista omnia sedulo excutere et edere in lucem. Uno exemplo utar quia ludicrum est, si forte pertinaciter repugnantium obstinatum animum re manifesta expugnem. Quoties in Antiquorum scriptis perfectum ὑποπέπωκα legebatur toties Graeculi, quibus id vocabulum prorsus incognitum et inauditum fuisse apparet, (et permulta alia sic in desuetudinem abierant ut a nullo amplius intelligerentur, in his ἐδήδοκα, ἐδήδεσμαι, ἠδέσθην pro quibus βέβρωκα, βέβρωμαι et ἐβρώθην dicebant, et ἔδομαι, pro quo utebantur vitiosa forma φάγομαι) stulte stolideque substituebant ὑποπέπτωκα, quae forma aetatem tulerat et omnibus erat nota. Ecquid autem cogitari potest absurdius quam ὑποπεπτωκὼς dicere, ubi quis *suppotus* erat dicendus idque ex ipsa re apparebat? Videbis tamen in talibus omnibus fere constanter ὑποπεπτωκὼς habere libros etiam optimos et veterrimos et maximae fidei aut omnes aut longe plurimos, et perraro factum esse ut verissima scriptura ὑποπεπωκὼς ex indoctorum manibus intacta elaberetur. Quos inter legendum notaveram locos complures, eorum plerosque vidi conquisivisse olim et correxisse Paulum Leopardum in praeclaro *Emendationum* opere lib. IX. cap. 23. Nemo facile in his fidem librorum implorare audebit. Duo sunt loci Xenophontis, in Anabasi alter VII. III. 29, alter in Hellen. V. IV. 40, quos Leopardus attulit: in illo libri exhibent: ἤδη γὰρ ὑ π ο π ε π τ ω κ ὼ ς ἐτύγχανεν, in hoc: οἱ μέντοι τῶν Θηβαίων ἱππεῖς ἐῴκεσαν ὑ π ο π ε π τ ω κ ό σ ι που ἐν μεσημβρίᾳ. Tertius est in Symposio IX. 2. ubi evasit sine labe ἥξει Διόνυσος ὑ π ο π ε π ω κ ὼ ς παρὰ θεοῖς. Non item in Platonis Lyside p. 223 A. ubi in plerisque libris est ἐδόκουν ἡμῖν ὑ π ο π ε π τ ω κ ό τ ε ς ἐν τοῖς Ἑρμαίοις ἄποροι εἶναι προσφέρεσθαι. In Plutarchi Symposiacis I. II. 1. ἐκεῖνον μὲν οὖν πολλῷ γέλωτι χαίροντας εὐφημοῦντας ἐκπέμπειν δόμων ἐκέλευον οἱ κατακείμενοι· καὶ γὰρ ἦσαν πολλοὶ μετρίως ὑ π ο π ε π τ ω κ ό τ ε ς. Leopardus primus

ὑποπεπωκότες reposuit. Convivae hilares verba Euripidea usurpabant e nobilissimo fragmento:

τὸν δ' αὖ θανόντα καὶ πόνων πεπαυμένον
χαίροντας, εὐφημοῦντας ἐκπέμπειν δόμων,

quod fefellisse Editores videtur. In Comicorum festivitate saepe ὑποπεπωκέναι recurrit, saepe malesanum ὑποπεπτωκέναι substitutum risum movebit. In Lysistrata vs. 480. optimi libri Ravennas et Venetus conspirant in absurda scriptura:

ἐπαίομεν Βραυρῶνάδ' ὑποπεπτωκότες.

Similiter in Lysistrata vs. 395. in omnibus est:

ἡ δ' ὑποπεπτωκυῖ' ἡ γυνὴ 'πὶ τοῦ τέγους,

solus Ravennas ὑποπεπωκυῖα ἡ γυνή servavit. Caeteros omnes non sententia, non metrum retinet quominus suum πέπτωκα inferciant. In Eccles. 140. nonnulli exhibent:

καὶ λοιδοροῦνταί γ' ὥσπερ ἐμπεπτωκότες.

In Aristophanis fragmento apud Athenaeum p. 422 F. in Marciano Codice et in apographis legitur:

ὑποπεπτώκαμεν *, ὦνδρες, καὶ καλῶς ἠρίσαμεν,

et apud Apollodorum Carystium Athen. p. 280. E.

ἐξὸν ἱλαροὺς, παίζοντας, ὑποπεπτωκότας.

Haec omnia Leopardus emendavit primus. Multo etiam plura facile aliunde conquiri possent, ut apud Platonem in Sympos. 214 C. in multis libris est ἐπειδὴ ἐκπέπτωκας pro ἐκπέπωκας et in Eupolidis fragmento apud Athen. p. 502 B. Casaubonus recte προπεπωκώς substituit pro προσπεπτωκώς. Apud Alexidem Athenaei p. 226 F. καταπεπτώκασ' εὐθέως olim edebatur pro καταπεπώκασ' εὐθέως. Aristophanes in Bekkeri Anecd. 31, 27. in unico Codice dixisse narratur γαλῆν καταπέπτωκεν, et Cratinus apud Hesychium v. Μασχάλην αἴρειν in archetypo Marciano Codice traditur scripsisse:

τὴν μασχάλην αἴρωμεν ἐμπεπτωκότες.

Apud Harpocrat. v. Προπεπωκότες in libris quibusdam προπεπτωκότες exaratum est. Haec omnia et his similia nunc unusquisque ut videbit statim emendabit nihil *veterum membranarum fidem* reveritus, quam si qui tueri vellent omnibus etiam stultiores quam ipsi librarii merito viderentur.

Scribae quemadmodum πέπωκα in πέπτωκα depravare assueti sunt sic Δελφούς in ἀδελφούς, Τυρρηνούς in τυράννους summa con-

stantia solent refingere aliaque id genus perpetuo quodam errore inter se permutare. Quam crebro confundi soleant Τυρρηνοί et τύραννοι, Τυρρηνικός et τυραννικός docebit Boeckhii annotatio in Oecon. Polit. Athen. III. p. 459. Ad hanc lucem statim unusquisque emendare poterit locum antiqui historici apud Porphyrium περὶ ἀποχῆς II. 17. τῶν τυράννων μετὰ τὸ κρατῆσαι Καρχηδονίων ἑκατόμβας κατὰ πολλὴν ἔριν τὴν πρὸς ἀλλήλους ἐκπρεπεῖς παραςησάντων τῷ Ἀπόλλωνι, quis enim punctum temporis dubitabit quin ea victoria τῶν Τυρρηνῶν fuerit?

Δελφός et ἀδελφός saepe vidi ridiculum in modum confusa, cuius rei aliquot exempla ad Herod. V. 72. dabit Wesseling. Aliud vide apud Porphyrium in vicinia II. 17. p. 133. τὸν γοῦν Αἰσχύλον φασὶ τῶν ἀδελφῶν ἀξιούντων εἰς τὸν θεὸν γράψαι παιᾶνα εἰπεῖν ὅτι ἄριςα Τυννίχῳ πεποίηται. Multi viderunt verum esse τῶν Δελφῶν et lepidus est Editor exclamans: »*Utinam Codices addicerent!*" Et isti quidem δέονται βιβλίου καὶ νοῦ, ut iocabatur philosophus quum καινοῦ videretur dicere, et perinde est ac si quis diceret: *Utinam Codices mendis carerent!* Non addicunt Codices in Apollonii Lexico Homerico p. 39. v. Ἄειδε, ubi optimi choliambi hanc formam induerunt: ταῦτα δ' Αἴσωπος ὁ Σαρδιηνὸς εἶπεν· Ὅντιν' οἱ ἀδελφοὶ ᾄδοντα μῦθον οὐ καλῶς ἐδέξαντο, pro:

ταῦτα δ' Αἴσωπος
ὁ Σαρδιηνὸς εἶπεν, ὅντιν' οἱ Δελφοὶ
ᾄδοντα μῦθον οὐ καλῶς ἐδέξαντο,

qui versus Callimachum sapiunt. Idem mendum ex Euripidis Ione vs. 33. Reiske expulit: in libris est ἔνεγκ' ἀδελφῷ pro

ἔνεγκε Δελφῶν τἀμὰ πρὸς χρηςήρια.

et frequenter alibi eodem modo peccatum esse videbis.

Eadem est errandi constantia in aliis sexcentis. Ubi θριπηδεςος requiritur in libris comparere videbis θριπηδέςατος ridiculam formam, sed plurimorum testimoniis munitam scilicet. Ubi ἐπιβολή fuerat scriptum ἐπιβουλή legitur, ubi μακρὰ χαίρειν libri μακρὰν dare solent, et συναυλισθῆναι pro συναλισθῆναι, et ἀπήλαυσα pro ἀπέλαυσα, et παρηνόμουν pro παρενόμουν, et barbarum Δημήτραν pro Δήμητρα. Ubi προςάγματα verum est in libris πράγματα conspicitur, et πράττειν ubi προςάττειν. Ἀποδράς solet in ἀποδράσας abire, et φῦναι in φυῆναι,

et ἀμωσγέπως in ἄλλως γέ πως, cuius rei multa exempla alias dedimus, quibus unum adde ex Demetrio περὶ ἑρμηνείας § 207. ubi vitiose ἢ ἄλλως γέ πως διὰ βραχέος editur. Haec omnia et alia sexcenta nata sunt aut ex ignoratione linguae antiquioris, quum nemo quid esset θριπήδεστος aut ἀμωσγέπως satis sciret, aut e scribendi compendiis neglectis. Est quoddam mendi genus in paucis frequentissimum, quod si quis semel animadverterit in plurimis locis veram scripturam aut ipse reperire poterit aut a corrupta distinguere, quamobrem id paucis aperiam. Quemadmodum enim in Codicibus plerisque φ et φρ vix discerni possunt nisi ab eo, qui hoc agat et bene Graece sciat et oculos habeat longo usu exercitatos, sic etiam utrum φ an φθ in libris scriptum sit non est cuiusvis discernere, et saepissime ut φ pro φρ sic φ pro φθ perperam scribi solet. Ubi τάφος pro τάφρος legitur Critici vigilant, sed φατρία pro φρατρία dici posse multis credibile videtur. Sic igitur perpetuo confundi videbis φθόνος et φόνος, φθάσῃ et φάσῃ, ἀδιάφθορον et ἀδιάφορον et sim. Κατελήφη, quamquam nihili est pro κατελήφθη occurrit, et μὴ χαλεφῇς, ὦ πάτερ, pro χαλεφθῇς, et μὴ μεμφῇισ in Platon. Rep. p. 266 D. pro μή με φθῇς. Hinc saepe φθείρομαι et φέρομαι, περιεφθείρετο et περιεφέρετο, διαφθείρω et διαφέρω permiscentur. Hinc recepta est barbara forma in Platonis Phaedrum p. 258 B. ἐὰν δὲ ἐξαλιφῇ pro ἐξαλειφθῇ: nihili forma est ἐξαλιφῆναι e duplici errore tralaticio nata. Utar nunc ea observatione ad unum Pseudo-Plutarchi locum sanandum, qui flagitiose corruptus circumfertur, alias multo plura daturus. In libello *de Educat. puerorum* p. 5 B. legitur: ἤδη δέ τινες καὶ τῶν νεανικωτέρων ἅπτονται κακῶν μοιχεύοντες καὶ κιττοφοροῦντες καὶ μίαν ἡδονὴν θανάτου τιμώμενοι. Iocularis scriptura est κιττοφοροῦντες et κισσοφοροῦντες et duplici mendo infecta, namque nihil aliud dederat Sophista quam μοιχεύοντες καὶ οἰκοφθοροῦντες, quod in οἰκοφοροῦντες olim abiit, idque solis cochleis et Scythis proprium esse rati Graeculi κισσοφοροῦντες et κιττοφοροῦντες ineptissime excogitarunt. Οἰκοφθόρος et οἰκοφθορία et οἰκοφθορεῖν apud Veteres ponuntur de *profligata re familiari*, apud sequiores de *adulterio*. Utriusque usus exempla apposuit Wyttenbachius.

Itaque in tanta peccandi frequentia constantiaque hoc tenebimus, quo sit certus error in libris crebrior eo esse manifestiorem eoque minorem fidem libros Mss. merere, neque ob librorum consensum pravis lectionibus esse parcendum, sed vitium sexcenties alibi commissum et correctum quotiescumque recurrat eodem iure ubique tolli oportere. Si patebit igitur et constabit non esse aliud facile mendi genus frequentius, quam ut futuri forma in aoristum corrumpatur et contra rarissime fiat, ut aoristis futura substituantur, quumque eum errorem passim apud omnes certa auctoritate et iure certo sublatum iam esse constet, nihil morabimur istos testes quo minus id quod verum esse compertum sit ubique in integrum restituamus. Dixisse Cyrum ipsum *οὐ πρόσθεν π α ύ σ ο μ α ι* nemo negat aut ambigit aut obloquitur. Ergo Xenophonti hoc sic referendum est ut dicat: *ὑπέσχετο αὐτοῖς οὐ πρόσθεν π α ύ-σ ε σ θ α ι.* Qui vel in uno loco probe senserit quam sit hoc necessarium eadem medicina quidquid est ubique aegrum sanabit. Non multum is dubitabit in Anab. II. III. 20. rescribere: *καὶ περὶ μὲν τούτων ὑπέσχετό μοι β ο υ λ ε ύ σ ε σ θ α ι* pro *βουλεύσασθαι*: qui enim spatium sibi ad deliberandum sumit, eum saepe audies *βουλεύσομαι* dicentem aut *σκέψομαι*, quod est in indirecta oratione retinendum. Noti sunt versus Menandri:

οἱ τὰς ὀφρῦς αἴροντες ὡς ἀβέλτεροι,
καὶ »σ κ έ ψ ο μ α ι" λέγοντες. ἄνθρωπος γὰρ ὢν
σκέψει σὺ περί του; δυςυχὴς, ὅταν τύχῃ.

quos commode adhibuit Casaubonus ad Theophrasti *εἴρωνα* cap. I. § 3. *καὶ τὰ μὲν σ κ έ ψ ε σ θ α ι φάσκειν, τὰ δὲ οὐκ εἰδέναι.* De eodem § 2. scribit: *καὶ μηδὲν ὧν πράττει ὁμολογῆσαι ἀλλὰ φῆσαι β ο υ λ ε ύ σ ε σ θ α ι*, ubi quis serio contendat aoristis locum concedi posse? Similiter in Anab. VI. v. 17. sine mora reponendum *οὐδ' ὑμεῖς ἐλπίζετε αὐτοὺς δ έ ξ ε σ θ α ι ὑμᾶς* pro inepto *δέξασθαι*, quod est *impetum sustinuisse.* Iterum necessarium futurum reponendum est I. VII. 5. *ἂν δ' εὖ γένηταί τι οὐ μ ε-μ ν ή σ ε σ θ α ί σέ φασιν* pro *μεμνῆσθαι*, non enim *memorem esse* Cyrum negabant sed post victoriam *fore* promissorum *immemorem* dictitabant. Expelle idem prorsus vitium ex VII. VI. 38. *πατέρα με ἐκαλεῖτε καὶ ἀεὶ ὡς εὐεργέτου μ ε μ ν ῆ σ θ α ι ὑπισχνεῖσθε*, imo vero *μεμνήσεσθαι*, nam talis oratio esse solet

eorum, in quos praesens beneficium confertur. Nondum verum esse desiit quod apud Menandrum est:

ἅμ' ἠλέηται καὶ τέθνηκεν ἡ χάρις,
ἣν δεόμενος τότ' ἀθάνατον ἕξειν ἔφη.

Ridere mihi subit quoties incido in locum IV. v. 15. ἐκάθηντο καὶ οὐκ ἔφασαν πορεύεσθαι. Quid? *sedebant* et negabant se *ambulare*. Nemo facile dubitare poterat quin verissima dicerent. Equidem a Stephano lubens πορεύσεσθαι accipio, ne Xenophon potius quam scribae ineptire videatur. Nempe quam modo commemorabam peccandi constantiam in certis quibusdam erroribus conspicuam, huius rei novum argumentum capi potest ex iis verbis, quae in -εύω et -εύομαι exeunt, quorum ubi futurum requiritur omissa sibilante littera praesens in libris scribi solet. Στρατεύομαι scribunt pro στρατεύσομαι, βουλεύομαι pro βουλεύσομαι, μοιχεύομαι pro μοιχεύσομαι, et sic πορεύομαι pro πορεύσομαι, aliaque permulta. In Anabasi I. III. 7. corrigendum ὅτι οὐ φαίη παρὰ βασιλέα πορεύσεσθαι pro πορεύεσθαι. Ibidem II. III. 27. nunc quidem recte editur ὀμόσαι ἦ μὴν πορεύσεσθαι auctore H. Stephano, nam libri omnes in πορεύεσθαι conspirant, ut in Cyropaedia VI. II. 39. γνωστῆρας ἐμοὶ προσαγαγὼν ἦ μὴν πορεύεσθαι. Perperam scribitur in Anabasi I. III. 19. ἡμᾶς δ' ἀκούσαντας πρὸς ταῦτα βουλεύεσθαι pro βουλεύσεσθαι. In Theophrasti quoque verbis, quibus modo utebamur, libri omnes praepostere exhibent ἀλλὰ φῆσαι βουλεύεσθαι. Eodem errore apud Herodotum III. 124. παρθενεύεσθαι legitur pro παρθενεύσεσθαι, et IX. 41. ἀνακινδυνεύειν pro ἀνακινδυνεύσειν. Apud Thucydidem VI. 42. στρατοπεδεύσεσθαι corrige pro στρατοπεδεύεσθαι, et VIII. 75. ἐπικηρυκεύσεσθαι pro ἐπικηρυκεύεσθαι. Magna et apud alios est talium copia, de quibus unum tantum, quia iocularis error est, delibabo e Diodoro Siculo XII. 21. *Zaleucus legem tulit*, inquit, γυναῖκα μὴ ἐξιέναι νυκτὸς ἐκ τῆς πόλεως εἰ μὴ μοιχευομένην. Illa lex personati Zaleuci etiam sic satis absurda erit, (ut caeterae omnes, quas bonus Diodorus istic cum multa gravitate commemorat laudatque) postquam exemto scribae errore μοιχευσομένην emendaveris. Graeculis οὐκ ἔφασαν πορεύεσθαι videbatur perinde bonum et sanum atque οὐκ ἔφασαν ἰέναι I. III. 1 et I. IV. 12, et οὐκ ἔφη ἰέναι I. III. 8. et alibi, quoniam

iuxta cum ignarissimis nesciebant formas ἰέναι et ἰών compositasque omnes ἀπιέναι, ἐξιέναι, κατιέναι cet. perinde praesenti ἔρχομαι et futuro εἶμι respondere, et pro re nata modo praesentis temporis modo futuri notionem continere. Futurum est ἰέναι II. vi. 10. ubi coniunguntur φυλάξειν — ἀφέξεσθαι — ἰέναι. Ἀπιέναι futurum est II. i. 3. τῇ δὲ ἄλλῃ ἀπιέναι φαίη ἐπ' Ἰωνίας. Futurum est ἀπιών II. iii. 29. συσκευασάμενος ὡς ἀπάξων ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ αὐτὸς ἀπιών, et II. iv. 8. ἧκε Τισσαφέρνης ἔχων τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ὡς εἰς οἶκον ἀπιών, et passim alibi, sed fallebant haec omnia Graeculos, qui ἐλεύσομαι, ἐλεύσεσθαι et ἐλευσόμενος solebant dicere, et sic plerique omnes, qui senescente et effoeta Graecia scriptitarunt, etiam οἱ ἀττικίζοντες, qui sibi puri puti Attici esse videbantur, scribere coeperunt, ut satis in Luciano demonstravimus.

Affine mendum praesentis pro futuro a scribis suppositi latet IV. vi. 13. in verbis προσποιούμενοι προσβάλλειν, ubi προσβαλεῖν est emendandum. *Simulandi* enim verbum προσποιοῦμαι pro re nata aut praesens aut futurum requirit, prout quis aut *facere* aliquid aut *facturus esse* per simulationem vult videri. Rectissime habet praesens V. ii. 28. προσεποιεῖτο τοὺς πολεμίους πειρᾶσθαι λανθάνειν, id est: τοὺς πολεμίους, ὥς γ' ἐδόκει, λανθάνειν ἐπειρᾶτο, et I. iii. 14. προσποιούμενος σπεύδειν, id est σπεύδων ὥς γ' ἐδόκει, sed illo loco *facturos* se impetum simulabant, non *facere*.

Redeo ad libri I. cap. 1, ubi prorsus assentior Hirschigio in § 9. ἐπολέμει ἐκ Χερρονήσου ὁρμώμενος τοῖς Θρᾳξὶ τοῖς ὑπὲρ Ἑλλήσποντον οἰκοῦσιν, quum dixit ὑπὲρ Ἑλλησπόντου emendari et οἰκοῦσιν expungi oportere. Fidem faciat locus II. vi. 2. πολεμήσων τοῖς ὑπὲρ Χερρονήσου καὶ Περίνθου Θρᾳξίν, et VII. v. 1. πρὸς τοὺς ὑπὲρ Βυζαντίου Θρᾷκας, et § 15. κατηυλίσθησαν δ' ἐν τῷ πεδίῳ ὑπὲρ Σηλυβρίας, ubi supplendum esse suspicor: ἐν τῷ πεδίῳ (τῷ) ὑπὲρ Σηλυβρίας, quod perinde est ac si ἐν τῷ ὑπὲρ Σηλυβρίας πεδίῳ scripsisset. Simili modo et alios video scribere et Thucydidem II. 48. ἤρξατο ἐξ Αἰθιοπίας τῆς ὑπὲρ Αἰγύπτου, et alibi.

Novum emblema in I. ii. 9. deprehendo in verbis καὶ ἧκε Κλέαρχος ὁ Λακεδαιμόνιος, [φυγάς], male hoc repetitum est ex I. i. 9, ubi illius rei mentio tam opportuna est quam est in

nostro loco importuna. Ineptius etiam additamentum irrepsit in I. II. 26. τήν τε πόλιν [τοὺς Ταρσούς] διήρπασαν — καὶ τὰ βασίλεια τὰ ἐν αὐτῇ, arguit fraudem etiam articulus male additus. Quis credat sanum esse I. II. 27. ἀφαρπάζεσθαι in verbis καὶ τὴν χώραν μηκέτι ἀφαρπάζεσθαι, neque enim ἁρπάζεσθαι ἡ χώρα ullo pacto potest neque ἀφαρπάζεσθαι, sed διαρπάζεσθαι, ut I. II. 19. τὴν χώραν ἐπέτρεψε διαρπάσαι, et passim alibi. Affine vitium est I. III. 14. ὧν πολλοὺς καὶ πολλὰ χρήματα ἔχομεν ἀνηρπακότες, alienum est verbum ἀναρπάζειν, *repentino ac celeri impetu opprimere*, a militum rapinis agros hostium licenter depopulantium revocandumque simplex ἡρπακότες.

Turbarunt scioli in I. III. 7. λαβόντες τὰ ὅπλα ἐστρατοπεδεύσαντο παρὰ Κλεάρχῳ, sententia loci suadente corrige παρὰ Κλέαρχον, *in Clearchi castra transierunt*. Compara I. VIII. 5. ἱππεῖς εἰς χιλίους παρὰ Κλέαρχον ἔστησαν, et Thucydidem II. 2. fin. ἀνεῖπεν ὁ κήρυξ εἴ τις βούλεται κατὰ τὰ πάτρια τῶν πάντων Βοιωτῶν ξυμμαχεῖν τίθεσθαι π α ρ' α ὐ τ ο ὺ ς τὰ ὅπλα. Insiticia verba sunt I. III. 15. καὶ ἄρχεσθαι ἐπίσταμαι, ὥς τις καὶ ἄλλος [μάλιστα ἀνθρώπων], satis superque est ὥς τις καὶ ἄλλος e persona veteris Ducis et imperiosi viri, μάλιστα ἀνθρώπων nimium est et ἀνδραποδῶδες. Caeterum qui addidit μάλιστα ἀνθρώπων ne intellexit quidem locum et duas locutiones confudit ὥς τις καὶ ἄλλος et εἴ τις καὶ ἄλλος, quae quam diversa significent notum est et colligi potest, si quis composuerit Anab. II. VI. 8. ἱκανὸς, ὥς τις καὶ ἄλλος, φροντίζειν, cum Anab. I. IV. 15. ἐπίσταται δ', εἴ τις καὶ ἄλλος, hoc demum est μάλιστ' ἀνθρώπων. Mendosum est I. III. 18. ἀλλ' ἔγωγέ φημι ταῦτα μὲν φλυαρίας εἶναι et emendandum φλυαρίαν. *Res* nullius pretii appellantur φλυαρίαι καὶ λῆροι, *oratio* vana et nugatoria λῆρος aut φλυαρία dicitur. In § 20. non satis recte ἢν μὲν ᾖ ἐκεῖ et ἢν δὲ φεύγῃ inter se opponuntur: suspicor ἢν μὲν μ έ ν ῃ ἐκεῖ verius esse.

Insulsa magistri interpolatio conspicitur I. IV. 2. [ὅτι Τισσαφέρνει φίλη ἦν καὶ συνεπολέμει Κύρῳ πρὸς αὐτόν]. Dicendi genus fraudem retegit in φίλη ἦν et ὁ Ταμὼς συνεπολέμει Κύρῳ: *puella* bene dicitur φίλη εἶναι, et *reges* aut *civitates* arma consociantes συμπολεμεῖν recte dicuntur, ut III. I. 5. ἐδόκει ὁ

Κῦρος προθύμως τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπὶ τὰς Ἀθήνας συμπολεμῆσαι, et aliis locis.

Non minus inficetum est I. IV. 3. ἀποςάντες [ἦλθον] παρὰ Κῦρον [καὶ] συνεςρατεύοντο, expunge ἦλθον et καί atque Xenophonte dignam orationem habebis. In eodem loco pro οἱ παρ' Ἀβροκόμᾳ μισθοφόροι Ἕλληνες ἀποςάντες corrigendum esse παρ' Ἀβροκόμα primus vidit Kruegerus, idque multi loci et aliorum et ipsius Xenophontis demonstrare possunt.

Multo melius I. IV. 7. Ξενίας ὁ Ἀρκὰς [ςρατηγός] καὶ Πασίων ὁ Μεγαρεύς, in oram libri unde erepserat ςρατηγός remigrabit.

Diximus iam antea formam qualis est ἐπιςάσθωσαν I. IV. 8. non esse Xenophonteae aetatis sed Macedonicam: itaque ἐπιςάσθων reponendum.

Eruditulus nescio quis tria verba de suo addidit I. IV. 9. ποταμὸν πλήρη ἰχθύων μεγάλων καὶ πραέων, οὓς οἱ Σύροι θεοὺς ἐνόμιζον καὶ ἀδικεῖν οὐκ εἴων, [οὐδὲ τὰς περιςεράς]. Xenophon ea tantum narrat quae ipse praesens viderat, ut imperfectorum usus declarat ἐνόμιζον et εἴων, qui *oculatis testibus* proprius est. Praeterea si *columbas* addere voluisset ὥσπερ οὐδὲ τὰς περιςεράς dixisset. Adscripserat aliquis in ora libri οὐδὲ τὰς περιςεράς, et notissima est omnibus ista Syrorum superstitio, quam permulti commemorant, quorum testimoniis non utar, sed adiiciam illis novum emendato suavissimo loco Teletis apud Stobaeum Floril. XCVII. 31. τί διαφέρει, inquit, μὴ ἔχειν τροφὴν ἢ τοιαύτην ἔχειν ἧς οὐ μὴ γεύσηται * * * ἰχθῦς ἢ περιςέρια, ἢ Αἰγυπτίῳ κύνα, ἢ Ἕλληνι κρανίον ἀνθρώπου. Supplendum est in hunc fere modum: ἧς οὐ μὴ γεύσεταί (τις, οἷον εἴ τις Σύρῳ παραθείη) ἰχθῦς ἢ περιςέρια. In Anab. I. IV. 12. receptum oportuit τοῖς πρότερον μετὰ Κύρου ἀναβᾶσι pro προτέροις a Schneidero emendatum, et resecanda sunt verba παρὰ τὸν πατέρα τοῦ Κύρου propter ea quae statim sequuntur καλοῦντος τοῦ πατρὸς Κῦρον. Non multum vereor ne quis mihi obloquatur si dixero I. IV. 13. πρὶν δῆλον εἶναι τί ποιήσουσιν οἱ ἄλλοι ςρατιῶται [πότερον ἕψονται Κύρῳ ἢ οὔ], novissima verba manifesto esse interpolata, nam praeterquam quod frigidissima sunt, non sunt haec more Graeco formata neque apte composita. Post pauca § 14. ἢν ἐμοὶ πείσθητε, non est mihi leviter de mendo suspectum πείσθητε et πίθησθε restituendum

esse arbitror. Infelix admodum est in libris forma Attica ἐπιθόμην, πιθέσθαι, πιθόμενος, ad quam expellendam librarii omnes veluti coniurarunt. Nihil frequentius est quam ut ἐπειθόμην scribatur ubi aoristus requiritur. Exemplorum plena sunt omnia et expromam complura, si quando mihi in Oratoribus Atticis emendandis operam collocare per otium licebit. Nunc unum afferam quoniam ob oculos est: nempe in § 16. male legitur: ἀκούσαντες ταῦτα ἐπείθοντο καὶ διέβησαν, dubitasne mecum ἐπίθοντο corrigere?

Puerile est nec bene Graece dictum I. IV. 17. καὶ τῶν διαβαινόντων τὸν ποταμὸν οὐδεὶς ἐβρέχθη ἀνωτέρω τῶν μαςῶν [ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ]. In ea re satis est βρέχεσθαι dicere neque ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ (aut rectius τῷ ποταμῷ) addi potuit, quoniam nulla alia re illi tum poterant βρέχεσθαι.

Nescio quamobrem I. V. 2. discessum sit a scriptura προδραμόντες ἂν ἕςασαν, quam optime Porsonus constituerat. Perlubenter Xenophon vocula ἂν tali sensu utitur, quam ex rei natura cum imperfectis coniungit non cum aoristis, quare II. III. 11. probaverim εἴ τις αὐτῷ δοκοίη βλακεύειν ἐκλεγόμενος τὸν ἐπιτήδειον ἔπαιεν ἄν, non ἔπαισεν. Rectissime mihi quidem videtur Kruegerus correxisse III. IV. 22. ὁπότε δὲ διάσχοιεν αἱ πλευραὶ τοῦ πλαισίου τὸ μέσον ἂν ἐξεπίμπλασαν pro librorum lectione ἀνεξεπίμπλασαν. Nemo tamen certa emendatione utitur, quamquam forma ἀνεκπιμπλάναι non est Graeca et vocula ἂν sic frequentissime addi solet, ubi respondeat verbis εἴ τις aut ὁπότε, ut IV. VII. 16. ἀποτέμνοντες ἂν τὰς κεφαλὰς ἔχοντες ἐπορεύοντο καὶ ᾖδον καὶ ἐχόρευον, ὁπότε οἱ πολέμιοι ὄψεσθαι αὐτοὺς ἔμελλον. Feliciter emendavit Hirschigius locum Aristophanis in Pace vs. 67. ubi editur:

ἔφασκε γὰρ πρὸς αὐτὸν ἐνθαδί·

sed vidit verum esse ἔφασκε γὰρ πρὸς αὐτὸν ἂν ταδί. Facillime autem ἂν eo sensu imperfectis appositum ab indoctis librariis negligi et perire potest, non intelligebant enim quid sibi vellet ea vocula ideoque omittebant. In Aristophanis Nubibus 1367. Bekk. Codex Ravennas exhibet ἐξέφερον καὶ προὐσχόμην σε iugulato metro pro ἐξέφερον ἂν καὶ προὐσχόμην σε. Ex eius rei observatione emendari poterit et alius apud Comi-

cum locus in Equitt. vs. 416. Bekk., ubi Ravennas et Venetus hanc lectionem servant:

ἐξηπάτων γὰρ τοὺς μαγείρους λέγων τοιαυτί.

Claudicat metrum. Itaque Graeculus nescio quis τὸ κεχηνὸς τοῦ ῥυθμοῦ sarcire coepit deditque de suo ἐπιλέγων. O infelicem coniectorem! nihil est ab illo loco alienius quam ἐπιλέγων, nisi forte quis opinabitur utrum λέγων an ἐπιλέγων dicatur perinde esse. Tamen ἐπιλέγων invito poëtae obtrudunt Editores omnes. Tu mecum numeros et sententiam sic sarci ut reponas:

ἐξηπάτων γὰρ τοὺς μαγείρους ἂν λέγων τοιαυτί.

Eodem modo tribus aliis locis ἂν ita positum perierat apud Aristophanem, ut Porsonus demonstravit ad Phoenissas vs. 412, qui duos locos ipse certa emendatione in integrum restituit, alterum in Avibus 505.

χὠπόθ' ὁ κόκκυξ εἴποι κόκκυ, τότ' ἂν οἱ Φοίνικες ἅπαντες
τοὺς πυροὺς ἂν καὶ τὰς κριθὰς ἐν τοῖς πεδίοις ἐθέριζον,

ubi Ravennas τότ' οἱ Φοίνικες, caeteri τότε γ' οἱ Φοίνικες e futili correctione exhibent. Alter locus legitur in vicinia vs. 520.

ὤμνυ τ' οὐδεὶς τότ' ἂν ἀνθρώπων θεὸν, ἀλλ' ὄρνιθας ἅπαντες,

ubi in libris est τότ' ἀνθρώπων. Tertius locus est in Pace 626. ubi Codices hanc ineptam lectionem servant:

οὐδὲν αἰτίων ἀνδρῶν γε τὰς κράδας κατήσθιον.

Ravennas solus servavit manum poëtae:

οὐδὲν αἰτίων ἂν ἀνδρῶν τὰς κράδας κατήσθιον.

Praemisi haec, quo evidentiore correctione ipse sanarem locum in Avibus vs. 1286:

πρῶτον μὲν εὐθὺς πάντες ἐξ εὐνῆς ἅμα
ἐπέτονθ' ἕωθεν, ὥσπερ ἡμεῖς, ἐπὶ νομόν,
κἄπειτ' ἂν ἅμα κατῆραν ἐς τὰ βιβλία,
εἶτ' ἀπενέμοντ' ἐνταῦθα τὰ ψηφίσματα.

Poëta scripserat: ἅμα κατῆρον et εἶτ' ἂν ἐνέμοντ' ἐνταῦθα, quod si quis non ex ipso loco verum et necessarium esse perspicit ei, credo, assensum extorquebit Veteris Critici ad h. l. annotatio, quae nunc sensu vacua et a nullo intellecta volitat, sed nullo negotio et ipsa restitui potest et veram poëtae lectionem restituere. Nempe ad verba εἶτ' ἀπενέ-

μοντ' ἐνταῦθα annotatum est: *ἐνταῦθα συναληλιμμένον ἀμφίβολόν ἐστιν, ὃ καὶ ἐπιτετήδευκε. διελόντι δὲ τὸ μέν ἐστιν ἐνέμοντο, τὸ δὲ ἀπενέμοντο τουτέστιν ἀνεγίγνωσκον.* Num tu quid animadvertis in his quod sit *ἀμφίβολον*, et omnino quid tandem homo dicat intelligis? Nempe *ἀμφιβολία* inest in vera lectione *ἂν ἐνέμοντο* cum *ἀνενέμοντο* confusa, et sic corrigendum est: *διελόντι δὲ τὸ μέν ἐστιν ἂν ἐνέμοντο, τὸ δὲ ἀνενέμοντο τουτέστιν ἀνεγίγνωσκον.* Vetus loquendi usus quo *νέμω, ἀννέμειν, ἀπόνειμον, ἐπινειμάτω* dicebant pro *ἀναγιγνώσκω, ἀναγιγνώσκειν, ἀνάγνωθι, ἀναγνώτω* vel ex Hesychio cognosci potest, quem vide v. *Ἐπινειμάτω*, ibique Interpretes. *Ἀνανέμεσθαι* pro *recitare* est apud Herod. I. 173.

In I. v. 2. male scribitur: *πολλοὶ δὲ στρουθοὶ οἱ μεγάλοι*, quod non uno nomine vitiosum est. Et primum quidem *ἡ στρουθός* dicebant Veteres omnes, non *ὁ στρουθός*, neque aliter Xenophontem dixisse arguit § 3. *στρουθὸν δὲ οὐδεὶς ἔλαβεν. πολὺ γὰρ ἀπεσπᾶτο φεύγουσα — ταῖς πτέρυξιν αἴρουσα ὥσπερ ἱστίῳ χρωμένη.* Praeterea Graecum est dicere *πολλαὶ δὲ στρουθοὶ τῶν μεγάλων*, non *αἱ μεγάλαι*. Equidem dedisse Xenophontem arbitror tantummodo haec: *πολλαὶ δὲ στρουθοὶ*, deinde sciolum *αἱ μεγάλαι* addidisse, tum in genere titubatum esse et sic vulgatam esse natam. *Στρουθοί* pro *στρουθιοκάμηλοι* et alibi occurrit et apud Pollucem I. 138. *Ἄραβες δὲ καὶ στρουθῶν δοραῖς ἀντὶ θωράκων ἢ ἀσπίδων ἐφράττοντο.*

In eadem vicinia nova statim interpolatio deprehenditur in verbis: *καὶ οὐκ ἦν λαβεῖν εἰ μὴ διαστάντες οἱ ἱππεῖς θηρῷεν διαδεχόμενοι [τοῖς ἵπποις]*, quis enim exputabit quid causae sit cur *τοῖς ἵπποις* fuerit additum, et quid tandem sibi haec verba velint. Optime omittit *τοῖς ἵπποις* locum hunc laudans Demetrius *περὶ ἑρμηνείας* § 93.

Solemnem ellipsin Graeculi ineleganter expleverunt I. v. 9. *δῆλος ἦν σπεύδων καὶ οὐ διατρίβων ὅπου μὴ ἐπισιτισμοῦ ἕνεκα ἤ τινος ἄλλου ἀναγκαίου [ἐκαθέζετο]*, ubi neque ullo verbo opus est et verbum *καθέζεσθαι* non est idoneum. Praeterea pro *ἀπαρασκευαστοτέρῳ* et *σχολαιότερον* rectius scribi arbitror *ἀπαρασκευοτέρῳ* et *σχολαίτερον*, et post pauca in verbis *τῷ διεσπάσθαι τὰς δυνάμεις* multo potior videtur lectio *διεσπάρθαι*, quoniam *διεσπάσθαι* bene dicuntur *τὰ πρότερον συνεστῶτα καὶ*

συνηθροισμένα postquam quacumque de causa disiecta et dissipata sunt, ut saepius *acies* vel *ordines* dicuntur διεσπάσθαι. Contra quae copiae diversis locis in late patente imperio Persarum erant dispersae διεσπαρμέναι ἦσαν, ut insulae in mari vasto. In § 10. offendo in verbo ἐπίμπλασαν χόρτου κούφου, et ex Suidae scriptura ἐμπίπλασαν elicio necessarium ἐνεπίμπλασαν. Non facile credam simplex πίμπλημι Xenophonteum verbum esse. Nemo Atticorum illo verbo utitur praeter unum Platonem, qui τὰ κατημαξευμένα ubi potest vitare solet.

Non video in § 16. cur scriptura κατακεκόψεσθαι in verbis: νομίζετε ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ ἐμέ τε κατακεκόψεσθαι καὶ ὑμᾶς οὐ πολὺ ἐμοῦ ὕςερον anteponenda fuerit formae κατακόψεσθαι, id est κατακοπήσεσθαι, id quod loci sententia requirit, non κατακεκομμένον ἔσεσθαι. In seq. § 17. ἐν ἑαυτῷ ἐγένετο a sciolis invectum est, qui vetus loquendi genus ἐν ἑαυτοῦ ἐγένετο mirabantur. Quemadmodum Romani dicebant *non sum apud me*, sic Atticorum consuetudo est dicere οὐκ εἰμι ἐν ἐμαυτοῦ, et non minus vitiosum est ἐν ἑαυτῷ ἐγένετο, ac si quis pro ἐςιν ἐν ἐμοῦ vellet ἐν ἐμοί substituere. Librariis in ea re perfacile est labi: in Vespis 642. Bekk. pro vera lectione κἀςὶν οὐκ ἐν αὑτοῦ in Ravennate legitur οὐκ ἐν αὑτῶι, quod nemo recipiet. Peccari video etiam in sequioribus. Apud Xenophontem Ephesium legitur duobus locis sine vitio p. 216, 26. (in Hirschigii Eroticis) ὡς ἔδοξεν ἐν αὑτῆς γεγονέναι, et pag. 221, 12. οἱ δ' ἐν ἑαυτῶν γενόμενοι: vitiose p. 205, 10. ἡ Ἄνθεια ἑαυτῆς γενομένη, et 207, 46. ἡ δ' ἐν αὑτῇ γενομένη, utrobique ἐν αὑτῆς reponendum. Eodem sensu ἐντὸς ἐμαυτοῦ recte dicitur, Herod. VII. 47. Demosth. XXXIV. 20, et alibi.

In libro I. VI. 7. ὁπότ' αὖ ἔγνως τὴν σεαυτοῦ δύναμιν, poterat uno verbo dicere ἐγνωσιμάχησας, id est ἔγνως τὴν σεαυτοῦ ἀσθένειαν, sed utitur Cyrus exquisita dicendi urbanitate, ut paulo ante § 6. in verbis ἐποίησα ὥςε δόξαι τούτῳ τοῦ πρὸς ἐμὲ πολέμου παύσασθαι, mirifica εὐφημίᾳ et lenitate verborum asperitatem rei non occultans sed obumbrans.

In I. VI. 10. ἐλάβοντο τῆς ζώνης τὸν Ὀρόντην nonnullis non esse soloecum videri sane mirum est, quoniam Graeci omnes et Veteres et sequiores λαβεῖν τινὰ τῆς χειρός, et λαβέσθαι τινὸς τῆς χειρός, et similia omnia diligentissime semper

distinxerunt. Itaque etiamsi omnes libri in ἐλάβοντο conspirarent tamen ἔλαβον verum esse poterat constare. Sed ἔλαβον habent testes meliores et olim a Porsono repositum est. Sequiores vitiose pro καταλαμβάνω dicere assolent καταλαμβάνομαι et sexcenties apud istos recurrunt καταλαβέσθαι τι et καταλαβόμενος pro καταλαβεῖν et καταλαβών, unde vitium invectum est Herodot. VI. 55. τὰ δὲ ἄλλοι οὐ κατελάβοντο τούτων μνήμην ποιήσομαι, expunctis duabus litterulis, quae ex sq. ΤΟΥΤΩΝ adhaeserunt emenda κατέλαβον. In Lysistrata vs. 1121. ubi editur:

οὗ δ' ἂν διδῶσι πρόσαγε τούτους λαβομένη,

rem acu tetigit Dobraeus emendans τούτου λαβομένη, sed Editores non praebent aurem.

In § 11. ὅπως ἀπέθανεν οὐδεὶς εἰδὼς ἔλεγεν, εἴκαζον δὲ ἄλλοι ἄλλως, emendandum est ἄλλος ἄλλως, quoniam *singulorum* in tali re coniecturae esse solent. Librarii in huiusmodi locis verbi et nominis numeros discrepantes in concordiam redigunt scilicet et videntur sibi inepti vitia sustulisse et soloecismos. Adhibuerunt eandem praeclaram medicinam alii loco II. I. 15. οὗτοι μὲν, ὦ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει, imo vero λέγουσιν, ut vides, sed isti verbis proximis accommodaverunt. Ad hanc lucem in IV. VIII. 19. οἱ δὲ πολέμιοι ὡς ἤρξαντο θεῖν οὐκέτι ἔστησαν ἀλλὰ φυγῇ ἄλλος ἄλλῃ ἐτράπετο, non diu dubitabis ἐτράποντο recipere.

Non est in Xenophonte ferendum I. VII. 3. ἀντὶ ὧν ἔχω aut similia omnia, sed ἀνθ' ὧν rescribendum, et passim aliae elisiones et crases eodem modo restituendae sunt, utpote quas constet et apud Athenienses perpetuo usu tritas fuisse et a scribis obscurari solitas. Turpe est retinere παρὰ Ἀθηναίοις, παρὰ Ἀλεξάνδρῳ, οὐκ οἶδα ὅπως, et alia sexcenta. Ne reformides membranarum fidem inspice librorum scripturas in aliquo poëta et vanus ille timor, sat scio, dissipabitur. In § 4. ἂν δὲ ταῦτα ἀνάσχησθε τὰ ἄλλα καὶ αἰσχύνεσθαί μοι δοκῶ, mirum ni dederit Xenophon αἰσχυνεῖσθαι. Emblema inest in § 5. λέγουσί τινες ὅτι πολλὰ ὑπισχνεῖ νῦν διὰ τὸ ἐν τοιούτῳ εἶναι [τοῦ κινδύνου προσιόντος], si quis probe meminit quo sensu ἐν τοιούτῳ εἶναι dicatur, cuius locutionis supra aliquot exempla attulimus, verba additicia quae sententiam onerant mecum

resecabit. Deinde μεμνήσεσθαι pro μεμνῆσθαι et μεμνῇο pro μεμνῷο restituenda esse iam alias admonuimus.

Tralaticius scribendi error in § 9. commissus commaculavit Clearchi verba: οἴει γάρ σ ο ι μαχεῖσθαι, ὦ Κῦρε, τὸν ἀδελφόν; Nempe corrigendum est οἴει γὰρ σ ύ. Hoc ipsum enim omnes ambigebant ὁπότερον μαχεῖται βασιλεὺς ἢ οὔ. conf. I. VII. 1. ἐδόκει γὰρ ἥξειν βασιλέα μαχούμενον, et § 14. ᾤετο γὰρ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ μαχεῖσθαι βασιλέα, et § 17. ταύτῃ μὲν οὖν τῇ ἡμέρᾳ οὐκ ἐμαχέσατο βασιλεύς, et § 18. βασιλεὺς οὐ μαχεῖται δέκα ἡμερῶν, et iterum ibid. et in § 19. Ridiculum esset τῷ Κύρῳ his additum. Et necessarium est σύ in Clearchi verbis, qui quid *ipse* Cyrus existimaret ab eo cupiebat audire. *An tu putas*, inquit, *fratrem tuum pugnam esse commissurum?* Manifesta est origo erroris. Scribae υ et οι perinde commiscere solent atque αι et ε, ει et ι, aliaque multa, ut nihil referat ad veram ubique scripturam constituendam utrum υ an οι in Codd. Mss. sit exaratum. Isti κοίμη scribunt pro Κύμη, πτυόδωρος pro Ποιόδωρος, κοίημα pro κύημα, κοιοφόρος pro κυοφόρος, ἔγκοιος pro ἔγκυος (tria haec apud Hesychium κατὰ ςοιχεῖον scripta sunt), et κοινοφθαλμίζεται de *impudente*, vid. Kuster. ad Hesych. II. p. 382. not. 15. Apud Lucianum X. IX. 2. pro γυναῖκες ἁβρόταται καὶ μ ύ ρ α καὶ οἶνος, in bonis Codicibus καὶ μοῖρα legitur. Ἔνοιςρον apud Hesychium pro ἤνυςρον scriptum est, et Ἐριγήροις pro ἐρίγηρυς, aliaque multa. In ipsa Anabasi I. VIII. 11. multas olim turbas peperit ἀνυςόν depravatum in ἀνοιςόν, ἂν οἰςόν, et alia. Itaque quemadmodum Doricum τύ in τοι abire solet, sic σύ et σοί saepe permutantur. Exempla pauca de multis vide in Memor. II. II. 12. ubi βούλει σοι et βούλει σύ confusa sunt, ut in Aristoph. Equitt. vs. 344. καλῶς γ' ἂν οὖν σοι πρᾶγμα in Ravennate est, in caeteris aut omittitur σοι aut in τι abiit, recte nunc editur καλῶς γ' ἂν οὖν σὺ πρᾶγμα. Contra in Vesp. 678. optimi omnes σὺ δ', ὧν ἄρχεις — οὐδεὶς οὐδὲ σκορόδου κεφαλὴν τοῖς ἑψητοῖσι δίδωσιν exhibent contra metrum et contra sententiam pro σ ο ὶ δ', ὧν ἄρχεις. Apud Photium κατὰ ςοιχεῖον scriptum est (inter Ποιήσειας et Ποῖ) Ποίθιοι pro Πύθιοι, et post pauca:

Π ο λ ύ δ' ἀλώπηξ ἀλλ' ἐχῖνος ἓν μέγα,

pro πόλλ' οἶδ' ἀλώπηξ, et ubi finem inveniam?

Satis manifestum emblema est I. VII. 13. ταῦτα δὲ ἤγγελλον οἱ αὐτομολήσαντες — πρὸ τῆς μάχης καὶ [μετὰ τὴν μάχην] οἱ ὕστερον ἐλήφθησαν τῶν πολεμίων ταὐτὰ ἤγγελλον, vel ipsa sedes arguit fraudem. Minus etiam tueri se poterit πρότερον in § 18. τῇ ἐνδεκάτῃ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας [πρότερον] θυόμενος. Perinde est ac si Latine diceres: *decem abhinc diebus* [antea].

In I. VIII. 5. ἱππεῖς μὲν Παφλαγόνες εἰς χιλίους παρὰ Κλέαρχον ἔστησαν ἐν τῷ δεξιῷ, variant libri in ἔστησαν, ἕστασαν et ἔστασαν. Et ἔστασαν quidem nihili vocabulum est, inter ἔστησαν et ἕστασαν non est anceps optio, quoniam παρὰ Κλέαρχον additum demonstrat *constiterunt* (ἔστησαν) requiri, non *stabant* (ἕστασαν). Eadem confusio est in I. V. 13. ubi ἕστασαν verum est, et I. V. 2. ubi diximus προδραμόντες ἂν ἕστασαν rectissime a Porsono esse vindicatum, libri ἔστασαν et ἵστασαν et εἱστήκεσαν exhibent. Graeculi formam veterem ἕστασαν aut pessime corrumpunt aut ad suum usum refingunt, sicuti et in ἐτέθνασαν facere solent, et in ᾖσαν, et in ἐδέδισαν. Hinc facile est emendare locum I. I. 6. τότε δ' ἀφεστήκεσαν πρὸς Κῦρον πᾶσαι, ubi meliores libri ἀφεστήκεσαν exhibent, plures ἀπέστησαν, sed genuinum est ἀφέστασαν.

Prorsus assentior iis, qui in I. VIII. 6. verba [λέγεται δὲ καὶ τοὺς ἄλλους Πέρσας ψιλαῖς ταῖς κεφαλαῖς ἐν τῷ πολέμῳ διακινδυνεύειν] insiticia et spuria esse deprehenderunt. Est magistri eruditult annotatiuncula, cuiusmodi et aliae quaedam adhuc in Anabasi latitant. Non possunt umquam scioli orationem Xenophontis sic referre, ut non aliqua vitium pateat. Xenophon enim non dixisset ἐν τῷ πολέμῳ sed ἐν ταῖς μάχαις.

Non arbitror mendo vacare scripturam loci I. VIII. 13. τῷ δὲ Κύρῳ ἀπεκρίνατο ὅτι αὐτῷ μέλοι ὅπως καλῶς ἔχοι. Quamquam apparet non aliter quam sic legisse Plutarchum in Artox. cap. VIII. (Κῦρος Κλέαρχον ἐκέλευε τάττεσθαι κατὰ μέσον. ὁ δὲ αὐτῷ μέλειν εἰπὼν ὅπως ἕξει κάλλιστα τὸ πᾶν διέφθειρεν) tamen suspicor non tam arroganter dixisse Clearchum: ἐμοὶ μέλει ὅπως καλῶς ἔχῃ, sed ut solebant in tali re dicere: ἐμοὶ μελήσει, quibus verbis perurbane quis utitur pro μὴ πολυπραγμόνει, *noli hoc agere*, *ego providebo*, ut in notissimo oraculo:

ἐμοὶ μελήσει ταῦτα καὶ λευκαῖς κόραις.
ego providebo rem istam et albae virgines.
vid. Ciceron. de Divinat. I. 37. et compone Hellen. VI. iv. 30. Itaque Xenophonti reddendum esse censeo: *ἀπεκρίνατο ὅτι αὐτῷ μελήσοι.*

Tenemus sciolum in I. viii. 18. in verbis: [*λέγουσι δέ τινες ὡς καὶ ταῖς ἀσπίσι πρὸς τὰ δόρατα ἐδούπησαν φόβον ποιοῦντες τοῖς ἵπποις*]. Quomodo, quaeso, haec oculatus testis scribere umquam potuit? An Xenophontem ipsum illum armorum strepitum et fragorem non exaudivisse putemus? Praeterea nunc quoque dicendi genus impostorem arguit et suo ipse indicio sorex proditur. Quis Veterum dixit umquam *φόβον ποιεῖν τινι* pro *ἐμποιεῖν* vel *παρέχειν*. *Φόβον ποιεῖν* est *pavorem excitare, movere, φόβον ἐμποιεῖν, terrorem incutere.* Deinde quid, quaeso, est *δουπεῖν τῇ ἀσπίδι πρὸς τὸ δόρυ*? Arrianus (cuius locum Schneiderus attulit), Xenophontis imitator diligentior multo quam felicior, dixit I. vi. 7. *τοῖς δόρασι δουπῆσαι πρὸς τὰς ἀσπίδας*, et sic sequioribus loqui consuetum est, Atticis non item. Veteres quomodo in tali re loqui soleant vide IV. v. 18. *τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ δόρατα ἔκρουσαν*, et omnino verbum *κρούειν* de huiusmodi collisione usurpabant, non *ψοφεῖν* aut *ψόφον ποιεῖν.* Diodorus Siculus XVII. 58. in simili re dixit *ταῖς σαρίσαις τὰς ἀσπίδας τύπτειν.* Et est quidem *δοῦπος* apud Xenophontem II. ii. 19. ab Ionibus sumtum, *δουπεῖν* dixisse non facile crediderim, sed sequiores vocabula obsoleta omnia et intermortua stulte recoquebant, quod in hoc ipso verbo *δουπεῖν* facientem perineptum historiae scriptorem ridet Lucianus Quom. H. C. cap. XXII. Caeterum cave putes Graecum militem *suum* clypeum et hastam *suam* collisisse, namque sic inepte dictum erit *τὴν ἀσπίδα πρὸς τὸ δόρυ κρούειν*, sed unusquisque *τὴν ἑαυτοῦ ἀσπίδα πρὸς τὸ τοῦ παραςάτου δόρυ ἔκρουεν*, quem tantum armorum fragorem si quis ad Xenophontis aures non pervenisse suspicatur, non recuso quo minus ei videar certa et genuina inconsulto convellere voluisse. *Λέγεται* rectissime positum in iis rebus, quibus Xenophon non interfuerit ipse, vide I. viii. 24 et 28, et *ἐλέγετο* I. viii. 9 et I. x. 7. de iis rebus, quas illis ipsis diebus ex sermonibus hominum acceperat.

Excidit praepositio I. viii. 22. *νομίζοντες — εἴ τι παραγγεῖ-*

λαι χρήζοιεν, ἡμίσει ἂν χρόνῳ αἰσθάνεσθαι τὸ ϛράτευμα, supple χρήζοιεν, (ἐν) ἡμίσει ἂν χρόνῳ.

Duplex mendum inficit locum I. VIII. 26. (Cyrus Artaxerxem) τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος, ὥς φησι Κτησίας ὁ ἰατρὸς καὶ ἰᾶσθαι αὐτὸς τὸ τραῦμά φησιν. Emenda: ὁ ἰατρὸς, (ὃς) καὶ ἰάσασθαι αὐτὸς τὸ τραῦμά φησιν. Cur ὃς exciderit patet, patet etiam ὃς requiri. Ctesias ipse non potest alio modo scripsisse quam: αὐτὸς ἰασάμην τὸ τραῦμα. Compara et Plutarchi locum in Artox. cap. XVIII. ἰάσασθαι δὲ καὶ τοῦτό φησιν ὁ Κτησίας. Post pauca, ubi iterum Ctesias nominatur, etiam gravius vulnus Xenophontis oratio accepit. Editur § 27. sine sensu: ὁπόσοι μὲν τῶν ἀμφὶ βασιλέα ἀπέθνησκον Κτησίας λέγει. παρ' ἐκείνῳ γὰρ ἦν. Si λέγει retinebis, numquam expedies verba quae adduntur. Apertum est Xenophontem hoc dixisse: si quis requirat numerum eorum, qui ex copiis regiis occisi sint, illius rei notitiam *a Ctesia esse petendam*, namque illum apud Regem tum fuisse. Hanc sententiam sic restitues ut rescribas: Κτησίας λεγέτω, παρ' ἐκείνῳ γὰρ ἦν, quae forma dicendi in talibus satis usitata est, ut sciunt omnes.

In § 28. Ἀρταπάτης δ' ὁ πιϛότατος αὐτῷ τῶν σκηπτούχων [θεράπων], inducendum esse novissimum vocabulum, siquidem σκηπτοῦχοι omnes sunt θεράποντες, perspicuum est. conf. et I. VI. 11.

In cap. IX. § 14. ὥϛε φαίνεσθαι τοὺς μὲν ἀγαθοὺς εὐδαιμονεϛάτους, τοὺς δὲ κακοὺς δούλους τούτων ἀξιοῦσθαι εἶναι, in aliis est ἀξιοῦν εἶναι, sed neque ἀξιοῦσθαι neque ἀξιοῦν rei aptum est. Quid sit legendum facile colliges ex § 19. οὐ γὰρ φθονῶν τοῖς φανερῶς πλουτοῦσιν ἐφαίνετο ἀλλὰ πειρώμενος χρῆσθαι τοῖς τῶν ἀποκρυπτομένων χρήμασιν, aut V. VII. 10. μόνον ἀγαθόν τι ποιῶν ὑμᾶς φαινέσθω, aut V. VII. 33. ἣν περὶ τὰ μέγιϛα τοιαῦτα ἐξαμαρτάνοντες φαινώμεθα, et quis nescit quam saepe φαίνομαι cum participio coniunctum legatur illo sensu, quem hic quoque locus requirit: quamobrem emendandum est ὥϛε φαίνεσθαι — ἀξιῶν εἶναι, nempe Cyrus φανερὸς (sive δῆλος) ἦν τοὺς μὲν ἀγαθοὺς εὐδαιμονεϛάτους εἶναι ἀξιῶν, τοὺς δὲ κακοὺς δούλους τούτων.

Expellendum est pronomen αὐτῷ ex I. IX. 15. τοιγαροῦν πολλὴ ἦν ἀφθονία [αὐτῷ] τῶν ἐθελόντων κινδυνεύειν, ὅπου τις

Κῦρον οἴοιτο αἰσθήσεσθαι, est quidem αὐτῷ in optimis libris, sed ex vicinis errore natum et delendum esse arguit nomen Κῦρον in verbis quae statim sequuntur. Puerile enim et ineptum est dicere: ὁ Κῦρος πολλοὺς εἶχε πρὸς τὸ κινδυνεύειν προθύμως ἔχοντας, ὅπου τις Κῦρον οἴοιτο αἰσθήσεσθαι, contra optime habet ὅπου τις Κῦρον οἴοιτο αἰσθήσεσθαι πολλοὶ ἦσαν οἱ κινδυνεύειν ἐθέλοντες, idque ipsum habebis si αὐτῷ expunxeris.

In I. IX. 29. τεκμήριον δὲ τούτου καὶ τόδε· παρὰ μὲν Κύρου δούλου ὄντος οὐδεὶς ἀπῄει πρὸς βασιλέα, supplendum est παρὰ μὲν (γὰρ) Κύρου, constanti enim usu ubi σημεῖον δέ aut τεκμήριον δέ praecedit, videbis γάρ in ipso argumento interponi. Loquuntur Graeci omnes in tali re, ut Antiphanes apud Porphyr. de Abstin. II. 17.

τεκμήριον δ'· ὅταν γὰρ ἑκατόμβας τινὲς
θύωσιν ἐπὶ τούτοις ἅπασιν ὕστατος
(ἅπαξ ἁ)πάντων καὶ λιβανωτὸς ἐπετέθη.

Quam plurima huius rei exempla sunt, et frequentissima est ea loquendi consuetudo, praesertim Thucydidi et Oratoribus et Platoni, ubi τεκμήριον δέ, σημεῖον δέ, μαρτύριον δέ, αἴτιον δέ praecedit et interposito γάρ argumentum, indicium, causa subiungitur. Qui in his dicendi usum diu et multum observaverit dabit mihi etiam in Xenophontis loco γάρ omitti non potuisse. Recte docti homines emendarunt locum in Xenoph. Symp. IV. 17. τεκμήριον δέ· θαλλοφόρους γὰρ τῇ Ἀθηνᾷ τοὺς καλοὺς γέροντας ἐκλέγονται, ubi θαλλοφόρους δὲ τῇ Ἀθηνᾷ est in libris omnibus. Eadem opera Isaeum corrige Orat. XI. 40. τεκμήριον δέ· εἴκοσι μνᾶς ἑκάτερος ἡμῶν ἐπὶ τῇ γυναικὶ προῖκα ἔλαβε, tu supple εἴκοσι (γὰρ) μνᾶς κτἑ.

In vicinia locus est unde iuniores utiliter cognoscere possint, quomodo verba insiticia in alienam sedem insinuare se soleant. Quod enim I. IX. 31. rectissime legitur πάντες οἱ περὶ αὐτὸν φίλοι καὶ συντράπεζοι μαχόμενοι ἀπέθανον ὑπὲρ Κύρου, πλὴν Ἀριαίου. οὗτος δὲ τεταγμένος ἐτύγχανεν ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ τοῦ ἱππικοῦ ἄρχων, videant quam absurde invectum sit hinc in Xenophontis Oeconomicum IV. 19. ἐκείνῳ (Cyro) οἱ φίλοι ἀποθανόντι συναπέθανον πάντες περὶ τὸν νεκρὸν μαχόμενοι [πλήν γε Ἀριαίου. Ἀριαῖος δ' ἔτυχεν ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ τεταγμένος].

Manifesta interpolatio tenetur in I. X. 1. Compone mihi ver-

ba: *βασιλεὺς δὲ [καὶ οἱ σὺν αὐτῷ] διώκων εἰσπίπτει εἰς τὸ Κύρειον ϛρατόπεδον* cum § 2. *βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τά τε ἄλλα πολλὰ διαρπάζουσι καὶ τὴν Φωκαΐδα τὴν Κύρου παλλακίδα τὴν σοφὴν καὶ καλὴν λεγομένην εἶναι [λαμβάνει]*, et facili negotio utriusque loci putidum additamentum deprehendes. Recte habet: *βασιλεὺς διώκων εἰσπίπτει*, sed nullo modo ferendum fuisset *βασιλεὺς διαρπάζει τὸ ϛρατόπεδον.* Itaque *καὶ οἱ σὺν αὐτῷ* addidit sciolus ex § 2, quae scriptura pluralem numerum *εἰσπίπτουσι* necessarium reddidisset, ut illic recte scriptum est *βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διαρπάζουσιν.* Eodem argumento *λαμβάνει* mala manu arguitur additum. Zeugma, ut saepe alias, Graeculos fefellit, qui *λαμβάνει* de suo adiecerunt, quod neque pro *αἱρεῖ* poni potuit, et indecore et stulte id ipse Rex fecisse narratur.

In libro II. cap. I. § 11. turbatum est in verbis: *βασιλεὺς νικᾶν ἡγεῖται ἐπεὶ Κῦρον ἀπέκτονε. τίς γὰρ αὐτῷ ἐϛὶν ὅϛις τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται*; Confusa esse suspicor *ἔτι* et *ἐϛι*, ut tam saepe alias, deinde *ὅϛις* oscitanter additum, ut vera scriptura sit: *τίς γὰρ αὐτῷ ἔτι τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται*; Post pauca § 13. recipienda fuerat Dobraei emendatio *καὶ λέγεις οὐκ ἀχάριτα* pro *ἀχάριϛα.* Saepius Graeci *εἰρωνευόμενοι* dictitabant subridentes aut subsannantes *χαρίεντα λέγεις*, et Xenophon tritam locutionem scite in hanc formam convertit *λέγεις οὐκ ἀχάριτα*, quemadmodum urbanissime dixit VII. VI. 38. *οὐδὲ τούτοις δοκεῖτε βελτίονες εἶναι* pro tritissima locutione, quae saepe apud alios, saepissime apud Lysiam recurrit: *καὶ τούτοις δοκεῖτε χείρους εἶναι.* Eodem modo dixit in Memorab. I. I. 2. *καὶ μαντικῇ χρώμενος οὐκ ἀφανὴς ἦν*, quum solerent omnes *φανερὸς ἦν* in tali re dicere.

Perpetuo Veterum usu *εὔχαρις* et *εὐχάριϛος*, *ἄχαρις* et *ἀχάριϛος* sic distinguuntur ut *animum gratum* et *ingratum habentes* *εὐχάριϛοι* et *ἀχάριϛοι* dicantur, sed *venustus* et *scitus* et *elegans* *εὔχαρις* et *ἐπίχαρις* nominetur, et *ἄχαρις* qui *venustatis* et *elegantiae* sit *expers.* Nauci non sunt formae *ὁ, ἡ ἀχάριτος*, *εὐχάριτος* et *ἐπιχάριτος* a Graeculis imperite fictae. Probae sunt *τοῦ ἀχάριτος*, *οἱ εὐχάριτες*, et sic *τὰ ἀχάριτα*, et *λέγειν οὐκ ἀχάριτα* pro *χαρίεντα.*

Venuste compositum locum magistelli elumbem reddiderunt

puerili et putida interpolatione II. i. 20. ἡμεῖς οἰόμεθα εἰ μὲν δέοι βασιλεῖ φίλους εἶναι πλείονος ἂν ἄξιοι εἶναι φίλοι [ἔχοντες τὰ ὅπλα ἢ παραδόντες ἄλλῳ], εἰ δὲ δέοι πολεμεῖν ἄμεινον ἂν πολεμεῖν ἔχοντες τὰ ὅπλα ἢ ἄλλῳ παραδόντες. Qui aurem habent assidua Atticorum lectione subactam admoniti fatebuntur vulgatam scripturam Xenophonte indignam esse, qui si utrique protasi apodosin subiicere voluisset, non utique eadem verba levi traiectione mutata iteraturus fuisset.

In II. ii. 1. οἱ δὲ παρ' Ἀριαίου ἦλθον Προκλῆς καὶ Χειρίσοφος. Μένων δὲ αὐτοῦ ἔμενε [παρ' Ἀριαίῳ]. Scholion vides ex illo insulsissimo genere, qualia magistelli Byzantini, stolidum genus, in ora librorum aut inter versus adscribere solebant, de qua re ad Thucydidem idoneus dabitur annotandi locus.

Vitiose abundat ὡς in II. ii. 4. ἐπειδὰν δὲ σημήνῃ τῷ κέρατι [ὡς] ἀναπαύεσθαι, nec ratio nec usus loquendi sinunt voculam retinere.

In § 13. ἦν δ' αὕτη ἡ ϛρατηγία οὐδὲν ἄλλο δυναμένη ἢ ἀποδρᾶναι ἢ ἀποφυγεῖν, corrigendum est expuncta praepositione ἢ φυγεῖν. Notum est doctis quam saepe scribae verbi compositi praecedentis praepositionem ἔναυλον ἔχοντες eandem male verbo sequenti adiecerint. Optime inter se componuntur ἀποδιδράσκειν et φεύγειν de iis, qui aut clanculo aut propalam fuga salutem quaerunt. Inspice mihi VII. iii. 11. καὶ τὰ μὲν φεύγοντα καὶ ἀποδιδράσκοντα ὑμεῖς ἱκανοὶ ἐσόμεθα διώκειν καὶ μαϛεύειν, vides quam bene haec sint composita διώκειν τὰ φεύγοντα καὶ τὰ ἀποδιδράσκοντα ζητεῖν. Scribe ἀποφεύγοντα et inepte dictum erit. Qui fuga aut aperta aut clandestina *elapsi* in tuto sunt dicuntur ἀποπεφευγέναι et ἀποδεδρακέναι, confer eximium locum I. iv. 8. οὔτε ἀποδεδράκασιν — οὔτε ἀποπεφεύγασιν, et II. v. οὐκ οἶδα οὔτ' ἀπὸ ποίου ἂν τάχους οὔτε ὅποι ἄν τις φεύγων ἀποφύγοι οὔτ' εἰς ποῖον ἂν σκότος ἀποδραίη. Saepe alibi φεύγων ἀποφυγεῖν quis dicitur et in bello et in iudicio, qui vitae et capitis periculum feliciter effugit, ut discrimen sit tam perspicuum quam certum et perpetuum. Ponitur autem ἀποδιδράσκειν in utraque re, praesens de *conatu*, perfectum de *successu*, et forma simplex prorsus non est in usu. Grammatici fingunt verbum διδράσκω, Graeci non aliter dicebant quam ἀποδιδράσκω et ἐκδιδράσκω et διαδιδράσκω. In multis aliis anti-

quissimi poëtae soli usurpant formas simplices, caeteri constanter compositis utuntur, quae ratio cernitur in ἄγνυμι, ὄλλυμι, φθείρω, aliis, quum postea κατάγνυμι, ἀπόλλυμι, διαφθείρω dicerent omnes. Quis ἵημι dixit umquam praeter vetustissimos poëtas? et permulta sunt huiusmodi. Sed ad Xenophontem redeo. Quam sit absonum verbum ἀποφυγεῖν in loco, de quo diximus, etiam sic senties, si memineris τὸ φεύγειν viro forti turpe esse, non τὸ ἀποφεύγειν. Conf. II. II. 16. οὐ μέντοι οὐδὲ ἀπέκλινε, φυλαττόμενος μὴ δοκοίη φεύγειν. Callicratidas in Hellen. I. VII. 12. φεύγειν αἰσχρὸν εἶναι ἔφη, et passim alibi, ubi ἀποφεύγειν absurdum esset. Sed prorsus eadem nostri loci ratio est, ubi Xenophon rei indignitatem et foeditatem notans simplici verbo uti debebat.

Evidens mendum sed perfacile ad emendandum deprehenditur II. II. 15. καὶ εὐθὺς ἔγνωσαν πάντες ὅτι ἐγγύς που ἐστρατοπεδεύετο βασιλεύς, emendandum est enim una litterula exemta ἐστρατοπέδευτο, *castra habebat*, quod nunc legitur significat *castra ponebat*. Res est perspicua, sed saepius in libris haec inter se confusa videbis. Recte scriptum est II. IV. 1. ἐγγὺς ἀλλήλων ἐστρατοπεδευμένοι ἡμέρας πλείους ἢ εἴκοσιν, *vicina castra habentes*. Idem vitium insidet VI. III. 6. περὶ τὸν λόφον, ἔνθα οἱ Ἕλληνες ἐστρατοπεδεύοντο, ἐτάττοντο, ubi item ἐστρατοπέδευντο corrigendum, vulgata enim significat: *ubi Graeci castra metabantur.* Saepius notavimus quam proclivis sit in talibus scribarum error, qui passim plusquamperfectis cum insigni sententiae detrimento substituunt imperfecta. Lubet nunc unum huius generis mendum indicare quo semel diligenter perspecto multi Veterum loci poterunt emendari. Solet ἤγγελτο in ἠγγέλλετο depravari et in simplici verbo et in compositis. In Anabasi III. IV. 3. videbis errorem nascentem, crescentem et perfectum in verbis: παρήγγελτο δὲ τῶν τε πελταστῶν οὓς ἔδει διώκειν — καὶ τοῖς ἱππεῦσιν εἴρητο θαρροῦσι διώκειν. Stephani emendationem vides: in omnibus libris est παρηγγέλλετο praeter unum sed longe optimum Vaticanum H., in quo est παρηγγέλετο. Eadem verae lectionis vestigia supersunt VI. V. 25. παρηγγέλλετο δὲ τὰ δόρατα ἐπὶ τὸν δεξιὸν ὦμον ἔχειν, ubi Codd. II. et I. παρηγγέλετο exhibent, in quo latet παρήγγελτο. Nihil praesidii in libris est Aeschini in Ctesiph. § 65. παρηγ-

γέλλετο δ' ἤδη ἐπ' αὐτὸν ϛρατεία, sed etiam sine libris emerget genuina lectio παρήγγελτο. Idem vitium Thucydidem inficit VIII. 79. ἐπειδὴ καὶ εἰσηγγέλλετο αὐτοῖς ἡ ἐν τῇ Σάμῳ ταραχή, imo vero εἰσήγγελτο, ut locum inspicienti patebit. Memorabile exemplum eiusdem erroris post pauca apud Thucydidem occurrit προσεδέχοντο τὸν Στρομβιχίδην βοηθήσειν· προὐπέπεμπτο γὰρ αὐτῷ ἄγγελος, ubi in libris omnibus est aut προὔπεμπτο aut προὐπέμπετο. Imperfectum προὐπέμπετο non minus huic loco officit atque illi εἰσηγγέλλετο, et prorsus eadem est utriusque erroris origo. Addo locum Diodori Siculi XIX. 9. ἐπηγγέλλετο γὰρ 'Αγαθοκλῆς καὶ χρεῶν ἀποκοπὰς ποιήσασθαι καὶ τοῖς πένησι χώραν δωρήσασθαι, ubi recte Dindorfius ποιήσεσθαι reposuit et δωρήσεσθαι, sed debuerat idem ἐπήγγελτο reponere. Agathocles enim tabulas novas et legem agrariam non *promittebat*, sed in concione *promiserat*. Similia plura alibi nemo diu frustra quaeret.

Novam fallaciam struxerunt interpolatores II. II. 20. Κλέαρχος δὲ Τολμίδην 'Ηλεῖον ἀνειπεῖν ἐκέλευσε σιγὴν κατακηρύξαντα· [ὅτι προαγορεύουσιν οἱ ἄρχοντες] ὃς ἂν τὸν ἀφέντα τὸν ὄνον εἰς τὰ ὅπλα μηνύσῃ ὅτι λήψεται [μισθὸν] τάλαντον ἀργυρίου, quae verba a caeteris distinximus prorsus otiosa sunt et a veritate rei pariter et usu dicendi deflectunt. Ipsum κήρυγμα erat: ὃς ἂν — μηνύσῃ λήψεται τάλαντον ἀργυρίου. In talibus μισθόν non addebant, cuius rei exemplum unum ex Aristophane afferam ut obiter corrigam. Editur in Avibus 1076.

ἣν ἀποκτείνῃ τις ὑμῶν Φιλοκράτη τὸν Στρούθιον
λήψεται τάλαντον, ἣν δὲ ζῶντά γ' ἀγάγῃ τέτταρα.

in fine loci τις male desideratur, quod non potest ex praecedentibus repeti, et ἄγῃ requiritur pro ἀγάγῃ. Quid igitur facilius est quam hanc lectionem restituere: ἣν δὲ ζῶντ' ἄγῃ τις τέτταρα. Sed multo etiam minus quam μισθόν addi potuit: Προαγορεύουσιν οἱ ἄρχοντες, quoniam nullum erat τῶν ἀρχόντων collegium et Clearchus solus erat cum imperio, et quia verbum προαγορεύω ab huiusmodi re prorsus abhorret. Ponitur προαγορεύειν aut de eo qui *imperat* aliquid, aut malum aliquod aut poenam minatur, si quis secus fecerit. Xenophon προλέγω et προαγορεύω eo sensu promiscue usurpat cum futuro προερῶ et aoristo προεῖπον, et perfecto προείρηκα, ut in VII.

VII. 5. προλέγομεν ὑμῖν ἀπιέναι ἐκ τῆς χώρας, et post pauca § 13. καλεῖ αὐτοὺς προερῶν ἀπιέναι ἐκ τῆς χώρας, et I. II. 7. οἱ δὲ ταῦτα προεῖπον τοῖς ϛρατιώταις. Saepe legitur προαγορεύειν τινὶ θάνατον, πόλεμον, δεσμόν, eodem sensu apud Demosthenem est p. 719, 25. οἱ νόμοι δεσμὸν προλέγουσιν. Sic dicitur προεῖπεν ὅτι ὡς πολεμίοις χρήσεται, ὅτι πάντες ἀποθανοῦνται et sim. sed nemo umquam illo verbo utitur, ubi cui *praemium* aut *merces* proponitur. Credo irrepsisse emblema ex § 21. ἔγνωσαν οἱ ϛρατιῶται ὅτι κενὸς ὁ φόβος εἴη καὶ οἱ ἄρχοντες σῷοι, recte id illi quidem ex ipso κηρύγματι colligebant: Ὃς ἂν — μηνύσῃ, λήψεται τάλαντον ἀργυρίου.

In II. III. 16. verissima lectio ἐξηυαίνετο a Porsono commendata nescio quomodo repudiata est in verbis: ὁ δὲ φοίνιξ ὅθεν ἐξαιρεθείη ὁ ἐγκέφαλος ὅλος ἐξηυαίνετο. Recte Porsonus: »*Tardus sit oportet qui quantam vim addat praepositio non sentiat.*" In libris est ἐξηραίνετο, de quo et ipse, sicuti Porsonus, dubito »*glossane sit an verae lectionis depravatio.*" Potest esse glossa, quemadmodum ubi affertur Heracliteum: Αὔη ψυχὴ σοφωτάτη scribae dant: αὔη ξηρὴ ψυχή. Sed potest esse librarii hallucinatio, quia Υ et Ρ tam crebro confunduntur.

Male Suidam secuti homines docti vitium invexerunt in II. III. 18. ἐπεὶ ὑμᾶς εἶδον εἰς πολλὰ [κακὰ] καὶ ἀμήχανα ἐμπεπτωκότας, ubi κακά resecueris locus sanissimus erit.

Ludimagistro et discipulis digna annotatiuncula ex ora libri insinuavit sese in II. III. 19. συνέμιξα βασιλεῖ ἐν τῷ ὑμετέρῳ ϛρατοπέδῳ [ἔνθα βασιλεὺς ἀφίκετο ἐπεὶ Κῦρον ἀπέκτεινεν], quae nemo facile desiderasset eorum, qui tum Tissaphernem audiebant, aut nunc desiderabit quisquam qui legerit libri I. cap. X.

Intercidit nescio quomodo vocabulum ad sensum prorsus necessarium II. IV. 5. ἐγὼ ἐνθυμοῦμαι μὲν καὶ ταῦτα πάντα, corrige καὶ (αὐτὸς) ταῦτα πάντα, quemadmodum omnes in tali re et Graece et Latine solent dicere.

Immemor patrii sermonis Xenophon fuit quum scriberet II. IV. 25. καὶ ἐπιϛήσας τὸ ἑαυτοῦ ϛράτευμα παρερχομένους τοὺς Ἕλληνας ἐθεώρει. Nemo enim Atticorum dicebat παρερχόμενος sed παριών omnes, neque ἔρχεσθαι aut ἠρχόμην, ἔρχου, ἐρχοίμην aut ἔρχωμαι, et nihil praeter ipsum ἔρχομαι cum

compositis iis erat in usu. Nota in vulgus res est et annotavimus et ipsi in priore parte. Quam sit ea certa lex facile est unicuique ad cognoscendum et explorandum in verbo uno omnium frequentissimo. Quod debuerat Xenophon dicere παριόντας, videbis ab eo alibi semper recte poni solere, veluti III. II. 35 et IV. II. 13. et alibi. Insignis in hanc rem locus est IV. VII. 12. παρέρχεται πάντας. ὁ δὲ Καλλίμαχος ὡς ἑώρα αὐτὸν παριόντα. Quandoquidem Xenophontem semel in ea re lapsum esse constat diligenter videndum quid statuendum sit de duobus aliis locis IV. 6. 22. ubi quatuor optimi libri H. Eton. D. F. exhibent οἱ μὲν ταχθέντες ἀπήρχοντο pro ᾤχοντο, et I. VIII. 17. ubi in Eton. et D. F. scriptum est καὶ προήρχοντο ἀντίοι ἰέναι, in optimo Vaticano H. καὶ προῆρχον ἀντίοι ἰέναι, sed nemo diu ambiget quin ista mendosa sint, quum ne Iones quidem umquam ἠρχόμην pro ᾔϊα dixisse satis constet. Sequiores demum Graeculi fallacem analogiam certo veterum usui substituentes ἠρχόμην pro ᾖα scribunt vitiosissime. In locum Thucydidis IV. 120. mirifica ratione tam foedum vitium irrepsit. In libris est: περὶ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας αἷς ἐπήρχοντο, et Scholion ad ἐπήρχοντο in Codicum ora apponitur: εἰς ἀλλήλους ἑκάτεροι. Scilicet dimidia pars insulsae annotatiunculae verbis Thucydidis male adhaesit reliquis in marginem ablegatis. Thucydides haec sola scripserat περὶ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας, adscripsit nugator aliquis Constantinopoli (quorum homuncionum quisquilias turpe est ad hunc usque diem Thucydidi agglutinari, quum contemtu et oblivione istas ineptias deleri fuisset satius) αἷς ἐπήρχοντο εἰς ἀλλήλους ἑκάτεροι, deinde casu factum est quod dicebam, αἷς ἐπήρχοντο in Thucydidis orationem irrepsit, et εἰς ἀλλήλους ἑκάτεροι pro integro Scholio habuerunt. Sic illa nunc, ὦ Μοῦσαι φίλαι, pro Thucydideis leguntur.

In II. IV. 28. οἱ βάρβαροι διῆγον ἐπὶ σχεδίαις διφθερίναις ἄρτους, τυροὺς, οἶνον. Equidem crediderim barbaros id fecisse ἐν σχεδίαις, quae erant δερμάτιναι ἐξ ἀσκῶν, ut ex Arriani (qui dicitur) Periplo Schneiderus docuit. Res satis manifesta est praesertim de vino. Praeterea loquendi usus hanc emendationem confirmabit: ἐπὶ σχεδιῶν dicitur ut ἐπὶ πλοίων, ἐφ' ἵππου, ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, alia permulta, in quibus nullus

est dativo locus. Eliminanda est II. v. 2. molesta vocula in verbis *ἔδοξεν οὖν τῷ Κλεάρχῳ συγγενέσθαι τῷ Τισσαφέρνει [καὶ] εἴπως δύναιτο παῦσαι τὰς ὑποψίας*, copula expuncta oratio et colorem Atticum et sanitatem habebit. Quid autem tritius quam *εἴπως, ἐάνπως, ἤνπως* in talibus? Saepe mihi inter legendum subnata suspicio est eandem loquendi formam in § 4. a Xenophonte usurpatam esse: *ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοι ἐλθεῖν εἴπως δυναίμεθα ἐξελεῖν ἀλλήλων τὴν ἀπιςίαν*, deinde confusis ut passim *εἴπως* et *ὅπως* hanc lectionem esse natam: *ὅπως εἰ δυναίμεθα ἐξέλοιμεν.*

Nescio inutiliorne an ineptior sit annotatiuncula II. v. 9. *ἄνευ δὲ σοῦ πᾶσα μὲν διὰ σκότους ἡ ὁδός [οὐδὲν γὰρ αὐτῆς ἐπιςάμεθα], πᾶς δὲ ποταμὸς δύσπορος.* Cui tandem ista interpretatione opus esse potuit, quae concitatae orationis impetum frangit? neque satis bene Graece dicitur *οὐδὲν τῆς ὁδοῦ ἐπίςασθαι.* Vitiosum est in § 10. *κατακτείναιμεν* et *κατακτείναντες*: dicebant in oratione pedestri *ἀποκτείνω, ἀπέκτεινα* et *ἀπέκτονα*, quibus respondent pro passivis *ἀποθνήσκω, ἀπέθανον* et sine praepositione *τέθνηκα.* Poëtae *τὰ κατημαξευμένα* vitantes utuntur forma *κατακτείνω* et *κατέκτανον.* Praeterea Xenophon perlubenter utitur verbo *κατακαίνω* et aoristo *κατέκανον*, ut supra diximus. Eiusdem verbi perfectum *κατακέκονα* in priore parte reponendum esse ostendimus in Anabasi VII. vi. 36. *ἢν δὲ ποιήσητε ἃ λέγετε* (id est: *ἢν δέ με κατακάνητε*) *ἴςε ὅτι ἄνδρα κατακεκονότες ἔσεσθε*, ubi in optimis libris est *κατακεκανότες*, quae non est Graeca forma. Eadem est necessitudo inter *κατέκανον* et *κατακέκονα* atque inter *ἀπέκτανον* et *ἀπέκτονα.* Si quis autem cum hoc Xenophontis loco composuerit alium, qui legitur VI. vi. 24. et vitium in eo inesse optime perspiciet et quid sit necessarium ac verum eadem opera videbit. Editur *νόμιζε δὲ, ἐὰν ἐμὲ νῦν ἀποκτείνῃς, δι' ἄνδρα δειλόν τε καὶ πονηρὸν ἄνδρα ἀγαθὸν ἀποκτείνων.* Non est Graecum *νόμιζε ἀποκτείνων*, quod male componitur cum *ἴσθι μέντοι ἀνόητος ὢν* et sim. Requirit verbum *νομίζω* infinitivum, requirit loci sententia perfecti futurum. Si in Codd. lacuna esset certa coniectura expleri potuisset: itaque spretis librorum scripturis nihil aliud scribi potuisse patet quam: *νόμιζε — ἄνδρα ἀγαθὸν ἀπεκτονὼς ἔσεσθαι.* In loco, de quo dicere coepimus,

idem compositum restituendum esse censeo ἀποκτείναιμεν et ἀποκτείναντες. In § 12. ἀλλὰ μὴν ἐρῶ γὰρ καὶ ταῦτα corrigendum esse ἐρῶ γε καὶ ταῦτα olim Leonclavius perspexit sed nemo optime monenti paruit. In II. v. 13. Αἰγυπτίους δὲ — οὐχ ὁρῶ ποίᾳ δυνάμει συμμάχῳ χρησάμενοι μᾶλλον ἂν κολάσεσθε, soloecum esse ἂν κολάσεσθε certum est. Pauci, credo, supersunt, quibus ἂν cum futuris recte coniungi posse videatur, ἄνυσις δ' οὐκ ἔσσεται αὐτῶν, qui sola librorum auctoritate freti cum naturae veritate pugnant. Equidem ἂν expunxerim: forma κολάσεσθε antiqua est admodum et sequioribus inusitata, qui omnes κολάσω dicebant pro Attico κολάσομαι et κολῶμαι (ut ἀναβιβῶμαι, ἐξετῶ, κατασκιῶ, alia). Κολᾷ et κολωμένους apud Aristophanem exstant Equitt. 456. χὥπως κολᾷ τὸν ἄνδρα, ubi vetus forma intacta evasit, et in Vesp. 244. ὡς κολωμένους ὧν ἠδίκησεν, ubi καλουμένους in Ravennate est, χολούμενος in Veneto, sed superscripto κολῶ. Apud Hesychium ἐκ τῆς Κωμικῆς λέξεως superest: Κολωμένους: κολώσαντας (κολάσοντας). Κολάσομαι aetatem tulit apud Theopompum Comicum in Bekk. Anecd. 461, 19.

κολάσομαί σ' ἐγὼ | καὶ τὸν σὸν Ἄττιν.

Quod apud Hesychium est Κολῶ: κολάσω, nusquam mihi lectum, sed periculosum est Hesychio credere. Imposuit Dindorfio quum scriberet: Κολάζειν: περαίνειν, ὀγκᾶσθαι. Bona fide credidit *castigandi* verbum posse nonnumquam περαίνειν significare et ex Alciphrone I. 38. κολάσματα »*simili sensu dicta*" comparavit.

Equidem incipiam credere κολάζειν ita posse usurpari postquam unus et alter locus repertus erit, ubi κολάζειν (quod Hesychius primus et solus docuit) significet ὀγκᾶσθαι. Haeccine in Graecis Litteris patienter ferri et concoqui posse! Equidem istam rationem iis relinquendam esse censeo, qui tabulas Eugubinas et alia similia interpretantur, ubi quum nemo unam linguae syllabam intelligat, perfacile est interpretandi negotium, si quis quae mecum ignorat solus vult scire videri. Quid? si quis *castigare* in Romanorum libris nonnumquam significare diceret *paedicari*, nonnumquam *rudere*, delirare hominem aut insanire putaremus, sed non minus absurdum est κολάζειν sic interpretari. Facile apparet περαίνειν interpre-

tamentum esse verbi spurcissimi *κολεάζειν* q. d. *εἰς κολεὸν ὠθεῖν*, sicuti Sotades Ptolemaeo Philadelpho occinit sororem Arsinoen in matrimonio habenti:

εἰς οὐχ ὁσίην τρυμαλιὴν τὸ κέντρον ὠθεῖς,

apud Athen. p. 621 A. Hinc parata est Hesychio medicina ubi nunc editur:

Κολεάζοντες: *ὠθοῦντες.*
Κολύοντες: *περαίνοντες.*
Κολεάμος: *ματαιόφρων.*
Κολεασμός: *τὸ περαίνεσθαι. πεποίηται δὲ ἀπὸ τοῦ κόλου, καὶ ἀπὸ τοῦ καθιέναι εἰς τὸ κόλον. τοῦτο δὲ κολεάζειν ἔλεγον.*

Haec omnia *ἐκ τῆς Κωμικῆς λέξεως* sumta sunt et sic emendanda: Κολεάζοντες: *ὠθοῦντες εἰς κολεόν, περαίνοντες.* Tum Κοάλεμος: *ματαιόφρων* genuinum est, sed qui haec collegit et *κατὰ ϛοιχεῖον* disposuit grammaticus et ipse *κοάλεμος*, si quis alius, vitiose scriptam glossam in ordinem recepit. Praeterea scribendum esse patet *ἀπὸ τοῦ κολεοῦ* et *καθιέναι εἰς τὸν κολεόν.* Apud Alciphronem emendandum est: *διανυκτερεύσει τοῖς ἡδίϛοις ἐκείνοις ἀκολαϛάσμασι* pro *κολάσμασι.* Nulla tibi de ea re superesse poterit dubitatio, ubi perpenderis perdocti Grammatici annotationem in Bekk. Anecd. p. 367, 18. emendatam a Dobraeo ad Aristoph. Lysistr. vs. 399. *Ἀκόλαϛος ὄχλος Εὐριπίδης ἔφη, ἀκόλαϛον δὲ σῶμα Σοφοκλῆς. ἀκολαϛάσματα δὲ λέγουσι κατακόρως οἱ Ἐπικούρειοι. πλὴν καὶ Ἀναξανδρίδης κέχρηται τῇ λέξει καὶ Ἀριϛοφάνης.* Notissimus est Euripidis locus in Hecuba vs. 607.

ἀκόλαϛος ὄχλος ναυτική τ' ἀταξία.

Sophoclem *ἀκόλαϛον ϛόμα* (non *σῶμα*) dixisse suspicor, quemadmodum Euripides in Oreste dixit:

ἀκόλαϛον ἔσχε γλῶσσαν, αἰσχίϛην νόσον,

et in Bacchis:

ἀκολάϛων ϛομάτων — τὸ τέλος δυϛυχία.

Apud Aristophanem vetus scriptura ΑΚΟΛΑΣΤΑΣΜΑΤΑ inter scribarum manus abiit in *ἀκόλαϛ' ᾄσματα* in Lysistrata vs. 399.

τοιαῦτ' ἀπ' αὐτῶν ἐϛὶν ἀκόλαϛ' ᾄσματα,

cui tandem Dobraeus *ἀκολαϛάσματα* reddidit, eadem opera

apud Grammaticum Bekkeri nihili vocabulum ἀκολαςάματα in ἀκολαςάσματα emendans, rectissime omnia, ut vides. Grati ab eodem magistro docemur ὅτι οἱ Ἐπικούρειοι κατακόρως ἔλεγον ἀκολαςάσματα, quod in illis nemo mirabitur. Hinc igitur Alciphron sua mutuatus est. Videmus autem ἀκολάςασμα, quum olim multorum usu tritum vocabulum fuisset, nunc nusquam integrum in libris exstare, quo magis mihi sunt de mendo suspecti loci, ubi nunc ἀκολαςήματα legitur et ἀκολαςητέον. Nemo enim Graecorum ἀκολαςεῖν dixit umquam, sed ex ἀκόλαςος formarunt ἀκολαςαίνω, quemadmodum ex μωρός, ἄγριος, χαλεπός, δύσκολος, δυσχερής, δυσμενής derivarunt μωραίνω, ἀγριαίνω, χαλεπαίνω, δυσκολαίνω, δυσχεραίνω et δυσμεναίνω, quae omnia, ut vides, habent reprehensionem et a vitiis ducta sunt. Antiquius est ἀφραίνω apud Homerum, sequiorum verbum est ἀνοηταίνω, veteribus inauditum. Ἀκολαςαίνειν apud Aristophanem iam occurrit in iocoso Avium loco vs. 1225.

δεινότατα γάρ τοι πεισόμεσθ', ἐμοὶ δοκεῖ,
εἰ τῶν μὲν ἄλλων ἄρχομεν, ὑμεῖς δ' οἱ θεοί
ἀκολαςανεῖτε, κοὐδέπω γνώσεσθ' ὅτι
ἀκροατέον ὑμῖν ἐν μέρει τῶν κρειττόνων.

adscripsi locum integrum, ut obiter duo vitia ex eo eximerem. Requiritur enim futurum ἄρξομεν et ἀκροατέ' ὑμῖν. Memorabilis forma visa est Grammatico Bekk. Anecd. p. 368, 26. Ἀκολαςανεῖτε Ἀριςοφάνης εἶπεν ὁμοίως τῷ σημανεῖτε, quasi vero ea res quidquam haberet admirationis, sed solent Graeculi permulta cum magna gravitate annotare, quae levissima et puerilia sunt. Idem docet Platonem quoque ἀκολαςαίνειν dixisse. Docet idem Antatticista p. 80, 31. Et saepius quidem apud Platonem recurrit aliosque, sed ἀκολαςεῖν nullum testem habet et forma est nihili, quamobrem in Plutarchi Crasso cap. XXXII. reposuerim τῶν Μιλησιακῶν ἀκολαςασμάτων pro ἀκολαςημάτων, caeterisque locis, quos Stephani Editores indicaverunt, et apud Clementem Alexandr. in Paedag. II. p. 194 D. correxerim: οὐ μὴν οὐδ' ὡς ἐν σκότῳ νύκτωρ ἀκολαςαςέον pro librorum scriptura ἀκολαςητέον vel ἀκολαςευτέον. Sed ad Anabasin revertendum.

In Anabasi II. v. 14. εἰ δέ τίς σε λυποίη ὡς δεσπότης ἀνα-

ϛρέφοιο, tam necessarium est *ἂν ἀναϛρέφοιο* quam perspicuum quomodo *ἄν* exciderit. Qui opinantur ex antecedentibus *εἰ μὲν βούλοιό τῳ φίλος εἶναι, ὡς μέγιϛος ἂν εἴης* cogitando *ἄν* repeti posse, locos diversi generis per *τε — καί, καὶ — καί*, vel *οὔτε — οὔτε* compositos permiscent cum illis, ubi duplex protasis per *μέν* et *δέ* opposita in utraque apodosi additum *ἄν* requirit.

Non est Attici nitoris in § 15. *τίς ἐϛιν οὕτω δεινὸς [λέγειν], ὥϛε σε πεῖσαι λέγων*, tam invenuste *λέγειν* et *λέγων* consociare. Additum *λέγων* facit ut *λέγειν* sit otiosum et inelegans, potuitque facillime a sciolo adscribi, qui *δεινός* solum non putaverit esse satis.

Ut modo *ἄν* necessarium revocavimus sic male abundans expellendum est II. v. 18. *ἀλλὰ χωρίων ἐπιτηδείων ὑμῖν ἐπιτίθεσθαι ἀπορεῖν [ἂν] σοι δοκοῦμεν*; Nullus est hic particulae locus. Non sumit hoc Tissaphernes aut cogitando fingit *οὐκ ἂν ἀποροίημεν*, sed id quod res est dicit, *οὔ φησιν ἀπορεῖν*, et eius rei copiam et facultatem non *esse posse* commemorat sibi aut *fore*, sed *esse* affirmat.

In § 27. mihi quoque vehementer placet Schaeferi coniectura *δῆλος ἦν πάνυ φιλικῶς οἰόμενος διακεῖσθαι αὐτῷ Τισσαφέρνην* pro *διακεῖσθαι τῷ Τισσαφέρνει*, quae lectio risum movet, namque *φιλικῶς διάκειται* non qui *diligitur*, sed qui alterum *diligit*, quemadmodum *ἐχθρῶς* et *ἀλλοτρίως διακεῖσθαι*, non *odio esse* sed *odisse* significat. Sic *οἰκείως διακεῖσθαι* ponitur pro *φιλεῖν*, non pro *φιλεῖσθαι*, sed *οἰκείως ἔχειν* quemadmodum *φίλον εἶναι* promiscue dicitur *ἐπί τε τοῦ φιλοῦντος καὶ τοῦ φιλουμένου*. Passive apud Demosthenem Orat. X. 52. *Olim*, inquit, *Persarum regem Graeci omnes oderant: νῦν δὲ — ἅπασι τοῖς Ἕλλησιν οἰκείως ἔχει*. Hinc Theophrasti locus restitui poterit in Charactt. XXIV, ubi in optimo Palatino Codice est: *δεινὸς λέγειν ὡς μετα εὐάνδρου* (sic) *ἐϛρατεύσατο καὶ ὡς αὐτῷ εἶχεν*, sed scripsisse Theophrastum suspicor: *ὡς μετ' Ἀλεξάνδρου ἐϛρατεύσατο καὶ οἰκείως αὐτῷ εἶχεν*.

In Anab. II. v. 33. pro *ἠμφιγνόουν* rescribendum est *ἠμφεγνόουν*, sic enim, sicuti et *ἠμφεσβήτουν*, constanter Athenienses solebant dicere, sed scribae in illis refingendis conspirant, quemadmodum et in *ἠντεδίκουν*, quod in *ἠντιδίκουν* de more

depravant. Eadem est peccandi frequentia in πκρηνόμουν pro παρενόμουν, et ἀπήλαυσα pro ἀπέλαυσα et quibusdam aliis.

Quod Ariaeus ad minuendam rei invidiam et atrocitatem rei verbis elevandam εὐφήμως dixerat, scioli addito frigido interpretamento commacularunt II. v. 38. Κλέαρχος μὲν — ἐπεὶ ἐπιορκῶν τε ἐφάνη καὶ τὰς σπονδὰς λύων ἔχει τὴν δίκην [καὶ τέθνηκεν]. Servata est illa ipsa εὐφημία in verbis Xenophontis (quamquam nihil causae ei erat cur verborum lenitate uteretur, quae Ariaeo et barbaris erat gravissima) in § 41. Κλέαρχος μὲν τοίνυν εἰ παρὰ τοὺς ὅρκους ἔλυε τὰς σπονδὰς τὴν δίκην ἔχει, ipsa verba Ariaei, ut vides, reponit omisso emblemate. Praeterea ne verum quidem erat καὶ τέθνηκεν. Clearchus erat in vincula coniectus, ut ad regem mitteretur. Quid autem necatum iam esse attinebat mentiri? In § 39. nisi ὡς deleveris in verbis τούς τε ἄνδρας αὐτοὺς οἷς ὤμνυτε [ὡς] ἀπολωλέκατε locus ex aperto et facili erit inextricabilis.

Levia menda sunt in II. vi. 18 et 19. μετὰ ἀδικίας et καλῶν καὶ ἀγαθῶν, pro μετ' ἀδικίας et κἀγαθῶν, sed menda esse satis constat et aurem offendunt. Scribae vel in Isocrate, qui cane peius et angue τὴν τῶν φωνηέντων σύγκρουσιν vitabat, et in versibus omnium poëtarum eosdem passim errores fundunt, et tamen sunt qui illis aliquid putent esse tribuendum. In § 21. corrige τοῖς μέγιστον δυναμένοις pro μέγιστα, habent libri meliores scripturam deteriorem, μέγιστον recte legitur in caeteris. In § 22. ἐνόμιζε ab optimis libris omissum spurium est, legendumque τὸ δὲ ἁπλοῦν καὶ [τὸ] ἀληθὲς τὸ αὐτὸ τῷ ἠλιθίῳ εἶναι, alterum τό insiticium est. Unum et idem esse dicitur ἁπλοῦν καὶ ἀληθές, repetitus articulus duas rei diversas esse denotat. Cf. III. i. 17.

Invitis libris omnibus in § 27. scribendum: ὁπότε τις αὐτοῦ ἀφίσταιτο pro ἀφίστατο, quod soloecum esse patet. In § 28. a Schaefero accipiendum παρ' Ἀριστίππου — διεπράξατο pro Ἀριστίππῳ, deinde expunge ἔτι ὡραῖος ὤν insulse repetita in verbis Ἀριαίῳ δὲ βαρβάρῳ ὄντι ὅτι μειρακίοις καλοῖς ἥδετο οἰκειότατος [ἔτι ὡραῖος ὤν] ἐγένετο. In § 29. dele στρατηγῶν, quod a mala manu insertum esse vel ipsa sedes indicat μετὰ δὲ τὸν τῶν ἄλλων θάνατον [στρατηγῶν].

In libro III. i. 2. εὔδηλον ἦν ὅτι νικῶντες μὲν οὐδένα ἂν κα-

ταχάνοιεν, ἡττηθέντων δὲ [αὐτῶν] οὐδεὶς ἂν λειφθείη, nemo Veterum in huiusmodi oppositione pronomen addit, sed magistelli raro continent sese quo minus adscribant de suo. Saepius talia in Xenophonte notavimus.

Ibid. § 9. εἶπε δὲ ὅτι, ἐπειδὰν τάχιϛα ἡ ϛρατεία λήξῃ, εὐθὺς ἀποπέμψειν αὐτόν, abutuntur viri docti multis multorum locis ad demonstrandum: εἶπεν ὅτι ἀποπέμψειν nihil offensionis habere. Acervos annotationum cumulant ubi »*plenissime de ὅτι infinitivum regente actum esse*" affirmant. Si res auctoritatibus testimoniisque conficienda esset iniquum mihi certamen foret, namque nemo mihi auxilio est, et cum omnibus etiam cum Valckenaeriis Heindorfiisque, quibus ego plurimum tribuo, video mihi esse pugnandum. Sed si sana ratione et iudicio contendendum est secernendi primum erunt loci scriptorum minimi pretii et solis classicis permittendum testimonia dicere. Quod ubi feceris et singulos locos probatissimi cuiusque scriptoris diligenter excusseris bonam partem vitiis mendisque infectam esse comperies, caeterosque aut per multas ambages longius extractos intricatosque, aut artificiose et laboriose compositos, in quo genere τὰ ἀνακόλουθα pullulant et amphora coepit institui currente rota exiit urceus, id est alia forma instituta oratio alia post longiorem verborum ambitum absoluta est. Sed in his quidem nihil est quod quisquam miretur. Hoc est mirabile et portenti instar, si quis serio credet recte dictum esse: εἶπεν ὅτι, ἐπειδὰν τάχιϛα ἡ ϛρατεία λήξῃ, εὐθὺς ἀποπέμψειν αὐτόν, id est in tam simplici brevique sententia, ubi nullus sit ἀνακολουθίᾳ locus, istam rationem ferri posse. Qui locos a viris doctis indicatos singulos examinabit deprehendet vitium ubicumque non est aliquod ἀνακόλουθον. Valckenaerius affert duos locos ex Hellenicis II. II. 2. et V. IV. 35. In hoc legitur ὁ δὲ εἰπὼν ὅτι οὐδὲν ἄν, ὃ τῇ πόλει δοκοίη, ἀντειπεῖν παρεσκευάζετο εἰς τὴν ἔξοδον, compendium non intellectum peperit absurdam scripturam. Ἀντιλέγειν πρός τι dicitur de eo, *qui non est dicto audiens*, et πρὸς οὐδὲν ἀντιλέγειν, si quis *per omnia obsequitur* et *obtemperat*, sed οὐδὲν ἀντειπεῖν dicitur is, qui ad ea quae audivit quacumque de causa *tacuit*. Itaque redde Xenophonti: ὁ δὲ εἰπὼν πρὸς οὐδὲν ἄν, ὃ τῇ πόλει δοκοίη, ἀντειπεῖν.

(*Continuabitur.*)

VARIAE LECTIONES.

SCRIPSIT C. G. COBET.

(*Continuantur e* VI. *pag.* 338).

Alter Xenophontis locus, ubi ὅτι cum infinitivo coniunctus occurrit, in Hellenicis legitur II. ii. 2. εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄϛυ καὶ τὸν Πειραιᾶ θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι, sed manifestum in his vitium deprehenditur. Nempe ne ἀνακολουθία quidem haec est, quoniam εἰδὼς ὅτι ἔνδεια ἔσοιτο Graece dicitur, sed εἰδὼς ἔνδειαν ἔσεσθαι non item, sed turpis est soloecismus pro εἰδὼς ἔνδειαν ἐσομένην. Sequiores saepe istiusmodi soloecismum committunt, Veteres talia non peccant, neque in frequentissimo usu verbi εἰδέναι cum participio coniuncti poterat iis huiusmodi quid imprudentibus excidere. Quis eorum, qui aliquot scriptores Atticos non indiligenter lectitarunt, impelli umquam poterit ut credat in noto Anabaseos loco: ἀλλὰ φιλοσόφῳ μὲν ἔοικας, ὦ νεανίσκε, ἴσθι μέντοι ἀνόητος ὤν, sine foedissimo soloecismo ἀνόητος εἶναι dici potuisse? Itaque in Xenophontis loco verba εἰδὼς ὅτι — ἔσεσθαι mendosa esse constat: quid sit genuinum non exputo, sed et alia quaedam insunt suspiciosa, ut omissum τοσούτῳ ad θᾶττον, quamobrem vehementer corruptum esse locum et interpolatum ex reliquiis antiquae lectionis suspicor, in quibus reconcinnandis Critici operam perdimus. Satis erit si nemo vitiosa scriptura ad falsam opinionem stabiliendam abutetur. In Cyropaedia I. vi. 18. λέγεις σύ, ἔφη, ὦ πάτερ, ὅτι ὥσπερ οὐδὲ γεωργοῦ ἀργοῦ οὐδὲν ὄφελος οὕτως οὐδὲ ϛρατηγοῦ ἀργοῦ [οὐδὲν ὄφελος εἶναι], scioli frequentem et elegantem ellipsin sic

expleverunt ut soloecismum inveherent. Non minus mendosus est locus in Alcibiade I. p. 105 E. ubi nunc quidem satis constat verba: [ἐνδείξασθαι ὅτι αὐτῇ παντὸς ἄξιος εἶ, ἐνδειξάμενος δὲ [ὅτι] οὐδὲν ὅ τι οὐ παραυτίκα δυνήσεσθαι], mala manu addita esse et in ipsa interpolatione ὅτι vitio natum esse meliores testes demonstrant. Mendosus est locus Platonis in Legibus X. p. 892 D. εἶπον ὅτι πρῶτον ἐμὲ χρῆναι πειραθῆναι, qui non uno modo corrigi potest, sed sic a Platone scriptus esse non potest. Suspicor ὅτι — χρείη verum esse et in forma χρείη, ut solent, Graeculos turbas dedisse. Mendosus est locus in Cyrop. V. IV. 1. ἐνόμισεν [ὅτι] εἴ τι οὗτος πάθοι αὐτὸς ἂν λαβεῖν πάντα, sed ὅτι ex dittographia natum inducendum est. Nihilo sanius est in eadem §. κελεύει λέγειν τῷ Ἀσσυρίῳ ὅτι εἰ βούλοιτο ἐνεδρεῦσαι λαβεῖν ἂν τὸν Γαδάταν, neque enim certam librorum auctoritatem habet lectio λαβεῖν ἄν, neque recte procedit oratio etiam si ὅτι removeris. Non est enim Graecum λέγω σοι λαβεῖν ἄν, εἰ βούλοιο ἐνεδρεῦσαι pro ὅτι λάβοις ἂν εἰ ἐνεδρεῦσαι βούλοιο, quod unusquisque statim sentiet. Non plus praesidii est in Platonis Charmide p. 164 D. καὶ οὐκ ἂν αἰσχυνθείην ὅτι μὴ οὐχὶ ὀρθῶς φάναι εἰρηκέναι μᾶλλον ἢ κτέ. nam et loci sententia clamat pro ὅτι reponendum esse ὁτιοῦν et certum est αἰσχυνθείην ἂν ὅτι ἔφασκον dici non posse pro αἰσχυνθείην ἂν φάναι.

Haec erant igitur fundamenta, quibus Valckenaerii et Heindorfii opinio nitebatur, quibus eversis corruet. Magna est locorum copia apud sequiores Graeculos, ubi ea scribendi negligentia certissimam habet fidem: vide modo quae ad Diodorum Siculum I. p. 272. Stephanus et Wesselingius congesserunt: sed in Diodorum caeterosque istiusmodi scriptores omnes Comici verbis utemur:

> ἐξῆν ὅ τι βούλοιντ', ὦ κράτιϛ', αὐτοῖς λέγειν,
> ἀλλὰ τί πρὸς ἡμᾶς τοῦτο, πρὸς τῆς Ἑϛίας;

Istorum enim oratio tot vitiis erroribusque inquinata est, ut nihil sit magis temerarium quam Veteris linguae puritatem et sinceritatem, sicubi labem passa sit, aequo animo corruptam ferre et errores scribarum scriptoribus ipsis imputare, quoniam Diodorum Siculum aliosque id genus in talibus impingere solere constat. Melius sequiorum τὴν παρεφθορυῖαν λέξιν nota-

bimus ad demonstrandum, qui factum sit ut monumenta capitalium ingeniorum tot maculis conspergerentur, quam colorem quemdam ex istorum comparatione librariorum hallucinationibus quaeremus. Itaque Xenophonti reddemus: *εἶπε δὲ ὅτι, ἐπειδὰν τάχιστα ἡ στρατεία λήξῃ, ἀ π ο π έ μ ψ ε ι αὐτόν.*

Ex his satis apparet quid sentiam de Dindorfii coniectura in Anab. VII. v. 8. reponentis: *καὶ τέως μὲν ἀεὶ ἐμέμνητο ὡς, ἐπειδὰν ἐπὶ θάλατταν ἀπέλθῃ, π α ρ α δ ώ σ ε ι ν αὐτῷ Βισάνθην·* nempe *μέμνημαι παραδώσειν* eodem morbo laborat atque *εἰδὼς ἔσεσθαι*, et omnino Graecum non est: quemadmodum enim *εἰδώς*, sic *μέμνημαι* quoque infinitivum non admittit, nisi quum *memini* significat, veluti III. III. 39. *ὅστις ὑμῶν τοὺς οἰκείους ἐπιθυμεῖ ἰδεῖν μ ε μ ν ή σ θ ω ἀνὴρ ἀγαθὸς ε ἶ ν α ι.*

In libro III. I. 11. *ἔδοξεν αὐτῷ βροντῆς γενομένης σκηπτὸς πεσεῖν εἰς τὴν πατρῴαν οἰκίαν καὶ ἐκ τούτου λάμπεσθαι π ᾶ σ α ν*, certa emendatione repone *πᾶσα*. Ne ulla dubitatio superesse possit compara IV. III. 8. *ἔδοξεν ἐν πέδαις δεδέσθαι, α ὗ τ α ι δὲ αὐτῷ α ὐ τ ό μ α τ α ι περιρρυῆναι*, et Thucydid. II. 11. *εἴ τῳ καὶ δοκοῦμεν πλήθει ἐπιέναι καὶ ἀ σ φ ά λ ε ι α π ο λ λ ὴ εἶναι*, ubi libri aliquot et Vossianus, qui mihi haec scribenti ante oculos est, exhibent *ἀσφαλείᾳ πολλῇ* (Voss. de more *ἀσφαλεία πολλῆ*), perperam, ut apparet. Eadem opera intelliges in § 12. *ἀπὸ Διὸς μὲν βασιλέως τὸ ὄναρ ἐδόκει αὐτῷ εἶναι, κύκλῳ δὲ [ἐδόκει] λάμπεσθαι τὸ πῦρ*, scioli te additamentum tenere.

Video nunc L. Dindorfium, cuius editionis secundae nuper mihi copia facta est, in eandem suspicionem incidisse, et *πᾶσα* recepisse in textum. Miror tamen quod adscribit: »*Quamquam ne πᾶσαν quidem falsum.*" quum facile appareat soloecismum esse.

In III. I. 13. plane assentior Schneidero *ὑβριζομένους* expellenti, cuius rationes vide. In § 20. *ὅτου δ' ὠνησόμεθα ᾔδειν ἔτι ὀλίγους ἔχοντας, ἄλλως δέ πως πορίζεσθαι τἀπιτήδεια [ἢ ὠνουμένους] ὅρκους ἤδη κατέχοντας ἡμᾶς.* In optimo Cod. Vaticano H. *ἢ ὠνούμενοι* scriptum est. Magistelli verba sunt, quae puerulis relinquenda. Eodem modo § 26, ubi Codd. variant in *ἀρχηγοί* et *λοχαγοί*, utrumque spurium est, scribendumque *οἱ δὲ ἀκούσαντες ταῦτα.* In § 27 verissima lectio nequidquam servata est in egregio Codice H. *σὺ δέ γε οὐδὲ ὁρῶν*

γιγνώσκεις κτἑ. Notissimum est *δέ γε* usurpari solere quum duae res ita inter se componuntur, ut altera plus habeat ponderis, quapropter in iurgiis frequentissimum est, ubi *δέ γε* responsantis est et maledicto maledictum, convicio convicium gravius reponentis, cuius rei sexcenta passim exempla occurrunt. Apud Ephippum Athenaei p. 359 A. in libris est *ὡς μικρολόγος εἶ. σὺ λέγε λίαν πολυτελής.* Optime Casaubonus:

A. *ὡς μικρολόγος εἶ.* B. *σὺ δέ γε λίαν πολυτελής.*

Plenus est exemplorum Aristophanes, quibus non utor, sed dabo emendatos eius versiculos duos, ubi illud dicendi genus scribarum oscitantia obscuratum est. Lege in Acharn. 79.

ἡμεῖς δὲ λαικαστάς γε καὶ καταπύγονας.

pro *λαικαστάς τε.* et in Equitt. 1168.

ἐγὼ δὲ μυστίλας γε μεμυστιλημένας,

ubi *γε* vulgo deëst. Si quis volet scripturas Codicis Ravennatis et Veneti excutere, comperiet quam saepe contra sententiam et contra metrum *γε* ex libris exciderit. Satis est indicare Equitt. vs. 1150 et 1167. Bekkeri. Eadem igitur est loci Xenophontei ratio. Dixerat homo nequissimus *ὅτι φλυαροίη ὅστις λέγοι κτἑ.* Excandescit ad haec Xenophon et ita hominem interpellat: *σὺ δέ γε οὐδὲ ὁρῶν γιγνώσκεις κτἑ.* Recte Dindorf. III. I. 35. recepit *ἡμῖν δέ γε οἶμαι πάντα ποιητέα.*

In § 30. *μήτε προσίεσθαι εἰς ταὐτὸ ἡμῖν αὐτοῖς* corrigendum est *εἰς ταὐτὸν ἡμῖν*, ut solent Attici scribere ante vocalem. Exime obiter vitium idem ex Aesch. Ctesiph. § 219. *εἴ γε μὴ ταὐτὸ ἐνύπνιον ἐγὼ καὶ Δημοσθένης εἴδομεν*, imo vero *ταὐτὸν ἐνύπνιον.* Eadem est ratio in *τοιοῦτον* et *τοσοῦτον.* Emenda igitur Demosth. XIX. 98. *τοσοῦτ' ἀπέχω τοῦ συκοφαντεῖν*, ubi verum est *τοσοῦτον ἀπέχω.*

In § 32. *σῶος* aut *σῷος*, ut multis aliis locis Atticorum, in *σῶς* corrigendum est, quae forma in iis scriptoribus, quorum sunt vetusti et boni Codices, saepissime aetatem tulit, in caeteris ut quisque liber est recentior, ita rarius comparet. Verissima de ea re annotavit Dindorfius in praefat. pag. IX sq.

In § 34. *ἡμῖν — ἔδοξε καὶ αὐτοῖς συνελθεῖν καὶ ὑμᾶς παρακαλέσαι*, mirum ni Xenophon *αὐτοὺς συνελθεῖν* scripserit, ut in tali re fere solent Attici infinitivis accusativos addere. In Aristoph. Equitt. vs. 1310.

ἣν δ' ἀρέσκῃ ταῦτ' Ἀθηναίοις καθῆσθαί μοι δοκεῖ
εἰς τὸ Θησεῖον πλεούσαις ἢ 'πὶ τῶν σεμνῶν θεῶν,

sine dubitatione reponendum πλεούσας. Exemplorum ubique magna est copia. In vicinia legitur III. ii. 1. ἔδοξεν αὐτοῖς φυλακὰς καταςήσαντας συγκαλεῖν τοὺς ςρατιώτας, et I. ii. 1. Ξενίᾳ ἥκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄνδρας. Obiter emenda II. i. 2. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς συσκευασαμένους ἃ εἶχον καὶ ἐξοπλισαμένους προϊέναι, pro συσκευασαμένοις et ἐξοπλισαμένοις.

In § 42. pro ταῖς ψυχαῖς ἐρρωμενέςεροι scribendum est τὰς ψυχάς. Graecum enim est ἐρρωμένος τὸ σῶμα, non τῷ σώματι, quemadmodum ἀσθενὴς τὸ σῶμα, multaque similia dicuntur.

Periit venustae compositionis artificium III. i. 43. ὁπόσοι μὲν — οὗτοι μέν —, ὁπόσοι δὲ — τούτους ὁρῶ μᾶλλόν πως εἰς τὸ γῆρας ἀφικνουμένους, inserta vocula scribendum τούτους δ' ὁρῶ κτέ. Exemplorum affatim est et apud caeteros Atticos et apud Demosthenem potissimum et Isocratem. Nemo autem mirabitur nonnumquam δέ in apodosi sic positum a scribis ut inutile resectum aut negligentia omissum esse. Duo apud Demosthenem exempla vide: in Orat. XV. § 33. τῶν δὲ πολιτευομένων οὓς ἴςε σαφῶς τοὺς τῆς πόλεως ἐχθροὺς ᾑρημένους τούτους πιςοτάτους ἡγεῖσθε, imo vero τούτους δὲ πιςοτάτους ἡγεῖσθε. Multo etiam gravius peccatum esse videbis in Orat. VII. 17. εἰ μὴ ὑμῶν μὲν κατεφρόνει, οὓς δ' ἐνθάδε προῄρηται φίλους κεκτῆσθαι τούτοις διεπίςευεν. Confusa sunt ut passim alibi δ et δι legendumque τούτοις δ' ἐπίςευεν. Compara et Demosthenem in Orat. XXVIII. 6.

Utiliter cum Xenophonteo loco comparabis Isocrateum in Busiride § 24. ὅσοι μὲν γὰρ — οὗτοι μὲν βλάπτουσιν — ὅσοι δὲ — οἱ δὲ τοιοῦτοι — ὠφελοῦσιν, et similem alium in Panathen. § 132 sq. Si quis autem inter legendum semel animadverterit quam diligenter hanc rationem Isocrates observare soleat, inspectis et inter se comparatis his locis: in Panegyr. § 176, in Areopagit. 47 et 65, de Pace 55 et 125, Busir. 2, adv. Sophist. 17. et Antid. 305, certa emendatione duos locos apud eundem in integrum restituet, alterum in Panathen. § 262. ταῦτα μὲν ἐάσω, περὶ ὧν δὲ παρακληθῆναί με σὺ φῄς, περὶ τούτων ἀποφανοῦμαι, imo vero περὶ τούτων δ' ἀποφανοῦ-

μαι, alterum in Orat. κατὰ τῶν σοφιςῶν § 5. ὃ δὲ πάντων καταγελαςότατον, ὅτι [παρ' ὧν δεῖ λαβεῖν αὐτοὺς] τούτοις μὲν ἀπιςοῦσιν, οἷς μέλλουσι τὴν δικαιοσύνην παραδώσειν, ὧν δ' οὐδεπώποτε διδάσκαλοι γεγόνασι, παρὰ τούτοις τὰ παρὰ τῶν μαθητῶν μεσεγγυοῦνται, ubi primum expunge ineptum emblema [παρ' ὧν δεῖ λαβεῖν αὐτούς], quod nemo, credo, admonitus retinebit. Abhorret ille pannus aliunde assutus et ab Isocratis ingenio, qui illud ipsum perurbane significavit magis quam dixit, et ab elegantissima loci compositione: deinde corrige παρὰ τούτοις δὲ τὰ παρὰ τῶν μαθητῶν μεσεγγυοῦνται· constanter enim videbis in talibus, ubi pronomen relativum praecedit et demonstrativum sequitur, voculam δέ relativo appositam ad demonstrativum iterari, quemadmodum loci supra indicati monstrabunt, quibus adde ex Orat. πρὸς Καλλίμαχον § 58. τὰς μὲν ἄλλας πάσας παραλείψω λειτουργίας, ἧς δέ — ταύτης δὲ μνησθήσομαι. Sed e diverticulo in viam.

In § 46. ἔπειτ' ἐκεῖ συγκαλοῦμεν τοὺς ἄλλους ςρατιώτας, quid miramur Graeculos in huiusmodi formis errare, quum ipse Stephanus aliud agens συγκαλέσομεν Xenophonti obtrudebat. Veteres nulla alia futuri forma utuntur quam καλῶ, συγκαλῶ, ἐγκαλῶ, caeterisque compositis, et ubicumque καλέσω legitur aut coniunctivi aoristus est (ut apud Sophoclem Philoct. 1452.

Φέρε δὴ ςείχων χώραν καλέσω,

quod dictum est, ut φέρ' ἴδω, φέρ' εἴπω, et sim.), aut scribarum mendum aut sciolorum παραδιόρθωσιν tenemus. Eadem est ratio in ἐπικαλέσομαι (quod sicubi occurrit in ἐπικαλοῦμαι emendandum est) et τελέσω, διατελέσω et sim. De ea re nonnumquam breviter admonuimus. Nunc exempla quaedam nova apponemus. Non intellexerunt Graeculi futurum esse apud Demosth. V. 8. δεινὸν εἴ τις ἐγκαλεῖ τοῖς ἐκεῖθεν ἐνθάδε τὰς εὐπορίας ἄγουσιν, itaque elapsum est. Patebat omnibus futurum requiri in Orat. VIII. 14. itaque in libris est καὶ οὔτε παρακαλέσειν ὑμᾶς οὔτε βοηθεῖν αὐτοῖς ἀξιώσειν, ubi sine mora παρακαλεῖν est rescribendum. Patebat in Orat. XVII. 19. itaque vitiose editur οὐδεὶς ὑμῖν ἐγκαλέσει — ἀλλὰ καὶ χάριν ἕξουσιν, tu ἐγκαλεῖ restitue. Eadem medicina utendum in Orat. XIX. 133. καὶ τίς οὐ δικαίως ὑμῖν ἐγκαλέσει τῶν

ἄλλων πολιτῶν, imo vero ἐγκαλεῖ. Elapsa est vetus forma ibid. § 176. τῶν ἄλλων πρέσβεων ἕκαςον καλῶ καὶ δυοῖν θάτερον ἢ μαρτυρεῖν ἢ ἐξόμνυσθαι ἀναγκάσω. Futurum χέω incolume ad nos pervenit ibid. § 213. οὐ γὰρ ἐγὼ κρίνομαι τήμερον οὐδ' ἐγχεῖ μετὰ ταῦθ' ὕδωρ οὐδεὶς ἐμοί. Servatum est futurum προκαλοῦμαι in Orat. XX. 5. πολλοὺς εὖ ποιεῖν προκαλεῖσθ' ὑμᾶς — πάντας ἀπείρξετε τοῦ φιλοτιμεῖσθαι. Non item διατελῶ in Orat. XXI. 66. πρῶτον μὲν ἀφαιρεθήσομαι τὴν νίκην — ἔπειτα — προπηλακιζόμενος διατελέσω, sed nulla est dubitatio quin διατελῶ Demosthenes scripserit. Ibid. § 119. futurum καλῶ superest et ἐλᾷ § 131, quod saepissime in ἐλάσει solet refingi. Superest καλῶ futurum et in Orat. XLIX. 18, et LVIII. 34, et LIX. 24 et 28. Recurrit forma vitiosa in Orat. XXIII. 123. δικαίως ἐγκαλέσουσιν οἱ μὴ τυχόντες, pro ἐγκαλοῦσιν. Recte habet in Orat. XXIV. 159. τεθαύμακα τὴν ἀναισχυντίαν — τοῦ μὲν εἰ καλεῖ, τοῦ δὲ εἰ πάρεισι καὶ συναπολογήσεται. Etiam ἐγκαλεῖ futurum aetatem tulit in Orat. LV. 17. ὁ μετὰ τοῦτόν μοι γεωργῶν τῶν γειτόνων ἐγκαλεῖ, et προσκαλοῦμαι LVIII. 29. σχετλιάζων περιῄει καὶ φάσκων εἰς Ἄρειον πάγον Δημοχάρην προσκαλεῖσθαι. Futurum ἐγκαλῶν incolume evasit in Isocratis Orat. πρὸς Καλλίμαχον § 56. ἦλθον συκοφαντήσων καὶ ψευδεῖς αὐτῷ παρακαταθήκας ἐγκαλῶν. In eiusdem Archidamo § 87. quum Urbinas διατελοῦμεν obtulerit, turpiter servant διατελέσομεν Editores, qui libri eximii vitiosas scripturas tam multas inconsulto receperunt.

Ad haec exempla reliqui loci emendari debent et, ut paucis defungar, ἐκκαλεῖσθαι reddendum Aeschini in Timarchea § 174. et bis ἐπικαλεῖται Lycurgo in Leocratea § 17 et 143, similiaque apud alios. Sequiores in talibus perpetuo peccant; neque eos curamus, modo suos secum errores habeant. Eruditi magistri sedulo admonent de Antiquorum usu. Moeris Atticista p. 126. Καλῶ καὶ ἐπὶ τοῦ καλέσω Ἀττικῶς. ἐπὶ δὲ τοῦ ἐνεςῶτος μόνου Ἑλληνικῶς, nam sic fere scripsisse hominem existimo. Festinanter ad hunc locum nonnihil annotans Piersonus, contra ac solet, in gravissimum errorem se implicuit huc trahens φέρε νυν καλέσω καταβᾶσά σοι e Lysistr. 864. et ex Pluto 964.

φέρε νυν ἐγὼ τῶν ἔνδοθεν καλέσω τινά.

Emenda obiter Lysistr. vs. 851.

πρὸς τῶν θεῶν νυν ἐκκάλεσόν μοι Μυρρίνην.

B. ἰδού, καλέσω 'γὼ Μυρρίνην σοι. σὺ δὲ τίς εἶ;

nam facile dabis mihi ἰδού, 'κκαλέσω 'γώ verum esse. Quod Photius ex aliquo Atticista descripsit: Καλοῦμεν: ἀντὶ τοῦ καλέσομεν, referendum est ad Aristoph. Aves vs. 204. ubi quas turbas olim imperiti Graeculi dederint, vide apud Interpretes.

Pervulgato errore scribitur III. II. 1. ἀνέστη πρῶτον μὲν Χειρίσοφος, ubi πρῶτος rescribendum.

Manifestum mendum tenemus III. II. 3. ὅμως δὲ δεῖ ἐκ τῶν παρόντων ἄνδρας ἀγαθούς τε ἐλθεῖν καὶ μὴ ὑφίεσθαι· namque alienissimum est ab loci sententia verbum ἐλθεῖν, cui nihil aliud substitui potest quam εἶναι ex perpetuo et ipsius Xenophontis et reliquorum omnium usu. Satis est exemplorum vel in ipsa Anabasi, ut omnis dubitatio ex animis elabatur. Si ἐλθεῖν ex omnibus libris excidisset, unusquisque ad primam statim lectionem εἶναι supplevisset. 'Ανὴρ ἀγαθός eo sensu dictum cum nullo alio verbo quam cum εἶναι et γενέσθαι coniungitur, idque dicendi genus per omnes Graecitatis aetates permansit. Sequiores pariter et antiquiores dicebant γένεσθε ἄνδρες ἀγαθοί, et ἀνὴρ ἀγαθὸς γενόμενος ἀπέθανε pro *fortiter pugnans occubuit.* In hac ipsa re paulo ante Xenophon ipse dixerat III. I. 44. καὶ ἡμᾶς δεῖ — αὐτούς τε ἄνδρας ἀγαθοὺς εἶναι καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν. Infelix admodum mihi quidem esse videtur Dindorfii coniectura ἄνδρας ἀγαθοὺς τελέθειν, quod verbum ab oratione Xenophontis (quamquam Ionica multa Atticis vocabulis admiscere soliti, ut supra ostendimus) tam alienum est, ut mihi ad haec veniat in mentem Galli hominis, qui Gallice pereruditus quum verba Menandri: *Homo sum, humani nihil a me alienum puto*, Graece vellet dicere, cum multa gravitate dixit: Ἄνθρωπος πέλω. Quae apud Xenophontem Ionica et Dorica occurrunt, ea omnia ex frequentissimo commilitonum et sodalium usu, ita uti fit, paulatim et ipse subinde usurpare coepit, cuiusmodi sunt πέπαμαι pro κέκτημαι, aut μαστεύω pro ζητῶ, aut ἀντίος pro ἐναντίος et alia multa, quae omnibus erant passim in ore. Sed quis credat τελέθειν pro εἶναι tam tritum fuisse, ut Xenophon pro ἄνδρας

ἀγαθοὺς εἶναι semel potuerit dicere ἄνδρας ἀγαθοὺς τελέθειν. Si Xenophon in Cyropaed. II. II. 15. ἀναισίμωκας dixit pro ἀνήλωκας, non movet ea res tantam admirationem, quoniam Iones omnes constat sexcenties ἀναισιμοῦν pro ἀναλίσκειν sive δαπανᾶν dicere solere. Semel dixit ἀπημείφθη pro ἀπεκρίνατο, sed illo usu aures ei in Ionia personabant. Τελέθω vero pro εἰμί positum eiusdemmodi est, ac si quis Menandrum pro ἄνθρωπός εἰμι, ut ille Gallus, ἄνθρωπος πέλω induceret dicentem.

Quod statim apud Xenophontem sequitur, ἀλλὰ πειρᾶσθαι ὅπως ἢν μὲν δυνώμεθα [καλῶς] νικῶντες σωζώμεθα, εἰ δὲ μή, ἀλλὰ καλῶς γε ἀποθνήσκωμεν, non una difficultate impeditum est. Et primum quidem satis apparet in καλῶς νικῶντες adverbium absurde abundare. Omnia sunt ἐν τῷ νικᾶν. Adscripsit aliquis in ora libri admirabundus καλῶς, quod saepe fieri solere norunt quibus Codices complures versare contigit. Addam iis, quae de ea re alias annotavi, novum exemplum. Apollonius Tyanensis offensus Ionibus, qui civitate Romana donati Romana nomina sumserant, eos his verbis increpat in Epistol. LXXI. p. 407. Olear. (III. p. 55. Kays.) ἀλλ' ὑμῶν γε οὐδὲ τὰ ὀνόματα μένει τοῖς πολλοῖς, ἀλλ' ὑπὸ τῆς νέας ταύτης εὐδαιμονίας ἀπολωλέκατε τὰ τῶν προγόνων σύμβολα [καλῶς], οὐδὲ τοῖς τάφοις ἐκεῖνοι δέχοιντ' ἂν ἅτε ἀγνῶτας αὐτοῖς γενομένους. Plausus ille, ut vides, ex ora libri tollitur. Praeterea mirer Iones nomina sumsisse Λουκούλλων τε καὶ Φαυρικίων, sed tu scribe Φαβρικίων, confusis, ut passim, β antiquiore forma (*u*) scripto et υ.

Praeterea in loco Xenophontis quid sibi velit ἀλλὰ πειρᾶσθαι nescio, sed hoc scio πειρῶμαι ὅπως σώζωμαι non esse Graecum. Itaque si molestissima verba ἀλλὰ πειρᾶσθαι de medio sustuleris hanc Xenophontis stilo dignam orationem habebis: ὅμως δὲ δεῖ ἐκ τῶν παρόντων ἄνδρας ἀγαθούς τε εἶναι καὶ μὴ ὑφίεσθαι, ὅπως ἢν μὲν δυνώμεθα νικῶντες σωζώμεθα, εἰ δὲ μή, ἀλλὰ καλῶς γε ἀποθνήσκωμεν, in quibus ἢν μὲν δυνώμεθα significat illud ipsum quod μάλιστα μέν, quo plerique omnes et Xenophon ipse saepius in tali re utuntur, ὅπως μάλιστα μὲν νικῶντες σωζώμεθα, εἰ δὲ μή, ἀλλὰ καλῶς γε ἀποθνήσκωμεν.

Post pauca § 7. editur: νομίζων — τὸν κάλλιστον κόσμον τῷ νικᾶν πρέπειν, sed, si quid iudico, *victori* magis quam *victo-*

riae ὁ κάλλιϛος κόσμος πρέπει, quamobrem scripsisse Xenophontem suspicor τῷ νικῶντι πρέπει. Postquam TI ob Π sequens intercidit, nata est lectio τῷ νικᾶν.

In § 8. εἰ μὲν οὖν βουλευόμεθα πάλιν αὐτοῖς διὰ φιλίας ἰέναι, facile omnes, qui meminerint sexcenties βούλομαι et βουλεύομαι in Codd. Mss. cuiuslibet aetatis confundi, reponendum esse intelligent βουλόμεθα. In § 10. ἱκανοί εἰσιν (οἱ θεοί) καὶ τοὺς μεγάλους ταχὺ μικροὺς ποιεῖν, καὶ τοὺς μικροὺς, κἂν ἐν δεινοῖς ὦσι, σώζειν εὐπετῶς ὅταν βούλωνται, claudicat sententia in δεινοῖς, in quo non satis est ponderis. Nemo enim σώζεται qui non sit ἐν δεινοῖς, itaque neque κἂν neque εὐπετῶς recte habebunt priusquam ἐν δεινοτάτοις erit emendatum. Cf. § 11. σώζονται σὺν τοῖς θεοῖς καὶ ἐκ πάνυ δεινῶν οἱ ἀγαθοί. In § 11. ἐλθόντων Περσῶν — παμπληθεῖ ϛόλῳ ὡς ἀφανιούντων [αὖθις] τὰς Ἀθήνας, quoniam haec de Darii expeditione dicuntur, ut apparet ex § 13, αὖθις est removendum. Quod sequitur ita scribendum: ὑποϛῆναι αὐτοὺς Ἀθηναῖοι τολμήσαντες ἐνίκησαν. In libris est ὑποϛῆναι αὐτοῖς et ἐνίκησαν αὐτούς. *Impetum alicuius sustinere* dici ὑφίϛαμαί τινα, certum est, ὑφίϛαμαί τινι dici posse colligunt ex paucis quibusdam locis sublestae admodum fidei. In Hellen. VII. v. 12. τοῖς ἀπονενοημένοις οὐδεὶς ἂν ὑποϛαίη· quam facile potuit ea lectio nasci ex vera τοὺς ἀπονενοημένους. In eadem re Pericles apud Thucyd. I. 144. οἱ πατέρες ἡμῶν ὑποϛάντες Μήδους — ἐς τάδε προήγαγον αὐτά. In § 12. εὐξάμενοι τῇ Ἀρτέμιδι ὁπόσους κατακάνοιεν τῶν πολεμίων τοσαύτας χιμαίρας καταθύσειν [τῇ θεῷ], quoniam Ἀρτέμιδι pendet ex infinitivo καταθύσειν, nullo pacto τῇ θεῷ servari potest. Dicebant autem εὔχεσθαι ἱερεῖον τῷ Διί, et εὔχεσθαι θύσειν τῷ Διὶ ἱερεῖον ἢ θυσίαν, ut in § 9. ἐπεὶ — οἰωνὸς τοῦ Διὸς τοῦ Σωτῆρος ἐφάνη (δοκεῖ μοι) εὔξασθαι τῷ θεῷ τούτῳ θύσειν σωτήρια, et passim.

Intercidit vocabulum sententiae necessarium in § 15. καὶ τότε μὲν δὴ περὶ τῆς Κύρου βασιλείας ἄνδρες ἦτε ἀγαθοί· νῦν δ' ὁπότε περὶ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὁ ἀγὼν ἐϛι κτέ., requiro enim τῆς ὑμετέρας (αὐτῶν) σωτηρίας, quia sic demum haec bene componuntur *de Cyri imperio* — *de vestra* ipsorum *salute*.

In § 16. potior est lectio σὺν τῷ πατρίῳ φρονήματι quam πατρῴῳ. Nempe πατρῷον significat τὸ τοῦ πατρός, πάτριον

τὸ τῶν προγόνων, et perspicuum est hoc loco melius *avitos animos* quam *paternos* commemorari eorum, quorum *avi* et *proavi* Barbaros olim vicissent.

In § 17. pro *ἔφευγον γοῦν* rescribendum est *ἔφυγον*. Et *φεύγειν* quidem et *φυγεῖν* perpetuo inter se permutantur, sed nusquam fere difficilis aut anceps optio est: tantum non ubique statim sententia loci palam facit utrum *ἔφυγον* an *ἔφευγον*, *φυγόντες* an *φεύγοντες* sit genuinum ac verum. Saepe *exsules* in Codd. appellantur *οἱ φυγόντες*, saepe quos *fugisse* dici apparet *φεύγειν* dicuntur. Non maior in his omnibus corrigendis est dubitatio quam in *ἔβαλλον* et *ἔβαλον*, *προσέβαλον* et *προσέβαλλον*, *βάλλων* et *βαλών*, caeterisque, quae ubique susque deque habentur. Saepe vidi *πέφευγεν* et *ἀπέφυγεν* inter se mutare locum; stultissime, namque quomodo perfectum et aoristus salva loci sententia possint, quaeso, permutari, et diversissima significatio verborum *φεύγειν* et *ἀποφεύγειν*? Tamen aliquoties doctos homines ea res fefellit. In Vespis vs. 997. Codex Ravennas exhibet *ὄντως πέφευγε*; pro *ὄντως ἀπέφυγε*; prorsus sine sensu, id quod senserunt omnes. Sed nemo sensit idem mendum Aeschini adhaesisse in Ctesiphontea § 194. *ἐτόλμα δ' ἐν ὑμῖν ποτὲ σεμνύνεσθαι Ἀριστοφῶν ἐκεῖνος ὁ Ἀζηνιεὺς λέγων ὅτι γραφὰς παρανόμων π έ φ ε υ γ ε ν ἑβδομήκοντα καὶ πέντε*: ineptissime, ut vides, pro *ἀπέφυγεν*. Quid autem Editoribus facias, qui veram lectionem in quatuor optimis libris *ehkl* repertam temere spreverunt? Iterum peccarunt in sqq. *Κέφαλος — ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις ἐφιλοτιμεῖτο λέγων ὅτι πλεῖστα πάντων γεγραφὼς ψηφίσματα οὐδεμίαν πώποτε γραφὴν π έ φ ε υ γ ε παρανόμων*. Non sensisse autem doctos homines quam absurdum esset in tali re perfecto uti: *οὐδεμίαν πώποτε γραφὴν π έ φ ε υ γ α*. Quatuor optimi libri iidem unam litterulam omittunt *ἔφευγε* servantes: duas exemtas oportuit scriptumque *ἔφυγε*, quemadmodum quisque facile perspiciet. Quamquam haec gravissima vitia sunt, tamen gravius etiam et foedius Herodoti libros obsidet omnes VII. 154. § 4. *τῶν δὲ εἶπα πολίων τούτων πλὴν Συρηκουσέων οὐδεμία π έ φ ε υ γ ε δουλοσύνην πρὸς Ἱπποκράτεος*. Quid opus est verbis ad demonstrandum absurde perfectum in ea re poni et *ἀπέφυγε* verum esse? Si Herodotus est in manibus, eadem opera *φυγεῖν* pro *φεύγειν* duobus locis

repone. Primum in IV. 12. § 2. Φαίνονται δὲ οἱ Κιμμέριοι φεύγοντες ἐς τὴν Ἀσίην τοὺς Σκύθας καὶ τὴν χερσόνησον κτίσαντες, ἐν τῇ νῦν Σινώπη πόλις Ἑλλὰς οἴκισαι. Non minus vitiosum est φεύγοντες, ac si quis in sqq. κτίζοντες pro κτίσαντες vellet legere. Itaque φυγόντες repone, et in fine loci οἴκηται pro οἴκισαι, conf. I. 195. Alter locus est VII. 140. in oraculo:

Ὦ μέλεοι, τί κάθησθε, λιπὼν φεῦγ' ἔσχατα γαίης
δώματα καὶ πόλιος τροχοειδέος ἄκρα κάρηνα.

Si in superiore loco φυγόντες τὴν Ἀσίην pro φυγόντες ἐς τὴν Ἀσίην legeretur eadem esset utriusque loci absurditas. Perspicuum est igitur in hunc modum emendari oportere: λιπὼν φύγ' ἐς ἔσχατα γαίης δώματα. Sed ad Xenophontem revertor. In § 19. pro οἱ μὲν γὰρ ἐφ' ἵππων κρέμανται corrigendum est ἀφ' ἵππων, quemadmodum dicitur ἀφ' ἵππων μάχεσθαι, non ἐφ' ἵππων. Praeterea perapposite in rem suam Xenophon usus est verbo κρέμασθαι, lubricam et instabilem sedem verbo depingens, unde quis facile praeceps dari possit. Verbum autem κρέμασθαι suapte natura ἀπό vel ἐκ requirit, et ἐπί respuit. Quemadmodum enim κρέμασθαι ἀπὸ πασσάλου vel ἐκ πασσάλου dicebant et similia, et Demades dixit Graecos ἀπὸ σαπροῦ καὶ παλαιοῦ στήμονος (λέγων τὸν Ἀντίπατρον) ἠρτῆσθαι, teste Plutarcho in Demosth. cap. XXXI., sic ἀφ' ἵππων κρέμασθαι Xenophon dixit, ut Virgilius pendentes *de rupe* capellas. Vitii suspectum mihi est, quod in Aristophanis Pluto legitur vs. 312.

τὸν Λαρτίου μιμούμενοι τῶν ὄρχεων κρεμῶμεν,

nam prorsus necessaria praepositio est, quare correxerim: μιμούμενοι 'κ τῶν ὄρχεων. Diogenes Laërtius VI. 51. ἀκούσας ποτὲ (ὁ Διογένης) ὅτι Διδύμων ὁ μοιχὸς συνελήφθη, ἄξιος, ἔφη, ἐκ τοῦ ὀνόματος κρέμασθαι. Negligenter et improprie Laërtius loquitur, ut solet, pro μοιχὸς ἐλήφθη vel μοιχεύων ἐλήφθη, et scurrili ioco philosophus pro ἐκ τῶν διδύμων, id est ἐκ τῶν ὄρχεων, maluit ἐκ τοῦ ὀνόματος dicere.

In eadem § miror, quomodo docti homines concoquere possint haec verba: ἑνὶ δὲ μόνῳ προέχουσιν οἱ ἱππεῖς ἡμᾶς· φεύγειν αὐτοῖς ἀσφαλέστερόν ἐστιν ἢ ἡμῖν. Fieri enim nullo modo potest ut προέχουσιν ἡμᾶς Graecum sit. Graecum est προέχου-

σιν ἡμῶν, id quod et ex natura verbi προέχειν necessarium est, et omnium Graece scribentium perpetuo usu stabilitur. Tenetur, credo, Xenophon eadem lege qua omnes, ut ridiculum sit suspicari collubuisse ei semel προέχουσιν ἡμᾶς dicere. Quid si διαφέρειν cum accusativo iungere quis vellet? quis patienter ferret neque eum qui sic scriberet pro stulto stolidoque haberet? Permulta sunt quae venuste sciteque possunt solentque novari, in his nonnulla audaciora, sed διαφέρειν τινός et προέχειν τινός, similiaque omnia ratione et usu confirmata novare velle insanientis est. Sed non satis est προέχουσιν ἡμῶν correxisse, pro ἑνὶ δὲ μόνῳ emendandum est ἓν δὲ μόνον προέχουσιν ἡμῶν, cui emendationi aliquid praesidii affert Priscianus, (cuius locum Intt. apposuerunt) ἓν μόνον προέχουσιν ἱππεῖς ἡμᾶς e Xenophonte laudans, sed absque Prisciano fuisset, poterat idem ex diligenti Graecitatis observatione reperiri. Nempe dicitur quidem προέχειν πλήθει, οὐσίᾳ, δυνάμει, ἀξιώματι, δόξῃ, ἐμπειρίᾳ, εὐδαιμονίᾳ, τόλμῃ, ῥώμῃ, ἡλικίᾳ, aliaque permulta, sed est quoddam vocabulorum genus, quod cum huiusmodi verbis compositum certo perpetuoque omnium usu in accusativo poni solet, cuiusmodi sunt οὐδέν, τί, et indefinitum τι, πολύ πλεῖον πλεῖστον, ὀλίγον ἔλαττον ἐλάχιστον, sic et πολλά et ὀλίγα et ὀλίγ' ἄττα, ἓν et ἓν μόνον, τοῦτο, ταῦτα, τοσοῦτον, τοσοῦτον μόνον, μέγα, σμικρόν, βραχύ τι, et alia quaedam, quae facile est animadvertere, quia tam saepe apud omnes occurrunt. In verbo διαφέρειν experimentum sumi poterit: habet dativum significantem, *quo* quid ab alio differat: sed istae voculae, quas diximus, in accusativo apponuntur: οὐδὲν διαφέρει, τί διαφέρει, πολὺ διαφέρει, ἓν μόνον διαφέρει etc. Eadem est ratio in προέχειν. Dicebant οὐδὲν προέχειν, τί προέχει, πολὺ προέχουσι, τοσοῦτον προέχει, itaque eodem modo ἓν μόνον προέχειν solebant dicere, idque ipsum Xenophonti restituendum esse censeo.

In § 23. ἐπιστάμεθα γὰρ Μυσοὺς, οὓς οὐκ ἂν ἡμῶν φαίημεν βελτίους εἶναι, οἳ [βασιλέως ἄκοντος] ἐν τῇ βασιλέως χώρᾳ πολλάς τε καὶ εὐδαίμονας καὶ μεγάλας πόλεις οἰκοῦσιν. In his acute perspexit Dindorfius interpolata esse verba βασιλέως ἄκοντος, idque etiam Codicum meliorum indicio confirmari docuit. Rectissime. Sed fugit eum aliud loci vitium: corrigen-

dum enim est: ἐπιςάμεθα γὰρ Μυσοὺς, οὓς οὐκ ἂν ἡμῶν φαίημεν βελτίους εἶναι, ὅτι ἐν τῇ βασιλέως χώρᾳ πολλὰς — καὶ μεγάλας πόλεις οἰκοῦσιν, planissime ut in iis, quae statim sequuntur: Λυκάονας δὲ καὶ αὐτοὶ εἴδομεν ὅτι — τὴν τούτων χώραν καρποῦνται, et quid est usitatius quam illa dicendi forma in ὁρᾶν, ἀκούειν, εἰδέναι, ἐπίςασθαι et γιγνώσκειν? In hac ipsa vicinia tria exempla sunt § 22, 23 et 29. Sic demum oratio bene procedet et nitorem Xenophonteum habebit.

In § 32. male excusant viri docti scripturam πάντες γὰρ κοινῆς σωτηρίας δεόμεθα, quum κοινῇ sit necessarium et tam liquido appareat quid pepererit errorem. Similis error in Isocrate commissus est in Areopagit. § 68. ἔδοξε τῷ δήμῳ κοινὴν ποιήσασθαι τὴν ἀπόδοσιν, ubi κοινῇ verum esse arbitror. Admonent me haec loci cuiusdam apud Dionysium Halic. A. R. VI. 42. p. 1135. Reisk. εἰς μάχας οὐ προήεσαν τάς τ' ἀποχωρήσεις ὅπῃ ἐδύναντο δι' ὀρῶν ἢ δρυμῶν κορυφῶν ἐποιοῦντο, ubi pro ridicula scriptura κορυφῶν Chisianus liber κούφας exhibet, Urbinas κορυφαῖς, unde Sintenis elicuit in Specim. Emend. Dionysiac. p. 19. κρυφαίας ἐποιοῦντο, me nondum poenitet emendasse κρύφᾳ ἐποιοῦντο, ut Dionysio aliisque solemne est dicere. Planum est quomodo ΚΡΥΦΑΙϵΠΟΙΟΥΝΤΟ abire potuerit in κορυφαῖσ ἐποιοῦντο vel κούφασ ἐποιοῦντο.

Neque ἔλθοιμι ἂν in III. III. 2., neque similia alibi sana sunt, sed reponenda ubique est necessaria elisio ἔλθοιμ' ἄν.

Attica forma ex optimis libris recipienda est III. III. 7. εἴσω τῶν ὅπλων κατεκέκλῃντο, nisi quod libri H. A. κατεκέκλῃντο de more exhibent: in aliis pervulgatus error κατεκέκλιντο eandem veterem et optimam scripturam intus continet. Veteres Attici dicebant κλῄω, ἔκλῃσα, κέκλῃμαι, sequiores κλείω, ἔκλεισα et κέκλεισμαι. Hinc in libris perpetuum inter formas Veteres et novitias certamen est: saepe vetus lectio emergit, sat saepe in pervetustis scribendi vitiis κέκλημαι et κέκλιμαι vera scriptura pellucet, frequentissime nova forma irrepsit. Accedit his forma vitiosa, qua neque Veteres neque recentiores usi sunt umquam, κέκλειμαι, quam scribae passim invexerunt, et, quamquam est plane nihili, tamen hodieque plurimis locis aut retinetur aut etiam reponitur, ut in hoc loco Xenophontis, ubi

quum olim omnes κατεκέκλιντο haberent, duo infelices coniectores Abresch et Larcher correxerunt κατεκέκλειντο, idque Zeune et Weiske receperunt, quos et ipsos parum idoneos iudices sequuntur caeteri, etiam, quod miror, Dindorfius. Est apud Photium locus v. Σέσωται καὶ σεσωμένος: οἱ παλαιοὶ ἄνευ τοῦ σ. καὶ διεζωμένοι Φησὶ Θουκυδίδης. οἱ δὲ νεώτεροι σέσωσμαι. ἐπ' ἐνίων ἁπλῶς παραλείπουσι τὸ σ, κεκλειμένον καὶ πεπρημένον, qui ostendit quam nihil istiusmodi magistris credi possit. Locus perturbatus est et sic constituendus videtur: οἱ παλαιοὶ ἐπ' ἐνίων ἁπλῶς παραλείπουσι τὸ σ, κεκλειμένον (λέγοντες καὶ) πεπρημένον. καὶ διεζωμένοι Φησὶ Θουκυδίδης. In quibus omnibus nihil veri est, et corruptae librorum scripturae homini inerudito imposuerunt. Quis facile credet σέσωσμαι *recentiorum* esse et ex σώζω umquam σέσωται et σεσωμένος nasci potuisse? Ἔρρωμαι dicebant omnes, sed ἔζωσμαι, κέχρωσμαι, κέχωσμαι. Nihili forma est πέπρημαι, omnes constanter πέπρησμαι et ἐμπέπρησμαι solebant dicere, quemadmodum πέπλησμαι, διαπέπλησμαι, ἐμπέπλησμαι. Κίχραμαι habebat κέχρησμαι, unde διακεχρησμένον reddendum Demostheni est pag. 817. 1, quamquam in vulgata conspirat Harpocrat. v. Διακεχρημένον. Διεζωσμένοι genuina forma in omnibus. libris Thucydidis exstat I. 6. Nihilo igitur sanior est forma κεκλειμένον, sed in ea quoque scribarum error hominem est ludificatus. Qui libris etiam contra rationem et usum inepti credunt, delabuntur in istas formas, quibus equidem nullas vidi magis mirificas quam quales Eustathius compluribus locis corrasit ad demonstrandum reduplicationem verborum omitti posse. Serio docet ἐβούλευκε Graecum esse et ἐξεπίακεν et ἐχάλκευται et προσεπατταλευμέναι pag. 759, 31. (662, 41). Idem alio loco 1163, 25 (1222, 24) docuit ἐνωγάλισαι Attice dici pro νενωγάλισαι· sic alii nugantur ἀπεδημηκότος dixisse Veteres pro ἀποδεδημηκότος, aliaque eiusdem farinae, quibus multa alia portenta verborum adiecit Hemsterhusius in Miscellan. Observatt. IV. p. 289 sqq. κατέτηκτο, κατέλειπτο, ἐνέδεικτο, ὑπεξέθυπτο et ipsum nostrum verbum κατακλήω in forma ridicula κατέκλεισο. Unde igitur ista monstrosa soboles propagata est? Nempe ex ea superstitione, qua quidquid in aliquo Graeco Codice scriptum est bene Graecum esse opinan-

tur, etiam menda omnia et vitia, quae incuria fudit et homuncionum aliud agentium oscitantia. Apud Eubulum Athen. p. 622 E. in archetypo Marciano scriba dormitans dedit ἐνωγάλιϛαι σεμνὸς ἀλλᾶντος τόμος, idem mendum in Epitomen translatum est, qua sola Eustathium usum esse constat. Quid igitur? nullius iudicii homo arripit cupide mendum pro sincera forma, unde collegit scilicet Atticos ἐνωγάλιϛαι dixisse, quemadmodum κατεγλωττισμένος, ἐξεγλυμμένος, ἐβλαϛηκότες, κατεβλακευμένως et alia dicebant, quae vides quam recte cum ἐνωγάλιϛαι componantur. Alterum exemplum est in Cratino Athen. p. 138 E.

ἐν δὲ ταῖς λέσχαισι Φύσκαι προσπεπατταλευμέναι,

Eustathius in sua Epitome legit προσεπατταλευμέναι, lectionis errorem esse ne suspicatur quidem, metrum ruere multo etiam minus, et suum προσεπατταλευμέναι cum ἐκτῆσθαι comparat et in paucis Ἀττικώτατον esse stulte opinatur. Eodem pacto ei imposuit vitiosa scriptura ἐχάλκευται et ἐβούλευκεν et ἐξεπίακεν (ἐξίπωκεν, credo, alicubi sic erat depravatum) et magna cum gravitate nobis istas ineptias apponit. Caeterum nihilo sunt his saniora quae Hemsterhusio placebant, et Photius quoque tot hallucinationes et deliramenta in suam λέξιν recepit, ut fatuum esse oporteat qui isti testi aliquid credi posse opinetur. Itaque κεκλειμένον et κατέκλειϛο plane eiusdem sunt pretii, ac tenebimus hoc in antiquioribus Atticis κέκλῃμαι cett. ubique esse restituendum, κέκλεισμαι sequiorum esse, et κέκλειμαι in Graeculorum cerebris esse natum. In terminatione perfectorum in -μαι et -σμαι usus dominatur, sed certus et stabilis. Dicitur ἔρρωμαι, ἐρρωμένος, ἐρρωμενέϛερος ubique, semper, ab omnibus, sed eadem constantia ἄρρωϛος, ἀρρωϛία, ἀρρωϛεῖν. Dicitur ἔζωσμαι, παρέζωσμαι, διέζωσμαι, περιέζωσμαι, sed ζῶμα, περίζωμα, διάζωμα, sed ἄζωϛος et ζωϛήρ. Dicitur κέχρωσμαι, συγκέχρωσμαι, sed χρῶμα, sed χρωϛός: similiter κέχωσμαι, χῶμα, χωϛός. Dicitur σέσωσμαι, sed σωτήρ et ἄσωτος. Dicitur ἔγνωσμαι, γνῶμα, γνωϛός, sed τέτρωμαι, τρῶμα, τρωτός, et βέβρωμαι, βρῶμα, βρωτός, ἄβρωτος. Dicitur κέκρουσμαι, κροῦμα, κρουϛός, sed κεκόλουμαι et λέλουμαι et ἄλουτος. Dicitur πέπαυμαι, ἐπαύσθην, ἄπαυϛος (sed librariis placet ἐπαύθην passim vitiose

scribere), dicitur *κέκαυμαι* et *κέκλαυμαι* sed *ἄκαυςος* et *ἄκλαυςος*. Verba in -*εύω* habet -*ευμαι*, *πεπαίδευμαι*, *ἐςράτευμαι*, *βεβούλευμαι*, sed *κεκέλευσμαι* et *καταλέλευσμαι* sola in usu sunt, et *αὐτοκέλευςος* et *κατάλευςος* et *κέλευσμα*, quod saepe in *κέλευμα* depravatur, recte ubique scribitur *κελευςής*. *Γέγευμαι*, *γεῦμα* habet et *ἄγευςος*. *Κναίω* et *ῥαίω* habent *κέκναισμαι* et *ἔρραισμαι*. *Σείω* *σέσεισμαι* habet et *διάσειςος*. Athenienses *κέχριμαι* dicebant et *χρῖμα*, sed *χριςός*. In his et caeteris, quae forma in usu sit, inter legendum comperies: eam autem formam apud Veteres quidem et probatos scriptores omnium consensu ubique confirmatam videbis, donec tandem firmiter tibi et *ἀδαμαντίνως* erit persuasum non singulorum locorum scripturam ex cuiusque loci discrepantibus Codicum lectionibus constitui aut posse aut oportere, sed ex ipsius linguae Graecae interiore notitia et intelligentia, quam ex Codicibus quamplurimis diligentissime collegeris, quid quoque loco sincerum ac genuinum sit esse constituendum. Nunc unde digressa est oratio ad Anabasin revertatur, ubi III. III. 12. retinere debebat Dindorf. *ἀντιποιεῖν δ' οὐδὲν δυναμένους*, pro *οὐ δυναμένους*, quae est bonorum Codd. mala lectio, cuius origo perspicua est.

Inutile fulcrum verbis Xenophontis suppositum est in § 16. *ἀκούω δ' εἶναι ἐν τῷ ςρατεύματι ἡμῶν Ῥοδίους, ὧν τοὺς πολλοὺς [φασιν] ἐπίςασθαι σφενδονᾶν*, ab iisdem utrumque audiverat, et Rhodios in exercitu esse, et eorum plerosque bonos esse funditores, itaque *φασίν* expungendum.

In III. IV. 5. *τοὺς δὲ ἀποθανόντας αὐτοκέλευςοι οἱ Ἕλληνες ᾐκίσαντο, ὡς ὅτι φοβερώτατον τοῖς πολεμίοις εἴη ὁρᾶν*, veram lectionem esse suspicor *ὡς ὅτι φοβερώτατοι — εἶεν ὁρᾶν*. Interfecti hostes foedum in modum dilaniati, et sic terrorem adspicientibus incutientes, optime dicuntur *φοβεροὶ ἰδεῖν* vel *ὁρᾶν*. Illo ipso fere modo saevierunt librarii in locum vicinum § 8, ubi nunc supersunt pauca quaedam vocabula sensu prorsus vacua: *ἥλιος δὲ νεφέλην προκαλύψας ἠφάνισε μέχρις ἐξέλιπον οἱ ἄνθρωποι*, quae neque intelligi possunt neque emendari. In § 9. non concoquo *ἀποπεφευγότες*: in optimo Cod. est *ἀποφεύγοντες*, fortasse *καταπεφευγότες* genuinum est, ut in § 11. *καταφυγεῖν*.

In § 21. sciolus de suo addidit οἱ λοχαγοί in verbis: οὗτοι δὲ πορευόμενοι [οἱ λοχαγοί], admodum infeliciter, namque omnia, quae ibi commemorantur, οἱ λόχοι faciebant, non οἱ λοχαγοί, quod ubi semel probe animadverteris idem putidum emblema expelles ex § 23. οὐκ ἐταράττοντο ἀλλ' ἐν τῷ μέρει [οἱ λοχαγοὶ] διέβαινον.

In § 25. ἀνέβησαν ἐπὶ τὸν πρῶτον γήλοφον καὶ κατέβαινον ὡς ἐπὶ τὸν ἕτερον [ἀναβαῖεν], pro ἀναβαῖεν meliores Codd. ἀναβαίνειν et καταβαίνειν praebent. Omnia sunt perinde spuria: ὡς ἐπὶ τὸν ἕτερον dictum est ut ὡς ἐπὶ τὴν θάλατταν et sim.

Duae litterulae exciderunt in § 30. οἱ μὲν τῇ ὁδῷ, imo vero οἱ μὲν (ἐν) τῇ ὁδῷ, ut solet Graece dici.

Elapsa copula est in § 32. πολλοὶ γὰρ ἦσαν ἀπόμαχοι οἱ τετρωμένοι καὶ οἱ ἐκείνους φέροντες καὶ οἱ τῶν φερόντων τὰ ὅπλα δεξάμενοι, supple οἵ (τε) τετρωμένοι καὶ οἱ ἐκείνους φέροντες.

In III. IV. 41. ἀλλ' εἰ βούλει μένε ἐπὶ τῷ στρατεύματι, ἐγὼ δ' ἐθέλω πορεύεσθαι· εἰ δὲ [χρῄζεις], πορεύου ἐπὶ τὸ ὄρος, ἐγὼ δὲ μενῶ αὐτοῦ. Expleverunt Graeculi notissimam et perelegantem Atticam ellipsin, cuius multa apud Platonem exempla sunt. Vide Euthydem. p. 285 C. εἰ μὲν βούλεται ἑψέτω, εἰ δ', ὅ τι βούλεται τοῦτο ποιείτω, ubi multos locos similes adscripsit Stallbaumius, ex quibus omnibus necessariam particulam Xenophonti restituendam esse animadvertes: ἀλλ' εἰ (μὲν) βούλει μένε. Eiecto igitur emblemate in sequentibus scribe: πορεύου (σὺ) ἐπὶ τὸ ὄρος, ἐγὼ δὲ μενῶ αὐτοῦ. Praecedens syllaba in ΠΟΡΕΥΟΥ sequentem CY absorpsit.

In § 49. ἔστε ἠνάγκασαν λαβόντα τὴν ἀσπίδα πορεύεσθαι, res ipsa docet ἀναλαβόντα verum esse. Palam est cur praepositio interciderit.

In III. v. 2. ἐξαπίνης οἱ πολέμιοι ἐπιφαίνονται [ἐν τῷ πεδίῳ] καὶ τῶν Ἑλλήνων κατέκοψάν τινας τῶν ἐσκεδασμένων ἐν τῷ πεδίῳ καθ' ἁρπαγήν, verba per se plane otiosa ἐν τῷ πεδίῳ propter ea quae statim sequuntur nullo pacto retineri possunt.

Impedita oratio est III. v. 5. propter additamentum, quo male recepto unius vocabuli forma mutata est. In libris est: ἃ γὰρ ὅτε ἐσπένδοντο διεπράττοντο μὴ καίειν [τὴν βασιλέως χώραν], νῦν αὐτοὶ καίουσιν ὡς ἀλλοτρίαν, expuncto emblemate vera lectio ὡς ἀλλότρια ultro emerget et locus expeditus erit.

In § 7. pro *συνῆλθον* optimi libri *ἐνῆσαν* exhibent, in quo *συνῆσαν* latere videtur. Tamen *συνῆλθον*, me iudice, melior scriptura est. Conf. § 14.

In III. v. 13. *οἱ πολέμιοι οὐ προσήλαυνον ἀλλ' ἐθεῶντο καὶ ὅμοιοι ἦσαν θαυμάζειν ὅποι ποτὲ τρέψονται οἱ Ἕλληνες.* Optimi omnes *θαυμάζειν* servant, caeteri *θαυμάζοντες*. Neutra scriptura vera esse potest. Foede corrupta erat Graecitas et desipiebant Graece scribentes quum *ἔοικα ἡδόμενος*, *ἔοικα ἐλεῶν* et sim. coeperunt dicere. Ne tum quidem dicebat quisquam *ὅμοιός εἰμι θαυμάζων*. Necessarius est in talibus participii dativus. Et *ἔοικα* quidem sic positum apud Xenophontem saepissime legitur. Elegans exemplum est IV. VIII. 20. *οἱ μὲν ὀλίγον ἐδηδοκότες σφόδρα μεθύουσιν ἐῴκεσαν, οἱ δὲ πολὺ μαινομένοις, οἱ δὲ καὶ ἀποθνήσκουσιν.* Quod Porsonus iuvenis admodum coniecit *οἷοι ἦσαν θαυμάζειν*, est illud quidem Graecum, sed non significat id quod rei natura postulat. Non video quid aliud rei conveniat quam *ὅμοιοι ἦσαν θαυμάζουσιν.* Plutarchus in Artoxerxe cap. VIII. de Clearcho: *ὅμοιος ἦν ὑπὸ δέους τῶν παρόντων ἐκβεβληκότι τοὺς περὶ τῶν ὅλων λογισμούς*, et saepe ita loquuntur, ut Latine *ridenti similis*, *similis moerenti*, alia, pro *ridentis speciem praebens* dici solet. Quod Plutarchus in Artox. XXIII. scribit, *κύψας παρέσχε δόξαν προσκυνοῦντος*, a Veterum usu abhorret, et Latinum magis quam Graecum est, pro *ὅμοιος ἦν προσκυνοῦντι* vel *προσκυνοῦντι ἐῴκει.* Quod supra ostendimus pro *ἐῴκει* Atticos antiquiores *ᾔκει* et *ᾔκειν* ante vocalem dixisse, et in Avibus 1298. *καὶ γὰρ ᾔκειν ὄρτυγι* unice verum esse pro *ἦκεν*, quod Ravennas, et *ἧκεν*, quod Venetus liber exhibet, confirmatur disertissimo antiqui Critici testimonio, cuius notitiam Photio debemus, apud quem haec leguntur:

Ἠΐκειν: ὅμοιος ἦν.

inter *Ἠΐα* et *Ἤισμεν* interpositum, deinde post *Ἠϊόνα* et *Ἧκειν* nova glossa haec subiungitur:

Ἤκειν: τὸ ἐῴκειν ἐπὶ τρίτου προσώπου. οὕτως Ἀριστοφάνης.

manifestum est utrobique *ᾔκειν* ex hoc ipso Comici loco sumtum genuinam scripturam esse. Quod in eadem vicinia apud

Photium legitur: Ἤλεγχον: ἀνέκρινον, ὡς Ξενοφῶν, sumtum est ex Anabasi III. v. 14.

In III. v. 17. ἐδόκει δὲ τοῖς ϛρατηγοῖς εἰς Καρδούχους ἐμβάλλειν. τούτους γὰρ διελθόντας [ἔφασαν] εἰς Ἀρμενίαν ἥξειν. — ἐντεῦθεν δ' εὔπορον [ἔφασαν] εἶναι ὅποι τις ἐθέλοι πορεύεσθαι. Abiice manifestam interpolationem duplicem. Refert Xenophon ex sua ipsius persona quid in Praetorum consilio sit actum, et quibus de causis placuerit sententia quae vicit.

In sequentibus § 18. ἐθύσαντο ὅπως ὁπηνίκα [καὶ] δοκοίη [τῆς ὥρας] τὴν πορείαν ποιοῖντο, iam antea aperuimus cur καί et τῆς ὥρας spuria esse viderentur. Audi nunc et Photium v. Ἡνίκα: — σημαίνει δὲ τὸ μὲν ἡνίκα καθ' ἣν ὥραν, τὸ δὲ τηνικαῦτα κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν — τὸ δὲ ὁπηνίκα καθ' ὁποίαν ὥραν, quae verissima sunt. Itaque ὁπηνίκα τῆς ἡμέρας rectissime dicitur, et ὁπηνίκα τῆς νυκτός, sed ὁπηνίκα τῆς ὥρας ridiculum est.

In libro IV. I. 14. τὰ μέν τι μαχόμενοι, τὰ δὲ καὶ ἀναπαυόμενοι haud scio an τὸ μέν τι sit necessarium. In § 23. κατεσφάγη in ἀπεσφάγη emendandum est: dicebant enim ἀποσφάττειν in tali re, et passim in Anabaseos Codd. ἀπό et κατά videbis permisceri, confusis siglis antiquioribus, de quibus multa ad Lucianum annotavimus.

Putida emblemata complura insunt in IV. I. 27. Ἀριϛώνυμος Μεθυδριεὺς [Ἀρκὰς] καὶ Ἀγασίας Στυμφάλιος [Ἀρκάς], ἀντιϛασιάζων δὲ αὐτοῖς Καλλίμαχος Παρράσιος [Ἀρκὰς καὶ οὗτος] ἔφη ἐθέλειν πορεύεσθαι. Sub uno conspectu ponam caeteros locos eadem labe affectos: IV. II. 21. Εὐρύλοχος Λουσιεὺς [Ἀρκάς] et VII. VI. 40. Εὐρύλοχος Λουσιάτης [Ἀρκάς]. Quibus tandem haec Xenophontem scripsisse putemus? Non hercle iis, qui, si quis esset Μεθυδριεύς aut Στυμφάλιος aut Παρράσιος, nesciebant eos esse omnes ex Arcadia. Non erat τὸ Μεθύδριον magnum et nobile Arcadiae oppidum, sed nemini tamen ignotum nomen erat. Apponam Theopompi de eo oppidulo locum ut mendum eximam. Legitur apud Porphyr. de Abstin. II. 16. pag. 129. ἀφικομένου οὖν ταχέως εἰς τὸ Μεθύδριον πρῶτον μὲν καταφρονῆσαι μικροῦ καὶ ταπεινοῦ ὄντος τοῦ μεγέθους τοῦ χωρίου, tu corrige τὸ μέγεθος, quod scribae aliud agentes ad vicina accommodarunt. Noli autem putare Xenophontem Ἀρ-

κάς addere potuisse, ut urbes cognomines distingueret. Neque enim erat opus, neque sic Athenienses in tali re loquebantur, sed Ἀρκὰς ἐκ Μεθυδρίου vel Μεθυδριεὺς ἐκ τῆς Ἀρκαδίας dicebant, ut Μάγνης ἐκ τῆς Ἀσίας aut Μεγαρεὺς τῶν ἐν Σικελίᾳ. Omnem scrupulum evellet tibi locus Aeschinis in Ctesiphontea § 138. plane eodem modo interpolatus πολλὰς πρεσβείας ἐπρέσβευσαν εἰς Θήβας οἳ μάλιστ' οἰκείως ἐκείνοις διακείμενοι, πρῶτος μὲν [οὗτος στρατηγός] Θρασύβουλος ὁ Κολλυτεύς —, Λεωδάμας ὁ Ἀχαρνεὺς οὐχ ἧττον Δημοσθένους λέγειν δυνάμενος ἀλλ' ἔμοιγε καὶ ἡδίων, [ῥήτωρ καὶ οὗτος] Ἀρχέδημος ὁ Πήληξ καὶ δυνατὸς εἰπεῖν καὶ πολλὰ κεκινδυνευκὼς ἐν τῇ πολιτείᾳ διὰ Θηβαίους, [δημαγωγός] Ἀριστοφῶν ὁ Ἀζηνιεύς —, [ῥήτωρ] Πύρρανδρος ὁ Ἀναφλύστιος κτέ. Nemo potest esse tam tardus et bardus ut ista ferre possit, et tamen in vetustissimis membranis saeculi IX an X, multisque aliis comparent. Sine mendo legitur IV. VI. 20. Ἀριστώνυμος Μεθυδριεὺς ἔρχεται, et IV. VII. 8. Καλλίμαχος Παρράσιος, et § 9. Ἀγασίας δὲ Στυμφάλιος καὶ Ἀριστώνυμος Μεθυδριεύς, et § 11. Εὐρύλοχον τὸν Λουσιέα (Λουσιᾶ), et VII. IV. 16. Σιλανὸς Μακέστιος, ad quam rationem expunctis magistellorum annotatiunculis revocandi sunt loci, quos supra apposuimus.

Ipsum nomen Ἀγασίας, quamquam Arcadis est, videtur Spartanorum more ex ἀγαθός esse formatum sic, ut ex forma Laconica ἀγασός produceretur Ἀγασίας et Ἀγασιάδας. Apud Diodorum Siculum VIII. 21. commemoratur Ἀγαθιάδας ἐραστὴς γεγονὼς τοῦ Φαλάνθου, qui coloniam Tarentum deduxit. Vera forma Laconica erat Ἀγασιάδας, quam si non retinuit ipse Diodorus, at certe Ephorus retinuerat, quem ille in hac parte historiae sequi solet.

In IV. II. 4. ἐπεὶ δὲ ᾤοντο ἀφανεῖς εἶναι ἀπιόντες, inserta particula scribe ἀφανεῖς ἂν εἶναι, id est ᾤοντο λαθεῖν ἂν sive λήσειν ἀπιόντες, et in § 8. ἄλλοι δὲ — ἐπορεύοντο ᾗ ἔτυχον ἕκαστοι ὄντες καὶ ἀναβάντες ὡς ἐδύναντο ἀνίμων ἀλλήλους τοῖς δόρασιν, a Xenophonte sic esse scriptum arbitror: ἐπορεύοντο ᾗ ἔτυχεν ἕκαστος καὶ ἀναβάντες κτέ. sic et in § 12. lege ἀναβαίνοντας ὅπῃ ἐδύνατο ἕκαστος pro ἐδύναντο. Compara III. I. 3. ἀνεπαύοντο δὲ ὅπου ἐτύγχανεν ἕκαστος, et VI. VI. 18. σώζοισθέ τε ἀσφαλῶς ὅποι θέλει ἕκαστος. Ex his facile est emendare locum

VI. IV. 9. *καὶ τοὺς μὲν νεκροὺς τοὺς πλείστους ἐνθάπερ ἔπεσον ἑκάστους ἔθαψαν*, imo vero *ἐνθάπερ ἔπεσεν ἕκαστος*, ut illud Sallustianum: *quem quisque pugnando locum ceperat eum amissa anima corpore tegebat.* In eadem re emendata scriptura est in I. v. 8. *ὅπου ἔτυχεν ἕκαστος ἑστηκὼς ἵεντο*, sed emendanda in II. II. 17. *ὡς ἐτύγχανον ἕκαστοι ηὐλίζοντο*, ubi *ἐτύγχανεν ἕκαστος* reponendum esse censeo.

In IV. II. 9. vera lectio est *καὶ οὗτοι μὲν πρῶτοι συνέμιξαν.* Solet *μέν* in *μόνον* abire, cuius rei multa exempla ad Euripidem expromemus, deinde *μόνον*, *μόνος* et *μόνοι* inter sese permutantur. In § 13. expunge molestam copulam in verbis [*καὶ*] *πάλιν λαβόντες* et locus ex impedito erit expeditissimus. Inficetum Graeculorum emblema vide in § 16. *τοὺς δὲ ἄλλους ἐκέλευσεν ὑπάγειν — καὶ ἐν τῷ ὁμαλῷ θέσθαι τὰ ὅπλα* [*εἶπε*]. In § 17. miror quomodo Dindorfius *ἀλόμενοι* tueri potuerit, quae barbara forma est. Attulit locos quosdam, ubi in Codd. legatur. Poterat facili negotio multo plures conquirere, namque solent Graeculi, quemadmodum *ἀφειλάμην* et *εὑράμην* passim invehunt, contrario errore *ἡλόμην* pro *ἡλάμην* substituere. Quod est in § 20. (cf. 3 et 4.) *ἐκυλίνδουν πέτρας*, quamquam saepissime in libris forma *κυλινδεῖν* legitur, non videtur tamen Xenophontea esse, cuius aetate *κυλίνδω* solum (*κυλίσω*, *ἐκύλισα*, *κεκύλισμαι*, *ἐκυλίσθην*) in usu erat et *καλινδεῖσθαι.*

In IV. III. 7. additamentum magistelli concinnitatem loci plane perdidit; *ὁρῶσι δὲ τοὺς διαβαίνειν κωλύσοντας*, *ὁρῶσι δὲ τοῖς διαβαίνουσιν ἐπικεισομένους* [*τοὺς Καρδούχους*] *ὄπισθεν.* Detegit fraudem articulus inepte additus participio *διαβαίνουσιν.* *Omnes* enim flumen erant traiecturi. Expuncto emblemate *τοὺς Καρδούχους* emenda: *ὁρῶσι δὲ τοὺς διαβαίνουσιν ἐπικεισομένους ὄπισθεν.* Non minus puerile erat significare *τίνες ἦσαν οἱ ἐπικεισόμενοι ὄπισθεν*, quam in praecedentibus *τίνες ἦσαν οἱ διαβαίνειν κωλύσοντες.*

In § 26. *παρ' ἀσπίδας παραγαγόντες τὴν ἐνωμοτίαν*, corrige sodes *παρ' ἀσπίδα*, quod dici solebat eodem pacto atque *ἐπὶ δόρυ* et *ἐπ' ἀσπίδα* et *ἐπ' οὐράν* aliaque similia in militaribus imperiis, ut statim § 29. *ἀναστρέψαντας ἐπὶ δόρυ* et passim alibi.

In § 32. bis corrige ἔφυγον pro ἔφευγον et supple οἱ δ' Ἕλληνες (εἰς) τἀναντία ϛρέψαντες ἔφυγον. Peius etiam habet imperfectum IV. iv. 21. οὐχ ὑπέμειναν ἀλλ' ἔφευγον.

Soloecismus fraudem aperit IV. iv. 11. ἡ χιὼν ἀπέκρυψε καὶ τὰ ὅπλα καὶ τοὺς [ἀνθρώπους] κατακειμένους. Transposuissent modo ultima; sed optimum factu est emblema resecare. Ibid. IV. iv. 13. non χρῖσμα sed χρῖμα scribendum esse alibi diligenter ostendimus. Sequiorum est χρίσμα, ut πρίσμα, κύλισμα, ξύσμα et omnino terminatio -σμα praecedentem vocalem habet correptam, et ubi longa vocalis est σ non additur. Κέχριμαι habet χρῖμα, ut μήνιμα, sed ἔζωσμαι ζῶμα, κέχρωσμαι χρῶμα, κέχωσμαι χῶμα, ἔγνωσμαι γνῶμα, κέκρουσμαι κροῦμα. Cur κρῖμα et κλῖμα habeant priorem productam, alibi accurate ostendam. Nunc obiter unum de genere hoc attingam, quoniam in vicino loco Xenophontis legitur corrupta forma. Nempe IV. v. 27. in omnibus libris est καὶ μάλα ἡδὺ τὸ πόμα ἦν. Sed Xenophon, ut Veteres summa constantia omnes, scripsit τὸ πῶμα. Certa Graecitatis analogia, certus loquendi usus postulant ut ubique vitiosa Graeculorum forma τὸ πόμα in τὸ πῶμα emendetur. De qua re quum obiter dixissem aliquid ad Alciphronem, non probavi hoc Meinekio, qui ad Moschi Idyll. III. 78. πῶμα dixisse Atticos concedens »*nec tamen ideo*, inquit, πόμα *Graeculorum tantum esse dicere debebat Cobetus, nisi forte etiam Pindarus Nem.* III. 135. *in Graeculis habendus est. Sed Cobetus* δείνωσιν *amat.*" Nullam esse in hac re δείνωσιν, sed eam observationem veram et certam esse dabo operam ut venerabili seni demonstrem, quum primum mihi περὶ παρεφθορυίας λέξεως quod in animo est per otium scribendi copia dabitur. In Pindari loco:

κιρναμένα δ' ἔερσ' ἀμφέπει | πόμ' ἀοίδιμον,

Bergkius non formam πόμα improbans, sed quid sententiae aptum esset quaerens acute ϛόμ' ἀοίδιμον coniecit. Graeculi quia πόμα dicebant ipsi, vitium hoc ubique etiam iugulato metro obtrudunt Veteribus, ἔκπωμα quia non amplius erat in usu nusquam quod sciam in ἔκπομα corrumpitur. Sed dicam de his explicate alias.

In IV. iv. 17. ἐρωτώμενος δὲ ποδαπὸς εἴη. Scriptura multorum librorum, τὸ ποδαπός, intus continere videtur veram lectio-

nem δ' ὁποδαπὸς εἴη, quae forma quam saepe depravari soleat ad Herodotum ostendemus. In § 21. καὶ οἱ ἀρτοπόποι καὶ [οἱ] οἰνοχόοι φάσκοντες εἶναι, assentior iis qui alterum articulum expungi iusserunt. Deinde nonnulla exciderunt, quo ταῦτα in verbis ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο ταῦτα referebatur.

Turbas dederunt correctores IV. v. 14. in verbis: καὶ γὰρ ἦσαν, ἐπειδὴ ἐπέλιπε τὰ ἀρχαῖα ὑποδήματα, καρβατίναι πεποιημέναι ἐκ τῶν νεοδάρτων βοῶν, alii αὐτοῖς inseruerunt καρβατίναι αὐτοῖς πεποιημέναι, ut significaret εἶχον καρβατίνας. Xenophon scripserat ἦσαν — καρβατίνας πεποιημένοι, novos *sibi ipsi* calceos *confecerant*: sed fefellit Graeculos hic usus verbi ποιεῖσθαι Veteribus admodum usitatus.

Vetus sed insanabile vitium est in IV. v. 27. in verbis καὶ μάλα ἡδὺ συμμαθόντι τὸ πῶμα ἦν. Quocumque te vertes numquam poteris συμμαθόντι quid sit expedire, neque quidquam probare ex iis quae docti homines, ut in tali re solent, de suo comminiscuntur. Συμμαθόντι, si Suidae credis, est συνεθισθέντι, id quod et per verbi naturam fieri non potest, et etiam si quam maxime posset nihil nos iuvaret, namque de Graecis hoc dici palam est nunc primum τὸν κρίθινον οἶνον gustantibus. Nequidquam igitur certas loquendi leges violant qui hoc gratuito finxerunt. Male etiam Stephanus Gallicum dicendi genus cum Graeco composuit, quod fortasse aliquem usum habere potest ubi quis Graecitatis rationem sibi notam et optime perspectam minus erudito vult aperire, sed in obscuri loci aut vocabuli sententia indaganda prorsus vanum et irritum hoc artificium est. Quod ab Gallis sumebat Stephanus, poterat ab ipsis Graecis sumere. Quis enim ignorat Theocriteum:

> Βουκόλος ὢν ἐθέλεις με κύσαι, τάλαν; οὐ μεμάθηκα
> ἀγροίκως φιλέειν ἀλλ' ἀςυκὰ χείλεα θλίβειν,

et passim μανθάνειν sic solet usurpari: quamobrem vehementer mihi quidem arridet et probatur Geelii suspicio in Euripidis Phoenissis 522. reponentis:

> ἐκεῖνο δ' οὐχ ἑκὼν μαθήσομαι
> ἄρχειν παρόν μοι τῷδε δουλεῦσαί ποτε.

pro librorum scriptura μεθήσομαι. Verum nihil prorsus haec facere ad Xenophontis locum aperiendum neminem fugere po-

test. Equidem locum ἀνηκέςως ἔχειν arbitror et ab eius interpretatione abstinendum.

In IV. v. 33. καὶ διακονοῦντας παῖδας σὺν ταῖς βαρβαρικαῖς ςολαῖς vitiosa est praepositio σύν et emendandum est ἐν ταῖς — ςολαῖς. Perinde est apud Athenienses dicere ἱμάτιον ἔχων et ἐν ἱματίῳ, ἔχων χιτῶνα et ἐν χιτῶνι, χλανίδ' ἔχων, χλαμύδ' ἔχων et ἐν χλανίδι, ἐν χλαμύδι, et similiter in aliis sexcentis, ubi *cultus* corporis aut *vestitus* aut *ornamenta* commemorantur. Itaque σκευὴν ἔχων dicebant et ςολὰς ἔχοντες et λαμπρὰ ἱμάτια ἔχοντες et eodem sensu ἐν σκευῇ, ἐν ςολαῖς, ἐν λαμπροῖς ἱματίοις, et alia his similia leguntur passim. Veteres Graeci, qui quid dicerent accurate cogitare solebant, praepositione ἐν de iis tantum utebantur, quibus quis *indutus* esset, sequiores inconsulto loquentes in omnibus sequebantur rationem eandem et dicebant ἐν ῥάβδῳ ἦλθεν aut ἐν ῥομφαίᾳ, ubi Athenienses βακτηρίαν ἔχων ἦλθεν aut ξίφος ἔχων dicturi fuissent.

Dissentiunt libri IV. v. 36. περὶ τοὺς πόδας τῶν ἵππων σακία περιειλεῖν, sic enim quatuor meliores περιειλεῖν, caeteri cum Suida περιδεῖν exhibent. Veram scripturam esse credo περιίλλειν, quod in ΠΕΡΙΙΛΕΙΝ depravatum deinde duplicem errorem peperit, leviorem περιειλεῖν, graviorem περιδεῖν. Vetus et Atticum ΙΛΛΩ cum compositis in εἰλῶ refingi solere notum est. Recte Phrynichus Bekk. Anecd. p. 19, 14: Ἀνίλλειν βιβλίον: οἱ μὲν ἄλλοι περισπῶσι τὴν λέξιν καὶ δι' ἑνὸς λ γράφουσιν, οἱ δὲ Ἀττικοὶ παροξύνουσι καὶ διὰ δυοῖν λλ γράφουσιν, οὕτω καὶ τὸ ἐξίλλειν. Quia in ἴλλω productum ι est scribae εἴλλω dare solebant et nota negligentia alterum λ omittere. Itaque ἴλλω, εἴλλω, εἴλω et εἰλῶ in libris occurrunt, quarum formarum prima genuina et vetus est, quarta sequioribus usitata, secunda tertiaque vitio natae. Facillimum igitur est quid sit ubique legendum constituere. Fac periculum in Bekk. Anecd. p. 395, 29. Ἀνείλεσθαι: συςρέφεσθαι, et vs. 31. Ἀνείλλεται: ἀνειλεῖται. Συνίλλεται leviter in συνίλλεςαι depravatum exstat apud Eubulum Athen. p. 679 B. Alia multa apud Hesychium aliosque supersunt Ἀνίλλω, ἐνίλλω, ἐξίλλω, κατίλλω, προσίλλω, περιίλλω, ὑπίλλω, de quibus quia alibi exposuimus, nunc satis est Xenophonti suum περιίλλειν restituisse.

Perperam novissimi Editores in IV. vi. 10. eliminarunt ὡς in verbis ὅπως (ὡς) ἐλάχιστα μὲν τραύματα λάβωμεν, ὡς ἐλάχιστα δὲ σώματα ἀνδρῶν ἀποβάλωμεν, in aprico est cur plane necessaria vocula ex libris interciderit. Alia particula periit in § 13. μένοιεν γὰρ αὐτοῦ μᾶλλον ἀθρόοι οἱ πολέμιοι, non poterunt enim haec verba intelligi donec suppleveris μένοιεν γὰρ (ἄν); saepissime γάρ pro γὰρ ἄν in libris occurrit, etiam in poëtis. Si quis in Aristophane animadverterit saepe eum errorem correctum esse, ubi metrum omnibus omnem dubitationem eximit, in Xenophonte etiam libris invitis quod dicendi usus postulat restituere audebit. Recurrit idem mendum V. ii. 31. ἁλίσκεσθαι γὰρ ἔφασαν τῷ δρόμῳ, imo vero γὰρ ἂν ἔφασαν.

Otiosum additamentum onerat IV. vi. 18. ἐπειδὰν ὁρῶσιν ἡμᾶς ἐν τῷ ὁμοίῳ [ἐπὶ τῶν ἄκρων], illud ipsum significat ἐν τῷ ὁμοίῳ, idque tam apertum est ut interpretatio omnis inepta sit et nullo modo ferenda.

Dindorfius male recepit IV. vi. 22. ἀπήρχοντο ex optimis libris pro ᾤχοντο, sed nemo umquam Veterum ea forma usus est pro ἀπῇα, et Xenophontis aetate ἠρχόμην (*ibam*) cum compositis omnibus barbarum est. Eiusdem farinae est in eadem § ἐγρηγόρησαν pro ἐγρηγόρεσαν, quod Porsonus restituit. Sero nati Graeculi et ἠρχόμην et γρηγορῶ dicebant, Veteres omnes summa constantia ᾖα et ἐγρήγορα.

Nescio quomodo quis risum tenere possit in IV. vi. 25. οἱ μὲν πελτασταὶ τῶν Ἑλλήνων δρόμῳ ἔθεον —, Χειρίσοφος δὲ β ά δ η ν τ α χ ὺ ἐφείπετο σὺν τοῖς ὁπλίταις. Haud vidi magis. Adversis enim frontibus βάδην et ταχύ inter se concurrunt. Reponenda est locutio militaris Χειρίσοφος δὲ θ ᾶ τ τ ο ν ἢ β ά δ η ν ἐφείπετο, *citato gradu*. Nota est multis exemplis certa in his progressio βάδην, θᾶττον ἢ βάδην, δρόμῳ. Menander apud Etymol. M. v. Βάδην.

τὸ δὴ λεγόμενον τοῦτο θ ᾶ τ τ ο ν ἢ β ά δ η ν.

et saepius hoc occurrit, imprimis in bello et proelio de iis qui *gradum accelerant*. Quum omnes summa ope in iugum montis eniterentur οἱ πελτασταὶ leves et expediti δρόμῳ ἔθεον, armorum pondere graves ὁπλῖται quam possunt celerrime *citato gradu* sequuntur. Multa exempla huius locutionis ad Aeliani

H. Anim. II. 38. οὐκ ἂν αὐτὴν θᾶττον ἢ βάδην προϊοῦσαν θεάσαιτό τις, adscripsit Iacobsius. In § 26. repone ἐν τῇ ὁδῷ pro ἐπὶ τῇ ὁδῷ, quod eo sensu non est Graecum.

In IV. vii. 3. τῇ γὰρ ϛρατιᾷ οὐκ ἔϛι τἀπιτήδεια εἰ μὴ ληψόμεθα τὸ χωρίον, facile mihi dabis οὐκ ἔϛαι requiri. Non peccant in talibus Attici. Qui sequentia diligenter perpenderit vitium inesse sentiet in § 2. ἀλλὰ ποταμὸς ἦν κύκλῳ et probabilis admodum videbitur sententia eorum, qui ἀλλ' ἀπότομον ἦν κύκλῳ corrigebant.

In § 8. pro ἀπῆλθον ὑπὸ τὰ δένδρα scripsisse Xenophontem existimo ὑπῆλθον, quod verbum in ea re tam proprium est atque ἀπιέναι est alienum. Corrige accentum in § 13. ῥίπτουσαι τὰ παιδία ἑαυτὰς ἐπικατερρίπτουν, imo vero ῥιπτοῦσαι. Eadem opera μυζεῖν rescribe IV. v. 27. pro μύζειν, sed contra male κυλινδοῦσι λίθους est IV. vii. 4. pro κυλίνδουσι. Deprensi sunt scribae in Simonidis carmine apud Stob. Floril. LXXIII. 61. vs. 4. ubi recte Meinekius edidit:

τῇ πάντ' ἀν' οἶκον βορβόρῳ πεφυρμένα
ἄκοσμα κεῖται καὶ κυλίνδεται χαμαί,

pro vulgata κυλινδεῖται. Confer scholia Veneta ad Iliad. P. 688. Nicophonti Comico apud Athen. p. 269 E. redde:

ζωμὸς διὰ τῶν ὁδῶν κυλινδέτω κρέα,

pro librorum scriptura κυλινδείτω. Apud Xenophontem in vicinia § 6. Codex omnium vetustissimus servat vestigia verae lectionis κυλινδομένων pro κυλινδουμένων.

Quod Dindorfius IV. vii. 7. ex optimis libris recepit εἰς τὸ δασὺ προσιέναι pro παριέναι, debebat ex ea lectione pervulgatum mendum eximere et προϊέναι scribere.

In § 22. multum arridet Pluygersii coniectura in verbis καὶ γέρρα ἔλαβον [δασειῶν βοῶν] ὠμοβόεια ἀμφὶ τὰ εἴκοσιν expungentis δασειῶν βοῶν interpretamentum adiectivi ὠμοβόεια.

Tralaticium mendum obsidet locum in IV. viii. 12. οἱ κράτιϛοι ἡμῶν πρῶτον προσίασιν, requirit sententia, ut vides, πρῶτοι. Conf. § 18. καὶ οὗτοι πρῶτοι ἐπὶ τὸ ὄρος ἀναβαίνουσιν, et passim.

Ibid. § 25. ἀποθῦσαι τῷ Διὶ τῷ σωτῆρι καὶ τῷ Ἡρακλεῖ ἡγεμόσυνα καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς ἃ εὔξαντο, emendandum est τῷ Διὶ τὰ σωτήρια καὶ τῷ Ἡρακλεῖ ἡγεμόσυνα. Postulat hoc

verbi ἀποθύειν natura θυσίαν ἀποδιδόναι significantis, et requiritur nomen quod recte servatum est VI. I. 1. Praeterea ἡγεμώσυνα scripsi quoniam longam vocalem terminatio -όσυνος et -οσύνη sequi solet, brevem -ωσύνη, ut ἱερωσύνη, et sequiorum ἁγιωσύνη, μεγαλωσύνη et ἀγαθωσύνη.

In IV. VIII. 25. ὃς ἔφυγε παῖς ὢν οἴκοθεν παῖδα ἄκων κατακανὼν ξυήλῃ πατάξας. Photius v. Ξυήλην ex Anabasi haec affert: παῖς ἔτι ὢν ἀποκτείνας ξυήλῃ Λακωνικῇ παῖδα, sed ridiculum est h. l. Λακωνικῇ additum, quod rectissime habet IV. VII. 16. μαχαίριον ὅσον ξυήλην Λακωνικήν. Caeterum doctus Grammaticus, quem Photius exscribit, mirifico errore τὴν ξυήλην opinatur fuisse τυροκνῆστιδα, nempe ξύειν Dorice dici pro κνῆν. Facile apparet *cultrum* ita dici. Praeterea quod Xenophon scripserat κατακανών tandem reperit Dindorfius: in libris est κατακτανών, κατακτένων, apud Photium ἀποκτείνας. Quod optimi omnium libri exhibent Vaticanus H (A apud Dindorf.) et Parisinus C ἠλίδα κατακτένων apparet ἠλίδα ex ΠΑΙΔΑ natum esse et saepius deprehendes hos Codices ex pervetusto libro litteris uncialibus exarato per indoctum scribam esse propagatos, confusis litteris omnibus, quae in illa scriptura parum figura discrepant Π — Η, Η — Ν [1], Α — Δ — Λ, similibus. Sic IV. V. 28. pro στρατεύματι ἐξηγησάμενος quatuor optimi testes στράτευμα πεζῇ ἡγησάμενος exhibent, quod e στρατεύμαΤΙΕΞΗγησάμενος natum esse optime monuit Bornemannus.

Huiusmodi vitium deturpat etiamnunc Diodorum Sic. XV. 2. ἐκυρίευε δὲ κατὰ μὲν τὴν Κύπρον τῶν πόλεων σχεδόν τι τὸ πλέον, omittit τό Cod. optimus: rectissime, nam in ΠΛΕΟΝ latet ΠΑCΩΝ, τῶν πόλεων σχεδόν τι πασῶν.

In § 27. non dubito quin verissime emendatum sit ἅτε θεωμένων τῶν ἑταίρων pro ἑταίρων. Praeterquam quod res ex se ipsa satis est perspicua, animadvertendum est ἑταίρους non esse συστρατιώτας, sed φίλους καὶ συνήθεις, vide IV. VII. 11. et alibi. Itaque quae sit illa causa cur πολλὴ φιλονικία excitata

---

[1]) Hinc ὀκτώ (*H*) et πεντήκοντα (*N*) confusa videbis et alibi et in Anabasi VII. I. 28.

esse dicatur dictu difficile est. Ἑταίρας in exercitu complures fuisse passim apparet, vid. IV. III. 19 et V. IV. 33. Iterum confusa ἑτέρων, ἑταίρων et ἑταιρῶν vide IV. III. 30.

In libro V. I. 3. Χειρίσοφος ἀνέστη καὶ εἶπεν ὧδε· Φίλος μοι ἐστὶν, ὦ ἄνδρες, Ἀναξίβιος, ναυαρχῶν δὲ καὶ τυγχάνει, nescio quid verba novissima sibi velint. Res ipsa suadere videtur ut scribatur Ἀναξίβιος, ὃς νῦν ναυαρχῶν τυγχάνει, vel simile quid. Eximi obiter e Diodoro Siculo mendum poterit XIV. 30. ἐκεῖθεν δὲ Χειρίσοφον μὲν ἀπέστειλαν εἰς Βυζάντιον ἐπὶ πλοῖα καὶ τριήρεις· ἐλέγετο γὰρ εἶναι φίλος Ἀναξιβίῳ τῷ Βυζαντίων ναυάρχῳ, statim enim videbis ἐλέγετο γάρ in ἔλεγε γάρ emendari oportere.

Insulsum emblema expelle ex V. I. 9. ἐὰν οὖν κατὰ μέρος [μερισθέντες] φυλάττωμεν καὶ σκοπῶμεν, quod monstrasse satis est. Contra inserenda vocula videtur in § 10. ὑπαρχόντων (καὶ) ἐνθάδε, causa rei manifesta est.

Non habet Graecam formam oratio in V. II. 11. οἳ πάντα τὸν χρόνον ἀλλήλοις περὶ ἀνδραγαθίας ἀντεποιοῦντο. Quid dicendum sit patet, sed id nullo modo ex his verbis extundi potest, neque ἀντιποιεῖσθαι περί τινος Graecum est. Ἀρετῆς ἀντιποιεῖσθαι de iisdem optime dictum IV. VII. 12. In indaganda vera scriptura operam perdidi. Quaerant acutiores.

In V. II. 24 μαχομένων δὲ αὐτῶν καὶ ἀπορουμένων θεῶν τις [αὐτοῖς] μηχανὴν σωτηρίας δίδωσιν, egregie Graece sciens Schneiderus sensit αὐτοῖς abesse oportere, cui nemo paruit. Ludimagistri annotatio est pueris non inutilis, sed iis, qui Atticorum lectione aurem habent subactam, intolerabilis.

In libro II. IV. 24. διαβαινόντων μέντοι ὁ Γλοῦς [αὐτοῖς] ἐπεφάνη pro αὐτοῖς in duobus optimis libris αὐτῶν scriptum est, sed utraque scriptura interpolata est. Recte paullo ante legitur ἐξήγγελλόν τινες — ὡς διαβαινόντων μέλλοιεν ἐπιθήσεσθαι.

In V. III. 3. καὶ ἐγένοντο ὀκτακισχίλιοι καὶ ἑξακόσιοι. οὗτοι ἐσώθησαν ἐκ τῶν ἀμφὶ τοὺς μυρίους corrige ἑξακόσιοι. τοσοῦτοι ἐσώθησαν. Iterum paucae litterulae perierunt in § 12. στήλη ἕστηκε παρὰ τὸν ναὸν γράμματα ἔχουσα, supple ἔχουσα (τάδε)· Ἱερὸς ὁ χῶρος κτέ.

Quod legitur V. IV. 12. παλτὸν ὡς ἐξάπηχυ non videtur esse genuinum, sed ἕξπηχυ: nondum enim Xenophontis aetate

exolevisse Atticam in his componendis consuetudinem, qua *πεντέπους*, *ἕξπους*, *ὀκτώπους*, *ἑκατογκέφαλος*, *ἑκατόγχειρ* et similia dicebant, non *πεντάπους*, *ἑξάπους*, *ὀκτάπους*, caetera. Scribae in his formis etiam facilius quam in multis aliis erant *εἰς τὴν συνήθειαν εὐεπίφοροι*.

Graeculorum ingenio digna sed Xenophonte indigna scriptura conspicitur V. IV. 15. *ᾠκεῖτο δὲ τοῦτο πρὸ [τῆς πόλεως] τῆς μητροπόλεως καλουμένης αὐτοῖς*, nempe Attici ut hoc ipsum dicerent *πρὸ τῆς μητροπόλεως καλουμένης* eleganti brevitate dicebant.

Tenui sed certo indicio fraudem tenemus V. IV. 18. *ἤχθοντο ὅτι τούς τε πολεμίους ἐπεποιήκεσαν θρασυτέρους καὶ [ὅτι] οἱ ἐξελθόντες Ἕλληνες σὺν αὐτοῖς ἐπεφεύγεσαν*. Nempe insiticium et spurium esse alterum *ὅτι* arguit vocula *τε* praecedens.

In § 19. *ἴςε γὰρ ὅτι καὶ ἀγαθὸν οὐ μεῖον τοῦ κακοῦ γεγένηται*, supple *καὶ ἀγαθόν τι*, non esse enim Graecum *ἀγαθὸν γεγένηται* sed *τι* necessario addendum saepius ostendimus.

In § 21. boni libri pravam lectionem ut saepe exhibuerunt, quae propter testium auctoritatem nunc male recepta est. Rectissime edebatur *ὅπως δόξετε — καὶ δηλώσετε*, nunc deterrima scriptura *δόξητε* et *δηλώσητε* probatur. Quam nihil sit libris etiam optimis in talibus credendum saepius demonstravimus. Soloecum est in § 22. quod Dindorfius edidit *μεταξὺ τῶν λόχων ὀρθίων*, resecandum esse *ὀρθίων* demonstrabunt ea quae statim praecedunt *ὀρθίους τοὺς λόχους ποιησάμενοι*.

In § 29. *ἄκρατος μὲν ὀξὺς ἐφαίνετο —, κ ε ρ α σ θ ε ὶ ς δὲ εὐώδης τε καὶ ἡδύς*, Xenophon a civium usu descivit et hospitum in Ionia consuetudinem secutus est. *Κέκραμαι* et *ἐκράθην* dicebat Atheniensis. In Ionia nonnumquam pro *κέκρημαι* et *ἐκρήθην* ponebantur *κεκέρασμαι* et *ἐκεράσθην*, quemadmodum *ἐκπεπέτασμαι* et *ἀναπεπέτασμαι* aliquoties pro *ἀναπέπταμαι* et *ἐκπέπταμαι* occurrunt. Eodem modo Diodorus Sic. XVII. 10. dixit: *λεπτὸν ἀράχνης ὕφασμά τι δ ι α π ε π ε τ α σ μ έ ν ο ν ὤφθη* pro *διαπεπταμένον*.

In § 31. pro *ἀλλήλων ξυνήκουον*, quod est in tribus optimis pro *συνήκουον*, alibi docuimus *ἐξήκουον* emendandum. Dicitur enim *ἐξακούειν* is, ad cuius aures pervenit sonus *ex longinquo* editus.

In § 32. ἐπεδείκνυσαν αὐτοῖς παῖδας τῶν εὐδαιμόνων σιτευτοὺς [τεθραμμένους] καρύοις ἑφθοῖς. Emblema ab aliis expulsum pertinaciter retinent alii. Quod Pollux duobus locis I. 233 et VI. 36. ita haec affert ut τεθραμμένους in suis libris non invenisse videatur, est certe aliquid, sed maximum est quod post σιτευτούς participium τεθραμμένους ineptum in modum abundat. Quod sequitur καὶ οὐ π ο λ λ ο ῦ δέοντας ἴσους τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος εἶναι admonet me loci Lysiaci, quem olim tentavi οὐδὲν δέον, in Orat. XXIV. 1, namque optime dici οὐ πολλοῦ δέω χάριν ἔχειν Xenophontis locus demonstrat.

In V. v. 22. certa corruptela deprehenditur in verbis: ἂν δὲ δοκῇ ἡμῖν, καὶ φίλον π ο ι ή σ ο μ ε ν τὸν Παφλαγόνα. *Amicitiam, hospitium cum aliquo inire* Graece dicitur φίλον, ξένον ποιεῖσθαί τινα, non ποιεῖν, id quod ratio Graecitatis ostendit et confirmat usus. Supra § 12. ἀνάγκη ἡμῖν Κορύλαν φίλον ποιεῖσθαι, et V. vi. 3. ὡς τὸν Παφλαγόνα φίλον ποιήσοιντο, et in Hellen. IV. i. 39. ξένον σε, ὦ Ἀγησίλαε, ποιοῦμαι, et passim alibi. Itaque φίλον ποιησόμεθα verum est. Vitium concepit locus Herodoti VII. 29. ubi Xerxes ad Pythium ita dicit: ξεῖνόν τέ σε ποιεῦμαι [ἐμόν], nullo enim pacto ἐμόν addi potuit et expungendum est.

In V. vi. 4. Αὕτη γὰρ ἡ ἱερὰ ξυμβουλὴ λεγομένη [εἶναι] δοκεῖ μοι παρεῖναι, emendandum est Α ὐ τ ὴ γάρ, ut Pluygersius nuper docuit et alia comparans et Terentianum: *Ipsa si cupiat Salus | servare prorsus non potest hanc familiam.* Praeterea εἶναι spurium est: λεγομένη significat καλουμένη, ut nullus sit infinitivo locus. Eiusdemmodi interpolatio in vicinis apparet: ἂν μὲν εὖ ξυμβουλεύσας φανῶ πολλοὶ ἔσεσθε οἱ ἐπαινοῦντές με, ἂν δὲ κακῶς πολλοὶ [ἔσεσθε] οἱ καταρώμενοι, non tantum venusta et elegans ellipsis est, sed necessaria ut Attico scriptore compositio loci digna videatur.

In § 5. ἣν δὲ κατὰ γ ῆ ς στέλλησθε dici potest ad eos, qui ad inferos descendere parant, quod requiritur κατὰ γῆν dudum Dobraeus commendavit.

Xenophonti quoque reddendum, quod omnibus Atticis commune fuisse satis constat, sed a scribis tantum non ubique obscuratur, et alibi et in § 9. π λ ε ῖ ν ἢ δώδεκα pro lectione librorum πλεῖον et πλέον.

Recurrunt interpolatores V. vi. 11. *οἱ μὲν ὑπώπτευον φιλίας ἕνεκα τῆς Κορύλα λέγειν —, οἱ δὲ καὶ ὡς δῶρα ληψόμενον —, οἱ δὲ [ὑπώπτευον] καὶ [τούτου ἕνεκα λέγειν], ὡς μὴ πεζῇ ἰόντες τὴν Σινωπέων τι χώραν κακὸν ἐργάζοιντο*, pueris fortasse aliud agentibus ea possunt aliquam utilitatem habere, caeteri neque indigent talibus et malent carere. Durissimum est *τὴν Σινωπέων τι χώραν κακὸν ἐργάζοιντο*, quae est illa absurda verborum traiectio et quis umquam sic loquitur? Retrahe *τι* in suam sedem *κακόν τι* reponens. In § 12. articulus periit *οἱ ἄνδρες ᾕρηνται πορείαν, ἣν ὑμεῖς ξυμβουλεύετε*, intelligisse *τὴν πορείαν* requiri? Deinde *ὡς μηδένα καταλείπεσθαι ἐνθάδε* rescribendum videtur pro *ὡς ἕνα μή*. In § 20. *καὶ [ὡς] οἴκαδε ἀπελθόντας ὀνῆσαί τι τοὺς οἴκοι*, si *ὡς* expunxeris locus expeditus erit. Corruptum est in § 21. *προςατεῦσαι*, et omnino *προςατεύω* non est verbum Graecum, sed quod probabiliter reponam non habeo. Praepositionem mala manus addidit V. vi. 24. *διὰ τὸ ξυνεςρατεῦσθαι ἐν αὐτῇ [σὺν] Κλεάρχῳ καὶ Δερκυλίδᾳ*, in talibus nonnumquam *μετά* ponitur ut in Pluto vs. 504. *μετὰ σοῦ τε τὰ πλεῖςα σύνεισιν* et alibi, sed numquam *σύν* repetitur.

In § 25. speciosa admodum Naberi suspicio est locum sic esse supplendum: *ὥςε (ἐξεῖναι) τῷ (μὲν) βουλομένῳ ἐνοικεῖν, τῷ δὲ μὴ βουλομένῳ ἀπιέναι οἴκαδε.*

In § 27. *δεινὸν ἰδίᾳ μὲν Ξενοφῶντα πείθειν τε καταμένειν καὶ θύεσθαι ὑπὲρ τῆς μονῆς [μὴ κοινούμενον τῇ ςρατιᾷ], εἰς δὲ τὸ κοινὸν μηδὲν ἀγορεύειν περὶ τούτων*, puerile est in tam luculenta oppositione *ἰδίᾳ μέν — εἰς δὲ τὸ κοινόν* addere *μὴ κοινούμενον τῇ ςρατιᾷ*, neque Xenophon hoc verbo nisi composito uti solet.

In § 29. *ἔλεξε δὲ ὅτι ἐν τοῖς ἱεροῖς φαίνοιτό τις δόλος καὶ ἐπιβουλὴ ἐμοί, ὡς ἄρα γιγνώσκων ὅτι αὐτὸς ἐπεβούλευε διαβάλλειν με πρὸς ὑμᾶς*, numquam expedies *ὡς ἄρα γιγνώσκων*. Locus et corruptus et interpolatus est. In *ἐμοὶ ὡς* latet *εἰδώς* et *εἰδὼς ἄρα ὅτι αὐτὸς ἐπεβούλευε* dixerat Xenophon eodem modo atque Aristophanes in Equitt. 652.

> *ὁ δ' ὑπονοήσας ὁ Παφλαγών, εἰδὼς ἄρα*
> *οἷς ἥδεθ' ἡ βουλὴ μάλιςα ῥήμασι,*
> *γνώμην ἔλεξεν.*

ubi male spreverunt Editores ἄρα, quod in Marciano libro servatum est, et Ravennatis Codicis mendum τἄμα in θ' ἅμα refictum receperunt. Quanto melius in Ecclesiaz. vs. 91.

τί γὰρ ἂν χεῖρον ἀκροῴμην ἄρα
ξαίνουσα; γυμνὰ δ' ἐστί μοι τὰ παιδία.

admisissent Dobraei correctionem ἅμα ξαίνουσα. Apud Xenophontem postquam εἰδώς erat obscuratum aliquis de suo γιγνώσκων addidit.

Apertum sententiae vitium in V. VI. 31. librorum corruptelam arguit in turbis: καλόν μοι δοκεῖ εἶναι σωζομένους ἔνθα βουλόμεθα μισθὸν τῆς σωτηρίας λαμβάνειν. Optime senties vitium, si cum hac lectione illam compones, quae mihi vera esse videtur μισθὸν τῇ σωτηρίᾳ προσλαμβάνειν. Postquam neglecta praepositionis sigla λαμβάνειν scriptum est nihil aliud supererat nisi ut μισθὸν τῆς σωτηρίας refingeretur, quamquam ea scriptura prorsus est sensu vacua. Simillimus locus est VII. III. 13. εἰ δὲ μισθὸν προσλήψοιντο εὕρημα ἐδόκει εἶναι. Μισθὸν προσλαμβάνειν apud Xenophontem comparari utiliter potest cum Diphili loco apud Athen. p. 292 B.

ἐῶ βοᾶν. πληγὰς γὰρ ἔνι προσλαμβάνειν.

Eadem opera alius locus persimilis mendo liberari poterit VII. VI. 30. εἰ δὲ δὴ ὁ συμπαρέχων ὑμῖν ταύτην τὴν ἀσφάλειαν μὴ πάνυ πολὺν μισθὸν προσετέλει τῆς ἀσφαλείας τοῦτο δὴ τὸ σχέτλιον πάθημα; Μισθὸς τῆς ἀσφαλείας non minus inepte dicitur quam τῆς σωτηρίας μισθός. Si τῇ ἀσφαλείᾳ scriptum esset aliquid minus esset ineptiarum, tu vero expunge τῆς ἀσφαλείας ac scribe πολὺν μισθὸν πρὸς ἐτέλει, ut in Platonis Apolog. p. 20 A. τοὺς νέους πείθουσι σφίσι ξυνεῖναι χρήματα διδόντας καὶ χάριν πρὸς εἰδέναι. Non est enim Graecum πρόσοιδα, sed pro πρὸς τούτοις vel προσέτι in talibus usitatum est πρός ponere, de qua re plura dicemus ad Demosthenem, cuius nunc unum tantum locum adscribo ex Orat. XXVII. 68. καὶ πρὸς ὑπὸ τούτων ὑβριζομένους.

In § 32. quam molestum sit πολλοί in verbis ὁμοῦ μὲν ὄντες [πολλοὶ] —, διασπασθέντες δέ admonitus senties: si quid esset addendum πάντες potius quam πολλοί adderetur: sed nihil opus: in ὁμοῦ ὄντες sunt omnia.

In § 36. non est Xenophontis manus ἐδεδοίκεσαν τὴν

στρατιάν, sed *ἐδέδισαν*, in qua forma ubique depravanda et obscuranda scribae omnes veluti coniurasse videntur. Veteres qua solent constantia dicebant omnes *δέδιμεν*, *δέδιτε*, *δεδίασιν*, et *ἐδέδιμεν*, *ἐδέδιτε* et *ἐδέδισαν*, et in imperativo *δέδιθι*, *δεδίτω*, *δέδιτε*. Iisdem formis utuntur poëtae antiquiores sic ut in reduplicatione *semper* diphthongus sit *δείδιμεν*, *δείδιτε*, *ἐδείδιμεν*, *ἐδείδιτε*, *ἐδείδισαν*, *δείδιθι* et *δείδιτε*. *Δειδίτω* nusquam mihi apud poëtam lectum est et *δεδίασι* in extremo hexametro ponitur: *μάλα δὲ Τρῶες δεδίασι*. Graeculi igitur haec omnia passim corrumpunt in *δείδομεν* aut *δεδίαμεν* pro *δέδιμεν*, aut *δεδίατε* pro *δέδιτε*, aut *δεδιέτω* pro *δεδίτω*, vel *δείδετε* pro *δείδιτε*, aut *ἐδεδίεσαν* vel *ἔδεισαν* vel *ἐδεδοίκεσαν* pro *ἐδέδισαν*. Ridet Phrynichus Lollianum, cui *ἐδεδίεσαν* exciderat pag. 180. Lob. *Ἐδεδίεσαν*: *καὶ τοῦτο τῆς Λολλιανοῦ μούσης. σὺ δὲ λέγε τετρασυλλάβως ἄνευ τοῦ ε ἐδέδισαν*, ad quem locum utilissima annotavit Lobeck, quem in ea re nescio quomodo laudant assidue omnes, sed nemo fere verissima praecipienti obtemperat. Adhuc commaculat Lysiam scriptura *οὐκ ἐδεδίεσαν βασανισθῆναι* in Orat. XIII. 27. Adhuc Isocratem inquinat *οὐ γὰρ ἐδεδίεσαν* in Areopag. § 33. In Hellenicis IV. IV. 16. *οἱ πελτασταὶ ἐδεδίεσαν* emendavit Dindorf. ex Prisciano *οἱ πελτασταὶ ὤκνουν* Xenophonteo more dictum. Apud Thucydidem quid designaverint scribae indicavit Lobeck, et est operae pretium diligenter spectare. Codices Mss. omnes V. 14. conspirant in *τοὺς ξυμμάχους ἅμα ἐδεδίεσαν*, et IV. 55. in *ἐδεδίεσαν μή ποτε αὖθις ξυμφορά τις αὐτοῖς περιτύχῃ*. In III. 52. in uno est *δεδίαμεν*, sed genuina forma *δέδιμεν* in sqq. semel et iterum incolumis evasit. Locum hunc adscribens Dionysius Halic. *δεδίαμεν* exhibet (vid. Lobeck.) non suo sed scribarum errore. Tertius est Thucydidis locus IV. 117, ubi in duas partes libri discedunt. Alii *Λακεδαιμόνιοι δὲ ταῦτα τοὺς Ἀθηναίους ἡγούμενοι ἅπερ ἐδεδίεσαν φοβεῖσθαι*, alii *ἅπερ ἔδεισαν φοβεῖσθαι* servant, mendosum utrumque. Genuinum est *ἅπερ ἐδέδισαν*, id est *ἅπερ ἐφοβοῦντο*, atque hoc (non *ἐφοβήθησαν*) postulat necessario loci sententia. Eadem confusio in Anabasi mihi observata est VI. VI. 7. *ἔδεισαν δὲ καὶ τῶν τριηριτῶν πολλοὶ καὶ ἔφευγον*, requiritur *ἐφοβοῦντο*, ut ex sqq. etiam facile colliges, et pro *ἔδεισαν* antiqua forma *ἐδέδισαν* unde

eiecta est restituatur. Praeter Lobeckium de ea re prudentissime Buttmannus scripsit, Grammaticorum princeps, sed huic quoque Editores non sunt satis dicto audientes. Adhuc Bergkius in Epigrammate, quod Simonidi tribuitur (Anthol. Palat. IX. 147), turpe mendum retinuit in Poët. Lyr. p. 797.

Ὦ ἴτε Δημητρὸς πρὸς ἀνάκτορον, ὦ ἴτε, μύσαι,
μηδ' ὕδατος προχοὰς δείδετε χειμερίους,

quum olim Buttmannus δείδιτε correxisset. Foedissimum idem mendum e Dionysio Halic. eluit Antiq. Rom. VI. 32, ubi πόλεμον δ' οὐ δείδομεν legitur sed δέδιμεν est sine ulla controversia, Buttmanno auctore, legendum. Prudenter idem iudicat de Platonis loco in Phaedro p. 251 A. ubi ridiculam formam et prorsus barbaram δεδιείη Bekkerus recepit. Sententia loci postulat εἰ μὴ ἐφοβεῖτο (non φοβοῖτο), itaque scribendum est: εἰ μὴ ἐδεδίει τὴν τῆς σφόδρα μανίας δόξαν θύοι ἂν ὡς ἀγάλματι καὶ θεῷ τοῖς παιδικοῖς. Sed desidero Buttmanni prudentiam in duobus aliis locis. Miror primum quomodo ferre potuerit in Pempeli fragmento apud Stobaeum Floril. LXXIX. 52. πᾶς δὴ νόον ἔχων τιμάτω καὶ σεβέτω καὶ δεδιέτω γονέων εὐχὰς ἢ κατάρας, quoniam satis perspicuum est δεδιέτω meram esse barbariem pro δεδίτω, et eiusdem farinae esse atque εἰσιέτω, ἀπιέτω sim., de quibus Phrynichus annotavit et Lobeck. p. 15 sq. Alter locus est Apollonii Rhodii III. 753.

πολλὰ γὰρ Αἰσονίδαο πόθῳ μελεδήματ' ἔγειρε
δειδυῖαν ταύρων κρατερὸν μένος.

ubi multa laboriose molitur Buttmannus ut δειδυῖαν recte habere videatur, quamquam et ipse mox barbarae formae taedio motus εἰδυῖαν coniecit. Sed neque correctione neque tenuissima philosophorum subtilitate ad caliginem offundendam opus est. Apollonius ipse turpiter impegit, quemadmodum alibi saepe in gravissimos errores implicare se solet et Graecitatis certam rationem et metri corrumpere. Quid eo homine facias qui II. 65. ᾔδειν dixit pro *sciebant:*

τῷ δ' αὖτ' Ἄρητός τε καὶ Ὄρνυτος, οὐδέ τι ᾔδειν
νήπιοι ὕστατα κεῖνα κακῇ δήσαντες ἐν αἴσῃ.

et II. 320. ἐνήρειται formavit ab ἐνερείδω:

οὐ γάρ τε ῥίζῃσιν ἐνήρειται νεάτῃσιν.

et ἠρήρειντο III. 1398, et (ut uno defungar) non dubitavit scribere ἐξεαγεῖσα IV. 1686.

πρυμνόθεν ἐξεαγεῖσα κατήριπεν.

ut faex populi loquebatur. In eo non miramur I. 1001. εἰσόκε — ἐδάϊξαν qui potuit IV. 288. ὁπόταν ἐπιβήσεται scribere. Nec magis mirabimur III. 28. τὸν δ' ἂν ὀΐω — ἀνάξειν, sed sic ut eum testem Graecitatis ut minime idoneum recusemus, iudicemque prorsus imperitum reiiciamus. Idem cadit in permultos alios, quorum testimoniis et alibi passim et in hac quoque causa video Lobeckium et alios perlubenter utentes. Ridiculum est, ut dicam libere quod sentiam, Flavium Iosephum testem et auctorem producere, ubi de Graecitatis usu et ratione quaeritur. Perlegi nuperrime diligenter omnia eius quae exstant. Pessime Graece scribere et scatere erroribus vitiisque sermonis turpissimis vidi hominem in hac quoque re placentem sibi et perbene Graece scire se opinantem, ut nihil sibi desit praeterquam ἡ περὶ τὴν προφορὰν ἀκρίβεια, quam se Iudaeum hominem negat assequi potuisse, in libro XX. Antiq. Iudaic. circa finem. Complures alios sero natos Graeculos melius silentio praeteribis et contemnes, Iustiniani aequales et etiam seriores. Sed nollem Arrianum et Dionem Cassium in hac colluvie a Lobeckio collocatos mistosque videre. Subineptus homo Arrianus est, fateor, et difficile est non subridere ad eius vanitatem, qui sibi alter Xenophon esse videtur, utiturque oratione Graeca ex Atticis Ionicisque scriptoribus mirifico artificio mixta et composita, laciniis Xenophonteis et Herodoteis distincta, sed plebeiis tamen τῶν ἰδιωτῶν sordibus non inquinata. Sapit totus ex Veterum libris, nihil est in eo nativum, contexit lepide λέξεις sed antiquas et probatas. Itaque ἐδεδίεσαν ei I. I. 14. eximendum esse censeo, scribendumque θαρσήσαντες ὅτι ἀβλαβεῖς αὐτοῖς, ἃς μάλιστα ἐδέδισαν, αἱ ἅμαξαι ἐγένοντο. Quod autem sibi ipse primas in Graece scribendi facultate defert I. XII. 9. οὐκ ἀπαξιῶ ἐμαυτὸν τῶν πρώτων (melius τῶν πρωτείων) ἐν τῇ φωνῇ τῇ Ἑλλάδι, est ea non illepida ἀλαζονεία, qualis neminem magnopere movere solet aut fallere, et saepe me delectat homo bellulus et perelegans, quum sibi ipse inter scribendum egregie satisfacit et vix potest admirationem sui continere. Atque is

tamen Xenophontem se totum referre opinabatur! Nullas tamen in eius dictione deprehendo sordes aut errores ex vitiosa aequalium συνηθείᾳ susceptos, itaque quod Lollianus deliquit aliquis aut Flavius Iosephus in oratione nitida et scitula Arriani locum non habet. Eadem est Dionis Cassii ratio, qui dicendi apparatum et copiam optimorum scriptorum lectione collegerat, et non sectatur quidem dictionis venustatem aut nitorem, sed immunis est tamen tam foedi erroris, ut ἐδεδίεσαν potuerit scribere, quamobrem corrige XXXVII. 44. πάντες τὸν Πομπήϊον ἐδέδισαν, et XLI. 8. τὰ αὐτὰ ἐδέδισαν, et sicubi alibi occurrit.

Memorabilis admodum et animadversione digna est suspicio, quae Dindorfio ad Steph. Thes. venit in mentem »*in prosa Atticorum vix reperiri δέδια, δεδοίκαμεν, δεδοίκασιν et δεδοικέναι, sed dici δέδοικα, δέδιμεν, δεδίασιν* et *δεδιέναι, alia autem promiscue usurpari*," quae mihi quidem verissima esse videtur observatio. Notarunt Veteres magistri δεδιυῖα ab Eubulo semel dictum. Idem semel usurpavit Plato, sed in oratione grandiloqua τὰ κατημαξευμένα vitans in Phaedro pag. 254 F. Coniunctivum δεδίῃ afferunt e Xenoph. Rep. Athen. I. 11. ἂν δὲ δεδίῃ ὁ σὸς δοῦλος ἐμέ, ubi quae praecedunt οὐκέτι ἐνταῦθα λυσιτελεῖ τὸν ἐμὸν δοῦλον σὲ δεδιέναι (ἐν δὲ τῇ Λακεδαίμονι ὁ ἐμὸς δοῦλος σὲ δέδοικεν), Dindorfii observationem egregie confirmant.

Concludam hanc annotationem emendatione Attici Oratoris, apud quem δεδίαμεν vitiose scriptum est. Est locus Isaei in Orat. V. 22. δεδίαμεν γὰρ μὴ ὄφλωμεν δίκας, cui δέδιμεν sine mora reddendum.

De imperativi forma δέδιθι et δείδιθι media longa apud Babrium et Nicandrum in priore parte satis diximus. Brevem esse oportere ratio docet, quam in δείδιθι Homerus, in δέδιθι Aristophanes usu comprobarunt. Apud Hesychium et alia monstra leguntur, quae huc pertinent, et Δείληθι: φοβοῦ, suo loco recte scriptum Δείδιθι. Quae Dindorfio *obscura* videtur glossa inter Δεδιώς et Δέδεξο media posita Δεδεκώς: δείσας, vellem reliquas non esse obscuriores. Luce enim clarius est Δεδεκώς: δήσας esse emendandum. Δέδεκα Graecum esse obliti sunt Editores Aeschinis in Orat. de F. L. § 134. ἀπέ-

φηναν Φωκέας — τοὺς δεῦρο ἐληλυθότας πρέσβεις δεδηκότας. Barbara haec forma est, cui tu δεδεκότας substitue.

Saepius Graeculi formam δέδεκα corruperunt; vide scripturas Codicum in Demosthenis Orat. XXIV. p. 764, 18, οὓς δέδεκε τὰ δικαςήρια, et in Epistola III. p. 1477, 27, περὶ ὧν τὸν πατέρα αἰτιῶνταί τινες τοὺς υἱεῖς δεδέκατε, ubi δεδέχατε nihili formam exhibent libri ad unum omnes.

De manifesta interpolatione in V. VII. 5. καὶ ἐὰν μὲν ἐγὼ φαίνωμαι ἀδικεῖν οὐ χρή με ἐνθένδε ἀπελθεῖν πρὶν ἂν δῶ δίκην· ἂν δὲ [ὑμῖν φαίνωνται ἀδικεῖν] οἱ ἐμὲ διαβάλλοντες οὕτως αὐτοῖς χρῆσθε ὥσπερ ἄξιον, iam alibi diximus φαίνωμαι ἀδικῶν emendandum (vel potius ex omnibus libris praeter unum H. revocandum), et delenda quae uncinis inclusimus, nihil enim innocentiam reis prodesse, si damnari ius erit ὅςις ἂν φαίνηται ἀδικεῖν. Est in vicinia locus non simplici interpolatione intricatus in re omnium simplicissima § 6. ἔςιν οὖν ὅςις τοῦτο ἂν δύναιτο ὑμᾶς ἐξαπατῆσαι ὡς ἥλιος ἔνθεν μὲν ἀνίσχει δύεται [δ' ἐνταῦθα], ἔνθα δὲ δύεται ἀνίσχει [δ' ἐντεῦθεν], his demum vinculis laxata oratio bene procedet. In § 8. πῶς ἂν οὖν ἐγὼ ἢ βιασαίμην ὑμᾶς — ἢ ἐξαπατήσας ἄγοιμι, concinnitas Attica ἀγάγοιμι requirit. In § 9. καὶ δὴ [καὶ] ἀποβαίνομεν εἰς τὴν χώραν, etiamsi omnes libri in καί addendo fideliter conspirarent tamen ea vocula retineri non potuisset. Nunc in optimis omissa est et nihilominus servatur. Ipsa natura locutionis καὶ δή notissimo usu positae, ubi quid fieri aut factum esse ponimus, non admittit alteram copulam. In § 10. ἀλλ' οὗτοί εἰσιν οἱ λόγοι ἀνδρῶν ἠλιθίων prorsus assentior Pluygersio ἀλλ' οὗτοί εἰσι λόγοι corrigenti. Non est *grata* quam appellant orationis negligentia sed inepta loquendi socordia, quae cernitur in § 13. δοκοῦσι δέ μοι καὶ ὑμῶν τινες — ἀγοράσαντές τι πάλιν ἀπῆλθον. Suspicor δοκεῖν δ' ἐμοί, quod dicendi genus non intellectum turbas dedit. Eadem de causa titubatum in § 18. ἐπεὶ μέντοι σφᾶς λέγειν [ἔφασαν] ὅτι οὐκ ἀπὸ κοινοῦ γένοιτο τὸ πρᾶγμα ἥδεσθαί τε αὐτοὺς καὶ μέλλειν πλεῖν δεῦρο. Veterem corruptelam vides. In quatuor optimis est: ἐπεὶ μέντοι ἔφασαν omissis σφᾶς λέγειν, in plerisque aliis ἐπεὶ μέντοι σφεῖς λέγειν ἔφασαν. Vera scriptura, me iudice, haec est: ἐπεὶ μέντοι σφᾶς λέγειν ὅτι, expuncto ἔφασαν, quod postquam irrepsit, sciolus ne so-

loeca esset oratio σφεῖς correxit scilicet. Recta oratio est: ἐπεὶ μέντοι ἡμεῖς ἐλέγομεν ὅτι — ἥδοντό τε καὶ δεῦρο πλεῖν ἔμελλον, quae quum in orationem indirectam converteretur haec necessario debuit forma exire: ἐπεὶ μέντοι σφᾶς λέγειν ὅτι — ἥδεσθαί τε αὐτούς κτέ. Quae imperitos Graeculos fefellit compositio ἐπεὶ σφᾶς λέγειν hodie neminem paulo doctiorem fallit. Exemplo uno utar ad locum emendandum. In Platonis Symposio p. 174 D. ἐπειδὴ δὲ γενέσθαι ἐπὶ τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ἀγάθωνος ἀνεῳγμένην καταλαμβάνειν τὴν θύραν, pronomen necessarium intercidisse suspicor scribendumque ἐπειδὴ δέ ἑ γενέσθαι, circumspice in vicinia eiusdem loci, quam facile vetus illud ἕ et οἷ a scribis obscurentur.

Adde locum Demosthenis in Orat. XXIV. p. 766, 1. plane similem: ἐπερωτήσας δὲ εἰ δίκαιος αὐτοῖς — ὁ νόμος φαίνεται, ἐπειδὴ φῆσαι τοὺς δικαςὰς, εἰπεῖν ὅτι αὐτὸς ἡγεῖται κτέ.

Puerile additamentum deprehenditur in § 19. καὶ οἱ ἄνδρες ἀποθνήσκουσι τρεῖς ὄντες [οἱ πρέσβεις] καταλευσθέντες. In proximis aliud tenemus § 29. δείσας μὴ [ἀδίκως] ἄκριτος ἀποθάνῃ, pessime enim abundat ἀδίκως. Est ea ipsa summa iniuria si quis quem ἄκριτον ἀποκτείνει, itaque δικαίως ἀποκτείνειν τινὰ ἄκριτον absurdum est ac fieri omnino non potest. Exempla passim obvia: est unum ante oculos in § 28. In § 30 scribe σὺν κηρυκείῳ pro κηρυκίῳ. In § 31. scribendum esse φυλακὴν ἰδίᾳ ποιήσηταί τις pro ποιήσῃ τις alibi monuimus, praeterea in verbis τὰ [ἐρυμνὰ] ὑπερδέξια ἔχων fugit, credo, Dindorfium a Dobraeo ἐρυμνά eiectum esse. Res manifesta est et quid tritius quam τὰ ὑπερδέξια eo sensu? In § 32. πῶς ἢ θεοῖς θύσομεν ἡδέως — ἢ πολεμίοις [πῶς] μαχούμεθα, ea verba sic conformata sunt ut alterum πῶς insiticium esse appareat.

Nemo facile dixerit quid sit in § 33. ἀγορὰν δὲ τίς ἄξει θαρρῶν, sed nullo negotio quicumque Anabasin lectitavit reperiet nihil aliud quam τίς παρέξει verum esse. Mox παρὰ πάντων requiro pro πάντων. Denique in § 34. πάντες ἔλεγον τοὺς μὲν τούτων ἄρξαντας δοῦναι δίκην supplendum arbitror (δεῖν) δοῦναι δίκην.

In V. VII. 4. miror quomodo tamdiu Criticos vitium fugerit in verbis ἐπεί μοι οὐκ ἐδίδως namque etiamsi pueri sedulo didicimus ἐδίδων, ἐδίδως et ἐδίδω Graece dici, tamen certum est

non alias formas quam ἐδίδουν, ἐδίδους et ἐδίδου umquam fuisse in usu, quamobrem ἐδίδους est reponendum. Periit vocabulum ad sententiam necessarium in § 7. διέδωκα ἄλλοις ἄγειν, supple διέδωκα ἄλλα ἄλλοις, atque hoc demum est διαδιδόναι. In § 21. ἔχοντες ξίφη οὐ ψήφους παρέστητε καὶ ἐξῆν ὑμῖν ἐπικουρεῖν αὐτοῖς εἰ ἐβούλεσθε. Sententia postulat *adstabatis*, non *adstetistis*, quod vel solum ἐβούλεσθε arguit. Itaque corrigendum παρέστατε pro παρέστητε. Eodem ducit vulgata scriptura παρειστήκειτε. Compara quae adnotavimus ad I. VIII. 5, et vide IV. VII. 7. ὑφέστασαν optime a Schaefero emendatum pro ὑφίστασαν.

In § 22. τοιγαροῦν ἐξουσίαν ἐποιήσατε τοῖς κακοῖς αὐτῶν ὑβρίζειν [ἐῶντες αὐτούς], spuria sunt duo ultima vocabula, quorum sententia multo melius vocabulo τοιγαροῦν significatur. Praeterea ἐξουσίαν ποιεῖν τινί nihil significat nisi infinitivus accesserit unde appareat cuius rei potestatem vel licentiam alicui fecisse quis dicatur: ubi autem ὑβρίζειν huc retraxeris ἐῶντες αὐτούς stare loco nequeunt.

Insigne exemplum interpolationis in § 24. iunioribus operae pretium est animadvertere. Dederat Xenophon, ut Porsonus optime demonstravit, τοὺς κύνας τοὺς χαλεποὺς τὰς μὲν ἡμέρας διδέασι, τὰς δὲ νύκτας ἀφιᾶσι. Vide in quanto periculo illa scriptura fuerit: in omnibus libris praeter duos apparet δεσμεύουσι, compone cum his Hesychianum Διδείασι: δεσμεύουσιν et rem tenebis. In optimo teste δεδίασι scriptum est. Verbum δεσμεύειν pro δεῖν quamquam et alibi apud Xenophontem comparet, tamen non videtur Atticis antiquioribus fuisse usitatum, et si quando occurrit non meliore iure obtinere locum atque in Anabasi τὰς μὲν ἡμέρας δεσμεύουσι, sed de ea re alias dabitur annotandi locus.

In Anabaseos libro VI. I. 3. nunc tandem video Dindorfium ἐπὶ δὲ ξένια ἐδέχοντο αὐτούς emendasse, sed ita ut dicat »ἐπὶ ξένια *potius quam* ἐπὶ ξενίᾳ *probandum esse apud antiquiores.*" Sed ἐπὶ ξενίᾳ nil nisi ridiculus Graeculorum error est. Satis enim nunc inter omnes constat Veteres, si quis civem vocaret ad coenam ἐπὶ δεῖπνον καλεῖν solitos dicere, si quis hospitem καλεῖν ἐπὶ ξένια. Quam saepe in inscriptionibus et aliorum populorum et Atticis recurrit καλέσαι δὲ καὶ τοὺς πρέσβεις ΕΠΙ-

ΞΕΝΙΑ, ut res certa sit. Scribae solent ἐπὶ ξενίᾳ aut ἐπὶ ξενίαν de suo dare, sed nemini amplius imponere nunc debent.

Ne quis libris etiam optimis nimium tribuat animadvertito quod ex iis affertur in § 3. κατακείμενοι δὲ ἐν σκίμποσιν ἐδείπνουν pro ἐν στιβάσιν. Si quis eorum, qui ob fidem librorum σκίμποσιν probarunt et receperunt, huius rei experimentum sumere voluisset, quid esset ἐν σκίμποδι κατακεῖσθαι pro ἐπὶ σκίμποδος καθῆσθαι cito, credo, ad meliorem mentem rediisset.

Vehementer suspicor aliquam fallaciam nobis struxisse sciolos in § 5. τέλος δὲ ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον παίει, ὡς πᾶσιν ἐδόκει [πεπληγέναι τὸν ἄνδρα], ὁ δ' ἔπεσε τεχνικῶς πως. Libri variant: alii πεπληγέναι τὸν ἄνδρα, alii πεπληχέναι τὸν ἄνθρωπον exhibent. Utrumque suppositicium esse arbitror: ubi ea expunxeris demum oratio optime procedet. Si enim πεπληγέναι retinendum esset ὥστε πᾶσι δοκεῖν fuisset scribendum. Caeterum non heri aut nudius tertius interpolatus locus est, ut patebit inspicienti Athenaeum p. 15 B.

In § 8. male obtemperatur libris melioribus resecto ὅδε, quod necessarium est in verbis: ὁ δὲ τρόπος τῆς ὀρχήσεως ἦν (ὅδε)· ὁ μέν κτέ. Caeterum multo meliores lectiones equidem ex Athenaeo reciperem hasce: in § 8. ὁ δ' ἐπειδὰν προΐδηται [ἀπαντᾷ] ἁρπάσας τὰ ὅπλα [καὶ] μάχεται πρὸ τοῦ ζεύγους [καὶ οὗτοι ταῦτ' ἐποίουν] ἐν ῥυθμῷ πρὸς τὸν αὐλόν, et in § 10. τὸ Περσικὸν ὠρχεῖτο καὶ κρούων τὰς πέλτας ὤκλαζε καὶ ἐξανίστατο pro ὠρχεῖτο κρούων τὰς πέλτας καὶ ὤκλαζε. Quod apud Athenaeum est κροτῶν natum est ex errore pervulgato ΚΡΟΤΩΝ pro ΚΡΟΤΩΝ. Passim enim in libris vetustis Υ et Τ confundebantur. Hinc apud Hesychium legitur Ἀλτεῖ pro ἀλύει, Ὑρεῖ, Φοβεῖται pro τρεῖ, Ὀτρέα pro οὐρέα, et duplici mendo Ἄτματα, καθάρματα pro λύματα ex Homerico versu:

οἱ δ' ἀπελυμαίνοντο καὶ εἰς ἅλα λύματ' ἔβαλλον.

Sic ΑΤΗΝ pro ΔΥΗΝ (ἄτην pro δύην) scriptum est apud Aelian. H. Anim. XVI. 24. et similia multa alibi reperiuntur. In § 11. ferri non potest ἐπιόντες οἱ Μαντινεῖς — ἀναστάντες — ἦσαν ἐν ῥυθμῷ, quid tandem, quaeso, est ἐπιόντες? In aliis est ἐμπίνοντες nullo sensu: ne ἐμπιόντες quidem pla-

cet. Ridiculum est enim hoc addere, quasi vero caeteri sobrii saltavissent. Omittit plane Athenaeus idque *ἐκ τῶν παρόντων* factu optimum.

In § 11. *οἱ λοχαγοὶ ἔλεγον προσιόντες — καὶ εὔνοιαν ἐνδεικνύμενος ἕκαστος ἔπειθεν αὐτόν*, corrigenti mihi *ἔπειθον* egregiam opem fert Aristophanes in Pluto vs. 758. ita scribens:

νύττουσι γὰρ καὶ φλῶσι τἀντικνήμια
ἐνδεικνύμενος ἕκαστος εὔνοιάν τινα.

Perperam addita est praepositio in VI. I. 24. *μήτε προσδεῖσθαι τῆς ἀρχῆς μήτ' εἰ αἱροῖντο ἀποδέχεσθαι*, imo vero *δέχεσθαι*: si quis quid offert quod placet *δεχόμεθα*, audientes quod probamus *ἀποδεχόμεθα*. Etiam *ἀποδιδόναι* et *δέχεσθαι* sibi inter se respondent, ut VII. VII. 40. *ὄμνυμι δέ σοι μηδὲ ἀποδιδόντος δέξασθαι ἄν*, et aliis locis. Discrimen certum et perpetuum est, usus apud omnes frequentissimus. Contrario errore peccatum est apud Aeschinem de F. L. § 49. *ὁρῶν ἐπισημαινόμενον τὸν δῆμον καὶ δεδεγμένον τοὺς παρ' ἐμοῦ λόγους*, intelligisne *ἀποδεδεγμένον* necessario requiri?

In § 27. *ἐποίησαν [πᾶσαν] τὴν πόλιν ὁμολογεῖν Λακεδαιμονίους καὶ αὐτῶν ἡγεμόνας εἶναι* rectissime optimus liber H. omittit *πᾶσαν*. In rebus privatis omnibusque, quae privato consilio aguntur, *πᾶσα ἡ πόλις* rectissime dicitur, non item in publicis consiliis decretisque, ubi *ἡ πόλις* dici et debet et solet. Festive admodum Comicus Euripidis versiculum *παρῳδῶν* dixit:

ἡ πόλις ἐβούλεθ', ᾗ νόμων οὐδὲν μέλει,

quum Euripides *ἡ φύσις* dixisset. Sed quid exemplis opus est in re tritissima?

Facile apparet *ἂν* excidisse in § 32. *ὁ δ' ἔφη νομίζειν αὐτὸν Τιμασίωνι μᾶλλον συνάρχειν ἐθελῆσαι Δαρδανεῖ ὄντι*, imo vero *συνάρχειν ἂν ἐθελῆσαι*, si enim *ἂν* omisisset Xenophon non *ἐθελῆσαι* sed *ἐθέλειν* scriptum oportebat.

In VI. II. 1. primum restitue *ἀναγαγόμενοι* pro *ἀναγόμενοι*, cuius correctionis perspicua ratio est. In § 2. *ἔνθα λέγεται ὁ Ἡρακλῆς ἐπὶ τὸν [Κέρβερον] κύνα καταβῆναι*, bellissime dictum est, ut vides, *ὁ Κέρβερος κύων*. Quum alterutrum insiticium esse appareat non potest esse difficilis optio. Ibid. § 10. *ὡς αἰσχρὸν εἴη ἄρχειν [ἕνα] Ἀθηναῖον Πελοποννησίων καὶ Λακεδαιμονίων* vicinae syllabae *ἕνα* pepererunt, quod loci sententia re-

spuit. Omittunt et tres optimi testes, sed res ipsa tam perspicua est ut nihil testibus sit opus. *Ἕνα Ἀθηναῖον* sic dicitur quasi minus molesta res futura fuisset, si *plures* Athenienses cum imperio essent. Non sentiunt hoc Graeculi, quibus *εἷς* pro *τις* usitatum erat dicere.

Turpius etiam vitium in eadem § 10. delitescit in verbis *καὶ τοὺς μὲν πόνους σφᾶς ἔχειν, τὰ δὲ κέρδη ἄλλους.* Xenophon scripserat *σφεῖς ἔχειν* quasi praemisisset *οἱ δὲ ἔλεγον* pro *οἱ δὲ λόγοι ἦσαν αὐτοῖς*, sic enim in tali re Atheniensibus mos est dicere. Mirari haec Graeculi assolent, et non capiunt, unde temerariae nascuntur *παραδιορθώσεις*, de quibus saepius diximus.

Ibid. in § 15. non exputo quid sit *Ξενοφῶν δὲ ἔτι μὲν ἐπεχείρησεν ἀπαλλαγεὶς τῆς ϛρατιᾶς ἐκπλεῦσαι*, nihil enim significat *ἔτι μέν* et *ἐπεχείρησεν ἐκπλεῦσαι* verum non est. Suspicor antiquam scripturam fuisse: *Ξενοφῶν δ' ἐπεθύμει μὲν ἀπαλλαγεὶς — ἐκπλεῦσαι*, deinde Codice lacero aut perroso quum ΔΕΠΕ * * * MEN superesset levem correctorem vulgatam commentum esse de suo. In iis quae statim sequuntur: *θυομένῳ δὲ αὐτῷ τῷ ἡγεμόνι Ἡρακλεῖ [καὶ κοινουμένῳ] πότερα λῷον καὶ ἄμεινον εἴη ϛρατεύεσθαι κτέ.* qui de suo inseruit *καὶ κοινουμένῳ* sciolus neque *θυομένῳ* quid esset recte cepit neque quam ineptum esset in tali re *κοινοῦσθαι* satis intellexit.

In VI. III. 2. receptum oportuit *ἦγεν ἕκαϛος ὁ ϛρατηγὸς τὸν ἑαυτοῦ λόχον* pro *τὸ ἑαυτοῦ λάχος*, idque nunc Dindorfium fecisse video. In § 12. articulum restitue *οὕτω μὲν πολλῶν ὄντων (τῶν) πολεμίων, οὕτω δὲ τεθαρρηκότων.* Eodem modo *μέν* excidit § 18. *τοὺς (μὲν) μεγαληγορήσαντας ὡς πλέον φρονοῦντας ταπεινῶσαι βούλεται*, ubi quod fideliores testes *ὥϛε πλεῖον* exhibent continere videtur veram lectionem *ὥς τι πλέον φρονοῦντας.* Non contemno in § 19. *οἱ δὲ ἱππεῖς διασπειρόμενοι ἐφ' ὅσον καλῶς εἶχεν ἔκαιον ἢ ἐβάδιζον* indicium interpolationis ex Cod. H. ubi verba *ἢ ἐβάδιζον* omissa sunt: rectissime. Quam inepte equites dicuntur *βαδίζειν.*

Recte Dindorfius in § 22. scripsit *γρᾴδια.* Libri ex antiqua scriptura ΓΡΑΙΔΙΑ aut *γραΐδια* exhibent aut *γραΐδια.* Habent omnia *ὑποκοριϛικὰ* in *-διον* exeuntia in praecedenti syllaba I, quod cum praecedenti vocali coalescit in unum. Et *ι*

quidem atque υι in longum ι et υ abeunt, ut in οὐσίδιον, οἰκίδιον, ἀργυρίδιον et ἰχθύδιον, βοτρύδιον. In caeteris -ᾴδιον scribendum non -άδιον, et -ῴδιον non -ώδιον, ut in κρεᾴδιον, κῴδιον, ζῴδιον, aliisque, in quibus olim I periit ex analogia certa revocandum.

In § 24. vitiose omnes scribunt συμμίξαι et passim sic erratur. Est autem ι productum et scribendum μῖξαι, συμμῖξαι, μεμῖχθαι etc. In antiquissimis libris μεῖξαι, συμμεῖξαι, μεμεῖχθαι, ἄμεικτος et sim. saepe occurrunt. In Euripidis fragmento apud Stob. Floril. LXXXIII. 5.

ὅςις δ' ἀμείλικτον πατέρ' ἔχει νεανίας
ςυγνόν τ' ἐν οἴκοις μεγάλα κέκτηται κακά.

recte corrigunt ἄμικτον πατέρ' ἔχει. Natum est vitium ex AMEIKTON, quae scriptura aliquoties mihi visa in Papyris Herculanensibus. Praeterea verior scriptura esse videtur ἀφίκοντο εἰς ταὐτόν. conf. VI. IV. 9. et post pauca § 25. τὸ αὐτὸ δείσαντες ἀπῆλθον pro τοῦτο δείσαντες.

In VI. IV. 2. putidum additamentum est in verbis καὶ οὓς ἂν λάβωσι τῶν Ἑλλήνων ἢ ἐκπίπτοντας ἢ ἄλλως πως δεινὰ ὑβρίζειν λέγονται [τοὺς Ἕλληνας]. Num tu, qui haec legis, tam pueriliter τοὺς Ἕλληνας addidisses? Muretus et Schneiderus delenda censuerunt, sed Bornemannus *nihil hac omissione vidisse se audacius* clamat. Non vidit igitur multa Bornemannus. Omissa praepositio addenda est in § 3. τὸ δ' ἐντὸς τοῦ αὐχένος χωρίον ἱκανὸν μυρίοις ἀνθρώποις οἰκῆσαι, necessarium est ἐνοικῆσαι, quoniam sententia est μυρίοι ἄνθρωποι ἐν τῷ χωρίῳ οἰκῆσαι δύνανται. Non potest in tali re praepositio abesse. Exemplorum plena sunt omnia et paucissimi quidam loci sunt, ubi scribarum errores nobis corrigendi supersunt. Facetissime Aristophanes in Avibus vs. 38. Athenas appellat πόλιν μεγάλην κεὐδαίμονα

καὶ πᾶσι κοινὴν ἐναποτῖσαι χρήματα.

omissa praepositione ἐν oratio non fuisset Graeca. Emenda obiter Herodotum VII. 59. ἔδοξε ὦν τῷ Ξέρξῃ ὁ χῶρος εἶναι ἐπιτήδεος ἐνδιατάξαι τε καὶ ἐξαριθμῆσαι τὸν ςρατόν, cui ἐναριθμῆσαι reddendum. Optime Dindorfius in Anabasi VII. VII. 8. restituit οὐδ' ἐναυλισθῆναι ὅσον δύνασαι ἐπιτρέπεις.

In § 8. οἱ δὲ καὶ ἄνδρας ἄγοντες, οἱ δὲ καὶ προσανηλωκότες

χρήματα, miror quomodo non omnium consensu probatum sit προανηλωκότες χρήματα, quod mihi quidem solum rei convenire videtur. Προαναλίσκειν enim is dicitur, qui ita sumtus fecerit et erogaverit de suo, ut eos nummos *postea* cum lucro recipiat. Hac ipsa spe allectos facile intelligimus nonnullos χρήματα προανηλωκέναι quum ad Cyrum proficiscerentur, sed nemo credet quempiam Graecorum, ut cum Cyro militaret, *fecisse* rei familiaris *iacturam*.

In § 9. ἐπειδὴ δὲ ὑςέρα ἡμέρα ἐγένετο τῆς εἰς ταὐτὸν συνόδου, emendandum esse censeo ἐπεὶ δὲ δευτέρα ἡμέρα ἐγένετο, quoniam sic Graecis est consuetum dicere, qui numquam τὴν ὑςέραν ἡμέραν neque τὴν προτέραν ἡμέραν dicebant, sed omisso nomine τὴν ὑςεραίαν et τὴν προτεραίαν.

Iure Dindorfio in VI. IV. 9. in verbis: ἐπειδὴ τὰ ἱερὰ [καλὰ] ἐγένετο additum καλά *suspectum* esse videbatur. Non est parcendum manifesto sciolorum emblemati, et nusquam apertius quam in hac parte Anabaseos intelligitur *litantibus* dici γίγνεσθαι τὰ ἱερά. Inspice VI. IV. 13, 14, 16, 17, 18, 19, 22, 25, VI. V. 2. Multis aliis locis eadem locutio recurrit, et apud Thucydidem crebro legitur τὰ διαβατήρια ἐγένετο similiaque, ut in haruspicina ea vocabula concepta et solemnia appareat fuisse: γίγνεται τὰ ἱερά et τὰ ἱερὰ οὐ γίγνεται. Scioli in his turbare solent et de suo addere καλά aut χρηςά aut αἴσια, aut aliquid huiusmodi, ut in hoc ipso loco factum esse videmus. Eadem fraus Codicum meliorum indicio arguitur VI. IV. 13. ubi plures libri exhibent οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερὰ [καλά], meliores manifestum emblema omittunt. Etiam manifestius additamentum tenemus VI. IV. 22. [καλὰ τὰ ἱερὰ δηλονότι], cuius in quatuor optimis nullum vestigium est. Iidem Codices in VI. V. 2. soli servant veram lectionem γίγνεται τὰ ἱερά, caeteri omnes fraude apertissima γίγνεται τὰ ἱερὰ καλά exhibent. Idem vitium supra ex Cyropaedia sustulimus. Utilissime cum his conferes locum Thucydidis V. 55. τὰ διαβατήρια αὐτοῖς ἐγένετο, ubi Graeculus scholiasta annotavit: καλὰ δηλονότι. Alius in Leidensi Codice ad διαβατήρια adscripsit in margine: τὰ ἱερεῖα εἰς διάβασιν, qui certe ἱερά dederat, non ἱερεῖα. Longe antiquissimum scholion exstat in ipsius Thucydidis oratione V. 116. ὡς αὐτοῖς τὰ διαβατήρια [ἱερὰ ἐν τοῖς

ὁρίοις] *οὐκ ἐγίγνετο*, nam quis est Thucydidis lector assiduus, qui non statim admonitus fatebitur verba *ἱερὰ ἐν τοῖς ὁρίοις* e scholio irrepsisse? *Τὰ διαβατήρια ἐγένετο* saepe in Hellenicis recte legitur, vide III. v. 7; IV. vii. 2; V. i. 33; V. iii. 14; V. iv. 37; VI. v. 12.

Ibid. VI. iv. 12. *τὴν μὲν πορείαν, ὡς ἔοικε*, [*δῆλον ὅτι*] *πεζῇ ποιητέον· οὐ γὰρ ἔστι πλοῖα.* Festivi ingenii Graeci est in re tam manifesta *ὡς ἔοικε* ponere, et saepe *ὡς ἔοικε* in ore est *τοῖς εἰρωνευομένοις*. Coniungere autem *ὡς ἔοικε δῆλον ὅτι* tam insanum est ac si quis vellet dicere: *apparere videtur.* Qui factum sit ut ab aliquo adscriberetur facile intelligitur.

In § 18. *ὡς γὰρ ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου χθὲς ἥκοντος πλοίου ἤκουσά τινος*, [*ὅτι*] *Κλέανδρος* — *μέλλει ἥξειν*, quis importunam voculam servari posse putat? Satis perspicuum est *ὅτι* ad *ἤκουσα* referri nullo modo posse. Poterat haec etiam sic disponere Xenophon ut diceret: *Κλέανδρος γὰρ μέλλει ἥξειν, ὡς ἐγώ τινος ἤκουσα*, quid igitur molesta particula fiet?

In § 22. *ἀνέκραγον ὡς οὐδὲν δέον εἰς τὸ χωρίον ἄγειν ἀλλὰ θύεσθαι ὡς τάχιστα.* Pro *δέον* requiritur *δέοι*, quam necessariam correctionem olim a Schneidero repertam miror recepisse neminem. In § 24. *ἀποκτείνουσι τῶν ἀνδρῶν οὐ μεῖον πεντακοσίους* in libris est, idque probari a plerisque video, quasi vero haec esset Graeca oratio. Graecum est *οὐκ ἐλάττους* (vel, ut Xenophon lubenter scribit, *οὐ μείους*) *τῶν πεντακοσίων*, vel *οὐκ ἔλαττον* (*οὐ μεῖον*) *ἢ πεντακοσίους*, quod hoc loco reponendum.

In § 26. *καὶ ἐξαπίνης διὰ τῶν λασίων τῶν Βιθυνῶν τινες ἐπιγενόμενοι τοῖς προφύλαξι τοὺς μὲν κατέκανον τοὺς δὲ ἐδίωξαν*, quid est, quaeso, *ἐπιγενέσθαι τοῖς προφύλαξι*? Nihil, ut opinor, et ne Graecum quidem. Qui repente *exoritur* dicitur *ἐπιφαίνεσθαι*, qui necopinato aliquem *adoritur ἐπιθέσθαι* dici solet. Itaque *ἐπιθέμενοι τοῖς προφύλαξι* reponendum esse censeo.

In VI. v. 2. ridicula lectio est *πρωῒ δ' ἀναστὰς Ξενοφῶν ἐθύετο ἐπεξόδια*, dudum veram scripturam Schneiderus reperit, sed surdis cecinit auribus. Rectissime emendavit *ἐπ' ἐξόδῳ*, quemadmodum paulo ante sine labe scriptum est in VI. iv. 9. *ἐπ' ἐξόδῳ ἐθύετο Ξενοφῶν*, et § 13. *θυομένοις δὲ ἐπὶ τῇ ἀφόδῳ οὐκ*

ἐγίγνετο τὰ ἱερά, et § 16. θυομένων δὲ πάλιν εἰς τρὶς ἐπὶ τῇ ἀφόδῳ, et aliis locis. Ἐπεξόδια omnino Graecum non est: εἰσιτήρια et ἐξιτήρια et κατιτήρια et διαβατήρια in tali re dicebant pro ἐπ' εἰσόδῳ, ἐπ' ἐξόδῳ, ἐπὶ καθόδῳ, ἐπὶ διαβάσει, non ἐπεισόδια aut ἐπεξόδια, aut ἐπικαθόδια aut quidquam huiusmodi. Leviter corruptus Hesychius est v. Κατικτηρία: ἡ ἐπὶ καθόδῳ θυσία, vera lectio est: Κατιτήρια. Immani errore apud eundem scribitur:

Κάππεσε: κατέπεσεν.

Καπητήρια: καταβατήρια.

imo vero κατιτήρια. ΤΙ in Π depravatum fuit. Foedius etiam paulo ante:

Κάππει: κατῆλθεν.

Καππεδίον: κατὰ τὸ πεδίον.

Nempe ΚΑΤΗΙΕΙ, κατῄει, stolide in ΚΑΠΠΕΙ mutaverunt. Agnosces stupidum genus et apud Photium.

Καντήρια: καταβατήρια.

Κανοῦν: κανίσκιον.

viden κατιτήρια confusis ΤΙ et Ν in ΚΑΝΤΗΡΙΑ abiisse? Aliter in simili vocabulo peccatum apud Hesychium v. Εἰσηγητήρια: ὅταν ἄρχηται βουλεύειν ἢ θύειν. Corrigendum: Εἰσιτήρια ὅταν ἄρχηταί τις βουλεύειν θύει, ex Demosthene p. 400, 24. ἡ βουλὴ τὰ ἐσιτήρια ἔθυσεν. Plura dabit Pierson ad Moeridem p. 222, qui Κατιτήρια Hesychio et Photio occupavit reddere aliaque optimae notae aliunde collegit. Levi errore labitur Pierson in Polyaeni loco I. 10. Ἡρακλεῖδαι ἔθυον τῇ Ἀθηνᾷ τῶν ὀρείων ὑπερβατήρια, quum ὁρίων corrigendum esse putaret. Διαβαίνειν τὰ ὅρια dicebant et τὰ ἐν τοῖς ὁρίοις ἱερὰ constanter διαβατήρια appellantur, sed ὑπερβαίνειν τὰ ὄρη, quamobrem τῶν ὀρέων ὑπερβατήρια censeo esse emendandum. Itaque pro ἐπ' ἐξόδῳ optime ἐξιτήρια dici potest, ἐπεξόδια non potest. Hesychius: Ἐξιτηρία: ἡμέρα ἐν ᾗ τὰς ἀρχὰς ἀπετίθεντο Ἀθήνησιν. Optime Alberti vidit Ἐξιτήρια veram formam esse, falliturque Grammaticus, qui *diem* sic appellari putat: est enim ἡ ἐπ' ἐξόδῳ τῆς ἀρχῆς θυσία, et ἐξιτήρια θύειν eo sensu dicebatur. Apud Xenophontem non est difficile reperire unde vitium natum sit: nempe ἐπεξό in Codd. scribi solet, (praepositione cum

nomine in unum coalescente, ut in καθοδόν pro καθ' ὁδόν, παροῖνον pro παρ' οἶνον, aliisque sexcentis) et terminatione a tachygraphis de more omissa. Hinc VI. iv. 9. quatuor optimi testes ἐπ' ἐξόδου exhibent pro ἐξόδῳ, veterem scripturam ἐξό^δ male explentes. Quicumque Codices paulo antiquiores versavit aut inspexit recordabitur quam sit hoc genus compendiorum frequens et in aliis et in nominibus ex ὁδός compositis. Itaque explosa scriptura, quam sola peperit scribarum inscitia, ἐπ' ἐξόδῳ in pristina sede aliquando reponatur.

Video nunc Dindorfium aliam loci emendandi rationem excogitasse et suam infelicem coniecturam recepisse in textum ἐθύετο ἐπ' ἐξοδείᾳ, quam formam comparat cum περιοδεία et ἐφοδεία, quod et ipsum in ἐφοδία depravari solere. Sed non animadvertit verbi ὁδεύω composita omnia (praeter unum ἐφοδεύω) esse Graecitatis senescentis et decrepitae adeoque nova nomina hinc formata esse omnia τοῦ πονηροῦ κόμματος. Veteribus, ut semel et iterum breviter indicavimus, nomen ὁδός sic respondet verbo ἔρχομαι (ἰέναι), ut οὐσία verbo εἶναι, caeterisque verbis fere omnibus nomen respondet aut ex se natum aut certe cognatum, diciturque ἰέναι ὁδόν, ut νόσον νοσεῖν, λόγον λέγειν, στρέφεσθαι στροφήν, aliaque sexcenta. Itaque verbo ἀπιέναι nomen ἄφοδος respondet, verbo παριέναι πάροδος, et sic nomina μέθοδος, περίοδος, ἔφοδος, σύνοδος, ἔξοδος, δίοδος cet. verbis μετιέναι, περιιέναι cet. ita respondent, ac si ex iis formata nataque essent. Ἄφοδος igitur est idem atque ἀπέλευσις, si esset hoc vocabulum in usu. Sic igitur ποιεῖσθαι ἔξοδον significat ἐξιέναι, ποιεῖσθαι πάροδον aut πρόσοδον est plane idem atque παριέναι et προσιέναι, et eadem est in caeteris omnibus ratio.

Veteres igitur quum verbo uti vellent quod nomini ἔξοδος responderet non aliter quam ἐξιέναι solebant dicere, ut περιιέναι pro ποιεῖσθαι περίοδον. Sequiores, qui nesciebant nominibus ex ὁδός compositis certum verbum iam suppetere, novas verborum formas ex iis male procudere coeperunt in -εύω exeuntes, pervulgato vitio labentis et morientis Graecitatis formis antiquis et simplicibus substituentes formas ineleganter productas. Quemadmodum enim Graeculi ex τροφή stulte forma-

runt novum verbum τροφεύω, ubi antiqua forma τρέφω fuerat utendum, sic διοδεύω et παροδεύω et συνοδεύω et περιοδεύω et ἐξοδεύω coeperunt dicere pro δίοδον, πάροδον, σύνοδον, περίοδον, ἔξοδον ποιοῦμαι, quum debuissent uti formis antiquioribus διέρχομαι, παρέρχομαι, συνέρχομαι, περιέρχομαι et ἐξέρχομαι. Hinc etiam simplici forma ὁδεύω crebro utebantur Graeculi pro ὁδὸν ποιοῦμαι, ἔρχομαι sive βαδίζω. Eadem ratio in aliis cernitur quam plurimis. Sequiores ex ἄροτρον procuderunt verbum novum ἀροτριᾶν pro ἀροῦν, quo solo utebantur antiquiores, et magna est talium copia. Hinc sequitur, si quis τροφεύω dicit aut ἀροτριῶ aut quidquam huiusmodi, statim apparere eum sequioris aetatis esse et vitiose loqui κατὰ τὴν τῶν νεωτέρων συνήθειαν. Ezechiel Tragicus (si Musis placet) apud Clem. Alexandr. Strom. I. p. 344 sq. inducit Mosen ita dicentem:

εἶπεν δὲ θυγάτηρ βασιλέως· τοῦτον, γύναι,
τρόφευε, κἀγὼ μισθὸν ἀποδώσω σέθεν.

nempe sic Alexandrini Graece loquebantur. Eodem modo si quis διοδεύω dicit aut παροδεύω aut ἐξοδεύω statim intelligimus eum scriptitasse postquam Graecia effoeta consenuisset. Eiusdem igitur monetae sunt nomina ex novis verbis propagata, veluti περιοδεία pro περίοδος. Ergo quam sit ἐξοδεία pro ἔξοδος a Xenophontis oratione alienum unicuique statim erit perspicuum: vivo Xenophonte praeter ἐξέρχομαι et ἔξοδος et ἔξοδον ποιοῦμαι nihil erat in usu. Facile erit iam cuivis ad explorandum ἐξοδεύω et διοδεύω et caetera composita nusquam apud veteres et probatos scriptores exstare, sed Polybium demum et Diodorum Siculum et Dionysium Halic. et Strabonem et Plutarchum caeterosque his similes perfrequenter istis verbis noviciis uti solere. Iidem soli utuntur nomine ἐξοδεία hinc nato, unde etiam de forma constat (in libris enim de more passim ἐξοδία scribitur), et ridiculum est istam formam Veteribus obtrudere, quamobrem redde Herodoto VI. 56. ἐν τῇσι ἐξόδοισι, id est ὁπότε ἔξοδον ποιοῖντο, pro ἐξοδίῃσι vel (quod in aliis est) ἐν τοῖσι ἐξοδίοισι.

Unum excepimus verbum ἐφοδεύω, quod probum et antiquum est de circuitoribus, qui in bello aut obsidione excubias vigilesque obeunt. Nempe ὁ τὰς φυλακὰς ἐπιών appellabatur ὁ ἔφοδος, qui proprie ἐφοδεύειν dicitur, et sic duae res diver-

sissimae diligenter suo utraque nomine distinguebantur. Ἐπιέναι, ἔφοδος, et ἔφοδον ποιεῖσθαι dicuntur de iis qui impetum in hostes faciunt, sed ὁ ἔφοδος *circuitor*, quum vigilias omnes obit, dicitur ἐφοδεύειν, quo militari vocabulo Xenophon in Hellenicis nonnumquam utitur, et diu ante Aristophanes in Avibus vs. 1160. Hinc nomen ἐφοδεία et ipsum probum et legitimum est pro munere et officio τοῦ ἐφοδεύοντος.

Hoc addo pro ἀπόπατος, ἀποπατεῖν et ἀποπάτημα, quibus solis utebantur Graeci antiquiores, circa Alexandri tempora ἄφοδος et ἀφοδεύω et ἀφόδευμα in usu esse coepisse: ἀφοδεύω vero pro ἀπέρχομαι faex Graeculorum dicebat.

Denique hoc tenendum: ὁδός cum praepositionibus omnibus componitur, quibuscum et verbum ἰέναι, et sic pariuntur substantiva singulis verbis compositis respondentia, διέξοδος, ἐπείσοδος, παρείσοδος, ἐπάνοδος, alia, quae per Graecitatis ingenium nullo modo possunt adiectivorum naturam induere, sed adiectiva sunt ea omnia, in quibus ἀ — et εὐ — et δυσ — inest. Itaque ἄνοδος, εὔοδος et δύσοδος adiectiva sunt, unde propagantur nova substantiva ἀνοδία, εὐοδία et δυσοδία. Diodorus Siculus utitur nomine παλινοδία XIII. 19. παλινοδίαν δὲ καταναγκάσαντες ποιήσασθαι pro ἀναχωρῆσαι εἰς τοὐπίσω. Ἄνοδος quod verbo ἀνέρχομαι respondet quam diversum sit vides. Ergo εὐδίοδος, ἀνέξοδος, εὐέξοδος, δυσέξοδος, δυσδιέξοδος, εὐπρόσοδος, δυσπρόσοδος et alia quaedam adiectiva sunt significatione certa. Δυσπρόσοδος enim est πρὸς ὃν χαλεπόν ἐστι προσιέναι, et ita in caeteris. Admoneo hoc ad arguendum errorem eorum, qui ἔφοδος adiectivum esse posse opinantur, cuius rei duo exempla afferunt, alterum ex Polyaeno I. 49. 3, cui pro ἔφοδον εἶναι τὸν λόφον ex ipsa Anabasi III. IV. 41. reddendum est ἔφοδον εἶναι (ἐπὶ) τὸν λόφον, alterum ex Thucydide VI. 66. παρά τε τὰς ναῦς σταύρωμα ἔπηξαν καὶ ἐπὶ τῷ Δάσκωνι ἔρυμα, ᾗ ἐφοδώτατον ἦν τοῖς πολεμίοις, cui pro ridicula lectione ex parte librorum restitue, quod etiam sine libris poterat ab unoquoque reperiri, εὐεφοδώτατον. Opponuntur inter se ἐχυρὰ χωρία et εὐέφοδα in Cyropaed. II. IV. 13, et passim εὐέφοδος eo sensu occurrit. Sed iam tempus est ad Anabasin ποιεῖσθαι τὴν ἐπάνοδον.

Librarii qui negandi particulam modo inepte omittunt modo

praepostere οὐδὲν πρὸς ἔπος adiiciunt de suo et utroque modo sententiam iocularem in modum pervertunt, voculam οὐ pessime inseruerunt VI. v. 13 λέγει Σοφαίνετος ὅτι βουλῆς [οὐκ] ἄξιον εἴη εἰ διαβατέον — τὸ νάπος. Quid? ἐστήσαν ἀγνοοῦντες εἰ διαβατέον εἴη τὸ νάπος (§ 12). Ambigentibus quid sit factu optimum Xenophon cum aliis supervenit. Conferunt consilia quid sit agendum. Quis credat dicere potuisse Sophaenetum: *non esse operae pretium* de ea re deliberare? Imo vero dixit ὅτι βουλῆς ἄξιον εἴη, εἰ διαβατέον τὸ νάπος, *etiam atque etiam esse videndum*, an tam formidolosum facinus esset suscipiendum. Dissuadentis haec oratio est et caute dehortantis: itaque summa ope Xenophon contra nititur, sine cunctatione prorumpendum esse demonstrans, in qua oratione eximie emendavit Naberus locum in § 17. ἐγὼ γοῦν ἥδιον ἂν σὺν ἡμίσεσιν ἐποίμην ἢ σὺν διπλασίοις ἀποχωροίην. Acute enim vidit in ΕΠΟΙΜΗΝ latere ΕΠΙΟΙΗΝ, ἥδιον ἂν σὺν ἡμίσεσιν ἐπιοίην, ut statim inter se opponuntur ἐπιόντων μὲν ἡμῶν — ἀπιόντων δέ. Ἕπεσθαι et ἀκολουθεῖν τοῖς πολεμίοις non est *persequi* et *instare* hostibus *fugientibus*, sed *sequi* et idem iter ex aliquo intervallo emetiri.

Praeterea in verbis καὶ τούτους οἶδ' ὅτι ἐπιόντων μὲν ἡμῶν οὐδ' ὑμεῖς ἐλπίζετε [αὐτοὺς] δέξασθαι ἡμᾶς, ἀπιόντων δὲ πάντες ἐπιστάμεθα ὅτι τολμήσουσιν ἐφέπεσθαι, et δέξεσθαι rescribendum est et αὐτούς expungendum. Est enim τούτους non cum οἶδ' ὅτι coniungendum, quae διὰ μέσου sunt posita, sed cum ἐλπίζετε et ἐπιστάμεθα.

In § 24. ἡδύ τοι ἀνδρεῖόν τι — ποιήσαντα μνήμην ἐν οἷς ἐθέλει παρέχειν ἑαυτοῦ vitiose additum esse ἐν nonnulli viderunt, sed non minus vitiose τις abest, quod prorsus est necessarium, et sic est legendum: μνήμην οἷς τις ἐθέλει παρέχειν ἑαυτοῦ. Neque enim ἐθέλει subiecto carere potest neque aliud subiectum admittit quam τις, ἕκαστος, ἕκαστός τις, εἷς ἕκαστος, ut apud poëtam:

ἥδιστον δὲ τυχεῖν, οὗ τις ἕκαστος ἐρᾷ.

facillime autem τις excidere potuit, quoniam in libris ΟΙΣ, ЄΙΣ et ΤΙΣ passim confunduntur et saepius εἷς pro τις irrepit, nonnumquam τις apparet ubi εἷς requiritur. Hinc certa emendatione restitui poterit locus Dionis Chrysostomi Orat.

LXV. p. 601 M. ubi Emperius edidit de Pflugkii coniectura ἔςι δὲ ἄτοπον· αὐτὸς μὲν ἕκαςος οὐ δύναται φέρειν ἐνίους τῶν εὐτυχούντων — τὴν δὲ τύχην θεὸν οὖσαν ἀξιοῖ τοῖς αὐτοῖς τούτοις συζῆν ἄχρι παντός. Libri exhibent ἄτοπον εἴ τις μὲν ἕκαςος οὐ δύναται φέρειν, ubi ΤΙΣ ex ΕΙΣ natum est, nam Dio scripserat: ἔςι δὲ ἄτοπον εἰ εἷς μὲν ἕκαςος οὐ δύναται φέρειν. Contra in Aeschinis Timarchea § 164. ἀνὴρ εἷς τῶν πολιτῶν (τὸ δ' ὄνομα οὐ λέξω) — λέγεται κατὰ συνθήκας ἡταιρηκέναι, Graeculorum est εἷς pro τις dicere (vide Iacobsium ad Aelian. de Nat. Anim. p. 174, 2), et Oratori reddendum: ἀνήρ τις τῶν πολιτῶν. Redde obiter Diodoro Siculo X. xv. 3. εἷς γέ τις pro εἷς γε in verbis καὶ γὰρ ἂν μὴ πάντες, εἷς γέ τις τῶν εὖ πεπονθότων — ἀπέδωκε χάριν. Apud eundem VIII. 20. φάσκειν κατὰ τὴν ἀποδημίαν * πόλιν ἐλευθέραν ἑωρακέναι τὴν τῶν Μιλησίων, nihil est facilius quam lacunam explere sic: κατὰ τὴν ἀποδημίαν (μίαν) πόλιν ἐλευθέραν. Passim qui veteres libros uncialibus litteris exaratos describebant literas bis repetitas aliud agentes omittebant, ut in ΑΠΟΔΗΜΙΑΝΜΙΑΝ. In vetusto oraculo apud Diod. Sic. VIII. 25.

ἐλθόντες Σικελὴν * χθόνα ναίετον ἄμφω,

tu supple: ἐλθόντες Σικελὴν (καλὴν) χθόνα. Similiter apud eundem XII. 17. τὸν μὲν ἀντεκκόψαι τὸν δράσαντα ἔλαττον ὑπέλαβε, tres litterulae perierunt ex τὸν μὲν ΕΝΑ ἀντεκκόψαι legendumque τὸν μὲν ἕνα ἀντεκκόψαι, et magna passim est talium copia. Non teneo me quin his unum adiiciam in Pseudo-Plutarchi libello *de vita et poësi Homeri* p. 1080, ubi Atticorum proprium esse scribit τὸ τοῖς θηλυκοῖς ἀρσενικὰ ἄρθρα ἢ μετοχὰς ἢ ἐπίθετα συντάσσειν, ὡς τὼ χεῖρε, τὼ γυναῖκε, καὶ παρὰ Πλάτωνι δὲ, ἄγοντε καὶ φέροντε. In antiquo libro fuerat scriptum ΠΛΑΤΩΝΙΙΔΕΑΑΓΟΝΤΕ id est καὶ παρὰ Πλάτωνι· ἰδέα ἄγοντε καὶ φέροντε: respicit notissimum Platonis locum in Phaedro p. 237 D.

In libro VI. vi. 3. vitiosum est κατῆγον in verbis καὶ οἱ παραπλέοντες ἄσμενοι κατῆγον et corrigendum est κατήγοντο. Κατάγεσθαι enim dicuntur qui appellunt et portum subeunt, sicuti ἀνάγεσθαι qui solvunt ex portu et altum petunt. Ἀνάγειν dicitur is qui naves ex portu educit, κατάγειν qui in portum deducit, et tritissimum est κατάγειν de eo, qui naves prae-

ternavigantes aut in alto deprensas per vim retinet et captas deducit in portum. Nota res est, de qua vid. Harpocrat. v. Κατάγειν τὰ πλοῖα, ibique Interpretes. Illud ipsum, auctore Xenophonte, Graeci fecerunt Anab. V. I. 11. et passim Graeci etiam sequiores sic loqui solent, ut ridiculum sit κατάγειν et κατάγεσθαι inter se permutare. Rectissime Schneiderus in § 5. καί expunxit in verbis καὶ ἐπὶ λείαν τινὲς οἰχόμενοι — [καὶ] εἰλήφεσαν πρόβατα πολλά, sed nemo praebet aurem.

Non credo Xenophontis esse in § 9. ἦρχον δὲ τότε πάντων τῶν Ἑλλήνων οἱ Λακεδαιμόνιοι, neque necessaria ista sunt nec habent colorem orationis antiquae. *Romani* postea πάντων τῶν Ἑλλήνων ἦρχον, Lacedaemonii § 12. τῆς Ἑλλάδος dicuntur προεστάναι, et § 13. καὶ ἐν τῇ γῇ καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ ἄρχειν, sed satis perspicuum est quam sit diversum προστάτας εἶναι τῶν Ἑλλήνων et τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἑλλήνων ἔχειν, ab illis, quae spuria esse contendimus.

In § 10. εἰ μή τις ἐκδώσει τὸν ἄρξαντα βάλλειν articulus excidit τὸν ἄρξαντα τοῦ βάλλειν, ut I. IV. 13. ἄρξαντες τοῦ διαβαίνειν, et aliis locis. Deinde optime Schaefer ὃν ἐξῄτει emendavit pro ἐζήτει, solent haec in libris confundi et respondent sibi inter se ἐξαιτεῖν et ἐκδιδόναι. In § 13. ἀποκλῄσει pro ἀποκλείσει recipiendum ex optimis libris ἀποκλήσει servantibus, et alibi saepius veteres formae κλῄω, κέκλῃμαι cet., ut supra diximus, Xenophonti reddendae.

Male abundat pronomen in § 14. καὶ γὰρ αἱ πόλεις [ἡμῶν], ὅθεν ἐσμέν, πείθονται αὐτοῖς, et in § 15. requiro ἂν αὐτὸς Ἀγασίας φῇ pro φήσῃ, et in § 18. suppleverim τούτου (οὖν) ἕνεκα, saepe vidi post -ου excidisse OΥ (οὖν). Eodem modo corrige VII. I. 6. τούτου (οὖν) ἕνεκα μηδὲν τελείτω. Frigidissime Graeculi necessariam ellipsin suppleverunt in § 22. τοῦτον μὲν γὰρ οἶδα ἄνδρα ἀγαθὸν ὄντα, Δέξιππον δὲ [οἶδα] αἱρεθέντα ὑπὸ τῆς στρατιᾶς — [καὶ] ἀποδράντα [Δέξιππον] καὶ προδόντα τοὺς στρατιώτας, haeccine Xenophontem ita scripsisse putabimus?

Agnosco stilum interpolatoris in § 24. εἰ δὲ σὺ ἦγες ἢ ἄλλος τις τῶν παρὰ σοῦ [καὶ μὴ τῶν παρ' ἡμῶν ἀποδράντων], εὖ ἴσθι ὅτι οὐδὲν ἂν τούτων ἐποίησα, inducenda sunt verba otiosa nec bene cum caeteris coniuncta et male Graeca καὶ μὴ τῶν παρ' ἡμῶν ἀποδράντων, quasi vero multitudo esset eorum, qui clam

e castris se surripuissent. Vitiose autem dictum est *παρ' ἡμῶν ἀποδράντες*: Veteres dicebant: *οἱ ἡμᾶς ἀποδράντες*, *ὁ παῖς μ' ἀπέδρα*, *ἀποδιδράσκουσιν αὐτὸν οἱ οἰκέται*, et sim. In § 25. *βίαν χρῆναι πάσχειν αὐτόν* corruptum esse video, nam quis quaeso *βίαν πάσχω* Graecum credat esse? sed quid emendandum sit non video. In § 34. *ἐγὼ περὶ ὑμῶν ἐνίων ἤκουον ὡς τὸ στράτευμα ἀφίστατε ἀπὸ Λακεδαιμονίων*, vera lectio est *ἀφίσταιτε*, nam sic et alibi passim videbis Xenophontem in tali re scribere solere, et prorsus necessarius est optativus, ubi quis ex aliena persona ea refert, quae sibi *falsa* videri significat. Cleander quum dicit *ἤκουον ὡς τὸ στράτευμα ἀφίσταιτε* palam facit se istis iam fidem nullam habere.

In § 38. *ἔδοξεν αὐτοῖς τοὔμπαλιν ὑποστρέψαντας ἐλθεῖν* et hoc loco *εἰς τοὔμπαλιν* reponendum esse censeo et aliis compluribus apud Xenophontem locis.

In libro VII. cap. I. 4. *Ξενοφῶν δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι ἀπαλλάξοιτο ἤδη ἀπὸ τῆς στρατιᾶς*, admonuimus iam antea *ἀπαλλαξείοι* reponendum esse videri, quo reposito praepositio *ἀπό* inducenda erit.

Quod in § 6. meliores libri addunt *ἀσφαλές*, deteriores omittunt, factum est (ut nonnumquam alias), ut emblema in solos meliores irrepserit. *'Ασφαλές* in margine annotatum est ab aliquo, cui cautum Xenophontis responsum placebat. Nihil erat Seuthae a Graecis metuendum, quos multa pollicitando in interiorem Thraciam secum abducere volebat. Itaque *ὡς ἂν αὐτῷ δοκῇ συμφέρειν* dicere Xenophon poterat, sed optimum dictu erat *ὡς ἂν αὐτῷ δοκῇ*. In § 8. *οὐ ταχὺ ἐξέρπει τὸ στράτευμα*, Doricum verbum est *ἕρπω*, *ἀφέρπω*, *προσέρπω*, *ἐξέρπω*, pro *ἔρχομαι* aut *βαδίζω*, *ἀπέρχομαι* etc. Igitur ipsa Cleandri verba servasse Xenophon videtur. Vitiose admodum Hesychius: *'Εξερπετεῖν*: *ἐξεῖναι* pro *'Εξέρπειν*: *ἐξιέναι*. In § 10. *ἐγώ σοι συμβουλεύω ἐξελθεῖν μὲν ὡς πορευσόμενον* recipienda est Hirschigii correctio *ὡς συμπορευσόμενον*, et in § 11. *καὶ προσανειπεῖν* divisim scribendum *καὶ πρὸς ἀνειπεῖν*, sexcenties in talibus peccatur.

In § 14. *τῶν λοχαγῶν τις διαγγέλλει εἰς τὸ στράτευμα*, mirum ni Xenophon *ἐξαγγέλλει* dederit, ut solet de iis rebus, quae *evulgantur*. Quoties *δι* et *εξ* ostendimus permutari?

Apud Achillem Tatium IV. 15. aequo animo ferunt editores: σὺ δὲ διηγητὴς γενοῦ τῶν θείων μηνυμάτων. Satin perspicuum est ἐξηγητής scribi oportere? Tum Διηγητής obiter exime e Lexicis, nam hoc solo loco nihili vocabulum nititur.

In § 20. οὐ γὰρ ἱκανοὶ ἐδόκουν εἶναι οἱ ἐν τῇ ἀκροπόλει σχεῖν τοὺς ἄνδρας, speciosa admodum est Naberi suspicio ἴσχειν reponentis. Palam est unde vitium sit natum.

In § 22. Graeculus ad verba θέσθε τὰ ὅπλα ἐν τάξει ὡς τάχιςα adscripsit: [βουλόμενος αὐτοὺς κατηρεμίσαι], et idem statim ad ἐπεὶ δὲ ἔκειτο τὰ ὅπλα addidit [καὶ κατηρεμίσθησαν], est autem ea puerilis interpretatio in re, quae luce clarior est omnibus, qui quidem intelligant quid sit θέσθαι τὰ ὅπλα et τὰ ὅπλα ἔκειτο, praeterea verbum κατηρεμίζω multis demum post Xenophontem aetatibus natum est. In § 24. τὸ δὲ χωρίον οἷον κάλλιςον ἐκτάξασθαί ἐςιν emenda ἐντάξασθαι, de quo genere loquendi supra nonnulla diximus. Quod legitur in § 27. ἡμεῖς γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἤλθομεν εἰς τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς συμμάχους ἔχοντες τριήρεις μὲν κτἑ. egregie facit ad vindicandam verissimam scripturam in Thucydidis prooemio ἀκμάζοντές τε ἦσαν ἐς αὐτὸν (τὸν πόλεμον) prae futili lectione ᾖσαν. Ter ἰέναι εἰς τοὺς πολέμους in libro I. Thucydidis recurrit cap. 78 et 118 et 123. et ἤλθομεν εἰς τὸν πόλεμον solum controversiam dirimere posset. Post pauca Xenophon ita dicit § 27. ὑπαρχόντων δὲ πολλῶν χρημάτων ἐν τῇ πόλει, sed in ea quidem re popularium dicendi morem retinere debuit et ἐν πόλει dicere, id est ἐν τῇ ἀκροπόλει, non ἐν τῇ πόλει, id est Ἀθήνησιν. Athenienses Veteres sine articulo ἐν ἄςει, ἐξ ἄςεως, ἐν πόλει, ἐκ πόλεως, εἰς πόλιν et sim. dicebant, quod diu tenuit et post Xenophontis aetatem demum mutari coeptum est. Novum emblema in vicinia conspicitur ἔν τε τῇ Ἀσίᾳ πολλὰς ἔχοντες πόλεις καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἄλλας τε πολλὰς καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ Βυζάντιον ὅπου νῦν ἐσμὲν [ἔχοντες], non tantum invenuste sed putide repetitum participium est, in quo expungendo Hirschigium mecum sentire video. In § 28. Λακεδαιμονίων μὲν καὶ τῶν Ἀχαιῶν συμμάχων ὑπαρχόντων, Ἀθηναίων δὲ καὶ ὅσοι ἐκείνοις τότε ἦσαν σύμμαχοι πάντων προσγεγενημένων κτἑ. mirifica haec est *Achaeorum* mentio, quos expulit Dobraeus eximia

emendatione, quam supra commemoravimus: Λακεδαιμονίοις μὲν καὶ τῶν ἀρχαίων συμμάχων ὑπαρχόντων, ubi eandem nuper a Badhamo repertam esse vidimus, quem Dobraei annotatio fefellerat. Sic aliae complures palmariae emendationes in Dobraei Adversariis verbo tantum indicatae Editores fugiunt, qui saepe frugibus repertis glandibus vescuntur.

Dindorfius neque Dobraei neque Badhami immemor verissimam correctionem recepit.

In § 29. βάρβαρον μὲν πόλιν οὐδεμίαν ἠθελήσαμεν κατασχεῖν, Ἑλληνίδα δὲ εἰς ἣν πρώτην [πόλιν] ἤλθομεν ταύτην ἐξαλαπάξομεν tam ineleganter et praeter veterum morem repetitum est πόλιν, ut prorsus Hirschigio assentiar importunum vocabulum inducenti. Praeterea inserta vocula δέ scribendum ταύτην δ' ἐξαλαπάξομεν ea de causa, quam supra multis exposuimus. Novum exemplum suppeditat Demosthenes in Orat. 48. § 39. ἃ δ' ἐγὼ ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς — ταῦτα δὲ ὑπόνοια οὐδεμία ἔςαι.

In § 33. οὐ φεύγων τὴν Ἑλλάδα περιῄει ἀλλὰ ςρατηγιῶν, monstrum lectionis περιῄεισιν, quod nonnulli libri habent, verae scripturae περιῄειν vestigia servat, idque Xenophonti reddendum. Satis demonstravimus antea in quanto periculo illae formae soleant versari. Non habebant Graeculi Atticam aurem et quid mirabimur istos περιῄει ἀλλά ferre posse, quum statim § 34. παρὰ Ἀναξιβίου, et alibi παρὰ Ἀριαίῳ, παρὰ Ἀριςίππῳ, μετὰ ἀδικίας et alia huiusmodi sexcenta aequissimis ferant auribus, quae omnia bona fide retinent Editores. Nemo tamen nescit scribarum hos esse errores, qui elisas vocales passim etiam apud poëtas addunt de suo. Putidum esset huius rei exempla afferre, nisi perridiculum exemplum esset ad manum. Demetrius περὶ ἑρμηνείας § 70. scribit: πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἐν συναλοιφῇ μὲν λεγόμενα δύσφωνα ἦν, διαιρεθέντα δὲ καὶ συγκρουσθέντα εὐφωνότερα, ὡς τό· πάντα μὲν τὰ νέα καὶ καλά ἐςιν, εἰ δὲ συναλείψας εἴποις· καλά ἐςιν δυσφωνότερον ἔςαι. Ergo neque scribae neque editores quid diceret Rhetor cogitaverunt sed aliud agentes εἰ δὲ συναλείψας εἴποις καλά ἐςιν pro κάλ' ἐςίν substituerunt et oscitantiae memorabile documentum dederunt. Eat nunc aliquis et in tali re credat librariis.

(*Continuabitur.*)